

П. Г. УДХАУС
ПЪЛЕН НАПРЕД, ДЖИЙВС

Част 6 от „Джийвс и Устър“

Превод от английски: Димитър Стефанов, Савина Манолова, 1995

chitanka.info

ПЪРВА ГЛАВА

- Джийвс, мога ли да говоря откровенно? — попитах аз.
- Разбира се, сър.
- Но ще кажа нещо, което може да те засегне.
- Изключено, сър.
- Добре, тогава...

Не — чакайте. Задръжете малко. Май излязох от релсите.

Не знам дали и на вас ви се е случвало, но взема ли да разказвам някоя история, винаги ме задръства адски трудният проблем откъде да я започна. По този въпрос не бива да се допускат фалове, защото една погрешна стъпка директно те закопава. Ако прекалиш с размотаването в началото с цел да създадеш атмосфера, както му се вика, току-виж си изтървал вниманието на клиентелата и тя се разбягала. От друга страна, ако се юрнеш от самия старт като попарена котка, публиката повдига озадачено вежди и се пита какви ги плещиш. И ето, сега виждам, че започвайки с горния диалог отчета си за заплетения казус с Гъси Финк-Нотъл, Мадлин Басет, братовчедка ми Анджела, леля Далия, чичо Томас, младия Тъпи Глосъп и готвача-французин Анатоли, аз съм изпаднал във втората от споменатите грешки.

Ще се наложи да се върна малко назад. И като преценявам нещата най-най-общо, като претеглям и туй, и онуй, според мен завръзката — ако това е думата, а не заварката — е пътуването ми до Кан. Ако не бях отишъл в Кан, нямаше да се запозная с Мадлин Басет, нямаше да си купя бялото вечерно сако, Анджела нямаше да срещне своята акула, а леля Далия нямаше да играе на бакара.

Да. Не спорете с мен. Кан е изходната точка, както казват французите, само че го казват на френски. Затова нека подредя фактите.

Заминах значи за Кан някъде в началото на юни. Джийвс остана, защото ми даде да разбере, че не желае да пропусне конните

надбягвания в Аскът. Придружаваха ме леля Далия и дъщеря ѝ Анджела. Тъпи Глосъп, годеникът на Анджела, също щеше да пътува с нас, но в последния момент не можа да се освободи. Чичо Том, съпругът на леля Далия, си остана у дома, защото не понася южна Франция.

Така че ето я значи картинката: леля Далия, Анджела и моя милост се падаме действащи лица, сцената е Кан, а времето някъде началото на юни.

Два месеца украсявахме с присъствието си Лазурния бряг и ако не броим обстоятелството, че леля Далия изгуби на бакара в Казиното и последната си риза, а Анджела за една бройка да нахрани изгладняла акула, всички се забавлявахме от все душичка и сърце. На двайсет и пети юли, загорели и отморили телеса, тримата с леля и детето ѝ се прибрахме в Лондон. В седем вечерта на двайсет и шести слязохме на гара Виктория. А в седем и двайсет или някъде там се разделихме с взаимни уверения в най-сърдечни чувства. Те отпрашиха с колата на леля към Бринкли Корт, имението им в графство Уърстършир, където очакваха след ден-два да им гостува Тъпи, а аз се прибрах в апартамента си, позачистих се и се издокарах в меланжа и райето, преди да потъртя морни телеса към „Търтеите“ за зальк и глътка.

Та именно докато си бях вкъщи и бършех загорелите до бронзово мъжествени форми след жадуваната баня, като междуременно разменях с Джийвс впечатления за туй-онуй, той, не щеш ли, вмъкна в разговора името на Гъси Финк-Нотъл.

Ако не ме лъже паметта, диалогът протече горе-долу така:

Аз: Е, Джийвс, ето ни пак, а?

Джийвс: Да, сър.

Аз: Искам да кажа, пак у дома.

Джийвс: Да, сър.

Аз: Сякаш години ме е нямало.

Джийвс: Да, сър.

Аз: Добре прекара в Аскът, предполагам.

Джийвс: Много приятно, сър.

Аз: Спечели ли нещо?

Джийвс: Доста задоволителна сума, благодаря, сър.

Аз: Добре. Е, Джийвс, какво ново? Някой да се е обаждал по телефона, или да е идвал, или нещо друго в мое отсъствие?

Джийвс: Господин Финк-Нотъл, сър, бе чест посетител.

Аз зяпнах. Всъщност няма да преувелича, ако кажа, че ченето ми увисна.

— Финк-Нотъл ли каза?

— Да, сър.

— Нали нямаш предвид господин Финк-Нотъл?

— Точно него имам предвид, сър.

— Господин Финк-Нотъл е в Лондон?

— Да, сър.

— Е, ти ме гръмна.

И ще ви кажа защо. Невъзможно ми беше да повярвам на твърдението му. Защото въпросният Финк-Нотъл е откачалка, каквато човек я срещне веднъж в живота си, я не — той не понася Лондон! Целогодишно обитава, обрасъл с блатен мъх, някакво затънтено село в Линкълншир и не се мярка тук дори за мача Итън-Хароу^[1]. А когато веднъж го попитах дали не му дотяга, той ми рече не, защото в градината си имал езерце и изучавал живота и нравите на тритоните.

Така че умът ми не го побираше какво би могло да го подмами в големия град. Бях готов да се обзаложа, че докато не се изчерпят запасите от тритони до последния екземпляр, нищо не би могло да го помръдне от онова село.

— Сигурен ли си?

— Да, сър.

— И не си сбъркал името? Финк-Нотъл?

— Да, сър.

— Направо ме застреля. Сигурно от пет години кракът му не е стъпвал тук. Той дори не крие, че му се повръща само като чуе за Лондон. Не е помръдвал от прованса, плътно обкръжен от тритони.

— Моля, сър?

— Тритони, Джийвс, тритони. Господин Финк-Нотъл има силно изразен тритонов комплекс. Сигурно си чувал за тази ситна гущероподобна фауна, дето се стрелка напред-назад из езерата.

— О, да, сър. Водните представители на семейство *Salamandridae*, които съставляват вида *Molge*.

— Щом казваш. Та Гъси, откакто го помня, е техен роб. Още в училище ги развъждаше.

— Младите джентълмени са склонни на подобни постъпки, сър.

— Държеше ги в специални аквариуми в стаята си и вътре смърдеше, та се не траеше. Сигурно още тогава сме могли да предвидим какъв ще е краят, но нали ги знаеш момчетата. Не се интересуват един от друг, погълнати от собствените си важни работи. Та ние така и не обърнахме по-сериозно внимание на странната извратеност в характера на Гъси. Пат-чат си разменяхме по някоя небрежна приказка, че свят голям — хора всякакви и толкоз. Лесно можеш да се досетиш какви се оказаха последиците. Злото проникна много надълбоко.

— Наистина ли, сър?

— Абсолютно, Джийвс. Копнежът по тритоните пусна дълбоки корени. Те го обладаха изцяло. Когато достигна мъжка зрялост, той се заби в най-затътената провинция и изцяло посвети живота си на тези безмълвни твари. Сигурно дълго време се е зальгвал, че може с тях и без тях, докато в един момент е установил — уви, твърде късно, — че се е пристрастил безвъзвратно.

— Често става така, сър.

— Да, Джийвс, прав си. Така или иначе, той от пет години обитава това селце в Линкълншир като заклет отшелник, отбягва себеподобните си, сменя водата в аквариума и отказва да се срещне с жива душа. Затова бях тъй шашардисан, когато ми каза, че ненадейно е изплувал на повърхността. Още не мога да повярвам. Склонен съм да допусна, че има някаква грешка и лицето, появило се тук, е друга разновидност на Финк-Нотлите. Младият мъж, когото аз познавам, носи очила с рогови рамки, а откъм фасадата е като недоизкормена риба. Как се връзват тези данни с твоя посетител?

— Младият джентълмен, който дойде да ви търси, сър, носеше очила с рогови рамки.

— А мязаше ли на нещо, сервирано в продълговата чиния?

— Не изключвам смътна асоциация с някои водни видове, сър.

— Значи е Гъси. Но какво, за Бога, го е довело в Лондон?

— В състояние съм да предоставя обяснение, сър. Господин Финк-Нотъл ми довери своите основания за посещението си в столицата. Дошъл е заради младата дама, която е тук.

— Младата дама?

— Да, сър.

— Да не вземеш да кажеш сега, че е влюбен?

— Да, сър.

— Е не, не мога! Това вече ме разнищи. Джийвс, аз съм сразен.

И изобщо не преувеличавах. Защото шегата си е шега, но всичко си има граници.

Тук почувствах как гигантският ми ум се насочва към друг аспект на тази загадъчна афера. Дори ако допуснем, че е възможно Гъси Финк-Нотъл, в разрез с всички закони на логиката, да се е влюбил, все пак каква е тази противоестествена привързаност към апартамента ми? Всеки в подобен случай се нуждае от приятел, но не виждах какво би го накарало да се спре тъкмо на мен. Да каже човек, че сме дружки неразделни, не сме. Е, на времето като деца често общувахме, но от две години и картичка не ми е писал.

Споделих всичко това с Джийвс:

— Странна ми се вижда тая работа — дето идва при мен. Но щом като е дошъл, добре дошъл. Няма да спорим. Сигурно много му е докривяло на клетника, като е разбрал, че ме няма.

— Не, сър. Целта на посещението на господин Финк-Нотъл не беше да се срещне с вас, сър.

— Я се стегни, Джийвс. Нали току-що каза, че точно това е правил, и то с усърдна настойчивост.

— Нееднократните му посещения бяха продиктувани от необходимостта да контактува с мен, сър.

— С теб?! Аз пък да не знам, че се познавате.

— Не бях имал това удоволствие, сър, но доколкото разбрах, господин Сипърли, с когото господин Финк-Нотъл бил състудент, го посъветвал да повери делата си в моите ръце.

Тайната се разбули. Най-сетне ми просветна. Както знаете, сред ценителите Джийвс отдавна има непоклатима репутация на незаменим съветник. Затова първата работа на всеки мой познат, установил, че е затънал в смрадлива тиня, е да доприпка вкъщи и да му ревне на рамото. А щом Джийвс измъкне субект „А“ от някоя беда, същият без много да се мае насочва към него обект „В“, който на свой ред му праща „С“. Тъй стават нещата на тоя свят. Връзките преди всичко.

Ето как набъбва клиентелата на консултанти като Джийвс. Помня, че старият ми приятел Сипи беше впечатлен до дън душа от резултатите, които Джийвс постигна навремето, когато правеше опити (Сипи, не Джийвс) да се сгоди за Елизабет Мун. Така че нищо чудно да

е посъветвал Гъси да тича право при него (Джийвс, не Сипи). По-скоро щях да се чудя на обратното.

— О, значи работиш по неговия случай?

— Да, сър.

— Сега вече загреях. Какво е закъсал Гъси?

— Колкото и да е невероятно, сър, неприятностите на господин Финк-Нотъл са от идентично естество като тези на господин Сипърли от времето, когато правеше безуспешни опити да се сгоди за госпожица Мун. Вие несъмнено си спомняте несгодите на господин Сипърли, сър. Въпреки дълбочината на своята привързаност към госпожица Мун, той страдеше от не по-малко дълбоко вкоренена стеснителност, която възпрепятстваше опитите му да облече в словесна форма своите чувства.

Кимнах.

— Помня. Да, случаят Сипърли е още свеж в съзнанието ми. Не можеше да намери в себе си сили да застане на старта. Ярко изразени симптоми на малодушие. Нима и Гъси е същото мекотело?

— Да, сър. Смелостта му изневерявала при всеки опит да формулира предложение за женитба.

— От друга страна, ако държи това момиче да му стане съпруга, редно е по някакъв начин да го уведоми за намеренията си. Елементарната учтивост го изисква.

— Точно така, сър.

Аз се позамислих.

— Нищо чудно, че му идва нанякорно. За всичко е виновен начинът му на живот.

— Да, сър.

— Сигурно от години не е приказвал с момиче. Какъв хубав урок е това за всички нас, Джийвс: да не се затваряме в провинциални имения и да не съзерцаваме по цял ден стъклени аквариуми. Подобно поведение убива в нас силния и властен мъж. В този живот всеки трябва да направи своя избор. Или се затваряш в голяма къща на село и не откъсваш очи от тритоните, или си неотразим покорител на женски сърца. Едно от двете.

— Точно така, сър.

Отново се замислих. Връзките ми с Гъси, както споменах, бяха позакърнели, но въпреки това ме заболя за тоя несретник. Такъв съм

си, когато става дума за приятел, бил той близък или далече на село. Боли ме, когато се подхлъзне на динените кори на Живота. А случаят с Гъси явно бе от динен по-динен.

Върнах се мислено към последната ни среща. Оттогава трябва да имаше две години. Обикалях напред-назад с колата, та се отбих за малко да го видя. Покани ме на обяд, но направо ми секна апетита, когато домъкна на масата две зелени гадинки с крачка и през цялото време им гукаше като родна майка. Накрая едното изчезна в салатата и повече не можа да го намери. Когато тази картина се възстанови пред погледа ми до последната гнъсна подробност, не се изпълних с особена увереност в способностите на клетото магаре да спечели нечий чувства. Особено ако си е набелязал за жертва някое от днешните нахакани момичета, дете са целите в червило и се зверят с невъзмутим и саркастичен поглед. Какъвто вероятно беше случаят.

— Кажи ми, Джийвс — запитах аз, готов да чуя най-лошото, — що за момиче е Гъсевата изгора?

— Не познавам от първа ръка младата дама, сър, но господин Финк-Нотъл се изказа твърде красноречиво за многобройните ѝ добродетели.

— Значи те е оставил с впечатлението, че си пада по нея?

— Да, сър.

— Спомена ли името ѝ? Може да я познавам.

— Госпожица Басет, сър. Госпожица Мадлин Басет.

— Какво?!

— Да, сър.

Останах като гръмнат.

— Стига бе! Да не повярва човек. Светът е малък и туй то!

— Младата дама ваша позната ли е, сър?

— И още как. Камък ми падна от сърцето, Джийвс. При това положение историята току-виж имала щастлив завършек.

— Наистина ли, сър?

— И още как. Признавам, че до този момент изпитвах дълбоки съмнения относно шансовете на горкия Гъси да убеди коя да е стара мома от коя да е енория да се разходи подръка с него по пътеката към олтара. Не можеш да отречеш, че той не е момински блян.

— Може би има нещо вярно в думите ви, сър.

— Клеопатра не би си паднала по него.

— Може би не, сър.

— Съмнявам се, също, че би замаял главите на женския персонал на Холивуд.

— Едва ли, сър.

— Но щом като обектът на неговите възжелания е госпожица Басет... е, Джийвс, на хоризонта проблясва слаб лъч на надежда. Момиче като Мадлин би приело с възторг около нея да се навърта до края на жизнения ѝ път не друг, а Гъси Финк-Нотъл.

С въпросната Басет, трябва да обясня, често си общувах в Кан. Двете с Анджела бяха завързали едно от онези свръхгъсти приятелства, каквито момичетата са склонни да завързват, та общо взето крачка не можех да направя, без да се препъна в нея. А най-потискащото беше, че колкото повече се срещахме, толкова повече не намирах какво да ѝ кажа. Има такива момичета, които действат вцепеняващо на речевите дадености. Нещо у тях парализира гласните струни и свежда мозъка до състояние на скашкан карфиол. Та и аз така с въпросната Басет, и то до такава степен, че нерядко Бъртрам Устър бе в състояние само да си оправа неловко вратовръзката, да пристъпва от крак на крак и да издава тъжни, нечленоразделни звуци. Ето защо когато тя си тръгна две седмици преди нас, можех само да си повтарям, че е трябвало да го стори много по-рано.

Не мислете обаче, че немеех от красотата ѝ. Мадлин безспорно ловеше окото с една такава оклюмана, русокоса и влажноока хубост, но не бих казал, че като я видиш, и дъхът ти секва.

Не, причината за описания речеви срив у човек, който иначе го бива да си бърби с противния пол, бе нейната умствена нагласа. Не искам несправедливо да обиждам никого, затова няма да се ангажирам категорично с твърдението, че пише стихове, но начинът, по който разговаряше, несъмнено би събудил подобно подозрение. Защото ако някое момиче изневиделица ви запита не ви ли се струва понякога, че звездите са венче от маргаритки на Дядо Боже, това неволно навежда на определени мисли.

Така че, що се отнася до сливане на нейната душа с моята, за това и дума не можеше да става. Но Гъси бе друга работа. Това, което мен ме панираше, а именно фактът, че момичето явно бе фрашкано до сливиците с идеали, чувствителност и какво ли не, съвсем не бе препятствие за него. Гъси винаги си е бил заблеян и тъжовен — човек

не се затваря на село и не посвещава живота си на тритони, ако не е такъв — и не виждах причини защо двамата с Басет да не си загукат като две гургулици, стига той да намереше начин да излее пред нея парещите на езика браконасърчителни слова.

— Тя е тъкмо момиче за него — заключих аз.

— Радвам се да го чуя, сър.

— И той е по поръчка за нея. Това е добро дело и трябва да се действа, без да се пестят усилия. Напрегни се до последния нерв, Джийвс.

— Чудесно, сър — отвърна честният човек. — Ще се заема с проблема незабавно.

До този момент, както и вие несъмнено ще се съгласите, сред Устър и Джийвс цареше завидна хармония — лек дружески разговор между работодател и служител, всичко по мед и мляко. Но със съжаление съм принуден да отбележа, че в този момент настъпи неприятна засечка. Атмосферата внезапно се промени, накупчиха се буреносни облаци и преди да усетим какво става, раздиращият звук на дисхармонията изскочи на сцената. Това и друг път се е случвало в дома на Устър. Първата подсказка, че нещата отиват към нажежаване, бе едно изпълнено с болка и неодобрение покашлюване. Защото трябва да обясня, че докато се разменяха горните слова, аз, вече избърсал телосложението, се обличах, без да бързам, като надявах ту чорап, ту обувка и така постепенно преминавах към фланелката, ризата, вратовръзката и вечерното сако, а Джийвс беше коленичил на пода и разопаковаше нещата ми.

Сега той се изправи с нещо бяло в ръце и аз безпогрешно разбрах, че е настъпила поредната домашна криза, още един злостен сблъсък на две силни мъжки воли. Разбрах също, че ако Бъртрам не отстои правата си, подстрекаван от спомена за войнствените си прадеди, може като нищо да му стъпят на врата.

Ако сте ходили в Кан това лято, несъмнено си спомняте, че всеки мъж с претенции да е животът и душата на компанията се явяваше в Казиното с обичайните вечерни панталони, върху които задължително надяваше късо бяло сако с бронзови копчета. От мига, в който се качих на Синия влак на гарата в Кан, не бях престанал да се питам тревожно как ли Джийвс ще приеме моето.

Защото по въпроса за вечерното облекло Джийвс е реакционер и консерватор. И по-рано бях имал проблеми с него по повод едни ризи без колосани нагръдници. И макар че тези къси бели сака, както споменах, бяха писъкът на модата — *tout ce qu'il y a de chic* — на Лазурния бряг, никога не бях крил от себе си, дори докато се разхождах из Казино Палм Бийч, облечен в сако, което незабавно бях закупил, че при завръщането ми може да си имам неприятности.

Приготвих се да бъда твърд и неотстъпчив.

— Да, Джийвс? — казах. И макар гласът ми да бе учтив, един страничен наблюдател, който би могъл да зърне очите ми, щеше да забележи в тях стоманен блясък. Никой не уважава повече от мен интелекта на Джийвс, но тази негова склонност да диктува на ръката, която го храни, трябва да бъде пресечена. Това сако ми беше много скъпо на сърцето и аз бях непоколебимо готов да се боря за него с всичкия плам на моя далечен предтеча рицаря Съор дьо Востер в битката при Ажанкур^[2].

— Да, Джийвс? — казах аз. — Нещо смущава ли те, Джийвс?

— Боя се, че при отпътуването си от Кан неволно сте взели в багажа си дреха, принадлежаща на друг джентълмен, сър.

Аз засилих огъня под стоманата в погледа.

— Не, Джийвс — отвърнах с равен тон, — въпросната вещ е моя, купих си я там.

— И сте я обличали, сър?

— Всяка вечер.

— Но нали не възнамерявате да я носите и в Англия, сър?

Разбрах, че най-сетне сме се добрали до сърцевината на проблема.

— Възнамерявам, Джийвс.

— Но, сър...

— Да, Джийвс?

— Крайно неподходяща е, сър.

— Не съм съгласен, Джийвс. Очаквам това сако да пожъне невиджан успех. Възнамерявам да се покажа в него утре на рождения ден на Понго Туисълтън и съм убеден, че ефектът ще бъде един несекващ писък на възторг. Край на всички спорове, Джийвс. Никакво по-нататъшно обсъждане. Каквито и нелепи възражения да си си втълпил срещу него, аз ще облека именно това сако.

— Много добре, сър.

Той продължи да разопакова. Аз не казах нищо повече по въпроса. Бях удържал победата, а ние Устърови не злорадстваме над поваления противник. Не след дълго, с вече довършен тоалет, приветливо се сбoguвах с него и, бидейки в щедро разположение на духа, подхвърлих, че ще вечерям навън, така че защо той не си вземе свободна вечер и не отиде да гледа някой поучителен филм. Един вид маслинова клонка, ако разбирате какво искам да кажа. Не пролича обаче предложението да му направи особено впечатление.

— Благодаря ви, сър, ще остана у дома.

Изгледах го проникателно.

— Това сръдня ли е, Джийвс?

— Не, сър, налага ми се да остана тук. Господин Финк-Нотъл ме уведоми, че ще намине тази вечер.

— О, Гъси ще идва значи? Предай му тогава поздрави от мен.

— Непременно, сър.

— С уиски и сода и т.н.

— Непременно, сър.

— Чудесно тогава, Джийвс.

След което се отправих към „Търтеите“. Там се натъкнах на Понго Туисълтън и той толкова дълго говори за предстоящото парти, което щеше да дава и за което до мен вече бяха достигнали добри вести от моите осведомители, че се прибрах чак към единайсет.

Още щом отворих вратата, чух гласове откъм гостната, а щом влязох вътре, установих, че те са на Джийвс и Дявола. Или поне това бе първото ми впечатление. По-внимателен оглед разкри, че става дума за Гъси Финк-Нотъл, издокаран като Мефистофел.

---

[1] Двете най-реномирани частни училища в Англия. — Б.р. ↑

[2] Село в северозападна Франция, където на 25 октомври 1415 г. се разиграва решаващата битка в Стогодишната война и английските войски разгромяват френските. — Б.р. ↑

ВТОРА ГЛАВА

— Здравсти, Гъси — поздравих аз.

Макар че с нищо не се издадох, бях бая озадачен. Но от друга страна, гледката пред мен би озадачила всекиго. Защото този Финк-Нотъл — такъв, какъвто си го спомнях — беше от онези свенливи, затворени смотаняци, които се раздрусват като трепетлики, ако ги поканят на най-обикновено следобедно гости в дома на енорийския свещеник. И въпреки това, ето го — ако човек можеше да повярва на сетивата си — готов да вземе участие в бал с маски — форма на развлечение, която има мрачната слава да бъде тежко и сложно изпитание дори за най-коравите.

И забележете — щеше да се яви на маскен бал не като всеки благовъзпитан англичанин в костюм на Пиеро, а като Мефистофел, което включва, както едва ли е нужно да пояснявам, не само яркочервено плътно прилепващо по тялото трико, но и доста неестетична на вид изкуствена брада. Признайте, че недоумението ми бе напълно оправдано. Човек обаче не трябва да издава чувствата си и аз не проявих никакво вулгарно учудване, а, както вече казах, го поздравих непринудено и с любезно безгрижие.

Той се озъби през мъхестата флора — доста гузно, струва ми се.

— О, здрасти, Бърти.

— Отдавна не съм те виждал. Ще пийнеш ли глътка?

— Не, благодаря. Трябва да тръгвам след минутка. Просто се отбих да питам Джийвс как му се виждам. Как изглеждам, Бърти?

Отговорът на този въпрос, разбира се, беше „отвратително“. Но ние Устърови сме хора тактични и имаме силно развито чувство за дълга на един домакин. Никога не казваме на стари приятели под покрива си, че видът им причинява страдание на сетивата. Отклоних въпроса.

— Чувам, че си в Лондон — подхвърлих небрежно.

— О, да.

— Май от години не си идвал.

— О, да.

— А сега си тръгнал да се забавляваш.

Той трепна. Чак сега забелязах, че видът му е като на подгонен заек.

— Да се забавлявам?

— Не отиваш ли с такава цел на тази веселба?

— Е, дано mine добре — каза той глухо. — И изобщо май трябва да тръгвам. Тая работа почва към единайсет. Казах на таксито да ме чака... Джийвс, би ли погледнал дали е отвън.

— Да, сър.

След като вратата се затвори подир Джийвс, настъпи неловка пауза. Някаква натегнатост. Налях си чаша, а в това време Гъси, който умре да се самоизмъчва, се съзерцаваше в огледалото. Накрая реших, че ще е най-добре да го известя, че съм в течение на делата му. Току-виж му олекнало, ако се довери на съчувстваща душа с богат житейски опит. Забелязал съм, че хората, мръднали от любов, се нуждаят най-вече от състрадателен слушател.

— Е, Гъси, прокаженико — рекох аз, — чувам за теб разни работи.

— А?

— Джийвс ми разказа всичко.

Той не остана възхитен. Човек не може да е сигурен, естествено, когато събеседникът му се е окопал зад Мефистофелска брада, но май се поизчерви.

— Защо му трябва на Джийвс да ходи и да дрънка из целия град? Работата уж беше поверителна.

Не можех да допусна такъв тон.

— Да споделиш с младия си господар актуални клюки не може да се опише като дрънкане из целия град — упрекнах го аз. — Тъй или иначе, аз знам всичко. — И в желанието си да го поободря и насърча, премълчах личното си мнение, че въпросното момиче е лигава напаст, и добавих: — Бих искал да започна с това, че Мадлин Басет е очарователно създание. Тъкмо за теб.

— Че ти познаваш ли я?

— Разбира се. Но не проумявам как вие двамата изобщо сте се засекли. Къде се запознахте?

— Тя беше на гости у едни мои съседи в Линкълншир поминалата седмица.

— Въпреки това. Не знаех, че ходиш на гости у съседи.

— Не ходя. Срегнах я, докато разхождаше кучето си. Беше му влязъл трън в лапата и тя се опитваше да го извади, а то ѝ се озъби. Аз, естествено, се притекох на помощ.

— И извади тръна?

— Да.

— И се влюби от пръв поглед?

— Да.

— Но, дявол да го вземе, при такова чудесно начало, защо незабавно не се обясни?

— Не ми стискаше.

— Какво се случи?

— Поговорихме си.

— За какво?

— Ами за птички.

— Птички? Какви птички?

— Каквито се навъртаха наоколо. И за гледката и други такива неща. Тя каза, че ще ходи в Лондон и ме покани да ѝ се обадя, ако и аз отида.

— И след това дори не и стисна многозначително ръката?

— Разбира се, че не.

Е, при това положение нямаше какво повече да си кажем. Ако човек не може да действа дори когато му поднесат всичко на тепсия, случаят е безнадежден. Въпреки това аз си повторих наум, че ние с този вързаняк сме седели на един чин.

— Добре де — рекох, — ще видим какво може да се направи. Нищо чудно хоризонтът да се проясни. Във всеки случай сигурно ще ти е приятно да научиш, че аз стоя зад теб в това начинание. Бърти Устър играе в твоя отбор, Гъси.

— Благодаря ти, Бърти. А също и Джийвс, разбира се, което е истински важно в случая.

Няма да скрия, че трепнах и се навъсих. Едва ли е искал да ме наскърби, но нетактичните му думи ми подействаха като коприва върху оголени нерви. Не са малко тези, които не пропускат да ме

жилнат, като ми дадат да разбере, че според тях Бъртрам Устър е последна грижа и единственият мозък в къщата е на Джийвс.

Това ми ходи по нервите.

Тази вечер ми се разходи по нервите повече от друг път, защото и без това вече ми беше писнало от Джийвс. Заради бялото сако. Вярно, че го принудих да отстъпи, като го сразих със спокойната си вътрешна сила, но все още бях разстроен, задето изобщо го направи на въпрос.

— И какви действия е предприел? — попитах хладно.

— Доста мисли по въпроса.

— Мисли значи?

— Именно по негов съвет отивам на тези танци.

— Защо?

— Мадлин ще бъде там. Всъщност тя ми изпрати поканата. И Джийвс прецени...

— А защо не като Пиеро? — зачекнах въпроса, който от самото начало ми беше на езика. — Защо това отклонение от славната изпитана традиция?

— Той изрично настоя да отида като Мефистофел.

Аз подскочих.

— А, това ли било? Значи той изрично препоръча този конкретен костюм?

— Да.

— Ха!

— Ъ?

— Нищо. Казах само „Ха!“

И ще ви кажа защо. Значи от една страна, Джийвс гърми й треци по повод едно крайно сепло бяло сако — дреха, която е не само шик, както казват французите, ами дори е твърде консервативна, докато в същото време, без дори да си поеме дъх, подкочоросва Гъси Финк-Нотъл да обезобразява лондонския пейзаж с алено, плътно прилепнало трико.

— Какви са му възраженията срещу Пиеро?

— Не мисля, че се противопоставя на Пиеротата като такива. Но за моя случай прецени, че Пиеро няма да свърши работа.

— Не схващам логиката.

— Според него костюмът на Пиеро, макар и галещ окото, не притежава властния авторитет на Мефистофел.

— Все още не разбирам.

— Ами каза, че било на въпрос на психология.

Беше време, когато подобна забележка можеше да ме стъписа. Но дългото съжителство с Джийвс значително бе обогатило речника ми. Той винаги си е падал по психологията на индивида и сега вече мога да следвам мисълта му неотлъчно, ако измъкне някой термин от торбата със запасите.

— О, психология, значи?

— Да, Джийвс вярва в моралното въздействие на облеклото. Според него един дързък костюм като този може да ми вдъхне смелост. Каза, че Пиратски главатар би свършил същата работа. Всъщност първото му предложение беше Пиратски главатар, но аз възразих заради ботушите.

Разбрах го добре. В живота има достатъчно тъга и без Гъси Финк-Нотъл да се разхожда по света с моряшки ботуши.

— И вдъхна ли ти смелост?

— Ако трябва, Бърти, приятелю, да бъда пределно откровен... не.

Разтърси ме вълна на съчувствие. В края на краищата, макар че през последните години връзката ни бе позакърняла, ние с този човек едно време се замеряхме с мастилени топчета.

— Гъси — казах аз, — вслушай се в съвета на един стар приятел и не припарвай и на миля до този бал.

— Но това е последният ми шанс да я видя. Утре тя заминава при някакви хора в провинцията. Освен това човек никога не знае.

— Какво не знае?

— Дали от тази идея на Джийвс няма да изскочи заек. Вярно, че сега се чувствам като последен глупак, но кой може да каже дали това усещане няма да премине, когато се смеси с маскираната тълпа. Имах подобно преживяване като дете, една година по Коледа. Облякоха ме като зайче и срамът ми бе неописуем. Когато обаче на празненството се видях накачулен от дузина деца в костюми, по-отблъскващи дори от моя, аз усетих изумителен прилив на самочувствие, от сърце се включих в забавите и така сладко си хапнах, че после си изповръщах червата в таксито. Та мисълта ми е следната: човек не знае, докато преценява хладнокръвно отстрани.

Претеглих думите му. Илюзорен оптимизъм, разбира се.

— Не може да се отрече освен това, че в основата си логиката на Джийвс е непоклатима — продължи клетникът. — Бойкият Мефистофелски костюм може внезапно да ме преобрази. Цветовете играят голяма роля. Виж тритоните. През любовния период мъжкият придобива великолепна ярка окраска. Тя много му помага.

— Но ти не си тритон.

— Де да бях. Знаеш ли, Бърти, как мъжкият тритон прави предложението си? Просто застава пред женската, вибрира с опашка и извива тялото си в дъга. Че аз това го мога със завързани очи. Не, ако бях тритон, изобщо нямаше да се оплаквам.

— Но ако беше тритон, Мадлин Басет нямаше да те погледне. Или поне с очите на любовта.

— Щеше, ако беше женски тритон.

— Но тя не е.

— Ами ако беше?

— Ако беше, ти нямаше да си влюбен в нея.

— Щях, ако бях мъжки тритон.

Едно леко пулсиране в слепоочията ми подсказа, че разговорът е достигнал пределната точка на насищане.

— Добре де, няма значение — казах. — Ако вземем само безспорните факти и изключим разните въображаеми ситуации с вибриращи опашки, изпъква необоримият довод, че ти си приел покана да се явиш на бал с маски. И ти казвам с по-богатия си опит в маскени балове, Гъси, че няма да се забавляваш.

— Аз не съм тръгнал да се забавлявам.

— На твоето място изобщо не бих отишъл.

— Не мога да не отида. Казах ти вече — утре тя заминава за провинцията.

Предадох се.

— Тъй да бъде — казах. — Постъпи както си решил... Да, Джийвс?

— Таксито на господин Финк-Нотъл, сър.

— А? Таксито?... Таксито ти, Гъси.

— О, таксито? Да, добре. Разбира се, да, точно така... Благодаря ти, Джийвс... Е, хайде, довиждане, Бърти.

И като ми се усмихна вяло като римски гладиатор на императора преди да излезе на арената, Гъси запреплита крака навън. А аз се

обърнах към Джийвс. Сега бе моментът да го поставя на мястото му и аз по никой начин нямаше да го изпусна. Само дето не знаех как да започна. Макар да бях твърдо решен да му натрия носа, все пак не исках да съм прекомерно жесток. Дори когато показваме желязната си ръка, ние Устърови държим тонът да остане дружелюбен.

След кратък размисъл обаче си рекох, че усукването не води до нищо.

— Джийвс, мога ли да говоря откровенно? — попитах аз.

— Разбира се, сър.

— Но ще кажа нещо, което може да те засегне.

— Изключено, сър.

— Добре тогава. Говорих с господин Финк-Нотъл и той ми разказа за този твоя мефистофелевски план.

— Да, сър?

— Нека сме наясно. Ако правилно разбирам логиката ти, ти смяташ, че подстрекаван от своята усуканост в плътно прилепнало пурпурно трико, господин Финк-Нотъл ще завибрира с опашка и ще се задейства с гръм и трясък, щом срещне обекта на своето възжеление.

— Поддържам мнението, сър, че ще загуби много от природната си плахост.

— Не съм съгласен с теб, Джийвс.

— Така ли, сър?

— Така. Всъщност, казано без заобикалки, смятам, че от всички малоумни идеи, които съм чувал, тази е върхът. Няма да даде резултат. Никаква надежда. Само ще подложиш господин Финк-Нотъл на неизброимите ужаси на един бал с маски за тоз, дето духа. И подобно нещо не се случва за пръв път. Ще бъда напълно откровен, Джийвс: често съм забелязвал у теб една тенденция, една склонност да правиш нещата прекалено компле... как му се викаше?

— Не бих могъл да кажа, сър.

— Комплексирани? Не. Комплектувани? Не. На върха на езика ми е. Започва с „компле“ и значи префърцунени.

— Комплицирани, сър?

— Точно така. Прекалено комплицирани, Джийвс. Методите ти не са прости, не са ясни. Забулваш проблема във фантасмагории и губиш от поглед същината. От какво всъщност се нуждае Гъси? От

бащинския съвет на опитен и шлифован светски лъв и нищо повече. Така че предлагам отсега нататък да оставиш този случай в мои ръце.

— Чудесно, сър.

— Сдаваш случая и се посвещаваш на домашните си задължения.

— Да, сър.

— В най-скоро време ще измисля нещо съвсем семпло и безхитростно. Утре непременно ще се видя с Гъси.

— Отлично, сър.

— Това е, Джийвс.

Но на другата сутрин започнаха да пристигат онези ужасни телеграми и признавам, че двацет и четири часа изобщо не се сетих за горкия човечец, тъй като трябваше да се боричкам със свои собствени проблеми.

ТРЕТА ГЛАВА

Първата телеграма пристигна малко след пладне и Джийвс ми я донесе заедно с предобедната чашка. Беше от леля Далия, изпратена от Маркет Снодсбъри — малко градче на една-две мили от имението ѝ.

Гласеше следното:

Ела веднага. Травърс.

Травърс е фамилното име на леля. Ако ви кажа, че ме слиса до немай-къде, значи нищо да не кажа. Най-загадъчното съобщение, летяло някога по жица. Разучавах вгълбено телеграмата през по-голямата част от две сухи мартинита и малко след тях. Четох я отзад напред. Четох я отпред назад. Дори имам смътен спомен, че я помирисах. Не престана обаче да ме озадачава. Само няколко часа бяха изминали, откак се бяхме разделили с тази моя леля след плътно общуване в продължение на близо два месеца. И въпреки това, ето — прощалната ми целувка още на бузата ѝ, така да се каже, а тя ме моли отново да се съберем.

Бъртрам Устър не е свикнал на такъв алчен апетит за компанията му. Питайте всеки, който ме познава, и той ще ви увери, че след два месеца с мен всеки нормален човек чувства, че за момента това е напълно достатъчно. Всъщност познавам и такива, които не ме изтрайват и два дни.

Ето защо, преди да седна пред изисканите блюда, изпратих следния отговор:

Озадачен. Поясни. Бърти.

Получих отговор по време на следобедния сън:

Какво за Бога има да се озадачаваш дръвнико? Ела веднага. Травърс.

Три цигари, няколко обиколки из стаята и отговорът бе готов:

Какво искаш да кажеш с това ела веднага? Привет. Бърти.

Прилагам отговора:

Искам да кажа ела веднага влудяващо магаре такова. Какво според теб искам да кажа? Ела веднага или очаквай лелино проклятие утре с първа поща. Целувки. Травърс.

Тогава изпратих следното послание, с намерение добре да изясня всичко:

Като казваш „ела“ „ела в Бринкли Корт“ ли имаш предвид? И като казваш „веднага“ „веднага“ ли имаш предвид? Като в мъгла съм. Не разбирам. Всичко най-добро. Бърти.

Подадох телеграмата на път за „Търтеите“, където прекарах спокоен следобед — хвърлях карти в един копринен цилиндър с неколцина представители на най-доброто общество. Завърнах се у дома, когато вечерта вече притихваше, а отговорът ме очакваше:

Да да да да да да да. Няма значение дали разбираш. Кога ли нещо си разбирал. Просто ела веднага както ти казвам и за Бога стига си ми отговарял. Аз да не се въргалям в пари че да мога да си позволя да ти пращам

телеграми на всеки десет минути? Престани с малоумните си номера и ела незабавно. С обич Травърс.

Това бе моментът, в който почувствах нужда да чуя и друго мнение по въпроса. Натиснах звънеца.

— Джийвс — казах. — Чудноват катаклизъм се е зародил и се придвижва към нас откъм графство Уърстършир. Прочети тези книжа.

И му връчих документацията по случая.

Той я прегледа.

— Как тълкуваш тая работа, Джийвс?

— Мисля, че госпожа Травърс желае да отидете веднага, сър.

— Значи и ти така го разбираш?

— Да, сър.

— И аз стигнах до същия извод. Но защо, Джийвс? Та тя току-що прекара с мен почти два месеца.

— Така е, сър.

— Шири се мнението, че средната доза за възрастен е два дни в моя компания.

— Да, сър. Оценявам валидността на този аргумент. Независимо от това по всичко личи, че госпожа Травърс много настоява. Мисля, че ще е добре да се съобразите с желанието ѝ.

— Искаш да кажеш, да се явя там.

— Да, сър.

— Но аз в никакъв случай не мога да тръгна веднага. Довечера в „Търтеите“ има важна сбирка. Рожденият ден на Понго Туисълтън.

— Да, сър.

Последва кратка пауза. И двамата си бяхме припомнили възникналото усложнение. Почувствах се длъжен да спомена за него.

— Много грешиш за онова сако, Джийвс.

— Въпрос на мнение, сър.

— Когато се явих с него в казиното в Кан, красиви жени се побутваха и си шепнеха „Кой е този?“

— Обноските в казината на Континента са печално известни с ниските си изисквания, сър.

— А снощи, като го описвах на Понго, той се прехласна.

— Наистина ли, сър?

— Както и всички останали. Нямаше човек да не се съгласи, че съм се сдобил с чудесна премяна. Нито един не остана на особено мнение.

— Наистина ли, сър?

— Убеден съм, че с течение на времето ще свикнеш с това сако и ще го заобичаш, Джийвс.

— Боя се, че това няма да стане, сър.

Предадох се. В такива случаи е безсмислено да се спори с Джийвс. „Магарешки инат“ е изразът, който се натрапва в съзнанието. Въздишаш й отминаваш.

— Добре, да се върнем на дневния ред. За известно време не мога да отида нито в Бринкли Корт, нито където и да било другаде. Това е окончателното ми становище. Знаеш ли какво, Джийвс? Я ми дай бланка и молив. Ще й телеграфирам, че смятам да я ощастливя другата или по-другата седмица. Ще трябва да стиска зъби и да опита да издържи няколко дни без мен. Нужна е само сила на волята.

— Да, сър.

— Чудесно тогава. Ето текстът: „Очаквай ме точно след две седмици“, или нещо в този смисъл. Това трябва да я успокои. Би ли се разходил до близката поща да й изпратиш и с това случаят приключва.

— Разбира се, сър.

Тъй минаваше дългият ден, докато най-сетне дойде време за партито на Понго. Докато разговаряхме по въпроса предишната вечер, той ме увери, че този гуляй е заплануван в мащаби, които да накарат човечеството да загуби равновесие и трябва да признае, че съм участвал и в по-малко разточителни мероприятия. Минаваше четири, когато се прибрах у дома, подпрял очи с клечки. Спомням си само, че пипнешком намерих леглото, пропъльзах в него и още не бях докоснал възглавницата с циментовия блок, който крепях на рамене, когато ме разбуди отварянето на вратата.

Животът в мен едва мъждукаше, но все пак успях да откряна един клепач.

— Чай ли ми носиш, Джийвс?

— Не, сър. Госпожа Травърс е тук.

В следващия миг се разнесе тътен като при напор на силен вятър и родственицата ми прекоси прага с ураганна скорост, движена от собствената си пара.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Вярно казват за Бъртрам Устър, че макар никой да не е безмилостно критичен към родствениците си от него, то и никой друг не им признава с по-голяма готовност достойнствата, когато такива са налице. Ако сте следили моите мемоари с нужното внимание, неминуемо ви е направило впечатление колко често съм намирал повод да подчертая, че леля Далия е голяма работа. Тя е същата, която взе милия чичо Том Травърс за втори съпруг в годината, когато Блуботъл спечели големите надбягвания в Кембриджшир. Същата, която веднъж ме накара да напиша статията „Как се облича добре облеченият мъж“ за списанието, което издава — „Будоарът на Милейди“. Надарена е с широка искрена душа и с нея е удоволствие да си имаш вземане-даване. В душевния ѝ градеж няма и следа от онази ужасна жилка, която превръща екземпляри като леля ми Агата в проклятието на Великобритания и поголовна заплаха за цивилизования свят. Изпитвам към леля Далия най-горещо уважение и винаги съм ценял нейната човечност и готиност.

Затова можете да си представите колко се шашардисах, когато я видях край леглото си в такъв безбожен час. Гостувал съм и нееднократно и тя е напълно наясно с навиците ми. Знае, че не приемам преди сутрешната дажба чай. Това нахлуване в Будоара ми в момент, когато уединение и покой са от най-съществено значение, едва ли бе знак, че е в обичайната си добра форма.

Освен това каква работа можеше да има в Лондон? Ето това се питах аз. Когато една съвестна домакиня и съпруга се завърне у дома след двумесечно отсъствие, от нея едва ли се очаква да хукне за столицата още на следващия ден. Редно е да угажда на съпруга си, да води преговори с готвача, да нахрани котката, да срещне кучето — с други думи да седи и да мирува. Погледът ми бе доста размътен, но все пак се опитах — доколкото позволяваше обстоятелството, че клепачите ми се бяха слепнали — да я изгледам строго и укорително.

Тя обаче не схвана вложения в погледа ми упрек.

— Ставай, Бърти, магаре такава! — ревна с глас, който ме фрасна между очите и изскочи през тила ми.

Ако леля Далия има някакъв недостатък, той е навикът и да се обръща към човек, с когото се намира лице в лице, сякаш го е забелязала на отсрещния хълм по време на лов. Това несъмнено е непоправима последица от времето, когато всеки ден, който не е прекарвала в преследване на някоя нещастна лисица из полята, е минавал в очите ѝ за безсмислено пропилян. Хвърлих и още един строг и укорителен поглед и този път тя загря. За жалост обаче слезе до нивото на лични нападки.

— Какво си запремигвал насреща ми така отвратително? — кресна тя и продължи, вперила в мен поглед, с какъвто Гъси би съзерцавал отклонил се от стандартите на красотата тритон. — Чудя се, Бърти, дали имаш някаква представа колко гнусно изглеждаш? Кръстоска между оргия в долнопробен филм и низша форма на блатен организъм. Снощи явно си безчинствал.

— Присъствах на другарска среща — отвърнах с хладно достойнство. — Рожденият ден на Понго Туисълтън. Не можех да не отида. Благородството задължава, или както се изразяват французите, *noblesse oblige*.

— Хайде, ставай и се обличай.

Явно не бях чул добре.

— Да стана и да се обличам?

— Да.

Обърнах се в леглото с немощно стенание и в този миг влезе Джийвс с подкрепителната течност. Впих пръсти в чашата като удавник в сламена шапка. Една, после две дълбоки глътки и се почувствах няма да кажа възстановен, защото след рожден ден като Понговия не се възстановяваш от чаша чай, но все пак достатъчно очовечен, за да съсредоточа ума си върху страшното нещо, което ми се случваше. И колкото повече го напържах, толкова по-малко схващах сценария.

— Какво е това, лельо Далия? — запитах аз.

— Прилича ми на чай — бе нейният отговор. — Но ти знаеш най-добре. Ти го пиеш.

Ако не се боях да разлея животодаряващата течност, несъмнено щях да махна нервно с ръка.

— Не какво съдържа тази чаша. А дето нахлуваш посред нощ и ме караш да ставам, да се обличам и какви ли не други кукувщини.

— Нахлух, както ти се изрази, защото телеграмите ми не произведоха очаквания ефект. А ти казах да станеш и да се облечеш, защото искам да станеш и да се облечеш. Дошла съм да те отведа със себе си. Каква наглост — да ми телеграфираш, че ще дойдеш догодина! Идваш сега. Имам работа за теб.

— Но аз не искам работа.

— Какво искаш, моето момче, и какво ще получиш са две коренно различни неща. В Бринкли Корт те чака мъжка работа. Бъди закопчан до последното копче след двайсет минути.

— Но аз просто не мога. Чувствам се ужасно.

Тя се позамисли.

— Да — рече накрая. — Май елементарната човечност изисква да ти дам ден-два да даврандисаш. Добре, ще те очаквам най-късно на трийсетото число.

— Ама недей така, какво става тук? Как така работа? Защо работа? Каква работа?

— Ще ти кажа, само млъкни. Съвсем лека, приятна работа. Ще ти хареса. Чувал ли си за Маркетснодсбърийското начално училище?

— Никога.

— Това е началното училище в Маркет Снодсбъри.

Толкова и аз бях прозрял и й го казах.

— Откъде да знам, че ум като твоя ще схване така бързо? — оправда се тя. — Значи Маркетснодсбърийското начално училище е началното училище в Маркет Снодсбъри. Аз съм в съвета на управителите.

— Искаш да кажеш на управителките.

— Не искам да кажа на управителките. Слушай, магаре безподобно. Имаше ли Съвет на управителите в Итън? Имаше. Е, и в Маркетснодсбърийското начално училище също има и аз съм негов член. Та ми възложиха да организирам раздаването на годишните награди. То ще се състои на последния или трийсет и първия ден на този месец. Дотук схвана ли?

Отпих още ободрителна течност и наклоних елегантно глава. Дори след рожден ден на Понго Туисълтън съумявах да схващам прости факти като тези.

— Следвам неотлъчно мисълта ти. Естествено, че разбирам какво говориш. Маркетингосъветското... начално... училище... Съвет на Управителите... Връчване на награди... Всичко е ясно. Но какво общо имам аз с това?

— Ти ще раздадеш наградите.

Аз се оцъклих. В думите и нямаше смисъл. Звучаха като безцелен брътвеж на леля, стояла на припек без шапка.

— Аз?!

— Ти.

Отново разтворих широко очи.

— Как така аз?

— Ей така ти. Лично.

Ококорих се за трети път.

— Ти ме будалкаш.

— Не те будалкам. Нищо не е в състояние да ме накара да се будалкам с отврат като теб. Викарият щеше да свърши работата, но когато пристигнах у дома, заварих писмо, че си бил навехнал копитото и няма да може. Можеш да си представиш в каква тревога ме хвърли тази новина. Телефонирах къде ли не, но никой не иска да се заеме. И тогава изведнъж се сетих за теб.

Реших да пресека цялата тази недостойна претенции още в корен. Никой не е по-готов от Бъртрам Устър да услужва на достойна леля, но има граници, и то рязко и точно очертани.

— Значи си въобразяваш, че ще ръся награди в това твое скапано училище?

— Да.

— И ще произнеса реч може би?

— Колко си схватлив.

Тук бе моментът да се изсмея саркастично.

— За Бога, не му е сега времето за гаргара — раздразни се тя. — Въпросът е крайно сериозен.

— Аз се изсмях.

— Така ли? Е, радвам се, че приемаш нещата весело.

— Изсмях се язвително — поясних аз. — Нищо подобно няма да направя. Точка по въпроса. Просто не участвам.

— Ще участваш, млади ми Бърти, или кракът ти никога вече няма да стъпи в къщата ми. А ти знаеш какво означава това. Край на

благата Анатолови.

Разтърси ме мощна тръпка. Тя говореше за готвачи си — този забележителен гений на кулинарното изкуство. Цар сред готвачите, ненадминат — не, недостижим — в магията да приготви насъщния така, че да се топи в устата на крайния потребител. Този Анатоли винаги е бил магнит, който ме е привличал с изплезен език към Бринкли Корт. Много от най-щастливите ми мигове са прекарани в преживяне на печените и рагутата на този велик човек и перспективата да ми препречат пътя към тях ме зашемети.

— А не, хайде сега!

— Знаех си, че това ще те разтърси. Лакомо прасе такава.

— Изобщо не става дума за лакоми прасета — казах с известна надменност. — Човек не е лакомо прасе само защото цени изкуството на един гений.

— Трябва да призная, че и на мен самата ми допада — призна родственицата. — Но няма и залък да вкусиш от тази храна, ако откажеш да извършиш тази проста, лесна и приятна работа. Не, няма дори отдалече да я подушиш. Така че можеш да натъпчеш това предупреждение в дванайсетинчовото си цигаре и да го изпушиш.

Бях уловен в капан.

— Но защо съм ти притрябвал аз? Какво съм аз? Задай си този въпрос.

— Често съм си го задавала.

— Искам да кажа, че не съм подходящ. За раздаване на награди ти трябва някоя важна клечка. Помня, че когато бях ученик, обикновено идваше министър-председателят или нещо подобно.

— Да, но ти говориш за Итън. В Маркет Снодсбъри не сме толкоз придирчиви. Стига човек да носи гети и ние вече сме дълбоко впечатлени.

— Защо не накараш чичо Том?

— Чичо ти Том!

— Ами да, защо не? И той носи гети.

— Бърти — рече тя, — ще ти кажа защо не мога да моля чичо ти Том. Нали помниш колко пари загубих в Кан на бакара? Е, много скоро ще ми се наложи да се присламча към Том и да го известя за загубите. Ако веднага след това го помоля да си надене бели ръкавици и цилиндър и да раздава наградите в Маркетснодсбърийското начално

училище, в семейството ми ще има развод. Ще забодее бележка на възглавницата и ще духне яко заек. Не, момчето ми, на теб се пада тази чест, така че най-добре се постарай всичко да мине по мед и масло.

— Но, лельо Далия, вслушай се в разума. Уверявам те, че изборът ти е погрешен. Хич ме няма в тая работа. Попитай Джийвс за оня път, когато ме замъкна да държа реч пред едно девическо училище. Направих се на невиждан глупак.

— И аз уверено предвкусвам как ще се направиш на точно толкова невиждан глупак на трийсет и първо число от текущия месец. Тъкмо затова те искам. Ето как гледам аз на нещата. Така и така ще оплескаш всичко, нека поне се повеселим от сърце. Толкоз ще ми е драго да те гледам как връчваш наградите, Бърти. А сега да не те задържам повече, защото несъмнено искаш да си направиш утринната гимнастика. Ще те очаквам след ден-два.

И с тези безсърдечни слова тя се изнесе от стаята, оставяйки ме в плен на най-мрачни предчувствия.

Като имате предвид естествените реакции на организма след партито на Понго, последвани от този съкрушителен удар, ще се убедите, че не се изсилвам като твърдя, че душата ми бе стон.

Все още се гърчех в мрачните бездни на самосъжалението, когато вратата се отвори и на прага изникна Джийвс.

— Господин Финк-Нотъл е дошъл да ви види, сър — провъзгласи той.

ПЕТА ГЛАВА

Изгледах го с един от тежките си погледи.

— Джийвс — казах, — не очаквах това от теб. Известно ти е, че снощи не съм лягал до ранна доба. Знаеш, че едва-що съм изпил чая си. Няма как да не ти е известно въздействието на ведрия глас на леля Далия върху човек с крехка снощна психика и сутрешен главоцеп. И въпреки това ми водиш разни Финк-Нотли. Време ли е сега за Финк или всякакъв друг Нотъл?

— Не съм ли разбрал правилно, сър, че желаете да се видите с господин Финк-Нотъл с цел да го съветвате по неговите сърдечни дела?

Това хвърли нова светлина върху положението. Под стреса на собствените си сетива напълно бях забравил, че съм се нагърбил с делата на Гъси. Това променяше нещата. Човек не може да духа под опашката на клиента си. Кога Шерлок Холмс е отказал да приеме клиент само защото предната вечер е окъснял на рождения ден на доктор Уотсън? Бих предпочел Гъси да бе избрал по-подходящ час за среща с мен, но тъй като той явно бе чучулига, напуснала росното гнездо при първи сипнали зори, реших за най-благоразумно да му дам аудиенция.

— Вярно — признах. — Добре. Дай го насам.

— Да, сър.

— Но преди това ми донеси един от твоите освежители.

Мисля, че вече съм имал повод да спомена тези Джийвсови освежители и въздействието им върху човек, който едва се крепи за живота в утрото след тежка нощ. Какъв е съставът им не бих могъл да ви кажа. Той твърди, че слага някакъв сос, суров жълтък и лют червен пипер, но каквато и да е истината, резултатите след поглъщането на такъв освежител са рядко животворни.

За част от секундата нищо не се случва. Сякаш цялата природа очаква със затаен дъх. След това изведнъж прозвучава Сетната Тръба и Денят на Страшния Съд настъпва с особено ожесточение. Във всички

части на организма избухват клади. Стомахът се изпълва с разтопена лава. Мощен вятър зафучава и парен чук те халосва по темето. През тази фаза ушите заглъхват, очните ябълки се въртят по собствена воля и по челото избива пареща пот. И тогава, точно когато човек разбира, че трябва да звъни на адвоката и да подреди делата си, преди да е станало късно, обстановката рязко се избистря. Вятърът утихва. Птички зачуруликват. Засвирват духови оркестри. Слънцето се ококорва иззад хоризонта.

Миг по-късно всички усещания се сливат в един всемирнен покой.

И този път, след като пресуших чашата, в лоното ми бликна нов живот. Джийвс може да издиша на тема облекло и съвети към влюбени, но не мога да му отрека майсторското служене със словото. Та той веднъж ми разказа за свой познат, който се въздигал по стъпала от мъртвото си тяло към нови висоти^[1]. Така беше и с мен сега. Усецах как Бъртрам Устър, излегнал се, подпрян на възглавници, става един по-добър, по-силен, по-изтънчен Бъртрам Устър.

— Благодаря ти, Джийвс.

— Моля, сър.

— Това си дойде точно където му е мястото. Сега вече мога да се боричкам с проблемите на живота. Трябваше да го изпия преди да се опитам да се преборя с леля Далия. Късно е обаче да се тръшкам. Разкажи ми за Гъси. Как е изкарал на маскения бал?

— Той не е стигнал до маскения бал, сър.

Изгледах го строго.

— Джийвс — казах, — признавам, че след твоя освежител се чувствам по-добре, но не ме подлагай на излишно голямо натоварване. Застанал си край леглото на един болник и дрънкаш глупости. Та ние с теб собственоръчно напъхахме Гъси в таксито и той пое към бала. Все някога трябва да е стигнал там.

— Не, сър. Както подразбрах от господин Финк-Нотъл, той влязъл в таксито с убеждението, че забавлението, за което имаше покана, ще се проведе на Съфък Скуеър номер 17, докато същинското събитие се състояло на Норфък Терас номер 71. Подобни отклонения в паметта не са рядкост при хора, които, подобно на господин Финк-Нотъл, принадлежат към така наречения мечтателен тип.

— Искаш да кажеш заблеян тип.

— Да, сър.

— Е?

— Като стигнали на Съфък Скуеър номер 17, господин Финк-Нотъл направил опит да плати на шофьора.

— Какво му попречило?

— Обстоятелството, че нямал пари, сър. Открил, че е оставил парите си, заедно с поканата за бала, на полицата над камината в своята спалня в дома на чичо си, където е отседнал. Тогава помолил шофьора да почака, позвънил на вратата на Съфък Скуеър номер 17 и когато икономът се появил, го помолил да плати на таксито, добавяйки, че всичко било наред, тъй като той бил от гостите, поканени на бала. Икономът обаче отрекъл да му е известно за какъвто и да било бал на територията на дома.

— И отказал да се изръси?

— Да, сър.

— След което...

— Господин Финк-Нотъл дал указание на шофьора да го откара обратно до дома на чичо му.

— Е, и защо това не е щастливият край? Трябвало е само да влезе и да вземе портмонето и поканата.

— Може би трябваше да спомена, сър, че господин Финк-Нотъл бил забравил на полицата над камината освен всичко и ключа от дома на чичо си.

— Тогава да позвъни.

— Той така и направил, сър, и звънил в продължение на петнайсет минути. Едва след изтичането на този период си спомнил, че е разрешил на пазача — къщата била официално затворена за сезона и персоналет бил в отпуск, — та бил разрешил на пазача да отиде да се види в Портсмут със сина си, който служел там във флотата.

— Божичко, Джийвс!

— Именно, сър.

— Тези заблеяни типове водят интересен живот, а?

— Точно така, сър.

— И какво се случило след това?

— Изглежда в този момент господин Финк-Нотъл осъзнал, че позициите му спрямо шофьора на таксито твърде са се разклатили. Апаратът вече отчитал значителна сума, а той не бил в състояние да посрещне задълженията си.

— Можел е да обясни.

— На таксиметрови шофьори не е възможно да се обяснява, сър. При опита си да стори това срещнал неприкрит скептицизъм по отношение правдоподобността на думите си.

— Трябвало е да си плюе на петите.

— Точно такава линия на поведение предприел и господин Финк-Нотъл, сър. Той се впуснал чевръсто да бяга, а шофьорът, опитвайки се да го задържи, го уловил за полите на палтото. Господин Финк-Нотъл ловко се изхлузил от тази връхна дреха и изглежда видът му по маскараден костюм подействал като шок на шофьора. Господин Финк-Нотъл ме уведоми, че чул свистящо изхъркване и, обръщайки се, съзрял човека на колене с лице, заровено в ръце. Господин Финк-Нотъл е убеден, че се е молел. Несъмнено необразован и суеверен човек, сър. Може би и пияница.

— Е, ако не е пиел, обзалагам се, че вече е наваксал. Сигурно едва е дочакал да отворят кръчмите.

— Много е вероятно при тези обстоятелства да е усетил необходимост от нещо подкрепително, сър.

— Също и Гъси. Какво, за Бога, е направил след това? Лондон през нощта, пък дори и през деня, ако питаш мен, не е най-подходящото място за мъж в плътно прилепнало крещящочервено трико.

— Прав сте, сър.

— Ще предизвика озадаченост.

— Да, сър.

— Представям си как нещастникът се снишава из странични улички, прокрадва се през задни дворове и се гмурка в кофи за боклук.

— От думите на господин Финк-Нотъл, сър, подразбрах, че нещата действително са протекли в духа на вашето описание. В края на краищата, след изпълнена с премеждия нощ, успял да се добере до дома на господин Сипърли, където си осигурил подслон и дрехи за преобличане.

Наместих се сред възглавниците с угрижено чело. Хубаво е да помагаш на стари училищни другари, но от друга страна си давах сметка, че нагърбвайки се със случая на серсем, способен да се олее до степента на Гъси, аз се бях натоварил с бreme, преголямо за възможностите на всеки човек. Май че Гъси не се нуждаеше толкова от

съветите на обигран светски лъв, колкото от здраво залостена килия с меко тапицирани стени и неколцина яки пазачи да го вардят да не подпали сградата.

За миг си помислих дали да не се оттегля от въпросния казус и да го връча обратно на Джийвс. Но семейната гордост на Устърови ме възпря. Хванем ли плуга, ние не прибираме лесно меча в ножницата. Освен това след случая със сакото всяка проява на малодушие би била фатална.

— Сигурно си даваш сметка, Джийвс — казах аз, защото макар и да не е джентълменско да се натяква, грешките трябва да се изтъкват, — че всичко това е по твоя вина.

— Моля, сър?

— Няма какво да ми се молиш. Сам знаеш, че е така. Ако не беше настоял да отиде на онзи бал — безумна идея, както прозрях от самото начало, — това нямаше да се случи.

— Да, сър, но все пак не можех да допусна...

— Винаги допускай всичко, Джийвс — казах строго. — Друг начин няма. Ако само му беше разрешил да облече костюм на Пиеро, нещата нямаше да стигнат до там. Костюмите на Пиеро имат джобове. Но както и да е — продължих по-снизходително. — Ако от случката си извлякъл поука за последиците от разходки по пурпурно трико, все някаква полза ще има. Гъси чака отвън, казваш?

— Да, сър.

— Дай го насам, пък ще видим какво мога да направя за него.

---

[1] Джийвс е цитирал „В долината на Котерец“ (1847) от английския поет лорд Алфред Тенисън (1809–1892). — Б.р. ↑

ШЕСТА ГЛАВА

Гъси още носеше белези от мрачните си преживелици. Лицето му бе изпито, очите му приличаха на смачкани бълхи, ушите му бяха клепнали и целият му вид бе на човек, заклещен из чарковете на суровата машина на живота. Повдигнах се на възглавниците и го погледнах изпитателно. Виждах, че в момента има остра нужда от бърза помощ и веднага взех да му я оказвам.

— А, Гъси.

— Здравей, Бърти.

— Здравсти.

— Здравсти.

След това, прецених, че е дошъл моментът за деликатно докосване до миналото.

— Чух, че си имал неприятности.

— Да.

— Благодарение на Джийвс.

— Джийвс какво е виновен?

— Вината е изцяло негова.

— Не виждам защо. Аз си забравих парите и ключа.

— А сега най-добре да забравиш и Джийвс. Защото, Гъси — казах аз, след като прецених, че ще е най-добре веднага да го вкарам в курса на нещата, — сигурно ще ти е приятно да чуеш, че той вече не се занимава с твоя проблем.

Това го халоса яко. Долната му челюст увисна, ушите му клепнаха още повече. Ако преди това мязаше на умряла риба, то сега заприлича на риба, умряла миналата година.

— Какво!

— Таквоз.

— Да не искаш да кажеш, че Джийвс няма да...

— Няма.

— Ама недей така...

Бях любезен, но твърд.

— Без него ще си по-добре. Надявам се, че ужасните ти преживелици от изминалата нощ са ти подсказали, че Джийвс вече не става за нищо. И най-големите мислители изфирясват. Точно това се е случило с Джийвс. Отдавна виждам накъде вървят работите. Загубил е форма. Трябва да му се почистят клемите. Несъмнено това е шок за теб. Предполагам, че тази сутрин си дошъл тук за съвет от него.

— Разбира се.

— По какъв въпрос?

— Мадлин Басет замина на гости в провинцията и искам да знам какво, според него, трябва да правя.

— Е, както ти казах, Джийвс е свален от този случай.

— Ама, Бърти, недей така...

— Джийвс вече не работи по случая — повторих с известна строгост в гласа. — Сега по въпроса работя само аз.

— Ти пък какво можеш да направиш?

Овладях негодуванието си. Ние Устърови сме толерантни люде. Можем да проявим разбиране към хора, дефилирали цяла нощ из Лондон по червено трико. Плътно прилепнало.

— Ще видим — рекох спокойно. — Седни да поговорим. Ще започнем с това, че работата ми изглежда съвсем проста. Казваш, че момичето е отишло на гости у приятели в провинцията. Очевидно трябва и ти да отидеш там и да се лепнеш за нея като кърлеж. Елементарно.

— Но аз не мога да се натреса на куп непознати хора.

— Че ти не ги ли познаваш?

— Не, разбира се. Аз никого не познавам.

Свих устни. Това наистина усложняваше нещата.

— Знам само, че се казват Травърс и че домът се нарича Бринкли Корт, някъде в Уърстършир.

Отпуснах устни.

— Гъси — усмигнах се бащински, — щастлив е бил за теб денят, когато Бъртрам Устър се зае с делата ти. Както предвидих от самото начало, в състояние съм да уредя всичко. Обещавам ти още днес да бъдеш в Бринкли Корт като почетен гост.

Той се раздруса. Сигурно за новака е доста вълнуващо да гледа как поемам нещата в ръце.

— Ама, Бърти, да не би да познаваш тези Травърсови?

— Ами че те са леля ми Далия.

— Стига бе!

— Виждаш ли какъв късмет извади, че имаш мен зад гърба си. Отиваш при Джийвс и какво прави той? Нацърква те в пурпурно трико, лепва ти най-отблъскващата брада, която бях виждал, и те запокитва на бал с маски. Резултатът е изтерзан дух и нулево придвижване напред. След това аз поемам нещата и те вкарвам във верния път. Можеше ли Джийвс да те вмъкне в Бринкли Корт? Друг път! Леля Далия не е негова леля.

— Ей, Бърти, не знак как да ти се отблагодаря.

— Е, хайде стига!

— Само че един момент...

— Сега пък какво?

— Ами като отида там?

— Ако познаваше Бринкли Корт, нямаше да зададеш този въпрос. В романтичната му обстановка няма начин да не процъфтиш. През вековете множество прочути влюбени са уреждали брачните си формалности в Бринкли. Там просто бърка от атмосфера. Ще бродиш с момичето по сенчести алеи. Ще седите по слънчеви ливади. Ще се разхождате с лодка по езерото. И постепенно...

— Май си прав!

— И още как. Три пъти съм се сгодявал в Бринкли. Не че имаше голяма полза, но фактът си остава. При това съм отивал там без и през ум да ми е минавало да се отдавам на пагубната страст. Не съм имал и най-малкото намерение да правя предложение на когото и да било. Въпреки това, едва стъпил в тия романтични места, аз протягах ръце към най-близкото момиче и бухвах душата си в нозете му. Има нещо във въздуха.

— Напълно те разбирам. Точно това искам да направя — да се настроя постепенно. А пък в Лондон — проклет град! — всичко е тъй напрегнато, че човек няма и най-малката възможност за настройка.

— Така е. Лондон действа разцентроващо.

— Ще бъда нов човек в провинцията. Какъв късмет, че тази Травърс накрая се оказа твоя леля.

— Как така накрая? Тя винаги ми е била леля.

— Имам предвид, колко необикновено е това, че леля ти е човекът, у когото Мадлин ще гостува.

— Няма нищо необикновено. Двете с братовчедка ми Анджела са неразделни. В Кан тя беше през цялото време с нас.

— О, значи познаваш Мадлин от Кан! Ах, Бърти — прошепна замечтано бедният гущер, — как съжالياвам, че не съм бил с нея в Кан! Колко ли великолепно е изглеждала по бански костюм! О, Бърти...

— Много — казах резервирано, защото човек, дори когато е възстановен след тежка нощ чрез някоя от дълбочинните бомби на Джийвс, не е в настроение за подобни разговори. Натиснах звънеца и когато Джийвс се появи, помолих за бланка и молив. След това написах до леля Далия телеграма в много добър стил, като с подходящи думи я уведомих, че изпращам днес своя приятел Огъстъс Финк-Нотъл в Бринкли Корт да се възползва от гостоприемството ѝ.

— Пусни я от първата поща, покрай която минеш — заръчах на Гъси. — Нека я завари с пристигането си.

Той скочи и хукна, размахал телеграмата, а аз се обърнах към Джийвс и му описах в резюме действията си.

— Семпло, както забелязваш, Джийвс. Никакви финтифлюшки.

— Да, сър.

— Нищо не докарвам от през девет баира. Нищо пресилено или необичайно. Оставям всичко в ръцете на Майката-природа.

— Да, сър.

— Ето така трябваше да се проведе операцията от самото начало. Залагам всичко на близкото им общуване. То, според мен, ще свърши цялата работа. Понастоящем, както знаеш, Гъси е като слънчасал пластилин в нейно присъствие. Но задай си въпроса как ще се чувства подир една-две седмици, след като са си сервирали колбаси от една и съща чиния ден подир ден на масата за закуска и са си сипвали от едни и същи поднос бърбечета и бекон...

Тук млъкнах рязко.

— Божичко, Джийвс!

— Да, сър?

— Ето ти нагледен пример как човек трябва да мисли за всичко. Нали чу, че споменах колбаси, бърбечета, бекон и шунка?

— Да, сър.

— Ами никакви такива! Последниците ще са фатални. Изцяло погрешна линия на поведение. Подай ми бланка и молив. Налага се тутакси да предупредя Гъси.

Той трябва да изгради в съзнанието на момичето впечатлението, че линее от любов към нея. А това не се постига, когато човек се тъпче с колбаси.

— Прав сте, сър.

— Чудесно, тогава.

И като взех бланката и молива, нахвърлих следното:

Финк-Нотъл
Бринкли Корт
Маркет Снодсбъри
Уърстършир

Никакви колбаси. Забрави шунката. Бърти.

— Изпрати я, Джийвс, и то незабавно.

— Веднага, сър.

Отпуснах се на възглавниците.

— Е, Джийвс, ето как действам, когато лично се нагърбя с нещата. Забеляваш хватката ми. Несъмнено вече осъзнаваш, че си струва да поизучиш методите ми.

— Несъмнено, сър.

— Но дори сега не оценяваш цялостно забележителната мъдрост и проницателност, които демонстрирам. Знаеш ли какво бе довело леля Далия тук тази сутрин? Дойде да ми каже, че трябва да връчвам наградите в някакво гаднярско училище в Маркет Снодсбъри, на което е управител.

— Наистина ли, сър? Боя се, че подобно поръчение едва ли би ви се сторило привлекателно.

— Само че аз няма да ги връча. Натрисам задачата на Гъси.

— Моля, сър?

— Възнамерявам, Джийвс, да телеграфирам на леля Далия и да я известя, че не съм в състояние да отида и да ѝ предложа вместо мен да пусне Гъси на онези зверчета.

— Но ако господин Финк-Нотъл откаже, сър?

— Да откаже? Как го виждаш да откаже? Представи си само картината, Джийвс. Сцена: гостната в Бринкли, Гъси стои притиснат в

ъгъла, леля Далия надвиснала над него издава ловджийски звуци. А сега ти задавам въпроса, Джийвс: как го виждаш да откаже?

— Трудно, наистина, сър, признавам. Госпожа Травърс не е свикнала да чува „не“ в отговор.

— Завалията няма шанс да се измъкне. Единственият начин е чрез офейкване, а той не може да офейка, защото копнее за компанията на госпожица Басет. Не, ще трябва Гъси да си трае и да изпълнява, а аз ще бъда спасен от едно задължение, при мисълта за което — признавам — душата ми тръпне от ужас. Да се кача на подиум и да произнесе кратка мъжествена реч пред глутница сополиви хлапета! Как ме виждаш, Джийвс? Вече съм се подлагал на подобно изпитание. Помниш ли онзи път в девическото училище?

— Споменът е запечатан незаличимо в съзнанието ми, сър.

— На какъв идиот се направих!

— Действително съм ви виждал в по-добра форма, сър.

— Знаеш ли, я ми донеси още един от тези твои динамити, Джийвс. Тъй на косъм ми се размина, че ми прималя.

Леля Далия сигурно бе пътувала около три часа до Бринкли, защото телеграмата ѝ пристигна доста след като се наобядвах. Тонът ѝ беше на телеграма, писана в прилив на нажежени до бяло чувства две минути, след като е прочела моята.

Гласеше следното:

Съветвам се адвокат с цел установяване дали удушаването на племенник-идиот минава за убийство. Ако не пази се. Намирам поведението ти абсолютно крайния предел. Как така ще ми натрисаш гнъсните си приятели? Бринкли Корт да не ти е колония за прокажени? Кой е този Спинк-Ботъл? С обич Травърс.

Бях очаквал подобна реакция. Отговорих в спокоен тон.

Не Ботъл. Нотъл. Привети. Бърти.

Изглежда Гъси бе пристигнал почти непосредствено, след като тя бе изплакала сърцето си в горното послание, защото само двацет минути по-късно довтаса следното:

Получих шифрована телеграма подписана теб. Гласи „Никакви колбаси. Забрави шунката“. Незабавно телеграфирай шифъра. Финк-Нотъл.

Отговорих:

И бъбреците. Бъди здрав. Бърти.

Бях заложил всичко на надеждата, че Гъси ще направи добро впечатление на домакинята, като увереността ми се дължеше на това, че той бе от онези плахи, усърдни и услужливи души, които подават чашите с чай и предлагат сандвичи на околните. На жени като леля Далия такива им допадат от пръв поглед. Че не бях надценил своята проницателност се доказва от следващата ѝ телеграма, която — както забелязах със задоволство — съдържаше значително по-голяма доза от млякото на човешката доброта, както се изразява Джийвс^[1].

Ето текстът:

Е приятелят ти пристигна и трябва да призная че за твой приятел не изглежда толкова субнормален колкото очаквах. Малко оцъклен и определено мухльо, но общо взето чистичък и учтив и невероятен капацитет по тритоните. Обмислям да изнесе няколко лекции в областта. Въпреки това нахално да използваш дома ми като курортен хотел и когато дойдеш поговорим надълго въпроса. Очаквам те трийсети. Вземи си гети. С обич Травърс.

На това отвърнах:

Като прегледах бележника ангажиментите установих невъзможно да дойда Бринкли Корт. Дълбоко съжалявам. Бъди здрава. Бърти.

В отговора ѝ имаше зловеща нотка:

А така ли било? Бележника ти с ангажименти значи! Друг път дълбоко съжаляваш. Слушай какво ще ти кажа обаче момчето ми ще съжалиш много ама много повече ако не се явиш. Ако дори само за миг си допуснал че ще ти се размине раздаването на наградите много се лъжеш. Аз пък дълбоко съжалявам че Бринкли Корт е на сто мили от Лондон, та съм лишена от възможността да те наложа с тухла по дебелокората тиква. С обич Травърс.

Тогава зложих всичко на един удар — печеля или губя. Не беше момент за дребни икономии. Писах бързо, без да се замислям за пощенските разноси:

Ама хайде сега! Недей така! Честно ти казвам за какво съм ти? Хвани Финк-Нотъл да раздава наградите. Роден е за раздавач и ще се гордееш с него. Изпълнен съм с увереност че Огъстъс Финк-Нотъл ще предизвика истински фурор като Церемониалмайстор на трийсет и първо число т.м. Не пропускай тази изключителна възможност може да не се повтори. Мляс мляс. Бърти.

Последва час на напрежение и затаен дъх, и накрая благата вест:

Добре от мен да мине. Май има нещо смислено в предложението ти. Все така те смятам за коварен червей и презряно безгръбначно желе, но пипнах Спинк-Ботъл. Остани си тогава където си и дано те прегази автобус. С обич Травърс.

Както можете да си представите, планина се смъкна от плещите ми. Все едно, че някой наля в мен с фуния Джийвсови освежители. Пях, докато се обличах за вечеря. В „Търтеите“ бях толкова весел и жизнерадостен, че предизвиках няколко оплаквания. Когато се върнах у дома и си легнах, заспах като дете невръстно още щом се положих между чаршафите. Струваше ми се, че цялата тревожна афера вече може да се смята за окончателно приключена.

Затова представете си неприятната изненада, когато, събуждайки се сутринта и надигайки се в леглото, за да отпия от утринния си чай, съзрях на подноса нова телеграма.

Сърцето ми се сви. Възможно ли бе леля Далия да е размислила, след като е преспала? Или Гъси, като не е могъл да понесе мисълта за очакващото го мъчение, е офейкал през нощта по водосточната тръба? С бушуващи тревоги в ума аз разкъсах плика. А като прочетох съдържанието, нададох тревожен вопъл.

— Да, сър? — рече Джийвс и застана на прага.

Прочетох телеграмата отново. Да, правилно я бях разбрал. Не, не се бях излъгал относно смисъла ѝ.

— Джийвс — казах, — знаеш ли какво?

— Не, сър.

— Нали познаваш братовчедка ми Анджела?

— Да, сър.

— Също и младия Тъпи Глосъп?

— Да, сър.

— Развалили са годежа.

— Съжалявам да чуя това, сър.

— Ето тук телеграма от леля Далия, с която изрично ми го съобщава. За какво ли са се скарали?

— Не бих могъл да кажа, сър.

— Разбира се, че не би могъл. Не ставай глупав, Джийвс.

— Няма, сър.

Замислих се. Бях дълбоко развълнуван.

— Е, значи ще трябва още днес да заминем за Бринкли. Леля Далия треска я тресе и мястото ми е до нея. Стягай багажа и хвани влака в един без петнайсет. Аз имам среща за обяд, затова ще тръгна по-късно с колата.

— Да, сър.

Продължих да размишлявам.

— Трябва да призная, че за мен това е голям шок, Джийвс.

— Несъмнено, сър.

— Много голям шок. Анджела и Тъпи. Да не повярва човек. Ами че те бяха залепени един за друг като тапет за стена. Животът е пълен с тъга, Джийвс.

— Да, сър.

— Но какво да се прави.

— Несъмнено, сър.

— Добре тогава. Пусни да се пълни ваната.

— Да, сър.

---

[1] Изразът е на Шекспир, цитиран от Джийвс. — Б.р. ↑

СЕДМА ГЛАВА

Доста размишлявах, докато карах към Бринкли този следобед в двуместната си кола. Новината за разрива между Анджела и Тъпи дълбоко ми бе бръкнала в здравето.

Работата е там, че винаги бях гледал на планирания брак с благосклонно одобрение. Твърде често, когато някой ваш приятел се зажели за роднинско момиче, вие смръщвате чело и хапете долната си устна, защото ви гложди чувство, че той, или тя, или и двамата трябва да бъдат предупредени, докато още не е късно. Но Тъпи и Анджела никога не са предизвиквали у мен нещо подобно. Тъпи — когато не е глупаво магаре — е много свеж. А що се отнася до чувствата помежду им, човек няма много да сгреша, ако ги обрисова като две сърца, туптящи като едно.

Вярно, че не минаваше без дребни недоразумения помежду им. Спомням си когато Тъпи, според него с неустрашима прямота, а според мен с опасно скудоумие, беше казал на Анджела, че новата шапка и стояла като бръмбар на трънка. Но във всяка романтична любов трябва да се предвиждат и подобни подхлъзвания, а след този инцидент той добре си научи урока, макар и по един излишно болезнен начин, и оттогава нататък животът им бе една безкрайна сладка песен.

А сега изневиделица това напълно непредвидено скъсване на дипломатическите отношения. Посветих на въпроса каймака на Устърския си ум, но пак не можах да отгатна какво може да е предизвикало избухването на военни действия и настойчиво забивах крак в педала на газта, за да стигна у леля Далия възможно най-скоро и да науча историята от първа ръка. Всичките шест цилиндъра си потракваха ритмично, постигнах отлично време и малко преди часа за вечерния коктейл се намирах на четири очи с родственицата си.

Тя като че ли се зарадва, че ме вижда. Дори направо заяви, че се радва да ме види — твърдение, с което никоя друга от наличните ми

лели не би се ангажирала, защото обичайната реакция на милите ми роднини при гледката на пристигащия на гости Бъртрам е нещо средно между болка и погнуса.

— Много мило, че реши да дойдеш, Бърти — каза тя.

— В такъв момент мястото ми е до теб, леля Даля — отвърнах аз.

От пръв поглед се виждаше, че тази злощастна история ѝ се е отразила неблагоприятно. Обичайната ѝ приветливост бе помръкнала, а ведрата ѝ усмивка бе забележителна с отсъствието си. Стиснах ѝ съчувствено ръка, за да ѝ покажа, че сърцето ми се къса за нея.

— Лоша работа, скъпа ми родственице — казах аз. — Боя се, че не ти е било леко. Сигурно си угрижена.

Тя изхърка развълнувано. Приличаше на леля, която току-що е лапнала вмирисана стрида.

— Ами да, угрижена съм. Откак се върнах от Кан, не съм имала миг покой. Още щом стъпих в този проклет дом, мътните да го отнесат — извиси кръшен глас леля Даля, връщайки се по навик към живописния език на ловните полета, — всичко ми тръгна не ти е работа. Първо тази бъркотия с раздаването на наградите. — Тук тя млъкна и ме изгледа кръвнишки. — Смятах да говоря с теб без задръжки за поведението ти в тази връзка, Бърти. Бях си подготвила няколко сочни фрази. Но тъй като се притече сам в този несгоден час, май ще трябва да те сваля от въдицата. Пък и изобщо може би е по-добре, дето най-малодушно се ската от синовния си дълг. Този твой Спик-Ботъл май ще свърши работа. Само ако успее за миг да се отклони от тритоните.

— Говори ли за тритони?

— Говори. Вперил в мен блеснал взор като Стария моряк^[1]. Но нямаше да се оплаквам, ако това беше най-страшното. Най-много съм загрижена какво ще каже Том.

— Чичо Том ли?

— Не можеш ли да го наричаш другояче? — пак се раздразни леля Даля. — Всеки път, като кажеш „чичо Том“, очаквам да почернее и да засвири на банджо. Да, чичо ти Том, щом така искаш. Ще трябва да му кажа, че загубих онези пари на бакара, и не искам да мисля какво ще последва.

— И все пак, несъмнено, Времето, този велик лечител...

— Времето, този велик лечител, да ходи да се гръмне! Трябва да измъкна от Том чек за петстотин лири за „Будоарът на Милейди“ най-късно до трети август.

Разтревожих се. Освен естествения интерес на племенник към изисканото седмично списание на леля му, откак бях допринесъл за успеха му със статията „Как се облича добре облеченият мъж“, винаги се разнеждах при споменаването на „Будоарът“. Сантименталност може би, но ние, старите журналисти сме си такива.

— „Будоарът“ застрашен ли е?

— Ще бъде, ако Том не пусне нещо. Нуждае се от подкрепа, докато прехвърли баира.

— Не го ли прехвърляше преди две години?

— Прехвърляше го. И ще го прехвърля. Ако не си издавал седмично списание за жени, хабер си нямаш какво е баир.

— И мислиш, че изгледите да измъкнеш нещо от чичо... от твоя съпруг не са големи.

— Едно ще ти кажа, Бърти. Винаги досега, когато е имало нужда от тия монетарни инжекции, съм отивала при Том с ведрата увереност на единствено дете, което иска от татко си пари за сладолед. Но съвсем наскоро данъчните са му поискали допълнително петдесет и осем лири, един шилинг и три пенса и откак съм се върнала, говори само за разруха, за тази ужасна тенденция към социалистическо законодателство и какво щяло да стане с всички нас.

Охотно ѝ повярвах. У този Том има една особеност, която съм забелязал и у други откачалки. Опитах ли се да му измъкнеш и най-жалката сума, той надава писък, който се чува чак на Ландс Енд^[2]. Фрашкан е до хрилете с парични знаци, но най мрази да се разделя с тях.

— Ако не бяха ястията на Анатоли, съмнявам се дали щеше да намери смисъл да продължава да се блъска с живота. Затова казвам: слава Богу, че ни е дал Анатоли.

Сведох глава в знак на почит.

— Великолепният Анатоли! — казах аз.

— Амин — додаде леля Даля.

След което изражението на религиозен екстаз — неизменният резултат, когато човек насочи съзнанието си към изкуството на Анатоли — изчезна от лицето ѝ.

— Но да не се отклонявам от темата — продължи тя делово. Тъкмо ти разправях, че откакто съм се завърнала у дома, самите устои на ада не спират да се тресат. Първо раздаването на наградите, след това Том, а сега, на всичко отгоре, това сатанинско скарване между Анджела и младия Глосъп.

Кимнах мрачно.

— Страшно се разстроих, като научих. Ужасен удар. Какъв беше поводът този път?

— Акулите.

— А?

— Акулите, казах. Или по-точно една конкретна акула. Онова чудовище, дето нападна горкото дете, докато караше акваплан в Кан. Спомняш ли си акулата на Анджела?

Има си хас да не помня акулата на Анджела. Чувствителен човек не забравя лесно случай, в който братовчедка му едва не е била съдвкана от морски чудовища. Епизодът бе още свеж в паметта ми.

Накратко, ето какво се беше случило. Сигурно знаете как се кара акваплан. Най-отпред пърпори моторница и влачи подире си въже. Човек стои на една дъска, уловен за въжето, а лодката го тегли. И доста често изпуска въжето, бухва във водата и трябва с плуване да докопа пак дъската си.

Това винаги ми е изглеждало доста глупаво занимание, но мнозина го намират за развлекателно.

Та в споменатия случай, Анджела току-що се била качила на дъската си след поредно цопване, когато огромна свирепа акула се забила като таран в дъската и горкичката отново цамбурнала в солените води. Доста време минало, преди да успее отново да се покатери на дъската и да обясни на човека в моторницата какво става. Най-накрая той я изтеглил вън от всякаква опасност, но можете да си представите какъв кошмар е изживяла.

Според Анджела среброперестото чудовище щракало с челюсти около глезените й кажи-речи без прекъсване, така че когато най-сетне й се притекли на помощ, тя се чувствала по-скоро като солен бадем на шведска маса, отколкото като човешко същество. Много се беше разстроила и в продължение на седмици все за това говореше.

— Спомням си целия инцидент много ясно — казах аз. — Но как от това стана разправия?

— Тя му разказваше снощи случката.

— Е, и?

— Очите ѝ блестяха и ръчичките ѝ бяха стиснати в моминско вълнение.

— Несъмнено.

— Но вместо да ѝ отвърне с разбирането и съчувствието, които ѝ се полагат по закон, какво мислиш, че направи този проклет Глосъп? Седеше и я слушаше безучастен като буца тесто, сякаш ставаше дума за времето през юли, а когато тя свърши, той извади цигарето от уста и пророни: „Трябва да е бил плаващ клон!“

— Не може да бъде!

— Точно така каза. А когато Анджела описа как нещото подскачало около нея и щракало с челюсти, той отново извади цигарето от устата си и заяви: „А! Значи писия. Съвсем са безобидни. Искала е да си поиграе“. Е, питам те аз сега! Как би постъпил на мястото на Анджела? Тя е горда и чувствителна като всяка порядъчна жена. Каза му, естествено, че е дръвник и не се чува какви ги плещи.

Трябва да призная, че напълно разбих момичето. Веднъж в живота на човек му се случва нещо истински вълнуващо и в такива случаи не е приятно хората наоколо да го обезцветят. Помня, че в училище ни караха да четем, дето онзи — Отело — разправя на момичето как са го тормозели канибалите. Е, представете си как би се почувствал, ако след някой особено сочен пасаж за това как людоедът си точи ножа, тъкмо когато очаква да чуе ужасено възклицание, тя му каже, че само си е въобразявал и горкият човечец вероятно е бил виден местен вегетарианец, канещ се да си накълца зеленчука.

Да, напълно я разбих Анджела.

— Само не ми казвай, че след като е видял колко е чувствителна на тази тема, глупакът не е отстъпил?

— Не отстъпи. Взе да спори. Той каже едно, тя каже две, той три — и неусетно стигнаха до онзи момент, в който тя му тресна, че ако не ограничи мазните храни и не започне да спортува всекидневно, ще затлъстее като коледен шопар, а той отвърна как винаги се бил отвращавал от тази нехигиенична мода момичетата да си плескат лицата с грим. Поприказваха така известно време и накрая се разнесе силен трясък и от годежа им остана тъжен спомен. Направо не съм на себе си. Слава Богу, че дойде, Бърти.

— Нищо не би могло да ми попречи — отвърнах аз трогнат. — Знаех, че имаш нужда от мен.

— Да. Или по-скоро — поясни тя — не от теб, разбира се, а от Джийвс. Още в мига, в който се случи това, се сетих за него. Положението направо си плаче за Джийвсовата намеса. Ако някога на този дом му е трябвал възвишен ум, то е точно сега.

Ако бях на крака, щях да се олюлея. Олюляването ми обаче бе силно затруднено от факта, че се бях разположил удобно в меко кресло. Така че само лицето ми се олюля и изрази недвусмислено колко болезнено бях уязвен.

Преди да произнесе тези страшни думи, бях самата сладост и светлина — съчувстващ племенник, готов да се напругне до краен предел, за да изпълни дълга си. Сега обаче застинах сурово.

— Джийвс! — изсъсках през стиснати зъби.

— Наздраве — рече леля Даля.

Разбрах, че схваща погрешно.

— Не кихнах. Казах Джийвс!

— И с пълно основание. Какъв безценен човек! Ще предоставя цялата работа на него. Няма друг като Джийвс.

Леденият ми хлад стана още по-арктически.

— Ще си позволя да застъпя друго мнение, лельо Даля.

— Какво да застъпиш?

— Друго мнение.

— Сериозно?

— По-сериозно няма накъде. Джийвс дава фира.

— Какво?!

— От него вече нищо не става освен храна за кучета и котки. Загубил е напълно формата. Само преди броени дни ми се наложи да го отстраня от един случай, защото прояви престъпно бездарие. Но независимо от това с негодувание отхвърлям внушението, че Джийвс е единственият ум в дома на Устър. Възразявам срещу това всеки да се обръща най-напред към него, без да се посъветва с мен и без да ми предостави възможност първо аз да се потрудя над проблема.

Тя понечи да каже нещо, но аз я спрях с властен жест.

— Не отричам, че в миналото съм намирал за уместно да търся съвета на Джийвс. Възможно е в бъдеще отново да го потърся. Но претендирам за правото лично и пръв да се докосвам до проблемите,

когато възникват, без всички да ми се държат, сякаш Джийвс е единственото цвете в градината. Вече съм убеден, че миналите му успехи се дължат по-скоро на късмет, отколкото на талант.

— Вие с Джийвс да не сте се скарали?

— Нищо подобно.

— Нещо те е яд на него.

— Ни най-малко.

И все пак трябва да призная, че имаше известна доза правдивост в думите ѝ. През целия ден изпитвах неприкрито раздражение спрямо този човек и ще ви кажа защо.

Сигурно си спомняте, че той се качи на влака в 12.45 с багажа, а аз останах, защото имах уговорена среща за обяд. Е, тъкмо да тръгна за срещата и както се мотаех из апартамента, изведнъж — не знам откъде ми щукна това съмнение, може би държанието му е било някак подозрително — нещо сякаш ми прошепна да надзърна в гардероба.

И, точно както се опасявах, бялото ми сако си висеше там, окачено на закачалката. Лукавият пес не го беше прибрал в багажа.

Както всеки в „Търтеите“ ще ви каже, доста е трудно да надхитрите Бъртрам Устър. Скатах дрехата в хартиена пазарска торба, метнах я отзад в колата и сега сако то висеше на един стол в гардеробната. Но това не променяше факта, че Джийвс се бе опитал да ми погоди мръснишки номер и сигурно нещо се бе прокраднало в гласа ми при горните реплики.

— Не сме скъсали отношенията — казах аз. — Може да се опишат като временно охладнели, нищо повече. Не можахме да постигнем единодушие за бялото сако с бронзовите копчета и бях принуден да тропна с крак. Обаче...

— Това няма значение. Важното е, че не се чуваш какви ги плещиш, нещастнико. Джийвс си бил изгубил формата! Дрън-дрън! Ами че аз го видях още щом пристигна и очите му буквално святкаха от надареност. „Осланяй се на Джийвс“, си казах аз и така смятам да направя.

— Много по-благоразумно ще постъпиш, ако ме оставиш да видя аз какво мога да постигна, лельо Далия.

— За Бога, не смей да се месиш! Само ще объркаш нещата още повече, макар да се съмнявам, че това е дори в твоите възможности.

— Напротив, може би ще ти е интересно да узнаеш, че докато карах насам, се бях съсредоточил дълбоко върху проблема на Анджела и успях да скроя план, основан на психологията на индивида. Намерението ми е да го приложа в действие и то без много разтакаване.

— Боже опази!

— Познанията ми за човешката природа ми подсказват, че той ще даде резултат.

— Бърти — изрече леля Далия трескаво, — недей! За Бога, имай милост и не се меси. Знам ги аз твоите планове. Сигурно ще искаш да хвърлиш Анджела в езерото, а след това да бутнеш вътре и младия Глосъп да я спасява.

— Нищо подобно.

— От теб друго не може да се очаква.

— Планът ми е много по-изтънчен. Нека ти го опиша.

— Не, благодаря.

— Казах си...

— Нищо няма да кажеш.

— Но чуй ме...

— Не желая. През целия си живот една смислена дума не си изрекъл. От дете те знам.

Разбрах, че нищо няма да излезе от по-нататъшния ни спор затова магнах с ръка и свих рамене.

— Добре, лельо Далия — казах с достойнство, — щом не искаш да гледаш представлението от първите редове на партера, твоя работа. Пропускаш обаче един пир за интелекта. И изобщо, колкото и да се държиш като глухата аспида от Писанието, която — както несъмнено ти е известно, колкото повече ѝ свирели, толкова по-малко танцувала, или си затъквала ушите, не помня вече — аз ще изпълня намеренията си, както съм ги набелязал. Анджела ми е извънредно скъпа и няма да пожаля усилия, за да върна слънцето в живота ѝ.

— Бърти, шашкънино, пак те моля коленопреклонно, остави тази работа. И без теб нещата вървят на зле.

Някога бях чел в един исторически роман за някакъв арабин или макаронаджия, който само се изсмивал изпод лениви клепащи и изчетквал по някоя пращинка от безукорната мешлинова дантела на

ръкавелите си. Това направих и аз сега. Оправих си вратовръзката и пуснах една от своите непроницаеми усмивки.

След което се оттеглих и отидох да се поразходя из градината.

И първият, на когото се натъкнах, бе младият Тъпи. Дълбоки бръчки прорязваха челото му и той унило замеряше с камъни невинна саксия.

---

[1] Главният герой на „Поема за стария моряк“ (1798) от английския поет Самюел Тейлър Коулридж. В нея се разказва как моряк с хипнотизиращ поглед се вкопчва в един от тримата гости на една венчавка и го принуждава да изслуша от игла до конец разказа му за премеждията с неговия кораб. — Б.р. ↑

[2] Крайната югозападна точка на Великобритания. — Б.р. ↑

ОСМА ГЛАВА

Мисля, че съм ви разправял вече за младия Тъпи Глосъп. Ако си спомняте, той е същият, който, безчувствено пренебрегвайки обстоятелството, че сме приятели от детинство, се басира с мен една вечер в „Гъртеите“, че няма да мога да се прехвърля през плувния басейн, като се хващам за висящите отгоре халки — детска работа за човек с моята атлетична гъвкавост, — а после, след като се увери, че съм достатъчно напреднал и връщане назад няма, праметна последната халка върху лоста, с което не ми остави друга възможност освен да се пусна и да цопна в басейна откъм дълбоката страна, както си бях наконтен във вечерен костюм.

Да кажа, че не възнегодувах от все душа срещу това низко деяние, което по мое дълбоко убеждение е престъплението на века, би означавало да изопача истината. Възнегодувах и то дълбоко, като вдигнах немалка врява и не спрях да я вдигам седмици наред.

Но знаете как стават тези работи. Раната престава да смъди. Болката престава да сърби. Не казвам обаче, забележете, че ако възникне сгоден случай да пусна отвисоко върху Тъпи мокър сунгер, да пхна змиорка между чаршафите му или да намеря друга форма на себеизява от сходно естество, аз не бих го прегърнал пламенно. Но с това работата се изчерпва. Тоест, макар да бях уязвен до живеца на чувствителната си душевност, аз не извличах и най-малкото удоволствие, като го гледах как целият му непрокопсан живот се скапва пред очите ми заради загубата на едно момиче, по което, независимо от настъпилите поврати, бях убеден, че е затънал безвъзвратно.

Тъкмо напротив, с цялата си душа и сърце желяех сегашният разрив да се изцели и всичко пак да стане тип-топ за двамата разединени негодници. Сигурно сте подразбрали това от изказването ми пред леля Далия, а ако присъствахте на настоящата сцена и бяхте видели добродушния състрадателен поглед, който отправих към Тъпи, щяхте да си затвърдите впечатлението.

Това бе един такъв загрижен, разтапящ поглед, придружен от сърдечно ръкостискане с дясната ръка и дружеско потупване с лявата между раменете.

— Тъпи, приятелю — казах. — Как си, старче?

Докато изговарях тези думи, състраданието ми още повече се засили, защото ни погледът му блесна в ответ, ни дланта му откликна на моята. Накратко казано, нулеви данни за каквато и да било склонност да го удари на пролетни танци при вида на старото другарче. Меланхолията, както веднъж се изрази Джийвс по адрес на Понго Туисълтън, докато онзи се мъчеше да откаже пушенето, го бе белязала за свое притежание^[1]. Това изобщо не ме изненада. При така създадите се обстоятелства известна доза унилоост бе изцяло в реда на нещата.

Пуснах ръката му, престанах да масажирам тялото му, извадих табакерата си и му предложих цигара.

Той оклюмано си селектира една по-мека.

— И ти ли си тук, Бърти?

— Да, тук съм.

— Само минаваш или ще останеш да погостуваш?

Позамислих се. Можех да му кажа, че съм дошъл в Бринкли Корт с изричното намерение отново да ги събера с Анджела, да скрепя повторно разкъсаните нишки и прочее. През половината от времето, необходимо за запалването на една цигара, почти бях на път да го изрека. Но после си казах: защо пък да не го държа в неведение? Едва ли бе благоразумно да огласявам намерението си да се заема с него и Анджела и да засвирия на тях като по ноти. Хората невинаги са съгласни да свирят на тях като по ноти.

— Зависи — отвърнах дипломатично. — Може да остана. Може и да продължа нататък. Намеренията ми са плаващи.

Тъпи кимна безучастно като човек, които пет пари не дава за намеренията ми и зарея поглед из огряната от слънце градина. Видът му, както го гледах, неволно ме наведе на мисли за булдог, комуто току-що са отказали допълнителен резен говеждо. За човек с моята проникателност не бе трудно да прочета какво става в ума му, затова никак не се изненадах, когато следващите му думи бяха по съществуващото на въпроса, отбелязан с кръстче в дневния ми ред.

— Чу вече, предполагам, за тази моя история? За мен и Анджела?

— Чух наистина, Тъпи, приятелю.

— Скъсахме.

— Знам. Някакво дребно пререкание, както разбрах, свързано с акулата на Анджела.

— Да. Казах, че е била писия.

— Това разбрах и от моя осведомител.

— От кого?

— От леля Далия.

— Сигурно ме е ругала необуздано, както само тя умее?

— О, не. Освен дето те нарече „онзи непрокопсаник Глосъп, дано чумата го тръшне“, езикът и бе, според мен, нехарактерно въздържан за жена, която на времето е ловувала на редовни начала. Независимо от това обаче почувствах, че според нея си могъл да проявиш поне елементарен такт.

— Такт!

— И бързам да подчертая, че съм напълно съгласен с нея. Учтиво ли беше, Тъпи, любезно ли бе да отнемеш по този необмислен начин цветца от акулата на Анджела? Изключено е да не знаеш колко държи тя на нея. Не виждаше ли какъв шамар ще е за горкото дете да чуе как мъжът, комуто е отдала сърцето си, я свежда до проста писия?

Виждах че се бори с някакво силно чувство.

— Добре де, ама защо не погледнем на нещата и от моя гледна точка? — запита той със задавен от чувство глас.

— Каква точка?

— Да не би да смяташ — заговори Тъпи с нарастващо озлобление, — че щях да разоблича онази проклета несъществуваща акула като писия, каквато несъмнено е била, ако не бе имало причини, които постепенно задебиха играта? Казах това, защото Анджела токущо се бе държала с мен крайно оскърбително и се възползвах уместно от тази възможност да си го върна тъпкано.

— Оскърбително?

— Изключително при това. Единствено въз основа на случайна забележка — просто колкото да кажа нещо, за да върви разговорът — в смисъл, че се питам какво ли ни е приготвил Анатоли за вечеря, тя изсъска, че съм бил отвратително материален и крайно време било да

допусна в главата си мисли, които поне отчасти да не са свързани с чревоугодие. Материален друг път! Всъщност, аз съм рядко духовен.

— Така си е.

— Не виждам какво лошо има в това да попита човек какво ни е приготвил Анатол за вечеря. Ти виждаш ли?

— Разбира се, че не. Стандартен израз на благоговение пред изкуството на един велик майстор.

— Точно така.

— И все пак...

— Какво „все пак“?

— Щях само да кажа, че ще е жалко нежната тъкан на любовта да бъде изпепелена по този начин, когато няколко мъжествени думи на разкаяние...

Той впи очи в мен.

— Да не би да ми предлагаш да отстъпя?

— Би било крайно великодушно, стари приятелю.

— И през ум не ми минава.

— Но, Тъпи...

— Не. И дума да не става.

— Но нали я обичаш?

Това попадна в целта. Той видимо потръпна и устата му заигра. Явно душата му се гърчеше мъчевно.

— Не казвам, че не обичам тази проклетница — изсъска Тъпи, видимо разтърсен из основи. — Страхотно я обичам. Но това не променя факта, че според мен тя има крещяща нужда от два-три силни и добре премерени ритници по меките части на телосложението.

Един Устър не можеше да отмине това.

— Тъпи, стари приятелю!

— Излишни са всякакви „Тъпи стари приятели“.

— Аз обаче казвам и повтарям „Тъпи, стари приятелю“! Шокиран съм от тона ти. Човек повдига учудено вежди. Къде изчезна благородният стар рицарски дух на Глосъповци?

— Нищо му няма на благородния стар рицарски дух на Глосъповци, ами къде се покри милият нежен женствен дух на Анджелите? Да каже на човека, че пускал двойна гуша!

— Не!

— Каза го.

— Хайде сега, нали ги знаеш момичетата. Забрави го, Тъпи. Иди при нея и се сдобрете.

Той поклати глава.

— Не. Твърде късно е вече. Казаха се и някои неща за шкембето ми, които е невъзможно да се пренебрегнат.

— Но, Шкемби... тоест, Тъпи, хайде сега, бъди справедлив. Ти пък ѝ каза на времето, че новата шапка клечала на темето ѝ не помня вече като какво.

— Че то си беше самата истина. Не някаква вулгарна обида, а здрава, градивна другарска критика и зад нея не се спотайваше друго съображение освен добронамереното ми желание да я предпазя от колосална излагация пред хората. Съвсем различно нещо е обаче безотговорно да хулиш човека, че пуфтял, когато изкачвал стъпалата.

Започнах да включвам, че ситуацията изисква да се заловя с две ръце с нея и да ѝ посветя цялостната си находчивост. Явно Бъртрам трябваше да се труди с пот на чело, за да могат в църквичката на Маркет Снодсбъри да отекнат сватбени камбани. От леля Далия бях подразбрал, че двете договарящи се страни са си разменили известни откровения, но досега не си бях дал сметка, че нещата са отишли чак толкоз надалеч.

Разтърсваше ме трагизмът на ситуацията. Тъпи открито признаваше, че любовта все още пламти в Глосъпската му гръд, а аз бях убеден, че дори и след случилото се Анджела не е престанала да вехне по него. Макар че в момента ръцете несъмнено я сърбяха да го тресне с пълна бутилка по темето, бях готов да се обзаложа, че дълбоко в нея още тлеят старата обич и нежност. Само накърнената гордост ги държеше разединени и според мен, ако Тъпи предприемеше първия ход, всичко щеше да се уталожи. Опитах отново.

— Сърцето ѝ се къса от тази раздяла, Тъпи.

— Откъде знаеш? Виждал ли си я?

— Не, но се обзалагам, че съм прав.

— Никак не ѝ личи.

— Положително си надява маска. Също като Джийвс, когато налагам волята си.

— Бърчи нос като ме види, сякаш съм спукана канализационна тръба.

— Маска и нищо друго. Убеден съм, че още те обича и е нужна само една дума от теб.

Явно улучих целта. Той видимо се заколеба. Взе да чопли с носа на обувката добре гледания градински мъх. А когато проговори, гласът му направо притреперваше:

— Наистина ли мислиш?

— Убеден съм.

— Хм.

— Ако само отидеш при нея...

Той поклати глава.

— Не мога. Ще бъде фатално. Тряс! — и престижът ми рухва. Знам ги аз момичетата. Ако им се умилкваш, и най-добрите вирят носове. — Тук той се замисли. — Единственият начин е да ѝ се покаже по заобиколен път, че съм готов да седна на масата за преговори: Как мислиш, дали да не повъздъхна, когато се срещнем?

— Ще реши, че пухтиш от затлъстяване.

— Вярно.

Запалих нова цигара и се заех да обмислям положението. И още при първото замисляне, както често става с нас, Устърови, бях осенен. Спомних си какъв съвет бях дал на Гъси по въпроса за колбасите и шунката.

— Измислих, Тъпи. Има един безпогрешен начин да покажеш на всяко момиче, че го обичаш, и той действа също тъй безотказно когато сте се скарали и искаш да се сдобрите. Не яж нищо днес на вечеря. Нали разбираш колко ще се впечатли? Тя те знае какъв си лаком чревоугодник.

Той рязко подскочи.

— Не съм лаком!

— Не че си лаком, ами...

— Изобщо не обичам да ям.

— Така де. Просто исках да кажа...

— Крайно време е да се сложи край на този мит за моята лакомия — продължи Тъпи разпалено. — Аз съм млад як мъж и се радвам на здрав апетит, но това няма нищо общо с лакомията. Възхищавам се от Анатоли като майстор на кулинарното изкуство и винаги съм готов да разисквам в детайли всяко блюдо, което поднася, но да твърдиш, че съм ненаситно прасе...

— Прав си, прав си. Исках просто да кажа, че когато Анджела те види да буташ настрана чинията си, без да си докоснал и един залък, тя ще проумее, че сърцето ти се раздира от мъка и може би първа ще засвири отбой.

Тъпи се навъси замислено.

— Да бутна чинията си настрана, казваш?

— Да.

— Да бутна настрана чиния с храна, приготвена от Анатоли?

— Да.

— Да я бутна настрана, без да съм хапнал и залък?

— Да.

— Дай да се разберем. Днес, на вечеря, когато икономът ми предложи *ris de veau à la furnacière* директно от ръцете Анатоли, ти очакваш от мен да отблъсна чинията, без да съм вкусил и залък?

— Да.

Той прехапа устна. Борбата, която се вихреше вътре в него, бе видима и с невъоръжено око. Изведнъж обаче лицето му се озари. Сигурно едно време християнските мъченици са изглеждали по подобен начин.

— Добре.

— Ще го направиш ли?

— Да.

— Браво!

— Разбира се, мъките ще са страховити.

Изтъкнах му лъскавата страна на медала.

— Само за малко. Довечера, когато всички си легнат, можеш да се промъкнеш долу и да нападнеш килера.

Лицето му грейна.

— Ами да! Точно така, нали?

— Сигурно ще има нещо студено.

— О, да, със сигурност ще има нещо студено — потвърди Тъпи още по-бодро. — Онзи пай с месо и бърбери. Остана от обяд. Едно от най-добрите творения на Анатоли. Това, което ме възхищава у този човек — прошепна Тъпи почтително, — това, което така страхотно ме възхищава у Анатоли е, че макар да е французин, той не се ограничава само с френската кухня, както правят неговите събратя, а винаги е готов да ти стъкми и някоя хубава английска гозба, като пая с месо и

бъбреци, за който споменах. Гениален пай, Бърти, и остана повече от половината. Тъкмо ще ми стигне.

— А на вечеря отблъскваш, както се разбрахме?

— И окото ми няма да трепне.

— Чудесно.

— Прекрасна идея. От най-добрите хрумвания на Джийвс. Можеш да му кажеш от мое име като го видиш, че съм му крайно признателен.

Цигарата се изплъзна измежду пръстите ми. Сякаш някой бе цапнал Бъртрам Устър през лицето с филе от акулата на Анджела.

— Да не би да мислиш, че планът, който току-що ти изложих, е на Джийвс?

— Разбира се, че е негов. Не се опитвай да ме баламосваш, Бърти. Теб подобно озарение няма да те огрее, ако ще да си ми жив и здрав още сто години.

Настъпи напрегнато мълчание, поне от моя страна. Поех въздух и се изпънах в пълен ръст, но като видях, че не ме гледа, пак се прибрах.

— Хайде, Глосъп — рекох хладно. — Време е да се обличаме за вечеря.

---

[1] Думите, естествено, не са на Джийвс, а на английския поет Томас Грей (1716–1771) от неговата „Ода за смъртта на любимата котка“. — Б.р. ↑

ДЕВЕТА ГЛАВА

Скудоумните слова на Тъпи още отекваха мъчително в гърдата ми, когато се прибрах в стаята си. Те продължиха да отекват, докато се разсъбличах и дори когато, загърнат в халат, се отправих по коридора към банята.

Не би било пресилено да се каже, че бях уязвен до дън чувствителната ми душа.

Аз не съм от тези, дето си просят похвали. Обожанието на тълпите значи много малко за човек като мен. Но все пак, когато си се нагърбил с нелеката задача да помогнеш на закъсал приятел в несгоден час, доста е жегващо да видиш как признанието се отдава на личния ти прислужник, особено ако същият системно пропуска да опакова в багажа хорските бели френски сака.

Но след като поплясках и поцапах из порцелановата вана, спокойствието ми започна да се възвръща на трона си. Винаги съм забелязвал, че в моменти на душевна съсипия нищо не успокоява наранения дух така, както една хубава доза сапун и вода. Не че пях във ваната, но от пеенето ме делеше само един сапунен мехур.

Душевната болка, причинена от нетактичните думи, осезаемо утихна.

За това ново и по-ведро състояние на духа немалко допринесе и едно гумено пате, което открих в сапунерката — вероятно забравена собственост на невръстен гост на имението. Залисан с това и онова, аз от години не си бях играл с патета във ваната и затова със задоволство открих, че преживяването е крайно ободрително. На заинтересованите мога да спомена, че ако натиснете патето с гъбата под водата и след това рязко го пуснете, то изхвърква нагоре така забавно, че не може да не разсее и най-угрижения. Десет минути подобно занимание и аз се завърнах в спалнята си почти в обичайното за Бъртрам розово настроение.

Джийвс разстилаше върху леглото вечерните одеяния и поздрави младия господар с обичайната си вежливост.

— Добър вечер, сър.

Отвърнах в същата приветлива гама.

— Добър вечер, Джийвс.

— Надявам се, че сте пътували приятно, сър.

— Много приятно, благодаря, Джийвс. Подай ми, моля те, един-два чорапа.

Той изпълни молбата ми и аз отпочнах обличането.

— Е, Джийвс — казах, посягайки към бельото, — ето ни пак в Бринкли Корт.

— Да, сър.

— Доста гъста каша май са забъркали в това китно селско кътче.

— Да, сър.

— Разривът между Тъпи Глосъп и братовчедка ми Анджела ми се вижда доста сериозен.

— Да, сър. Мнението на прислугата клони към мрачна оценка на ситуацията.

— И несъмнено това те навежда на мисълта, че ще трябва да зарежа всичко, за да размотая кълбото.

— Да, сър.

— Грещиш, Джийвс. Държа кашата здраво под свой контрол.

— Изненадвате ме, сър.

— Знаех си, че ще те изненадам. Да, Джийвс, мислих по въпроса, докато пътувах насам, и резултатът радва окото. Току-що беседвах с господин Глосъп и всичко е уредено.

— Наистина ли, сър? Дали не бих могъл да запитам...

— Наясно си с методите ми, Джийвс. Приложи ги. А ти самият посвети ли време на проблема? — запитах аз, след като се вмъкнах в ризата и се заех да оправям вратовръзката.

— О, да, сър. Винаги съм бил привързан към госпожица Анджела и за мен би било изключително приятно да мога да ѝ бъда от полза.

— Похвално. Предполагам обаче, че нищо не си измътил.

— Не бих казал, сър. Усилията ми бяха възнаградени с хрумване.

— И какво беше то?

— Допуснах, че сдобряване между господин Глосъп и госпожица Анджела би могло да се постигне чрез въздействие върху онзи

инстинкт, който подтиква младите джентълмени при възникване на опасност да се втурват на помощ на...

Наложи се да пусна вратовръзката, за да вдигна ръка. Бях шокиран.

— Само не ми казвай, че си паднал до нивото на изтъркания номер със спасяване на любимата от удавяне? Не спираш да ме изненадваш, Джийвс. Изпълваш ме с почуда и болка. Говорих с леля Далия и тя с крайно презрение изрази предположението, че ще метна Анджела в езерото, а сетне ще бутна вътре и Тъпи с цел да я измъкне. Аз обаче ѝ дадох недвусмислено да разбере, че подобно предположение е оскърбление за моята интелигентност. И ето че сега, ако думите ти наистина крият онзи смисъл, който прочитам в тях, ти замисляш тъкмо такъв печен-недопечен сценарий. Недей така, Джийвс.

— Не, сър. Не е същият. Но ми дойде наум, докато се разхождах из имението и минавах покрай сградата, където виси камбаната за тревога в случай на пожар, че една ненадейна пожарна тревога през нощта може да подтикне господин Глосъп да се опита да помогне на госпожица Анджела да се спаси.

Потреперих.

— Вятър работа, Джийвс.

— Но, сър...

— Нищо не струва, уверявам те. Да оставим тази тема.

Завърших възела в мълчание. Твърде развълнуван бях, за да мога да говоря. Знаех, разбира се, че от известно време този човек не е във форма, но изобщо не бях допускал, че вече за нищо не става. Спомних си някои от ловките му ходове от миналото и потреперих ужасен пред гледката на сегашната му немощ. Само крачка го делеше от тапицираната в меко килия на специализирано здравно заведение. Уви, отново старата тъжна история. Години наред мозъкът лети с шеметно превишена скорост, а после изведнъж кормилото отказва и той се разплесква в канавката.

— Излишно сложно — казах аз, като се опитвах да представя нещата във възможно най-мека светлина. — Старият ти недостатък. Толкова ли не виждаш, че е прекалено заплетено?

— Възможно е, сър, предложеният от мен план наистина да търпи подобна критика, но *faute de mieux*...

— Не разбирам, Джийвс.

— Френски израз, сър, означаващ „поради липса на нещо по-добро“.

Само преди миг бях чувствал към тези огризки от някогашния бляскав мислител кротка жал. Но последните думи накърниха Устърското ми самолюбие и предизвикаха жлъчен ответ.

— Отлично разбирам значението на израза *faute de mieux*, Джийвс. Ненапразно прекарах неотдавна два месеца сред нашите съседи галите. Освен това този конкретен израз го помня от училище. Недоумението ми бе предизвикано от това, че изобщо не може да става и дума за *faute de mieux*. Къде виждаш някакво *faute de mieux*? Не ти ли казах, че съм уредил всичко?

— Да, сър, но...

— Какво „но“?

— Ами, сър...

— Говори, Джийвс, говори. Готов съм, дори съм нетърпелив да чуя мнението ти.

— Ами, сър, ако разрешите да ви напомня, че в миналото вашите планове невинаги са се увенчавали с неизменен успех...

Настъпи тишина — доста напрегната, — през която облякох жилетката си с подчертан маниер. Заговорих едва след като нагласих токичката на гърба.

— Вярно е, Джийвс — рекох с официален тон, — че веднъж или дважд в миналото се подхлъзнах по нанадолнището. Това обаче се дължеше единствено на лош късмет.

— Наистина ли, сър?

— В настоящия случай успехът ми е гарантиран и аз ще ти кажа защо. Защото планът ми се основава на психологията на индивида.

— Наистина ли, сър?

— Джийвс, престани с това „Наистина ли, сър?“ Звучи направо като „айде, бе!“ Кorigирай този си навик, Джийвс.

— Непременно, сър.

— Та ти казвах, че съм нагласил всичко. Интересува ли те да чуеш какви стъпки съм предприел?

— Много, сър.

— Слушай, тогава. Препоръчах на Тъпи тази вечер да не докосва храната.

— Моля, сър?

— Хайде сега, Джийвс, не може да не схващаш идеята ми, макар че теб самия тя никога не би споходила. Забрави ли онази телеграма, която изпратих на Гъси Финк-Нотъл с указание да отбягва колбаси и шунка? Тук случаят е същият. Отблъскването на недокоснати чинии, пълни с храна, е всепризнат признак на любовна мъка. Няма начин да не вкара заека в капана. Толкова ли не виждаш?

— Ами, сър...

Намръщих се.

— Не искам да останеш с впечатлението, че постоянно критикувам изразните ти средства, Джийвс, но се налага да те уведомя, че това „ами, сър“ е в много отношения точно толкова неприятно, колкото и онова твое „наистина ли, сър?“ И двете са пропити от зле прикрит скептицизъм. Подказват липса на вяра в моята преценка.

— О, не, сър.

— Ами така звучи. Защо мислиш, че планът няма да успее?

— Боя се, че госпожица Анджела просто ще отдаде въздържанието на господин Глосъп на стомашно неразположение, сър.

Не бях се сетил за това и трябва да призная, че за миг се стъписах. След това се съвзех. Видях какво се крие на дъното. Жегнат от осъзнаването за собствената си некадърност, този човек просто се опитваше да слага пръти в колелата на моя прогрес. Реших да го разпердушина, без изобщо да го жаля.

— Нима? — рекох. — Това обаче не променя факта, че не си ми приготвил сакото, в което възнамерявам да се кипря тази вечер. Бъди така добър, Джийвс — продължих аз и посочих обичайното вечерно сако или смокинга, както го наричаме на Лазурния бряг, повесен на закачалка от дръжката на гардероба, — бъди така добър да прибереш това в гардероба и да извадиш бялото с бронзовите копчета.

Той ме изгледа многозначително. И като казвам многозначително, имам предвид, че в очите му имаше леко почтителен, но все пак надменен блясък, а по лицето му пробегна мускулно свиване, което с прискърбие се налага да определя като кротко подсмиване. Последвано от леко покашлюване.

— Със съжаление трябва да ви уведомя, сър, че поради недоглеждане съм пропуснал да опаковам дрехата, за която говорите.

— Знам, Джийвс — рекох аз, като се изсмях изпод лениви клепачи и изчетках прашинка от безукорните мешлинови дантели. — Но аз не пропуснах. Ще го намериш на един стол в дрешника.

Информацията, че долните му машинации са се провалили и нещата в крайна сметка са се оказали в мои ръце вероятно го прониза като нажежен шиш, но сурово изсеченото му лице не трепна. То въобще рядко трепти. Както казах на Тъпи, в тежки времена Джийвс надява непроницаема маска и излъчва печалната сдържаност на препариран лос.

— Можеш да го донесеш.

— Много добре, сър.

— Давай, Джийвс.

Тъй че поех към дневната с милото старо бяло сако, уютно обвило плещите ми.

Там заварих леля Далия, която ме чу да влизам и вдигна очи.

— Привет, скръб за окото — приветства ме тя сърдечно. — На карнавал ли си тръгнал?

Не схванах смисъла на думите ѝ.

— За самото ли говориш? — опитах се да разузная.

— За него ами. Приличаш на участник в миманса от второто действие на пътуваща музикална комедия.

— Не се ли възхищаваш на моето сако? — не вярвах аз на ушите си.

— Не се.

— Но в Кан му се.

— Тук не ти е Кан.

— Ама, по дяволите...

— Добре, добре. Няма значение. Носи го колкото щещ. Щом толкова непоколебимо си решил да разсмееш иконома ми, карай. И без това нищо вече няма значение.

Гласът ѝ преливаше от „где ти е, смърте, жилото“^[1], което ми се стори неприемливо. Прекалено рядко натривам носа на Джийвс по гореописания съкрушителен начин и когато успявам, обичам да виждам наоколо си щастливи, усмихнати лица.

— Горе опашката, лельо Далия — бодро настоях аз.

— Горе друг път — прозвуча мрачният отговор. — Току-що имах разговор с Том.

— Каза ли му?

— Не, слушах го. Не мога да събера смелост да му кажа.

— Още ли е бесен за данъка?

— Бесен е най-точната дума. Заяви, че Цивилизацията е пред разруха и че мислещите хора могат да го прочетат на стената.

— На коя стена?

— Цитирам Стария завет, тъпчо. Пирът на Валтазар.^[2]

— А, ясно. Често съм се питал как са му спретнали оня номер. Вероятно с огледала.

— Бих искала и аз с помощта на огледала да съобщя на Том за оная работа с бакарата.

Имах с какво да я утеша. Бях напипал грешката ѝ след продължителни размишления. Намерението ѝ да признае всичко на чичо Том бе крайно осъдително. Щеше да спечели много повече, ако упражняваше мълчалива сдържаност.

— Не виждам защо трябва да споделяш, че си потрошила толкоз пари на бакара.

— А ти какво предлагаш? Да оставя „Будоарът на милейди“ да прави компания на неговата Цивилизация в сгромолясването? Защото точно това ще се случи, ако до следващата седмица не осигури наличните. Печатарите от няколко месеца вече ми се зъбят.

— Не следиш мисълта ми, древна отломко. Слушай. Доколкото разбирам, чичо Том открий време финансира „Будоарът на милейди“. След като е плащал безропотно в продължение на две години, редно е вече да е свикнал. Просто му поискай парите и толкоз.

— Поисках му ги. В деня, когато тръгнах за Кан.

— И той не ти ги даде?

— Даде ми ги, разбира се. Нали тях загубих на бакара.

— О! Не знаех.

— Какво ли знаеш?

Верноплеменническата преданост не ми позволи да реагирам подобаващо.

— Ц-ц-ц! — изрекох само.

— Какво каза?

— Казах „ц-ц-ц!“

— Повтори го още веднъж и ще те оставя на място. Страданията ми са непоносими и без твоето цъкване. Ако трябва да се цъка, аз ще

имам грижата.

— Добре де, добре.

Постоях, потънал в мисли. Бях потресен до дън душа. Ако си спомняте, тази вечер сърцето ми вече кървя веднъж за леля Далия. Сега пак му се наложи. Знаех колко дълбоко е привързана към списанието си. Да го види опнало крака в канавката бе все едно да гледа как любимата ѝ рожба се дави за трети път в едно и също блато. А нямаше съмнение, че ако не бъде внимателно обработен, чичо Том щеше да предпочете сто „Будоара“ да се сгромоляшат, отколкото да се нагърби с финансовия удар.

И тогава прещраках, че положението може да се уреди. Тази моя леля, реших аз, трябва просто да влезе в крак с другите ми клиенти. Тъпи Глосъп щеше да се откаже от вечерята, за да размекне сърцето на Анджела. Гъси Финк-Нотъл щеше да последва примера му, за да направи красиво впечатление на младата Басет. А леля Далия трябваше да се въздържа от чревоугодieto, за да бръкне в портфейла на чичо Том. Защото голямата красота на замисъла се състоеше в това, че можеше да се приложи спрямо неограничен брой доброволци. Каквото за един, това за всички, колкото повече, толкова по-весело и гарантирано удовлетворение при решаването на всеки проблем.

— Сетих се — възкликнах аз. — Има само един изход. Яж по-малко.

Тя ме изгледа умолително. Очите и овлажняха от непролети сълзи.

— Трябва ли точно сега да плещиш глупости, Бърти? Няма ли поне за малко да спреш? Само тази вечер, заради леля Далия!

— Не са глупости.

— Не са по твоите стандарти, но...

Разбрах какво става. Не бях се изяснил достатъчно.

— Всичко е наред — успокоих я аз. — Не се бой. Планът ми е същински бисер. Когато казах „яж по-малко“, имах предвид да не слагаш троха в уста тази вечер. Просто стой на масата с изтерзан вид и отказвай всяко поредно блюдо с отчаян жест на примирение. Чичо Том ще забележи липсата на апетит и съм готов да се обзаложа, че след вечеря ще дойде при теб и ще каже: „Далия, миличка, забелязах, че нищо не яде на вечеря. Случило ли се е нещо, Далия, миличка?“ „Ами, да, Том, миличък“, ще отговориш ти. „Колко мило от твоя страна, че ме

питаш, миличък. Истината е, миличък, че съм ужасно разтревожена.“
„Миличка“, ще каже той...

Тук леля Далия ме прекъсна, за да вмъкне, че ако се съди по диалога им, тези Травърсови са първи лигльовци. Освен това пожела да изясни кога ще стигна до същината на въпроса.

Изгледах я.

— „Миличка“ — натъртих, — „мога ли да направя нещо за теб?“
На което ти ще отговориш, че може, като извади чековата книжка и започне да пише.

Наблюдавах я внимателно, докато говорех и с удоволствие отбелязах внезапно изгрялото в очите ѝ уважение.

— Бърти — рече тя, — това си го бива.

— Вече ти обясних, че не само Джийвс има мозък в тази къща.

— Струва ми се, че ще мине.

— Трябва да мине. Препоръчах го на Тъпи.

На младия Глосъп?

— С цел да трогне Анджела.

— Браво!

— И на Гъси Финк-Нотъл, който иска да впечатли Басет.

— Виж ти! Какво неуморно малко мозъче.

— Винаги в действие, лельо Далия, винаги в действие.

— Не си глупавото магаре, за което те смятах, Бърти.

— Кога си ме смятала за глупаво магаре?

— През лятото. Да, Бърти, планът ти си го бива. Сигурно Джийвс го е измътил.

— Не го е измътил Джийвс. Престанете с тези подмятания. Джийвс няма нищо общо.

— Добре де, не се ядосвай. Да, мисля, че ще стане. Том много ме обича.

В този момент нахлу останалата част от компанията и всички вкупом се запътихме към трапезарията, където ни чакаше пир, приготвен от вълшебника Анатола.

При така стеклите се обстоятелства, когато къщата се пукаше по шеговете от разбити сърца и имаше правостоящи места само за изтерзани души, не очаквах вечерята да искри от оживление. И излязох прав. Мълчание. Униние. Бъдни вечер на Дяволския остров.

Отдъхнах си, когато свърши.

На леля Далия, която като капак на другите си грижи трябваше да се въздържа и от храна, изобщо не ѝ беше до лековати светски брътвежи. Що се отнася до чичо Том, който и в най-ведрите си моменти наподобява птеродактил с несподелена скръб, увътрянето с пет-десет лири и очакванията му Цивилизацията да се сгромоляса всеки момент го караха да тъне в непрогледна тъжовност. Басет безмълвно ронеше хляба на трохи, без да докосва нищо друго. Анджела бе като изсечена от гранит. Около Гъпи витаеше атмосферата на осъден убиец, който се отказва от последната закуска, преди да поеме към бесилката. Що се отнася до Гъси Финк-Нотъл, не един опитен погребален агент, подведен от вида му, би се втурнал тутакси да го балсамира.

За първи път виждах Гъси след разговора ни в моя апартамент и трябва да призная, че поведението му ме разочарова. Очаквах нещо по-свежо.

Ако си спомняте, по време на споменатия разговор той де що не се закле писмено, че му трябвало само малко селска атмосфера, за да се развихри. При все това не забелязах и намек да е влязъл дори в средна за сезона форма. Продължаваше да мяза на простреляна гъска и не ми трябваше много време, за да си изясня, че първото нещо, което трябваше да направя след като се изкопча от тази морга, бе да го дръпна настрана и здравичко да го насоля.

Ако имаше човек, силно нуждаещ се от призива на бойните фанфари, това беше въпросният Финк-Нотъл.

Но при масовото напускане на опечаленото сборище го изгубих от очи и тъй като леля Далия ме заклеци в ъгъла да играем табла, не бях в състояние веднага да се впусна по петите му. Слава Богу, след като поиграхме малко, се появи икономът и я попита дали не би поговорила с Анатоли, тъй че успях да се изкопча. Десет минути по-късно, след като не успях да го открия в къщата, се заех с преораването на околността и налетях на него в градината с розите.

Той вяло душеше една роза, но щом се приближих, побърза да измъкне човката от нея.

— Е, Гъси — започнах аз.

Отправих му лъчезарна усмивка, защото винаги се придържам към тази политика при вида на старо приятелче, но вместо да ми отвърне със същото лъчезарие, той ми хвърли неприязнен поглед.

Отношението му ме озадачи. Сякаш не се радваше на срещата с Бъртрам. За миг продължи да ме залива с неприязън, след което проговори:

— Ти и твоето „Е, Гъси“!

Просъска го през стиснати зъби — нещо, което по правило звучи неприветливо и аз съвсем се обърках.

— Какво искаш да кажеш с това аз и моето „Е, Гъси“?

— Възхищавам се от нахалството ти да се мотаеш наоколо с „Е, Гъси“ на уста. Повече да не съм чул никакво „Е, Гъси“ от теб, Устър. И няма какво да ми се звериш. Знаеш за какво говоря. За проклетото раздаване на награди! Изхули се по най-долен начин и ми го натресе на главата. Няма да подбирам думи. Това е постъпка на смрадлива хиена.

Както вече сте забелязали, въпреки че посветих голяма част от пътуването насам на размисли за Анджела и Тъпи, не пропуснах да отделя мисъл-две и на встъпителните си думи при срещата с Гъси. Предвиждах, че в началото ще възникнат някои временни търкания, а когато се задава труден разговор, Бъртрам Устър обича да е подготвен.

Тъй че можах да отвърна с мъжествена, обезоръжаваща откровеност. Вярно, внезапното въвеждане на темата леко ме смути, защото от стреса напоследък бях позабравил раздаването на наградите, но успях бързо да се взема в ръце и както вече казах, да отвърна с мъжествена, обезоръжаваща откровеност.

— Но, скъпи ми приятелю — заявих аз, — стори ми се, че си разбрал — това е част от общия замисъл.

Промърмори нещо по адрес на замислите ми, което не схванах напълно.

— Точно така. „Изхулване“ е крайно погрешна постановка. Да не би да си си вгълпил, че самият аз не желая да раздавам награди? Ако питаш мен, нищо не би ми доставило по-голямо удоволствие. Но разбрах, че благородството и великодушието ме задължават да отстъпя на заден план и да ти предоставя задачата. Осъзнах, че ти имаш по-голяма нужда от публична изява. Само не ми казвай, че това те плаши.

Гъси пресипнало избълва нещо, което за сетен път доказа, че можеш да се погребеш в дълбоката провинция и въпреки това да натрупаш богат речник. Без съмнение, човек попива едно-друго от викария, местния лекар, млекаря и т.н.

— По дяволите — продължих аз, — не разбираш ли какво ще постигнеш с това? Акциите ти ще ударят тавана. Ще стоиш на подиума — романтична, впечатляваща фигура, звездата на събитието, център на земересението. Мадлин Басет ще си глътне езика от възторг. Ще те види в съвсем друга светлина.

— Мислиш ли?

— Разбира се. Тя познава Огъстъс Финк-Нотъл приятеля на тритоните. Познава Огъстъс Финк-Нотъл кучешкия педикюрис. Но Огъстъс Финк-Нотъл ораторът ще я разлюлее из основи или аз изобщо не познавам женското сърце. Момичетата са луди по обществените фигури. Ако някой някога някому е правил услуга, това съм аз, когато ти отстъпих тази неотразимо привлекателна задача.

Изглежда се впечатли от красноречието ми. Естествено, не би и могло да бъде другояче. Пламъците зад роговите очила се потушиха и на мястото им се появи старото рибешко кокорене.

— Не знам — замислено продума той. — Бърти, произнасял ли си някога слово?

— Десетки пъти. Фасулска работа. Няма нищо страшно. Ами че аз съм говорил пред възпитанички на девическо училище.

— Не се ли притесни?

— Дори не трепнах.

— И как мина?

— Слушаха ме със затаен дъх. Направо им взех акъла.

— И не те замеряха с яйца и гнили домати?

— Нищо подобно.

Изпуша дълбока въздишка и известно време мълчаливо се взира в пълзящия наблизно плужек.

— Добре — изрече най-сетне, — може би всичко е наред. Възможно е аз да си втълпявам разни неща. Вероятно греша, като се опасявам, че това е съдба, по-страшна от смъртта. Но държа да ти кажа: перспективата да раздавам награди на трийсет и първо число от този месец превръща съществуването ми в нескончаема болка. Не съм в състояние да спя, да мисля, да ям... Което ме навежда на нова мисъл. Още не си ми обяснил ония шифровани телеграми за наденичките и шунката.

— Не бяха шифровани. Искях да не наблягаш на храната, за да може тя да разбере, че си хлътнал.

Гъси се засмя глухо.

— Разбирам. Е, и без това го правя.

— Да, забелязах на вечеря. Прекрасно.

— Не виждам нищо прекрасно. Доникъде няма да стигна. Никога няма да посмея да я помоля да се омъжи за мен. Не бих събрал смелост дори ако карам на вафли до края на живота си.

— Стига, Гъси. При тази романтична обстановка! Ако питаш мен, само шепотът на листата...

— Не те питам. Не мога.

— Я се вземи в ръце!

— Не мога. Изглежда толкова далечна, толкова недостъпна.

— Нищо подобно.

— Такава е. Особено в профил. Виждал ли си я в профил, Бърти? Този хладен, чист профил. Направо смразява сърцето на човека.

— Не го смразява.

— Смразява го. Само като го зърна и онемявам.

Говореше с тъпо отчаяние и липсата на въодушевление и висок дух беше толкова очебийна, че за момент се почувствах в безизходица. Опитите да продължа да вдъхвам смелост на този гол охлюв ми се сториха безнадеждни. И внезапно съзрях светлина в тунела. С присъщата си бърза мисъл проумях какво точно трябва да се направи, за да може той Финк-Нотъл да нагази в гнездото на осите.

— Трябва да бъде размекната.

— Каква?

— Размекната. Обработена. Трябва да се извърши подготвителна черна работа. Виж, Гъси, предлагам ти следното: ще се върна в къщата и ще измъкна Басет на разходка. Ще и говоря за сърцата, които копнеят по нея и ще намекна, че едно такова сърце се размотава наоколо. Ще използвам силни думи, без да пестя усилия. Ти от своя страна се навъртай наблизко и след четвърт час цъфни и поеми работата. Дотогава чувствата й ще са трепнали и без проблеми ще стигнеш до победния край. Все едно да скочиш в потеглил автобус.

Когато бях малък, в училище учихме едно стихотворение за някакъв тип, който се казвал... започваше на Пиг^[3] или нещо подобно, май беше скулптор, защото направил статуя на момиче и какво, мислите, се случило една сутрин? Пършивото нещо хоп! и оживяло. Естествено, човечецът преживял пренеприятен шок, но ви го

разправям, защото имаше два стиха, които, ако си спомням правилно, гласяха:

*Тя трепва. Движи се. И сякаш чувства
в сърцето си потока на живота.*

Разказвам ви всичко това, защото няма по-добро описание на случващото се с Гъси, докато изричах насърчителните си слова. Челото му се проясни, очите му заблестяха, той позагуби рибешкия си облик и се вгледа в плужека, следващ безкрайния си път, с нещо, наподобяващо благодушие.

— Схващам мисълта ти. Каниш се да ми утъпчеш пътя.

— Точно така. Ще свърша черната работа.

— Страхотна идея, Бърти. Това променя всичко.

— Напълно. Но не забравяй, че оттам нататък нещата са в твои ръце. Ще трябва да запретиш ръкави и да я залееш с мазни слова, защото иначе язък за целия ми труд.

Нещо от старото изражение в стил „Господи, помилуй!“ сякаш се върна на лицето му. Започна да пъхти.

— Вярно. И какво, за Бога, да й кажа?

Едва овладях раздразнението си. Все пак ми е съученик.

— Проклятие, говори й за залеза.

— За залеза?

— Разбира се. Половината женени мъже, които срещаш по улиците, са започнали с приказки за залеза.

— Но какво мога да й кажа за залеза?

— Ами Джийвс изтърси нещо много уместно онзи ден. Срещнах го да разхожда кучето из парка и той ми рече: „Трептящият пейзаж от взора чезне, сър, а въздухът навява величествен покой“^[4]. Можеш да го използваш.

— Какъв пейзаж?

— Трептящ. „Т“ като „тринитротолуол“, „а“ като „артрит“...

— А, трептящ? Не е лошо. Трептящ пейзаж... величествен покой... Да, дори е доста добре.

— След това можеш да изтърсиш колко често си си мислил, че звездите са венче от маргаритки около челото на дядо Боже.

— Ти пък! И през ум не би ми минала подобна мисъл.

— Надявам се. Но тя го мисли. Пробутай и го и няма начин да не почувства, че сте от един дол крастави магарета.

— Венчето на дядо Боже?

— Венчето на дядо Боже. След това заявяваш, без да трепнеш, че здрачът винаги те натъжава. Знам, знам, че ще възразиш, но в случая, ако обичаш, да те натъжи.

— За какъв дявол?

— И тя ще те попита и тогава ще започнеш да я работиш. Защото, ще заявиш ти, животът ти е тъй самотен. Няма да е зле да направиш кратко описание на типична вечер в дома ти в Линкълншир, като подчертаеш как крачиш безцелно по поляните с тежка стъпка.

— Обикновено си седя вкъщи и слушам радио.

— Не, не седиш. Крачиш по поляните с тежка стъпка и копнееш някой да те обикне. След това споменаваш деня, когато тя се е появила в живота ти.

— Като царицата на феите.

— Чудесно — одобрително се произнесох аз. Не очаквах, че главата му може да роди толкова точно попадение. — Като царицата на феите. Браво, Гъси.

— А после?

— Е, после е лесно. Правиш предложението. Не виждам как можеш да се провалиш дори ти. На твое място бих го направил тук, в розовата градина. Отдавна е установено, че няма по-мъдър ход от вкарването на обожавания обект в розова градина по здрач. Да, няма да е зле преди това да обърнеш набързо едно-две.

— Едно-две?

— Питиета.

— Но аз не пия.

— Какво?

— През живота си не съм близвал алкохол.

Признавам, че това ме хвърли в смут. Всеизвестен е фактът, че в подобни случаи една умерена употреба е от първостепенно значение.

— В такъв случай, ще трябва да се справиш на гола лимонада.

— Пия само портокалов сок.

— Значи на портокалов сок. Кажи ми честно, Гъси, наистина ли тази мътна бълвоч ти харесва?

— Много.

— Тогава нямам какво да добавя. Сега да повторим всичко още веднъж, за да съм сигурен, че си разбрал. Започваш с гаснещия пейзаж.

— Звездите са венчето на дядо Боже.

— Здрачът те натъжава.

— Заради самотния ми живот.

— Описваш живота.

— Говоря за деня, когато я срещнах.

— Добавяш ония дивотии за царицата. Заявяваш, че имаш да й казваш нещо важно. Пускаш една-две тежки въздишки. Хващаш я за ръката. Това е.

Уверен, че е схванал сценария и че всичко най-сетне ще тръгне по реда си, аз забързах към къщата.

Но когато влязох в гостната и започнах по-подробно да разглеждам въпросната Басет, открих, че жизнерадостната веселост, с която се впуснах в тази авантюра, на бърза ръка се изпарява. Едва сега, в тясна близост с нея, проумях с какво съм се захванал. Мисълта за разходка с тази лигоч породи в стомаха ми пренеприятното усещане, че потъвам. Не можех да не си припомня колко често в Кан, когато бяхме заедно, нямам се взирах в нея с желанието някой мотоциклетист или пиян шофьор да се намеси и да облекчи страданието ми. Както вече неведнъж съм изтъквал, това момиче не бе от моята кръвна група.

Но думата на един Устър е неговият тежък кръст. Устърови могат да се тресат от страх, но никога не бягат. Само най-острият слух би доловил лекото притреперване в гласа ми, когато я попитах дали не би желала да се поразходим двамцата.

— Прекрасна вечер — отбелязах аз.

— Да, нали? Нали е прекрасна?

— Тъхъ. Напомня ми за Кан.

— Колко прекрасни бяха вечерите там.

— Прекрасни — потвърдих аз.

— Прекрасни — заяви Басет.

— Прекрасни — съгласих се аз.

С това приключи бюлетинът за времето на френската Ривиера. След минута се озовахме сред великите открити простори, тя гукаше нещо за гледката, а аз, с „Ъ, да, наистина“ на уста се чудех откъде да подхвана работата.

---

[1] Новият завет, „Първо послание на Свети Апостол Павла до Коринтяни“, 15:55. — Б.р. ↑

[2] Последният крал на Вавилон. По време на въпросния пир видял изписани на стената думите „мене, текел, фарес“, които пророк Данаил му превел като предупреждение за скорошното падане на Вавилон и близката му смърт. — Б.пр. ↑

[3] Става дума за Пигмалион, цар на Кипър, който според гръцката легенда се влюбил в статуя от слонова кост, която сам изваял. Когато Афродита я съживила, и дал името Галатея и се оженил за нея. — Б.пр. ↑

[4] От „Елегия за провинциално църковно гробище“ на английския поет Томас Грей (1716–1771). — Б.пр. ↑

ДЕСЕТА ГЛАВА

Не можех да не си представя колко по-различно би било всичко, ако момичето беше от ония, с които можеш весело да чуруликаш по телефона или да излезеш на разходка с колата. В такъв случай просто бих казал: „Слушай“, тя щеше да отвърне: „Какво?“, аз бих запитал: „Нали познаваш Гъси Финк-Нотъл?“ и тя щеше да потвърди: „Да“. Тогава щях да засегна същността на въпроса: „Той много си пада по теб“, а тя би отговорила с уместното: „Не думай! Тоз задръстеняк? Добре, че ми каза, та да се посмеем!“ или с по-страстна жилка: „А стига бе! Я кажи още нещо!“.

И в двата случая разговорът щеше да приключи за не повече от минута.

Но с Басет очевидно се налагаше да се действа по обиколни и лепкави пътища. Работата се вкисваше и от факта, че дневната светлина полека чезнеше, а ние бяхме насред великите открити простори в момент, когато здрачът още не бе започнал да отстъпва пред нощните сенки. Последните лъчи на залеза още се офлянкваха по небето. Започваха да проблясват звезди, наоколо прелитаха прилепи, а градината преливаше от аромата на ония миризливи бели цветя, дето запретват ръкави едва в края на деня — накратко, гаснещият пейзаж чезнеше от взора, въздухът навяваше величествен покой и беше явно, че всичко това ѝ се отразява твърде зле. Очите ѝ бяха разширени, а на физиономията бе изписано вътрешно стремление към утеха.

Маниерът ѝ бе на момиче, което очаква нещо доста живописно от страна на Бъртрам.

При тези обстоятелства разговорът неизбежно взе да се препъва. Никога не съм в добра форма, когато положението налага проява на лигавщина от моя страна и често съм чувал и други членове на „Гъртеите“ да твърдят същото. Помня как Понго Туисълтън, озовал се веднъж с момиче в гондола насред лунна светлина, успял да проговори само веднъж и то за да ѝ разкаже дъртия виц за оня, дето плувал толкова добре, че го назначили за регулировчик във Венеция.

Разправи ми как се почувствал в небрано лозе, защото момичето тутакси креснало, че му е студено и би предпочело да се прибере в хотела.

Та както вече казах, разговорът едва плетеше два леви крака. Лесно беше да обеща на Гъси, че ще се разприказвам за разбити сърца, но за да въведе темата, човек има нужда да му подадат реплика.

Когато се довлякохме до брега на езерото и тя най-сетне заговори, представете си разочарованието ми, когато разбрах, че се е впуснала в обсъждане на звездите.

Звездите не ми вършеха работа.

— О, виж! — възкликна тя. Беше убедена привърженица на този израз. Бях го забелязал още в Кан, когато непрекъснато овиждаше, за да привлече вниманието ми към различни обекти на интереса си, включващи френска актриса, провансалска бензиностанция, залеза над Есторел, продавач на слънчеви очила, кадифения тъмносин цвят на Средиземно море и бившия кмет на Ню Йорк в раиран бански костюм. — О, виж, каква сладка малка звездичка е изгряла там сам-саминка.

Видях за какво говореше — един дребосък, който индивидуално се въртеше около оста си.

— Да — рекох.

— Дали не се чувства самотна?

— Едва ли.

— Вероятно някоя фея е проляла сълза.

— Ъ?

— Не помниш ли? „Всеки път, щом фея пролее сълзица, в Млечния път се ражда звезда“. Мислил ли си някога за това, Бърти?

Не бях. Твърде невероятно твърдение, ако питате мен, пък и се биеше с, твърдението й, че звездите са венчето на дядо Боже. Не може и двете да са верни.

Както и да е, не бях в настроение за литературни анализи. Пък и си дадох сметка, че съм сгрешил в предположението си, че звездите нямат отношение към наболелия проблем. Беше ми подала съвсем прилична реплика и аз незабавно се възползвах от нея.

— Като стана дума за пролети сълзи...

Но тя вече бе минала на темата за зайците, които подскачаха из парка вдясно от нас.

— О, виж! Какви сладки зайчета!

— Та по въпроса за проливането на сълзи...

— Не обожаваш ли тази част от вечерта, Бърти, когато слънцето се е оттеглило в покоите си и малките зайчета излизат да вечерят? Като бях малка, обичах да си мисля, че зайчетата са гномчета и че ако спра да дишам и стоя неподвижно, ще видя кралицата на феите.

Махнах сдържано с ръка, намеквайки за мнението си, че точно такива глупости съм очаквал да е мислила, когато е била малка, и се върнах към същността.

— Като ще говорим за сълзи — твърдо настоях аз, — може би ще проявиш интерес към факта, че в Бринкли Корт се подвизава едно разбито сърце.

Това най-сетне прикова вниманието ѝ. Заряза зайците. Лицето ѝ, озарено, дето има една приказка, от красиво оживление, помръкна. Изпусна въздишка, която изсвистя като въздух от отпушено гумено пате.

— Ах, да. Животът е тъжно нещо, нали?

— За някои — да. Като например за разбитото сърце.

— Тези измъчени очи! Тези натежали от сълзи зеници! Как танцуваха като елфите на щастието. И всичко това заради едно глупаво недоразумение за някаква си акула. Каква трагедия са недоразуменията. Една красива любов е разбита и стъпкана в прахта само защото господин Глосъп държи на твърдението си, че не било акула, а писия.

Видях, че се е омотала в кълчища.

— Не говоря за Анджела.

— Но нейното сърце е разбито.

— Знам, че е разбито. Но има едно още по-разбито.

Погледна ме объркана.

— Още едно? Искаш да кажеш на господин Глосъп?

— Не, друго имам предвид.

— На госпожа Травърс?

Строгийт кодекс на Устъровата вежливост не ми позволи да ѝ перна един през ухото, но бях готов да жертвам цял шилинг, за да мога да си го позволя. Стори ми се, че нарочно се разминава със същността.

— Не, не е и леля Далия.

— Тя е ужасно разстроена.

— Така е. Но сърцето, за което говоря, не е разбито заради препирнята между Анджела и Тъпи. Разбито е по съвсем други съображения. Искам да кажа... проклятие, знаеш защо се разбиват сърцата!

Взе да тъпче на място. Когато проговори, гласът и бе сведен до шепот.

— Искаш да кажеш от любов?

— Точно така. Улучи бика по рогата. От любов.

— О, Бърти!

— Надявам се, че вярваш в любовта от пръв поглед?

— О, да, вярвам.

— Ами точно това се е случило с въпросното разбито сърце. Влюбило се от пръв поглед и оттогава се самоизяжда.

Настъпи мълчание. Тя се извърна и взе да съзерцава плаващата в езерото патица, която с нескрито удоволствие пасеше водорасли. Как можеш да пасеш водорасли с такова настървение! Макар че, ако си сложите ръката на сърцето, ще признаете, че водораслите в никой случай не отстъпват по вкус на спанака. Патицата попасе известно време, изправи се рязко на глава и се гмурна, с което скрита в корема вълшебството на мълчанието.

— О, Бърти! — отново възкликна Басет и от тона ѝ ми стана ясно, че най-сетне е включила.

— В теб — продължих аз да доразвивам темата. В случаи като този трудното е да внушиш основната идея и да формулираш правилно общите линии. Останалото са подробности. Не твърдя, че от този момент нататък станах особено речовит, но все пак набрах скорост.

— Това сърце изживява дяволски тежки времена. Не може ни да се храни като хората, нито да спи... и все от любов по теб. А това, което прави нещата особено скапани е, че то... разбитото сърце де, не може да събере смелост и да изложи пред теб казуса си, защото от профила ти му изстиват краката. Тъкмо да заговори и зърва профила ти и губи ума и дума. Глупаво, разбира се, но такива ми ти работи.

Чух я как преглъща мъчително и забелязах, че очите ѝ са се подмокрили. Натезали от сълзи зеници, ако предпочитате подобни изрази.

— Да ти дам ли носна кърпа?

— Не, благодаря. Добре съм.

Де да можех да кажа същото за себе си. Усилията, които положих, ме бяха обезсилили. Не знам дали някога сте изтърпявали подобни мъки, но изричането на лепкави гнусотии винаги поражда у мен душевни бодежи, придружени от грозно чувство на срам и видимо оживление на порите.

Спомням си как веднъж гостувах в дома на леля Агата в Хъртфордшир и бях насилен да изиграя ролята на крал Едуард III, който се сбогува с любимата си — Розамунд Красивата, в някаква пиеска, поставена в полза на Злочестите Дъщери на Духовенството. Ролята включваше сърцераздирателен средновековен диалог, типичен за дните, когато не са си поплювали и никому басма не са цепели, та докато свирят отбой, нямаше Дъщеря на Духовенството по-злочеста от мен. Сълзите с кофи да ги събираш.

Сега се чувствах по същия начин. Направо се бях втечил от притеснение, когато събеседницата ми хлъцна два пъти и даде да се разбере, че сега е неин ред за словоизлияния.

— Моля те, Бърти, нито дума повече.

Аз и нямах подобни намерения.

— Разбирам — додаде тя.

Слава Богу!

— Да, разбирам. Няма да се преструвам, че не знам за какво става дума. Заподозрях го още в Кан, когато непрекъснато стоеше вцепенен и ме гледаше, без да пророниш дума, но с поглед, по-красноречив от Шекспир.

Нямаше да подскоча по-конвулсивно ако акулата на Анджела ме бе сръфала по глезена. Толкова силно се бях вживял в интересите на Гъси, че възможността думите ми да бъдат изтълкувани превратно и твърде злощастно не ми беше минала и през ум. Потта по челото ми рукна като Ниагара.

Съдбата ми висеше на косъм, намиращ се в устата на една жена. Нали разбирате — не можех да се отметна. Ако едно момиче си втълпи, че някой мъж ѝ прави предложение и реши го приеме, той не може да седне да ѝ обяснява, че го е разбрала погрешно и че не е имал и най-малкото намерение да ѝ иска ръката. Трябва просто да се остави в ръцете на течението. А само при мисълта, че мога да се окажа сгоден за момиче, което без свян и срам твърди, че когато звездите си секнат носа, се раждат феи, ми се подкосиха краката.

Тя продължи да говори и докато я слушах, така здраво стисках юмруци, че кокалчетата ми побеляха. Струваше ми се, че никога няма да стигне до сърцевината на въпроса.

— Да, през всички онези дни в Кан разбихах какво се опитваш да ми кажеш. Едно момиче винаги усеща. След това ме последва тук и когато се видяхме тази вечер, в очите ти отново се четеше онзи ням копнеж. След това настоя да дойда с теб на разходка в здрача. А сега започна да пелтечиш тези колебливи думи. Не, това не ме изненадва. Ала много съжалявам...

Последната фраза ми подейства като тонизиращата смеска на Джийвс. Сякаш излях в гърлото си чаша с месен сос, червен пипер и жълтък от яйце (макар неведнъж да съм се съмнявал, че това са единствените съставки) и живнах като красиво цвете, разцъфващо под топлите слънчеви лъчи. В крайна сметка всичко беше наред. Ангел-хранителят ми не дремеше.

— ... и се опасявам, че е невъзможно.

Помълча.

— Невъзможно — повтори.

Бях твърде погълнат от облекчението, че гилотината ми се е разминала, та за секунда не включих, че от мен се очаква своевременен отговор.

— Няма нищо — побързах да я уверя.

— Съжалявам.

— Всичко е наред.

— Не мога да ти кажа колко съжалявам.

— Забрави.

— Но можем да останем приятели.

— Да, да.

— Тогава искаш ли вече да не говорим за това и да запазим случилото се като наша малка тайна?

— На всяка цена.

— Така и ще направим. Ще го съхраняваме като нещо красиво и благоуханно, скътано в лавандула.

— Точно така, в лавандула.

Настъпи дългната пауза. Гледаше ме с божествено съжаление, сякаш бях охлюв, когато случайно бе настъпила с малката си френска пантофка, та закопнях да ѝ кажа колко е наред всичко и как Бъртрам не

само че е далеч от всяко отчаяние, но и никога не е въздъхвал с по-голямо облекчение. Но, разбира се, човек не върши такива неща. Просто мълчах и се правех, че храбро понасям удара.

— Де да можех — промърмори тя.

— Какво да можеше? — попитах аз, защото вниманието ми блуждаеше другаде.

Да чувствам към теб това, което ти чувстваш към мен.

— О! А!

— Ала не мога. Съжалявам.

— Всичко е наред.

— Защото изпитвам топлота към теб, Бърти.

— Браво.

— Защото сме истински приятели.

— Точно така.

— Наистина те харесвам, Бърти. И ако нещата бяха по-различни... питам се, дали...

— Ъ?

— В края на краищата ние сме истински приятели... Имаме този общ спомен... Ти имаш право да знаеш... Не искам да си мислиш, че... Животът е тъй объркан, нали?

Без съмнение, много мъже биха приели тези откъслечни фрази за несвързано бръщолевене и не биха им обърнали внимание. Но Устърови имат по-бърза мисъл от простосмъртните и могат да четат между редовете. Внезапно прозрях какво се опитва да ми довери.

— Искаш да кажеш, че има друг мъж?

Тя кимна.

— Влюбена си в друг?

Тя кимна.

— Сгодени ли сте?

Този път поклати чайника.

— Не, не сме сгодени.

Е, слава Богу поне за това. Все пак начинът, по който говореше, ми подсказа, че ще е най-добре клетият Гъси да свали името си от списъка на чакащите, а перспективата да му го съобщя никак не ме радваше. Познавах го отблизо и бях сигурен, че това ще го довърши.

Разбирате ли, Гъси не е като някои от приятелите ми (първото име, което неволно се натрапва, е Бинго Литъл), които щом някое

момиче ги отхвърли, просто си казват: „Чудо голямо!“ и безгрижно хукват да си търсят ново. Той очевидно бе от ония странни птици, които след неуспех при първия опит се затварят в себе си, прекарват остатъка от живота си в мрачни размишления над аквариум с тритони и си пускат дълги сиви мустаци по подобие на ония изпити и тъжни отшелници от книгите, дето живеят в огромна бяла къща, едва видима зад дърветата.

— Опасявам се, че той не мисли за мен по подобен начин. Поне не е намекнал с нищо. Нали разбираш, че ти казвам това, само защото...

— Ъ... да, да.

— Странно е, че ме попита дали вярвам в любовта от пръв поглед. — Полупритвори очи. — „Обичал ли е някога човек, не знам любов от пръв поглед“^[1]? — издекламира тя с лигав глас, който, не знам защо, ми напомни за леля Агата в ролята на Бодичея в пиеската, за която вече споменах. — Това е една глупава историйка. Гостувах у едни приятели в провинцията и отидох да се поразходя с кучето. Клетото мишле си заби гаден трън в лапичката и аз просто не знаех какво да правя. И изведнъж се появи този мъж...

Ако ми разрешите още веднъж да се върна към пиеската, при описанието на чувствата си преди малко отразих само мрачната страна на медала. Но трябва да призная, че завършекът бе рядко удовлетворителен. След като изпъльзах от костюма, съставен от желяза и вериги, тихомълком се завтекох към местната кръчма, влязох в бара и наредих на стопанина да започне да налива. Секунда по-късно огромната халба със специална домашна бира вече се гушеше в ръката Бъртрамова и екстазът от първата глътка се е запазил неувяхващ в паметта ми.

Същото се случи и сега. Когато, слушайки я, разбрах, че няма начин да не става дума за Гъси, понеже едва ли цял взвод мъже бе вадил тръни от кучето и през онзи ден — все пак животното не беше таралеж, — и осъзнах, че Гъси, който само преди минута беше отишъл толкова назад в класацията, че и родната му майка не би заложила на него, изведнъж се оказа фаворитът начело, тялото ми се раздрусва от щастлива тръпка и от устните ми се изтръгна толкова сърдечно „Уха!“, че Басет подскочи.

— Моля? — каза тя.

Размахах безгрижна ръка.

— Нищо — отвърнах. — Нищо. Току-що се сетих, че трябва още тази вечер да напиша едно писмо. Ако нямаш нищо против, ще се прибера. Ето — продължих, — задава се Гъси Финк-Нотъл. Той ще се погрижи за теб.

И докато говорех, Гъси плахо изпълзя иззад едно дърво.

Тръгнах си и ги оставих да се оправят. Нямаше и сянка от съмнение, че по отношение на тия двамата всичко беше по мед и ноти. Гъси трябваше само да запази самообладание и да не напират много. Докато се тътрех към къщата, си мислех самодоволно, че щастливият завършек вече се задава откъм хоризонта. Все пак, ако оставите в тясна близост наред здрача момиче и мъж, недвусмислено признали, че тя и той обича него и нея, остава само да се уточни сватбеното меню.

Увенчаните ми с победен край усилия заслужаваха кратък отдих в пушалнята.

Накъдето се и запътих.

---

[1] От поемата на английския поет Кристофър Марлоу (1564–1593) „Херо и Леандър“. — Б.пр. ↑

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА

Живителните течности бяха спретнато подредени на масичката за сервиране и да си сипя в чашата два-три пръста с малко сода бе въпрос на секунди. После се оттеглих в едно кресло и вдигнах крака, отпивайки от сместа с безгрижното блаженство на Цезар след прекосяването на Рубикон.

Оставих Устъровата мисъл да се рее над случващото се в момента в градината с розите и се почувствах окрилен и ободрен. За нищо на света не бих променил мнението си, че Огъстъс Финк-Нотъл е последна дума на Природата, що се отнася до производството на спасяеми тиквеници, но все пак нямаше две мнения по въпроса, че аз го харесвам, желая му доброто и не бих бил по-дълбоко развълнуван от ухажването му дори ако самият аз слагах главата в торбата.

Мисълта, че до момента трябва да е приключил с встъпителните реплики и сега е задълбал в официалното обсъждане на плановете за медения месец ме изпълваше с морна приятност.

Естествено, отчитайки естеството на Мадлин Басет (звезди, зайци, феи и пр.), една трезва дружеска тъга би била къде-къде по-уместна. Но човек е философ и като такъв си дава сметка, че вкусове разни. Импулсът на всеки здравомислещ мъж може да му диктува да хукне през глава при вида на Басет, ала по някаква все още неизследвана причина тя дълбоко допаднаше на Гъси и толкоз.

На това място бях разбуден от отварянето на врата. Някой влезе и леопардово се метна към масичката за сервиране. Свалих си краката и видях, че е Тъпи Глосъп.

При вида му ме боцнаха леки угризения на съвестта, които ме подсетиха, че във въодушевляването по уреждането на Гъси бях занемарил другия си клиент. Това се случва често с два пъпеша под мишницата. Така или иначе, вече можех да забравя за Гъси и да посветя цялото си внимание на Глосъповия проблем.

Бях извънредно доволен от начина, по който той се справи на вечеря. Уверявам ви, беше нелека задача, защото копанята се пълнеше

с храна от най-върховно качество, а *nonnettes de poulet Agnès Sorel* бе в състояние да сломи и най-отчаяната съпротива. Но той го бе подминал като професионален постник и аз се гордеех с него.

— О, Тъпи — обадох се аз. — Тъкмо исках да те видя.

Той се обърна с чаша в ръка и тутакси видях, че въздържанието му се отразява подчертано зле. Приличаше на сив вълк от руските степи, видял, че избраният апетитен мужик се е покатерил на високо дърво.

— Тъй ли? — рече доста неприязнено. — Ами ето ме.

— Е?

— Какво „Е“?

— Докладвай.

— Какво да докладвам?

— Нямах ли да ми кажеш нещо за Анджела?

— Имам. Тя е трижди проклета проклетница.

Разтревожих се.

— Нима още не е дотърчала загрижена при теб?

— Не е.

— Странно.

— Кое му е странното?

— Би трябвало да е забелязала липсата ти на апетит.

Тъпи се разлая дрезгаво, сякаш душевните му сливици бяха възпалени.

— Липса на апетит ли? Големият каньон трева да пасе в сравнение със стомаха ми.

— Смелост, Тъпи! Мисли си за Ганди.

— Какво за Ганди?

— Той не се храни нормално от години.

— Аз също. Ганди ряпа да яде.

Осъзнах, че е препоръчително да сваля темата Ганди от дневния ред.

— Вероятно в този момент те търси.

— Кой, Ганди ли?

— Не, Анджела. Не може да не е забелязала върховната ти саможертва.

— Ако питаш мен, нищо не е забелязала, защото е твърдоглаво диване. Сигурен съм, че за пет пари внимание не е обърнала.

— Стига, Тъпи — настоях аз, — че тръпки ме побиват. Не заемай такава песимистична позиция. Няма начин да не си е глътнала езика, когато ти се отказа от ония *nonnettes de poulet Agnès Sorel*. Прояви сензационно себеотрицание, което се виждаше и без бинокъл. Що се отнася до *cépes à la Rossini*...

От разкривената му уста се изтръгна дрезгав крясък.

— Няма ли да млъкнеш, Бърти! Да не съм от дърво? Не е ли достатъчно трагично да седиш на масата и да наблюдаваш как ястията на Анатоли едно по едно се изнизват, та да слушам после и теб? Не ми напомняй за онези *nonnettes*. Няма да го понеса.

Опитах се да го насърча и утеша.

— Бъди мъж, Тъпи. Съсредоточи мислите си върху студения месен пай в килера. Както пише в Книгата на книгите, доброто идва с утрото.

— Именно с утрото. А сега е едва девет и половина вечерта. Не можа ли да намериш друга тема? Тъкмо когато се опитвам да не мисля за храна?

Схванах мисълта му. Щяха да минат часове, преди да докопа пая. Изоставих опитите за светски разговор и двамата помълчахме. След малко той се изправи и започна да обикаля стаята по особено възбуден начин, подобно на лъв в зоологическа градина, който е чул гонга за вечеря и се надява пазачът да не го подмине при разпределението на благата. Тактично отместих взор, но чувах как рита столове и маси. Душата му несъмнено се гънеше в неназоваеми мъки и бе вдигнал кръвното.

Най-сетне се върна в креслото си и забелязах, че напрегнато се взира в мен. Дори аз проумях, че желае да сподели някаква тайна мъка.

И не сбърках. Потупа ме многозначително по коляното и започна:

— Бърти.

— Ъ?

— Да ти кажа ли нещо?

— Ама, разбира се, старче — сърдечно откликнах аз. — Тъкмо взех да усещам, че тази сцена се нуждае от малко диалог.

— Тая работа с мен и Анджела.

— Да?

— Много мислих по въпроса.

— Тъй ли?

— Подложих всичко на безмилостен анализ и стигнах до извода, че някой ми мъти водата.

— Не те разбирам.

— Добре. Да разгледаме фактите. До момента на тръгването ѝ за Кан Анджела ме обичаше. Беше хлътнала по мен до уши. Бях златното ѝ момче в пълния смисъл на думата. Ще го отречеш ли?

— Ни най-малко.

— А веднага щом се върна, избухна тази свада.

— Така е.

— За нищо.

— Е, чак пък за нищо! Бил си доста нетактичен спрямо акулата ѝ.

— Спрямо акулата ѝ бях прям и откровен. Точно това искам да подчертая. Вярваш ли искрено, че някакво си мижаво неразбирателство по повод риба-цаца може да накара едно момиче да даде пътя на мъж, ако сърцето ѝ наистина му принадлежи?

— Разбира се.

Не можех да проумея как не вижда най-елементарни неща. Но от друга страна, клетият стар Тъпи никога не е бил силен по тънкостите. Той е от едрите, корави, луди по футбола мъжаги, лишени от възвишена чувствителност, както се изразява Джийвс. Няма равен на себе си при пресичането на някой пас или скачането с подковани футболни обуца по лицето на противника, но когато трябва да се ориентира в непредсказуемите женски настроения, хич не го търсете. Просто не би му минало през ума, че едно момиче може да предпочете да съсипе живота си, отколкото да обърне гръб на своята акула.

— Глупости! Това е само претекст.

— Кое?

— Акулата. Иска да ме разкара и се вкопчва в първата предоставена сламка.

— Не, не, не си прав.

— Казвам ти, че е така.

— Но защо, за Бога, ще иска да те разкара?

— Точно така. Този въпрос си зададох и аз. И сега ще ти кажа защо. Защото си пада по друг. Това направо ще ти избоде очите. Няма друго обяснение. Тръгва за Кан хлътнала по мен и се връща

отхлътнала. Явно през тези два месеца е прехвърлила чувствата си към някой гадняр, когото е срещнала там.

— Не, не, не си прав.

— Стига повтаря едно и също! Не може да не съм прав. Е, ще ти кажа едно нещо и можеш да го приемеш за официално изявление. Ако този гнусен калтак ми падне в ръчичките, ще е най-добре веднага да запази стая в любимия си санаториум, защото няма да го галя с перце по главата. Възнамерявам, ако и когато го открия, да го сграбча за кирливия врат и да го друсам, докато посинеет, а след това ще го обърна наопаки като ръкавица и ще го накарам да си изяде вътрешностите.

С тези думи той напусна стаята, а аз изчаках минута-две да се отдалечи, станах и се запътих към гостната. Тъй като склонността на жените да се заседяват в гостната след вечеря е силно изявена, очаквах да намеря там Анджела. Възнамерявах да разменя няколко думи с нея.

Както вече сами сте разбрали, почти не обърнах внимание на Тъпивата теория, че някой натрапник е откраднал сърцето и в Кан, защото ми се стори твърде несъстоятелна и рожба на неуравновесения мозък на страдалеца. Естествено, всичко се коренеше в акулата и само в нея. Тя бе причината за креещата любов и бях убеден, че няколко думи с братовчедка ми като нищо ще загладят засечката.

Защото, честно казано, не можех да допусна, че момиче с нейната природна кротост и всеотдайно сърце не е било трогнато до дън бездънната си душа от гледката, която клетият Тъпи предостави на съвкупния ни взор по време на вечеря. Дори икономът на леля Далия Сепингс — студен и безчувствен мъж — ахна и се сгърчи, когато Тъпи върна онези *nonnettes de poulet Agnès Sorel*, а пък лакеят, поднасящ картофите, се олюля, като застигнат от халюцинации. Направо не можех да допусна, че значимостта на случилото се е убягнало от вниманието на мило същество като Анджела. Очаквах да я намеря в гостната с кървящо сърце, узряла за незабавни миротворни планове.

Ала когато влязох в гостната, само леля Далия погали взора ми. Вярно, че ми хвърли сярнокисел поглед, но го отдадох на факта, че и тя като Тъпи мъжествено бе пренебрегнала менюто. Човек не може да очаква от леля с куркаци черва да се държи като леля с пълен тумбак.

— А, ето те и теб — обяви тя.

Което си беше самата истина.

— Къде е Анджела? — попитах.

— Легна си.

— Вече?

— Боляла я глава.

— Хм.

Това хич, ама хич не ми хареса. Момиче, забелязало как прокуденият любим сензационно се отказва от храната, смисъл на неговия живот, не си ляга с главоболие. Напротив, мотае се наоколо, мята му смутени, пълни с разкаяние погледи изпод сведени ресници и в общи линии се мъчи да му внуши, че ако желае да седнат на кръглата маса, тя няма нищо против. Да, длъжен съм да призная, че това лягане с главоболие доста ме разтревожи.

— Легна си значи? — замислено промърморих аз.

— За какво ти е притрябвала?

— Мислех, че може би ще иска да се поразходим и да си побъбрим.

— На разходка ли отиваш? — попита леля Далия с внезапен изблик на интерес. — Къде?

— Ами... тук и там.

— Тогава би ли ми направил една услуга?

— Само кажи.

— Няма да ти отнеме много време. Знаеш пътеката, която минава покрай оранжерията и води в зеленчуковата градина. Ако вървиш все по нея, ще стигнеш до езерото.

— Точно така.

— В такъв случай ще те помоля да вземеш едно хубаво дебело въже или тел, да тръгнеш по пътеката, докато стигнеш езерото...

— Езерото. Разбрах.

— ... и да се огледаш за някой хубав, тежък камък. Голяма тухла също ще свърши работа.

— Разбирам — излъгах аз. — Камък или тухла. Така. А после?

— После — продължи любимата ми роднина — искам като послушно момче да вържеш тухлата за единия край на въжето, да увиеш другия около трижди проклетия си врат, да скочиш в езерото и да се удавиш. След няколко дни ще изпратя някой да те измъкне и погребе, защото ще изпитвам остра необходимост да танцувам върху гроба ти с тежко подковани обуца. За предпочитане с остри кабарчета.

Бях по-ошашавен от всякога. И не само ошашавен, ами наскърбен и негодуващ. Веднъж четох книга, в която девойката „бързо избяга от стаята, обзета от страх, че ужасни думи ще се отронят от устните ѝ и твърдо решена да не остане нито ден повече в този дом, където бе срещнала единствено обиди и неразбиране“. Сега разбрах какво е имал предвид авторът.

Но веднага си напомних, че човек трябва да проявява разбиране към жена, съдържаща само половин лъжица супа, поради което секнах потока от разтопена лава, леещ се от устата ѝ.

— За какво — започнах благо аз — е цялата тази дандания? Имаш вид на човек, който го е яд на Бъртрам.

— Яд!

— Яд. Защо е тази зле прикрита враждебност?

Очите ѝ забълваха огън и жупел и опърлиха косата ми.

— Кой беше тъпанарът, кой беше кретенът, кой беше нечленоразделният печен-недопечен и дран-недодран малоумник, който съумя да ме убеди въпреки здравия разум и вътрешната ми съпротива да не вечерям? Трябваше веднага да се досетя...

Правилно бях разгадал корена на антиустьеровото ѝ настроение.

— Добре, лельо Далия, разбрах как се чувстваш. Малко си кухичка отвътре, а? Но нищо, агонията ще премине. На твое място, когато всички си легнат, бих се промъкнал на пръсти долу и бих нападнал килера. От сигурен източник знам, че там се гуши прекрасен месен пай с румена коричка, който заслужава внимателно проучване. Имай вяра, лельо Далия — настоях аз. — Скоро ще се появи чичо Том, бълбукащ и преливащ от съчувствие и тревожни въпроси...

— Нима? А знаеш ли къде е той сега?

— Не съм го виждал.

— Седи в кабинета си, заровил лице в ръце, и мутолеви с пресъхнали устни неназоваеми слова по адрес на Цивилизацията и разрухата.

— Ъ? Но защо?

— Защото току-що изпълних сърцераздирателното задължение да му съобщя, че Анатол ни напуска.

Признавам, че се олюлях.

— Какво!?

— Връчи ми двуседмичното си предизвестие. Всичко това в резултат на пъкления ти замисъл. Какво очакваш да направи един чувствителен, темпераментен френски готвач, когато ти ходиш от човек на човек и ги подкокоросваш да не вечерят? Разбрах, че когато първите две ястия са били върнати в кухнята фактически недокоснати, чувствата му били тъй наранени, че ревнал като дете невръстно. А когато ги последвала, и останалата част от вечерята, Анатол стигнал до извода, че това е преднамерено и добре пресметнато оскърбление и тутакси решил да върне портфейла.

— Божичко!

— Късно е да се божичосваш! Анатол, тази всевиша благодат за стомашните сокове, ще се изпари като роса от розов цвят само заради твоето ненадминато малоумие. Сега разбираш защо настоявам да скочиш в езерото и то без много разтакаване. Трябваше още щом стъпи в почтения ми дом и започна да се правиш на умник, дето хич не ти отива, да се досетя, че ще ни сполети някакво отвратително бедствие.

Тежки думи, разбира се, особено от устата на любима леля, но не можех да ѝ се сърдя. Погледнато от определен, макар и изкривен ъгъл, Бъртрам несъмнено бе стъпил накриво.

— Съжалявам.

— Много важно, че съжаляваш.

— Мислех, че е за добро.

— Следващия път опитай да си злонамерен. Тогава дай Боже да се отървем само с повърхностни охлузвания.

— Казваш, че чичо Том не е във възторг?

— Стене като осъдена душа. И всяка възможност да получа онези пари заспа вечния си сън.

Почесах се замислено по брадичката. Никой не знае по-добре от мен какъв удар ще е за чичо Том загубата на Анатол.

В по-ранен етап на хрониките си вече поясних, че странният субект, с когото леля Далия бе обвързала живота си, има вид на многострадален птеродактил, дължащ се на обстоятелството, че годините, прекарани в трупане на милиони в Далечния изток, така са повредили храносмилането му, че единственият готвач, успял някога да вкара в организма му храна, без да предизвика Велика октомврийска социалистическа революция под третото копче на сакото му, бе ненадминатият надаренец Анатол. Лишен от услугите на французина,

единственото нещо, което би бутнал на жена си, бе някой и друг вкиснат поглед. Да, нещата безспорно бяха поели в трънлива посока и трябва да призная, че в този момент на върховно напрежение се почувствах пресъхнал откъм конструктивни хрумвания.

Уверен обаче, че такива скоро ще разцъфтят, аз за сетен път не паднах духом.

— Лошо — обобщих лаконично положението. — Без съмнение много лошо. Голям удар за всички ни. Но не се безпокой, лельо Даляя, аз ще оправя нещата.

Вече споменах трудността да подскочиш във въздуха от седнало положение, като изтъкнах, че лично за мен това е непосилен подвиг. Не и за леля Даляя. Както беше дълбоко потънала в мекото кресло, така без видимо усилие се стрелна като млад фазан. Лицето ѝ се разкриви от спазъм на ужас и мрачно предчувствие.

— Само да си посмял да продължиш с налудничавите си интриги...

Явно всеки опит за спор бе безполезен. Очевидно не можеше да се владее. Поради това се ограничих с един широк жест на обич и съчувствие и напуснах стаята. Не мога да се закълна, че ме замери с красиво подвързания том на „Творби на Алфред, лорд Тенисън“. Беше на масичката до лакътя ѝ, а когато затварях вратата, някакъв тежък предмет улучи с трясък дървото, но бях твърде погълнат от грижи, за да му отделя внимание.

Упреквах се, че не бях взел предвид възможния ефект от внезапното хранително въздържание от страна на челния отряд на компанията върху импулсивния провансалски темперамент на Анатоли. Трябваше да се досетя, че на галите тия не им минават. Всеизвестна е осъдителната им тенденция да кипват при най-незначителния повод. Без съмнение, човекът бе вложил цялото си сърце и душа в онези *nonnettes de poulet* и девствената им непокътнатост, в която ги е видял да се връщат при него, му е подействала като незаслужен ритник.

Както и да е, от разляното мляко никому никаква полза. Непосредствената задача на Бъртрам бе да оправя нещата и с нея на уста закрачих по поляната, замислен в тази насока, когато чух стон на толкова осъдена душа, че се зачудих дали не произхожда от чичо Том, дошъл да стене на воля в градината.

Огледах се, но не видях жива чичова душа. Бях озадачен. Тъкмо се настроих да продължа с мисловната дейност, когато звукът ме сполетя отново. Надзърнах в сенките и различих смътна фигура, седнала на една от щедро разхвърляните наоколо скамейки, и друга неясна фигура до първата. След втори, по-проницателен поглед, картинката ми се изясни.

Смътните фигури бяха (в посочения ред) Гъси Финк-Нотъл и Джийвс. А защо Гъси стенеше с цяло гърло, нямах и най-малката представа.

Не, за грешка и дума не можеше да става. Определено не пееше. Нещо повече, имаше вид на подло цапардосан с новината за поголовен мор сред тритоновата популация.

— Добър вечер, сър — поздравя ме Джийвс. — Господин Финк-Нотъл не се чувства добре.

Аз също. Гъси премина на ниско, бълбукащо стенание и вече не можех да си затварям очите пред факта, че не е щастлив. Е да, бракът не е цвете за мирисане и съзнанието, че е на косъм от него, често трови сърцето на мъжа, но никога не бях виждал новоизлюпен годеник да го преживява толкова тежко.

Гъси вдигна поглед. Тъп, безжизнен поглед. Вкопчи се в главата си и отскубна две щедри шепи окосмение.

— Сбогом, Бърти — проговори той и се изправи.

Стори ми се, че долових грешка.

— Искаш да кажеш „здравей, Бърти“.

— Не, искам да кажа сбогом. Отивам си.

— Накъде си тръгнал?

— Към зеленчуковата градина. Ще се давя.

— Не ставай магаре.

— Не съм... Магаре ли съм, Джийвс?

— Може би сте малко неблагоприятен, сър.

— Задето искам да се давя?

— Да, сър.

— Смяташ, че ще е по-добре да не се давя?

— Не бих ви го препоръчал, сър.

— Много добре, Джийвс. Щом ти казваш. В края на краищата, на госпожа Травърс ще и бъде неприятно, ако поръся езерото и с подпухнали трупове.

— Да, сър.

— Тя беше много мила с мен.

— Да, сър.

— И ти беше много мил с мен, Джийвс.

— Благодаря, сър.

— Ти също, Бърти. Много мил. Всички бяхте много мили е мен.

Много, много мили. Наистина много. Нямам никакви оплаквания. Добре, вместо това ще се поразходя.

И запреплита крака в мрака, а аз го проследих с оцъкдени очи.

— Джийвс — започнах и с чиста съвест признавам, че в смайването си измяхих като козле, копнеещо да привлече вниманието на родителското тяло, — какво, по дяволите, беше това?

— Господин Финк-Нотъл не е на себе си, сър. Имал е мъчително преживяване.

Опитах се да скърпя кратък обзор на предходните събития.

— Оставих го насаме с госпожица Басет.

— Да, сър.

— Бях обработил почвата.

— Да, сър.

— Той знаеше какво трябва да направи. Инструктирах го дума по дума.

— Да, сър. Господин Финк-Нотъл потвърди изявлението ви.

— Ами тогава...

— Със съжаление трябва да ви осведомя, сър, че е възникнало непредвидено препятствие.

— Искаш да кажеш, че нещо се е сфръчкало?

— Да, сър.

— Но как? Та тя го обича, Джийвс.

— Нима, сър?

— Чух го от собственоръчната ѝ уста. На него му оставаше само да изплюе камъчето.

— Да, сър.

— Е? Не го ли е направил?

— Не, сър.

— За какво, по дяволите, е говорил тогава?

— За тритоните, сър.

— За тритоните?

— Да, сър.

— За тритоните ли каза?

— Да, сър.

— Но от какъв зор ще ѝ говори за тритоните?

— Не го е сторил от непосредствен зор, сър. Доколкото разбрах от господин Финк-Нотъл, нищо не е било по-далеч от преките му намерения.

Цъ. Не схванах.

— Никой не може зорлем да те накара да говориш за тритони — постанових накрая твърдо.

— Господин Финк-Нотъл е станал жертва на внезапен и злощастен пристъп на притеснителност, сър. Призна, че си глътнал езика, щом се оказал насаме с младата дама. При подобни обстоятелства господата често започват да говорят напосоки и казват първото нещо, което им дойде наум. В случая с господин Финк-Нотъл това естествено се оказали тритоните и грижите за тях в болест и здраве.

Завесата се раздра пред очите ми. Включих. В моменти на криза и аз съм падал жертва на подобни изживявания. Помня как веднъж задържах повече от десет минути зъболекаря, насочил бормашината към един от долните ми кътници, с вица за шотландеца, ирландеца и евреина. Направих го съвсем машинално. Колкото повече онзи се стараеше да проникне в устната ми кухня, толкова повече аз повтарях „таквиз ми ти работи“, „тюх да му се не види“ и „вай, вай“. Когато човек се панира, сам не се чува какви ги плещи.

Можех да се поставя на мястото на Гъси. Представих си нагледно сцената. Стоят си двамцата с Басет, сами, потънали във вечерния покой. Без съмнение, точно както го бях посъветвал, е изстрелял приказките за залези, феи и тъй нататък и е стигнал до репликата, че има да ѝ казва нещо. И тогава тя свежда очи и изрича: „О, няма?“.

Виждах го как ѝ казва, че нещото е много важно нещо, на което човек би очаквал тя да отвърне: „Наистина?“ или просто рязко да поеме дъх. Сетне погледите им се срещат, точно както моят срещна тъжния поглед на зъболекаря, и нещо внезапно го клъцва през стомаха, пред очите му причернява и миг по-късно шашардисано чува гласа си,

който започва да каканиже за тритони. Да, психологията на ситуацията ми беше ясна като кладенчова вода.

Въпреки това не можех да не упрекна Гъси. Когато е осъзнал, че тритоните заемат неуместно голяма част от разговора, трябвало е да овладее напъна си да ги пропагандира. Колкото и да се е оплел, трябвало е да прояви троха здрав разум и да си даде сметка, че проваля работата. Няма момиче, което, веднъж подведено да повярва, че мъжът се кани да му излее душата си в пристъп на трескава страст, да приеме благодушно факта, че той се отплесва в полза на блатната фауна.

— Лоша работа, Джийвс.

— Да, сър.

— И колко са продължили тези щуротии?

— Доколкото разбрах, сър, доста време. Според господин Финк-Нотъл, той предоставил на госпожица Басет пълна и всеобхватна информация не само по отношение на обикновения тритон, но и на качулатите му и ципести разновидности. Описал ѝ как през любовния период тритоните живеят във водата, хранят се само с попови лъжички, ларви на насекоми и ракообразни, как след това се устремяват към сушата и се прехранват с плужеци и червеи и как новороденият тритон има три чифта дълги, ветрилообразни външни хриле. Тъкмо се заел да обяснява, че тритоните се различават от саламандрите по формата на опашката, която е сплескана, и че при повечето видове преобладава подчертан сексуален дуоморфизъм, когато младата дама скочила на крака и обявила, че е крайно време да се прибира.

— И после...

— После се прибрала, сър.

Замислих се. Все повече изпадах в плен на впечатлението, че Гъси е човек, комуто твърде трудно се помага. Очевидно енергията и волята да довежда нещата докрай напълно му липсваха. Човек с нечовешки мъки успява да го постави в положение, когато от него се иска само да атакува, а той вместо това хуква по криволичещи обиколни пътеки и тотално се разминава с целта.

— Лоша работа, Джийвс.

— Да, сър.

Разбира се, при по-щастливи обстоятелства щях да изискам мнението му по въпроса. Но след случката с френското сако устните

ми бяха запечатани.

— Трябва да обмисля новосъздалото се положение.

— Да, сър.

— Ще си поблъскам главата и ще намеря изход.

— Да, сър.

— Е, лека нощ, Джийвс.

— Лека нощ, сър.

Изниза се и остави замисления Бъртрам Устър неподвижен в сенките. Трудно ми беше да реша какво да предприема, за да постигна максимални резултати.

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА

Не знам дали ви се е случвало, но за себе си съм забелязал, че когато се сблъскам с особено труден и смущаващ проблем, един здрав сън често ми носи решението.

Така стана и този път.

Светилата, които дълбаят из тези въпроси, твърдят, че процесът има нещо общо с подсъзнанието и вероятно са прави. Не бих заявил с лека ръка, че разполагам с подсъзнание, но допускам, че без да знам го имам и то несъмнено е бдяло на пост, запретило ръкави, докато материалната част на Устър е консумирала редовните си осем часа.

Защото щом отворих очи, видях светлина. Е, не в буквалния смисъл, макар че, естествено, в стаята си беше светло както му се полага. Просто осъзнах, че планът ми е очертан с всички подробности. Доброто старо подсъзнание бе изпълнило дълга си и ми изясни какви точно стъпки да предприема, за да върна Огъстъс Финк-Нотъл в редиците на практикуващите Ромеовци.

Бих желал, ако сте в състояние да ми отделите минутка от драгоценното си време, да се върнете към разговора, който проведох с Гъси предишната вечер в градината. Не в частта му за гаснещия пейзаж, нямам предвид това. Говоря за заключителните фрази. И ще се сетите, че след като ме осведоми, че не близва алкохол, аз поклатих глава, предусещайки, че това неизбежно ще разклати позицията му на правещ предложение.

Събитията показаха, че опасенията ми са били основателни.

Подложен на нечовешкото изпитание само под въздействието на портокаловия сок, той се бе провалил с гръм и трясък. В обстановка, налагаща думи на жарка страст от естество, годно да пониже Мадлин Басет като нажежен шиш буца масло, той бе изнесъл красноречива и общообразователна, но ненавременна лекция върху тритоните.

Романтичните момичета не се печелят с помощта на тритони. Затова преди да поднови опитите си, Огъстъс Финк-Нотъл трябваше да запокити възпрепятстващите го задръжки в миналото и добре да се

зареди. Във втория рунд срещу Басет на ринга трябваше да излезе един висококачествен, напопан със самоувереност Финк-Нотъл.

Само така „Морнинг Поуст“ изкарваше десетачките или колкото там прибира от отпечатването на съобщения за предстоящи женитби.

Като стигнах до това заключение, останалото ми се стори детска игра и когато Джийвс се появи, вече бях разработил подробен план, изпитан и в най-малката си подробност. Тъкмо щях да го изложа пред него и дори стигнах до въвеждащото „Ъ-ъ, Джийвс“, и бях прекъснат от появата на Тъпи.

Младият Глосъп тътреше крака с провиснало чене и аз с болка в сърцето забелязах, че нощният отдых не бе внесъл подобрение във вида му на престоаял удавник. Дори в интерес на истината трябва да отбележа, че приличаше на двама престоаяли удавници. Или за по-лесно ако си представите булдог, сритан в ребрата, след като котката му е излапала вечерята, ще си проясните как изглеждаше застаналият пред мен Хилдебранд (Тъпи) Глосъп.

— Тъпи, приличаш на отлежал в канавката котешки трофей — загрижено започнах аз. — Вече си започнал да моравееш по краищата.

Джийвс се изниза от стаята като тактична змиорка и аз махнах на тленните останки да седнат.

— Какво е станало? — попитах.

Тъпи се тръшна на леглото и известно време седя и безмълвно мачка завивката.

— Тази нощ познах ада, Бърти.

— Какво си познал?

— Ада.

— О, ада? И какви ги диреше там?

Той пак млъкна и втренчи пред себе си мътни очи. Като проследих посоката им видях, че се взира в снимката на чичо Том, накипен с масонска униформа, сложена в рамка на поличката над камината. От години водя безплодна битка с леля Далия по повод този портрет, като ѝ предлагам две алтернативи: (а) да го изгори, (б) ако е твърдо решена да го запази, поне да го крие в друга стая, когато ѝ гостувам. Но тя решително отхвърля и двете. Твърди, че бил полезен за мен. Учел ме на здравословна дисциплина и ми давал да разбера, че животът има и мрачна страна. Не сме били дошли на този свят за едното удоволствие.

— Тъпи, ако те дразни, обърни го към стената — благо предложих аз.

— Ъ?

— Говоря за снимката на чичо Том като диригент на духов оркестър.

— Не съм дошъл да говорим за снимки. Дойдох за съчувствие.

— И ще го получиш. Какъв е проблемът? Вероятно се тревожиш за Анджела. Е, успокой се. Имам нов, всестранно обмислен план за подмамване на тая млада гъска. Гарантирам ти, че преди да залезе онова там слънце, тя ще ридае, разкаяно увиснала на врата ти.

Той остро излая.

— Как не!

— Тъпо, Тихи!

— Ъ?

— Искам да кажа, тихо, Тъпи. Кълна ти се, че ще го направя. Когато влезе, тъкмо бях започнал да описвам плана си на Джийвс. Искаш ли да го чуеш?

— Не искам повече да слушам идиотските ти планове. Те са безполезни. Тя е влюбена в другия мъж и ме мрази в червата.

— Глупости.

— Не са глупости.

— Заявявам ти, Тъпи, като човек, за когото женското сърце не крие тайни, че Анджела още те обича.

— С нищо не си пролича снощи в килера.

— А, значи снощи си нападнал килера?

— Да.

— И Анджела беше там?

— Беше. И леля ти беше. Чичо ти също.

Налагаше се да искам разяснения. Това беше ново за мен. Голяма част от живота си съм прекарал в Бринкли Корт без да знам, че килерът е такъв притегателен център на светски живот. Бетер някой хиподрум.

— Разправи ми всичко със свои думи — насърчих го аз, — без да пропускаш и най-дребната подробност, защото човек никога не знае от кой нюанс ще изскочи заек.

Тъпи продължи да изучава портрета на чичо с нарастваща гробовност.

— Добре — започна той. — Случи се следното. Познаваш възгледите ми относно месния пай с пълнеж от бърбечета.

— Напълно.

— Е, към един и половина през нощта реших, че моментът е назрял. Измъкнах се тихомълком от стаята и слязох долу. Паят неудържимо ме зовеше.

Кимнах. Знам как зоват пайовете.

— Добрах се до килера. Извадих пая. Сложих го на масата. Намерих вилица и нож. Подредих наоколо сол, пипер и горчица. Имаше и картофена салата. Нагласих я да ми бъде под ръка. И тъкмо да започна, когато чух зад гърба си шум, обърнах се и видях, че на прага стои леля ти. В синьо-жълта нощница.

— Смуцаващо.

— Извънредно.

— Предполагам, че не си знаел къде да гледаш.

— Гледах към Анджела.

— И тя ли дойде с леля ми?

— Не. Дойде с чичо ти минута-две по-късно. Той носеше морава пижама и пищов. Виждаш ли си някога чичо си по морава пижама и пищов?

— Никога.

— Не си изпуснал много.

— Кажи ми за Анджела, Тъпи — настоях аз. — Погледът ѝ поразнежи ли се, докато те гледаше?

— Тя не гледаше мен. Гледаше пая.

— А каза ли нещо?

— Отначало не. Пръв заговори чичо ти. Обърна се към леля ти. „Велики Боже, Далия, какво търсиш тук?“ На което тя отговори: „Е, щом като отвори въпрос, любими мой сомнамбуле, ти какви ги търсиш тук?“ Тогава чичо ти заразправя как му се е сторило, че в къщата има крадци, тъй като чул подозрителни звуци.

Кимнах повторно. Картината ми беше ясна. От деня, в който прозорецът на мокрото помещение бе намерен отворен в годината, когато дисквалифицираха фаворита Шайнинг Лайт от надбягванията в Сизъруич заради избутване, чичо Том разви тежък комплекс на тема крадци. Още не мога да забравя какво преживях при първото си посещение след слагането на решетки по всички прозорци, когато се

опитах да подам глава навън за глътка свеж селски въздух. Едва не си потроших черепа в железните пръти, достойни за средновековна тъмница.

— „Какви звуци?“, попита леля ти. „Особени звуци“, рече чичо ти. И тогава Анджела, с отблъскваща стоманена нотка в гласа, лешоядката му с лешоядка, вметна: „Трябва да си чул как се храни господин Глосъп“. След това ме погледна. Беше от ония озадачени, погнусени погледи, които възвишените изискани дами отправят към дебелаци, шумно сърбащи супата си в ресторанта. Поглед, от който човек започва да усеща как талази тлъстина започват да напират изпод яката на ризата. И със същия пренеприятен тон добави: „Трябваше да те предупредя, татко, че господин Глосъп има навика да хапва обилно по четири-пет пъти на нощ. Това му помага да изтрае до закуска. Апетитът му е направо изумителен. Виждаш ли, вече е успял да погълне половин месен пай“.

След тези думи Тъпи бе връхлетян от трескаво оживление. Очите му заблестяха с особена светлина и той яростно заблъска с юмрук по леглото, като едва не ми отпра един по крака.

— Точно от това ме боли най-много, Бърти. Точно това не ми дава мира. Още не бях дори вкусил от пая. Ето какви са жените.

— Такива са си.

— И не спря дотук. „Нямаш представа“, продължи тя, „колко обича храната господин Глосъп. Живее единствено за нея. Храни се по шест-седем пъти на ден и започва отново след лягане. Не е ли същинско чудо на природата?“ Леля ти изглеждаше заинтригувана и заяви, че това ѝ напомняло за боата-удушвачка. Анджела попита дали няма предвид питона. Започнаха да спорят кое от двете е по-близо до истината. Междувременно чичо ти размахваше проклетия пищов, докато накрая в цялото графство не остана незастрашен човешки живот. А паят си стоеше на масата, без да мога дори да се наведа да го помириша. Започваш ли да разбираш защо казах, че вече знам всичко за ада?

— Напълно. Едва ли е било приятно.

— Накрая леля ти и Анджела се споразумяха в полза на питона. Малко след това се запътихме към леглата си, като Анджела ме посъветва майчински да не бързам нагоре по стълбите. Човек с моето телосложение и наднормени килограми трябвало много да се пази от

апоплектичен удар. Обясни, че същото важало и за кучетата. Когато били прехранени и затлъстели, не бивало да им се позволява да тичат нагоре по стълбите, защото започвали да пъхтят, а това било вредно за сърцето. Попита леля ти дали си спомня покойния кокер Амброуз и леля ти отвърна: „Клетият стар Амброуз, човек не можеше да го откъсне от кофата за боклук“, а Анджеला отбеляза: „Точно така. Затова внимавайте много, господин Глосъп.“ А ти ми разправяш, че още ме обичала.

Направих всичко възможно да го успокоя.

— Женски приказки.

— Друг път женски приказки. Не ме обича вече, Бърти. Бях нейното бяло зайче — това е цитат, — а сега съм прах под колесницата ѝ. В Кан се е влюбила в оня, който и да е той, и сега не може да ме понася.

Вдигнах вежди.

— Драги ми Тъпи, по въпроса за Канското влюбване на Анджеला не проявяваш присъщия си здрав разум. Ако ми разрешиш, развил си *idée fix*.

— Какво?

— *Idée fix*. Едно от нещата, които човек развива. Като бълнуванията на чичо Том, че всеки клиент на полицията клечи из градината и чака да нападне и ограби къщата. Непрекъснато повтаряш за този мъж в Кан, а в Кан нямаше къорав мъж и сега ще ти кажа защо съм толкоз сигурен. През двата месеца на Ривиерата ние с Анджеला бяхме неразделни. Ако някой се увърташе около нея, тутакси щях да го забележа.

Той трепна. Видях, че се впечатли.

— Значи през цялото време в Кан е била с теб, така ли?

— Не допускам да е разменила и две думи с някой друг като изключим общия разговор на препълнената маса или случайна забележка към тълпата в казиното.

— Разбирам. Искаш да кажеш, че всякакви нощни къпания и разходки на лунна светлина е осъществявала единствено с теб?

— Точно така. Бяхме станали пословични в хотела.

— Сигурно ти е било много приятно.

— Ами доста. Винаги съм обожавал Анджеला.

— Така ли?

— Когато бяхме деца, ме наричаше нейното сладко мъжленце.

— Нима?

— Тъхъ.

— Ясно.

И потъна в мисли, докато аз, доволен, че най-сетне разведрих сърцето му, се посветих на чая си. Скоро от долния вестибюл прозвуча тътенът на гонга и Тъпи рипна като бойна кобила при звука на сигналната тръба.

— Закуската! — ревна той и както го имаше, така го нямаше, а аз останах да си блъскам главата. И колкото повече я блъсках, толкова повече харесвах състоянието на нещата. Видях, че Тъпи, въпреки болезнената сцена в килера, още обича Анджела. Това означаваше, че мога да разчитам на споменатия план да изглади недоразуменията. И тъй като бях открил начин да разплета и затрудненията на дуета Гъси-Басет, нямаше за какво повече да се тревожа.

Обърнах се с леко сърце към Джийвс, влязъл да прибере подноса с чая.

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

— Джийвс — казах.

— Да, сър?

— Току-що си побъбрих с младия Тъпи. Дали забеляза случайно, че тази сутрин не изглежда стопроцентов?

— Да, сър. Останах с впечатлението, че лицето на господин Глосъп е помрачено от бледия воал на мисълта.

— И има защо. Миналата нощ се е сблъскал с братовчедка ми Анджела в килера, в резултат на което е паднал жертва на твърде болезнено споделяне на съображения.

— Съжалявам, сър.

— Не съжаляваш и на половината на неговото. Спипала го в интимна близост с месния пай и изразила крайно хапливи виждания относно тлъстите дембели, които живеят единствено, за да се тъпчат с храна по всяко време на деня и нощта.

— Извънмерно неприятно, сър.

— Да, именно извънмерно. Всъщност, редица хора биха сметнали, че след случилото се между двамата снощи нищо не е в състояние да запълни зейналата пропаст. Момиче, говорещо за питони, които поглъщат безразборно храна по девет-десет пъти на ден и трябва да внимават да не бързат нагоре по стълбите, поради опасността от апоплектичен удар, е момиче, за което редица хора биха казали, че вече не развява в сърцето си факела на любовта. Не биха ли го казали редица хора, Джийвс?

— Безспорно, сър.

— Но ще сбъркат.

— Така ли мислите, сър?

— Убеден съм. Познавам жените. Не бива да се хваща вяра на думите им.

— Смятате, че строгата критика от страна на госпожица Анджела не бива да се приема прекалено *au pied de la lettre*, сър?

— Ъ?

— Френски израз, сър. На английски бихме казали „дословно“.

— Точно това имам предвид. Знаеш ги момичетата. Спречкаш се с тях и те такива ти ги надрънкат, че само се питаш къде са ходили на училище. Но под повърхността тлее предишната любов. Прав ли съм?

— Напълно прав, сър. Поетът Скот^[1]...

— Точно така, Джийвс.

— Много добре, сър.

— А с малко уместни действия ще накараме бузките на любовта отново да порозовеят.

— Като под „уместни действия“, сър, имате предвид...

— Ще пипаме умело, Джийвс. С известна доза пъклено коварство. Знам какво трябва да се направи, за да сритаме братовчедка ми Анджела, където ѝ се полага, и да я върнем в лоното на нормалността. Да споделя ли с теб?

— Ако бъдете така любезен, сър.

Запалих цигара и проникателно го загледах през дима. Той почтително ме чакаше да изрека мъдрите слова. Длъжен съм да призная, че Джийвс е прекрасен слушател до мига, в който започва подмолно да направлява събитията, да върти интриги и да препяства всячески дълбочинно обмислените мои планове. Всъщност не знам дали наистина слуша, но поне се кокори подобаващо насреща ми и на мен това ужасно ми допада.

— Представи си, Джийвс, че бродиш из неизбродима джунгла и срещнеш на тигъра бебето му.

— Вероятността е минимална, сър.

— Няма значение. Казах да предположим.

— Много добре, сър.

— А сега да си представим, че си го пернал през муцуната и до тигрицата-майка достигнат слухове, че рожбата ѝ е малтретирана. Какво според теб ще бъде отношението ѝ? В какво разположение на духа смяташ, че ще се отправи към теб?

— Бих очаквал недвусмислена изява на злонамереност, сър.

— И с пълно право. Дължаща се на онова, което е известно като майчин инстинкт, нали така?

— Да, сър.

— Много добре, Джийвс. А сега да предположим, че в недалечното минало в отношенията между тигърчето и неговата мама

е съществувало захлаждане. Да речем, че няколко дни са се цупели и не са си говорили. Смяташ ли, че това ще повлияе на енергията, с която последната ще се притече на помощ на първото?

— Не, сър.

— Точно така. Ето, в това накратко се състои моят замисъл, Джийвс. Ще натикам братовчедка ми Анджела в някое усамотено кътче и ще направя Тъпи на бъзе и коприна.

— Може би на бъзе и коприва, сър?

— На пух и прах. Ще бъда извънредно суров спрямо него и ще изразя мнение, че в същината си повече се доближава до свирепия глиган, отколкото до бивш питомец на доброто старо английско училище. И какво ще последва? Като чуе, че го нападам по такъв необуздан начин, женското сърце на братовчедка ми ще се вкисне. Тигрицата-майка ще се пробуди. Въпреки всички свади ще си спомни само, че той е нейният любим и ще се хвърли да го брани. А от там до падането в прегръдките му и погребението на мъртвото минало има само една малка крачка. Какво ще кажеш?

— Идеята ви е твърде дълбокомислена, сър.

— Такава сме си ние Устърови, Джийвс. Крайно дълбокомислени.

— Да, сър.

— Истината е, че не плещя с части на тялото, които не са пряко предназначени за целта. Изпробвал съм тази теория.

— Нима, сър?

— Да, и то на свой гръб. Върши работа. Миналия месец, както си стоях на Райската скала в Антиб и безцелно съзерцавах как народът се цамбурка из водата, едно момиче, което бегло познавам, ми посочи някакъв гмуркач и ме попита дали някога съм виждал по-криви крака. Искрено ѝ отговорих, че не съм и в продължение на няколко минути споделях с нея сума ти духовити забележки по адрес на въпросните долни крайници. Но в края на монолога внезапно се озовах подхванат от опашката на циклон. Като започна с критично експозе за собствените ми крака, които изобщо не били за пред хората и било срамота да ги развявам по бански гащета из обществени плажове, момичето продължи с безмилостна дисекция на обноските ми, моралния ми облик, интелектуалния ми багаж, цялостната ми физика и отблъскващия начин, по който съм консумирал аспержи. И всичко това

с такава ярост, че когато свърши, най-многого, с което можеше да се похвали Бъртрам, бе, че не е подпалил сиропиталище. Последвалите проучвания разкриха, че била сгодена за гмуркача с кривите крака и предишната вечер не съумели да се споразумеят дали тя е трябвало да обяви направо две пики, след като имала седем, но без асо. Същата вечер ги видях да тънат в блаженство, с изгладени противоречия, а от очите им бликаше любовна светлина. Това не ти ли говори нещо, Джийвс?

— Да, сър.

— Очаквам подобни резултати и от братовчедка ми Анджела, след като насмета Тъпи. Предполагам, че до обяд годежът ще бъде възстановен и диамантено-платиненият пръстен отново ще заблещука на третия и пръст. Или беше четвъртият?

— Едва ли ще стане до обяд, сър. Камериерката на госпожица Анджела ме уведоми, че рано сутринта госпожицата е отишла с колата да гостува на приятели в околността.

— Е, тогава половин час след като се върне. Това са дреболии и не бива да се занимаваме повече с тях.

— Да, сър.

— Важното е, че въпросът на Тъпи и Анджела ще бъде решен в положителен смисъл и скоро между тях всичко пак ще е по вода и масло. Каква прекрасна мисъл е това, а, Джийвс?

— Да, сър.

— Най се вкисвам от отчуждението между две влюбени сърца.

— Оценявам този факт, сър.

Оставих фасата от цигарата в пепелника и запалих нова, за да му подскажа, че с това приключвам глава първа.

— Така. Толкоз за западния фронт. Да се обърнем към източния.

— Моля, сър?

— Говоря иносказателно, Джийвс. Искам да кажа, че стигнахме до въпроса за Гъси и госпожица Басет.

— Да, сър.

— Тук, Джийвс, се изискват по-директни методи. При решаването на случая Огъстъс Финк-Нотъл не бива дори за миг да забравяме факта, че имаме работа с нередовен клиент.

— Може би „крехко цвете“ е по-любезен израз, сър.

— Не, Джийвс, направо си е нередовен. А при нередовните човек трябва да прилага мощна, насилствена и праволинейна политика. Психологията ще ни натика в лалугерска дупка. Ти например, ако ми разрешиш да ти припомня, без да наранявам чувствата ти, допусна грешката да се лигавиш с психологии по повод въпросния Финк-Нотъл и резултатът беше катастрофален. Опитва се да го накараш да победи себе си, като го напъха в мефистофелски одеяния и го изрита на карнавал, убеден, че яркочервеното трико ще му вдъхне смелост. Да, ама не.

— Решението ми остана непроверено на практика, сър.

— Вярно. Защото Гъси не съумя дори да се добере до бала. И това само подчертава аргументите ми. Човек, който потегля с такси за карнавал и не може да стигне дотам, очевидно е във висша степен въртоглав. Не познавам друго лице, проявило такава безмозъчност, че дори да не може да намери карнавала. Ти познаваш ли, Джийвс?

— Не, сър.

— И не забравяй следното, защото в него е същността на мисълта ми — дори ако Гъси се беше явил на карнавала, дори ако пурпурното му трико в комбинация с рогови очила не бе хвърлило момичето в дълбок припадък, дори ако беше успяла да се свести, а той да изтанцува някой танц и да проведе лек светски разговор, дори тогава усилията ти щяха да останат безплодни, защото със или без мефистофелски костюм Огъстъс Финк-Нотъл никога нямаше да събере смелостта да я помоли да стане негова. Единственият резултат щеше да е изнасянето на лекцията за тритоните с няколко дни по-рано. И защо, Джийвс? Да ти кажа ли защо?

— Да, сър.

— Защото щеше да се опита да изпълни неизпълнимата задача да свърши работата на гол портокалов сок.

— Моля, сър?

— Гъси е пристрастен към портокаловия сок. Не пие нищо друго.

— Не знаех това, сър.

— Самата истина. Сам го разправя наляво и надясно без срам и свян. Дали поради обременена наследственост или защото е обещал на майка си да не пие, а може би и просто от непоносимост към вкуса на алкохола, Гъси Финк-Нотъл в течение на цялата си жизнена кариера не

е дарил на организма си нито чашка джин с тоник. И този пелтечещ, треперещ, плашлив заек в човешки облик очаква, Джийвс, да успее да направи предложение на момичето, което обича. Не знам да плача или да се смея.

— Да не би да смятате пълното въздържание за пречка пред господата, възнамеряващи да правят предложение за женитба, сър?

Въпросът ме изуми.

— По дяволите — смаян отвърнах аз, — не може да не знаеш, че е точно така. Поразмърдай мозъка, Джийвс. Помисли над същността на предложението за женитба. То означава, че някой самоуважаващ се мъж е принуден да слуша как устата му изрича неща, които, ако ги чуе от белия екран, ще се втурне към касата да си иска парите обратно. А опита ли се да го стори на портокалов сок, какво смяташ ще последва? Срамът запечатва устните, а ако не ги запечата, го кара да губи ума и дума и да не се чува какви ги плеци. Гъси, например, както и двамата се убедихме, бръщоледи за цапнатите тритони.

— Ципестите тритони, сър.

— Ципести, цапнати, все тая. Въпросът е, че бръщоледи и пак ще започне да бръщоледи, ако опита повторно. Освен ако, и тук искам много да внимаваш, Джийвс, освен ако не се предприемат мерки по съответните канали. Само своевременни действени мерки могат да напомним клетия малодушен откачалник с нужното мъжество. И тъкмо с тази цел, Джийвс, възнамерявам утре да подсигурия бутилка джин и щедро да подсиля с нея обедната му доза портокалов сок.

— Моля, сър?

Изцъках с език.

— Джийвс, вече съм имал поводи да коментирам недоволно начина, по който произнасяш „Но, сър“ и „нима, сър?“. Ползвам се от случая да те уведомя, че също тъй енергично възразявам срещу твоето „Моля, сър?“. То чисто и просто говори, че по твое мнение съм направил толкова нелепо изявление, че мозъкът ти направо се гърчи. Настоящият случай не предполага „Моля, сър?“. Планът, който изложих, е съвсем разумен, пращи от желязна логика и не следва да буди безпокойство. Не мислиш ли?

— Но, сър...

— Джийвс!

— Извинете, сър. Изразът ми се изплъзна неволно. Това, което смятах да кажа, тъй като настоявате да чуете мнението ми, беше, че действието, което предлагате, ми изглежда донякъде неблагоприятно.

— Неблагоприятно ли каза? Не те разбирам, Джийвс.

— По мое мнение е свързано с известен риск, сър. Невинаги е лесно да се прецени въздействието на алкохола върху субект, непривикнал към подобни стимуланти. Знам със сигурност, че оказва катастрофален ефект върху папагалите.

— Папагалите?

— Говоря за случка от миналото, сър, преди да постъпя на работа при вас. Тогава служех при покойния лорд Бранкастър, притежаващ папагал, към когото бе силно привързан. Един ден птицата изглеждаше доста вяла и негова светлост, воден от доброто намерение да ѝ върне присъщата жизненост, ѝ предложи парченце кейк, натопено в портвайн, реколта 1884 година. Птицата прие с благодарност хапката и я погълна с видимо задоволство, ала веднага след това поведението ѝ стана забележимо трескаво. След като клъвна негова светлост по палеца и изпълни куплет от възсолена моряшка песен, папагалът тупна на пода на клетката и дълго време остана с вирнати крака, без да може да помръдне. Споменавам това, сър, просто за да...

Сложих пръст в раната. Отдавна я бях забелязал.

— Но Гъси не е папагал.

— Не е, сър, но...

— Според мен е крайно време да изясним какво всъщност представлява младият Гъси. Самият той се възприема като напет тритон, а ти сега го изкара папагал. Истината е, че той е най-обикновено куку, изпаднало в остра нужда от някоя и друга глътка. Тъй че стига спорове, Джийвс. Решил съм го. Има един-единствен начин да се справим с този тежък случай и той е гореизложеният.

— Много добре, сър.

— Така, Джийвс. Въпросът е решен. Но възниква следващият — обърнал си внимание, че смятам да осъществя набелязания план утре и, без съмнение, се питаш защо точно утре. Защо точно утре, Джийвс?

— Защото чувствате, че ако веднъж извършено туй свърши, добре ще е да се извърши бърже^[2], сър.

— Отчасти, Джийвс, но не напълно. Главната причина да определя датата за утре е очевидно забравеният от теб факт, че утре е денят на раздаването на наградите в Маркетснодсбърийското начално училище, на което, както знаеш, Гъси ще изпълнява главната мъжка роля и ще се кипри в качеството си на гвоздей на програмата. Тъй че като подсилим портокаловия му сок, не само ще му вдъхнем смелост да направи предложение на госпожица Басет, но и ще го вкараме в такава форма, че публиката в Маркет Снодсбъри ще затаи дъх.

— Възнамерявате да улучите с един куршум два заека, сър.

— Точно така. Много сполучлива формулировка. Но има и една дреболия. Като се замисля по-дълбоко, струва ми се, че ще е най-добре ти, а не аз, да подсилиш сока.

— Моля, сър?

— Джийвс!

— Извинете, сър.

— И ще ти обясня защо. Защото ще имаш достъп до сока. Забелязах, че се поднася на Гъси в отделна кана. Тази кана вероятно ще стои някъде из кухнята утре преди обяд. За теб ще е фасулско да ливнеш в нея няколко пръста джин.

— Без съмнение, сър, но...

— Не ми нокай, Джийвс.

— Опасявам се, сър...

— „Опасявам се, сър“ не е по-приемливо.

— Опитвам се да кажа, сър, че съжалявам, но се боя, че по този въпрос трябва да изляза с непоколебимо *polle prosequi*.

— С какво да излезеш?

— Изразът е юридически, сър, и означава съдебно решение на дадено дело да не се дава ход. С други думи, колкото и силно да желая да изпълня указанията ви, сър, в дадения случай съм длъжен почтително да откажа сътрудничеството си.

— Искаш да кажеш, че няма да го направиш?

— Точно така, сър.

Занемях. Започнах да разбирам как се чувства генерал, когато изкомандва някой полк да се строи, а той му отговаря да си гледа работата.

— Джийвс — едва проговорих аз, — не съм очаквал това от теб.

— Нима, сър?

— Да. Естествено, съзнавам, че сипването на алкохол в портокаловия сок на Гъси не влиза в преките ти служебни задължения, за които получаваш месечното си възнаграждение и ако се придържаме към буквата на трудовия ти договор, там действително не се споменава нищо по въпроса. Но ще ми разрешиш да отбележа, че поведението ти някак не хармонира с добрия стар феодален дух.

— Съжалявам, сър.

— Всичко е наред, Джийвс, всичко е наред. Не ти се сърдя, само ми е болно.

— Много добре, сър.

— Много добре, Джийвс.

---

[1] Джийвс има предвид Уолтър Скот (1771–1832) — шотландски поет и романист, известен у нас предимно с романите си „Айвънхоу“, „Роб Рой“, „Куентин Дъруърд“ и др. — Б.пр. ↑

[2] Шекспир, „Макбет“, първо действие, седма сцена. Превод Валери Петров. — Б.р. ↑

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

Разследванията ми разкриха, че приятелите, при които Анджела бе отишла да прекара деня, са семейство Стречли-Бъд, собственици на достолепното имение Кингъм Манър на около тринайсет километра по посока на Пършор. Не ги познавах, но явно бяха твърде обаятелни, защото Анджела събра сили да се откъсне от тях чак привечер и едва свари да се преоблече за вечеря. Тъй че успях да задвижа нещата чак когато изсърбахме кафето. Открих я в гостната и веднага я улових за рогата.

Пристъпих към задачата с чувства, твърде различни от изпълващите гърдите ми предната вечер, когато в същата тази гостна се отправих към мимозата Басет. Както казах и на Тъпи, от край време обожавам Анджела и нищо не ми доставя по-голямо удоволствие от бърбренето с нея.

А по вида ѝ личеше каква огромна нужда изпитва от моята помощ, утеха и, разбира се, бърбрене.

Честно казано, бях шокиран от злощастната промяна във външността на младата гъска. В Кан тя бе щастливо усмихнато английско момиче от най-висше качество, фрашкано с жизненост и дяволитост. А сега лицето ѝ бе бледо и напрегнато като на център-нападател на хокеен отбор, който в допълнение към полученото кроше в ченето е бил наказан за „удар със стик“. Във всяка нормална компания изражението ѝ би предизвикало незабавна тревога, но градусът на тъжовността в Бринкли Корт бе постигнал такива висоти, че никой не ѝ обръщаше внимание. Всъщност не бих се учудил, ако чичо Том, свит в ъгъла си в очакване на неминуемия световен край, я намираще за неприлично весела.

Пристъпих към поредната точка от дневния ред с присъщия си непринуден маниер.

— Привет, дърто.

— Здравей, Бърти, миличък.

— Радвам се, че най-сетне се появи. Липсваше ми.

— Тъй ли?

— Тъй. Искаш ли да се поразтъпчеш?

— И още как.

В този момент клетият стар Тъпи изглежда получи ненадеен пристъп на гърч. Досега беше седял наблизко като истукан, впил поглед в тавана, но изведнъж подскочи като съомга на въдица и преобърна ниската масичка, приютила ваза, купичка със сушени листа на рози, две порцеланови кученца и издание на Омар Хаям, подвързано с мека кожа.

Леля Далия нададе стреснат ловджийски рев. Чичо Том очевидно реши, че шумът е от рухването на Цивилизацията и даде своя принос, като счупи чашата си с кафето.

Тъпи се извини. Леля Далия с предсмъртни нотки в гласа отвърна, че вече нищо няма значение. А Анджела, която за секунда придоби надменен вид на принцеса от стария режим, сблъскала се с прекалено очебийна проява на дебелацина от страна на особено отблъскващ представител на престъпния свят, ме придружи навън. След малко двамата се разположихме на една от дървените скамейки в градината и аз вече бяха готов да се заема с доброто си дело си за вечерта.

Въпреки това реших, че ще е препоръчително да поразведря атмосферата с малко лек брътвеж. Човек не може да се юрне с рогата напред в толкова деликатна задача. И така, известно време си говорихме на неутрални теми. Тя ми разказа защо се била забавила толкова време при Стречли-Бъдови — Хилда Стречли-Бъд я помолила да ѝ помогне в подготовката на бала за прислугата, който организираше утре вечер, а тя не можела да отклони задачата, тъй като целият домашен персонал на Бринкли Корт бил сред поканените. Аз отбелязах, че един среднощен гуляй е може би точно това, от което се нуждае Анатоли, за да се поразведри и да спре да се цупи, на което тя отвърна, че Анатоли нямало да ходи на бала. Когато леля Далия го замолила да отиде, той само трагично поклатил глава и продължил да говори за връщане в Прованс, където бил ценен и уважаван.

След настъпилото мълчание, породено от горното изявление, Анджела обяви, че тревата е мокра и смята да се прибере.

Това, естествено, напълно се разминаваше с намеренията ми.

— Не, постой още малко. Не сме имали възможност да си поприказваме, откак си се върнала.

— Ще си съсия обувките.

— Сложи крака в скута ми.

— Добре. А ти ми поразтрий глезените, че съм уморена.

— Разбира се.

Уредихме нещата по описания начин и още няколко минути си бърбихме безцелно. След това темата взе да се изчерпва. Направих някои уместни забележки по повод сценичните ефекти, като изтъкнах тишината на здрача, блещукащите звезди и мекия блясък на езерните води, а тя вяло се съгласи. Нещо изшумоля в храстите пред нас и аз изразих мнение, че вероятно е невестулка, а тя заяви, че не било изключено. Но явно беше разсеяна, та реших да не губя повече време.

— Е, старо — започнах аз, — научих всичко за дребните ти неприятности. Сватбените камбани май няма да ударят, а?

— Няма.

— Значи всичко е свършено, така ли?

— Да.

— Е, ако те интересува мнението ми, смятам, че извади голям късмет. Добре поне, че се измъкна от премеждието здрава и читава. За мен и без това е тайна как изтърпя оня Глосъп толкоз време. Той стои твърде ниско в класацията от всяка гледна точка. Бих го вписал като бозав. Възпротивен мазник и дебелак. Дълбоко ще съжалявам момичето, което се обвърже за цял живот с тулуп като Тъпи Глосъп.

Тук изпуснах горчив смях със саркастични нотки.

— Винаги съм ви имала за големи приятели — отбеляза не без учудване Анджела.

Изпуснах още един горчив смях, но малко по-къдрав.

— Приятели? Как не! Човек, естествено, трябва да се държи възпитано, но чак приятели... Клубно познанство и нищо повече. Освен това сме съученици.

— Откъде? От Итън ли?

— Велики Боже, не. Никога не бихме допуснали Тъпи в Итън. Бяхме заедно в началното, преди да постъпя в Итън. Помня какъв недодялан дивак беше. Целият в лекета и мастило и се миеше през седмица. С две думи — пропаднал тип, отхвърлен и презиран от всички.

Млъкнах. Бях леко объркан. Не постигах никакъв резултат, освен агонията, която ми причиняваше говоренето по този начин за човек, когото винаги съм смятал за скъпо и безценно приятелче (освен когато маха халки и ме принуждава да скачам в плувни басейни, издокаран с вечерен костюм). Кофти работа. Загледана немигащо в храстите, Анджела понасяше тези безочливи клевети и хули с лекота и спокойствие.

Опитах още веднъж.

— „Леке“ е най-точното понятие. Съмнявам се, че съм виждал сред децата по-голямо леке от това Глосъп. Накарай, когото щеш от хората, познавали го през онези години, да го опише с една дума и той ще каже „леке“. И до днес си е същият. Всичко се корени в миналото. Момчето е баща на мъжа.

Не даде признаци да ме е чула.

— Момчето — повторих аз, защото не исках да пропусне да оцени тази максима — е баща на мъжа.

— За какво говориш?

— За Глосъп.

— Стори ми се, че спомена нечий баща.

— Казах, че момчето е баща на мъжа.

— Кое момче?

— Момчето Глосъп.

— Той няма баща.

— Не съм казал, че има. Казах само, че е баща на момчето... тоест на мъжа.

— На кой мъж?

Забелязах, че разговорът стига до точка, отвъд която може да се омотае, ако не се вземат мерки.

— Това, което искам да ти внуша — заобяснявах аз, — е, че момчето Глосъп е баща на мъжа Глосъп. С други думи, всяка отблъскваща грешка и простъпка, карала другарчетата на момчето Глосъп гнусливо да бърчат нос, съществува и у мъжа Глосъп и го прави... мъжа Глосъп, чужд и невъзприеман в среда като „Търтеите“, където от хората се изисква известна доза приличие. Питай, когото щеш от „Търтеите“ и всеки ще ти каже, че денят, в който този червей Глосъп успя да пролази в списъка на членовете, е черен ден за клуба.

Един не харесва лицето му, друг приема лицето му, а не понася навиците му. Но съществува консенсус, че е изтъкнат досадник.

Налагаше се отново да млъкна, отчасти за да поема дъх и отчасти за да преодолее почти физическото си терзание да говоря такива неща за клетия стар Тъпи.

— Има хора — отдадох се за пореден път на болезнената задача, — които може и да изглеждат, сякаш са спали с дрехите си, но са приемливи, защото са любезни и възпитани. Има и други, които макар да предизвикват недоброжелателни коментари с дебелината и неспретнатостта си, все пак жънат одобрение поради духовитостта и бляскавото си чувство за хумор. Но със съжаление трябва да отбележа, че наш Глосъп не спада към тези две категории. Освен дето прилича на нещо, изпълзяло от хралупата на прогнило дърво, той е и носител на първа награда за тъпота. Никаква душевност. Никакви теми за разговор. Накратко, всяко момиче, проявило неблагоприятното да се сгоди за него, има всички основания да се смята за късметлийка.

Отново млъкнах и хвърлих поглед към Анджела, за да разбера как вървят нещата. През цялото време, докато говорех, тя седеше, втрещена мълчаливо в храстите и ми се струваше невероятно, че не се нахвърля върху ми като тигрица, каквито бяха предварителните очаквания. Ако бях произнесъл и една десета от казаното пред всяка средностатистическа тигрица за любимия ѝ тигър, тя сто на сто вече да си е ударила главата в тавана.

А в следващия миг едва се удържах да не падна.

— Да — кимна замислено братовчедка ми. — Напълно си прав.

— Ъ?

— Същото си мислех и аз.

— Какво!

— „Носител на първа награда за тъпота“. Какво точно попадение. Нищо чудно да оглавява челната десетка на най-големите тъпунгери на Англия.

Това ми дойде като гръмотевица от синьо небе. При съставянето на вече задействания подробен план не влизаше нейното присъединяване към изложените от мен съображения. Бях се подготвил за бурни протести. Очаквах сълзи на възмущение, истерични нападки и всичко, което се полага на женския арсенал.

Но сърдечното съгласие, с което бяха посрещнати изявленията ми, ме поразиха и ми даде повод за нов размисъл.

Анджела продължи със звънлив, запенен глас, сякаш темата извънредно ѝ допаднаше. Джийвс би ви казал думата, която ми се изплъзва. Май беше „екстатично“, ако това значи, че на лицето ви се изписва плам, който може да се уталожиха само с пожарогасител. Та ако това е точната дума, такъв бе начинът, по който тя изливаше чувствата си към клетия Тъпи. Съдейки по възторга ѝ, все едно че беше придворен поет, възпяващ достойнствата на любимия си монарх или Гъси Финк-Нотъл, описващ новите си постъпления от неизследвани досега тритони.

— Бърти, толкова ми е приятно най-сетне да си поговоря с човек, който има правилен поглед върху тоя Глосъп. Мама твърди, че бил добро момче, което са пълни глупости. Той е самовлюбен, с меродавни мнения по всички въпроси, непрекъснато влиза в спорове, пуши прекомерно, яде прекомерно, пие прекомерно и не харесвам цвета на косата му. Не че след година-две ще има коса, за която да си заслужава да се говори, тъй като е започнал да олисява на челото и утревдругиден ще е плешив като яйце, а е последният човек, който може да си го позволи. Що се отнася до начина, по който непрекъснато се тъпче, може да се каже, че е направо противен. Знаеш ли, заварих го в един часа през нощта да нагъва в килера месен пай с бъбречета! Не беше останало почти нищо. И всичко това след огромната вечеря, която погълна. Толкова е отвратително. Но не мога да стоя тук цяла нощ и да говоря за мъже, които не заслужават една моя дума и нямат достатъчно мозък да различат акула от писия. Прибирам се.

И като загърна плътно около раменете си шала, който бе наметнала да я пази от вечерната роса, тя се изниза и ме остави сам в смълчаната нощ.

Всъщност не съм сам, защото след секунда храстите пред мен се развълнуваха и от тях изскокна Тъпи.

ПЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

Хвърлих му един поглед. Нощта бе започнала да се сгъстява, та видимостта не бе блестяща, но ми стигаше да го разгледам. А видяното ме убеди, че душевността ми би била значително по-спокойна, ако помежду ни се простираше Сахара или поне се издигаше масивна пейка. Обзет от този порив, аз побързах да се разположа от отвъдната страна на споменатата.

Изключителната ми пъргавина си каза думата. Тъпи видимо се стъписа. Спря и мълчаливо се вторачи в мен, като изчака капката пот, избила на челото ми, да се търкулне до върха на носа.

— Аха! — проговори най-сетне и за кой ли път се смаях, че жив човек може да използва такъв никакъв израз с толкова многопластов ефект. Винаги съм смятал, че се среща само в книгите, подобно на възклицания от рода на „Така ли било!“ и „Дрън, дрън, ярина!“.

И все пак, той го изрече и аз бях изправен пред необходимостта да се справя с възникналото положение.

Човек трябва да е доста по-непроницателен от Бъртрам Устър, за да не забележи, че скъпият ми приятел бе напушен. Не мога непоколебимо да твърдя, че очите му бълваха огън и жулел, но безспорно ме изпепеляваха със своята нажеженост. Що се отнася до останалите части на анатомията му, юмруците бяха стиснати, а мускулите на челюстите ритмично подскачаха, сякаш преживяше втора вечеря.

Косата му бе осеяна с клончета, отстрани на главата му бе кацнал бръмбар, който би заинтригувал Гъси Финк-Нотъл. Въпреки това му отделих малко, да не кажа никакво внимание. Има време за проучване на бръмбари, има и за непроучване.

— Така значи! — продължи той.

Хората, които познават Бъртрам Устър, ще ви обяснят, че той неизменно проявява хладнокръвие и находчивост в моменти на върховна опасност. Кой бе човекът, който — сграбчен за ръкава от костеливата ръка на закона в нощта след гребните гонки преди не чак

толкова много години и завлечен в полицейския участък на улица Вайн, светкавично смени самоличността си на Юстис Х. Плимсол с постоянно местожителство в Лабърнъмс, Западен Дълич, като по този начин спаси доброто древно име Устър от потъпкване в калта и избегна широко огласяване във вестниците на излишно сензационни факти, при това на вселелино слушание и обозрение? Кой бе човекът...

Но няма защо да се спирам подробно на всеизвестни факти. Досието ми красноречиво говори само по себе си. Три пъти залавян и нито веднъж осъждан под верен етикет. Питайте когото щете в „Търтеите“.

Така че и сега, в това напечено и все по-напичащо се положение, аз отново запазих подobaващо присъствие на духа. Пуснах широка любвеобилна усмивка с надеждата, че не е прекалено тъмно да я забележи, и заговорих с жизнена сърдечност:

— О, Тъпи, привет. Тук ли си?

Каза, че бил тук.

— Отдавна ли?

— Отдавна.

— Чудесно. Тъкмо исках да те видя.

— Ами гледай ме. Излез иззад проклетата скамейка.

— Не, старче, благодаря. Предпочитам да се облягам на нея. Така гръбнакът ми отпочива по-добре.

— След секунда само — бавно изрече Тъпи — така ще те ритна в долната част на гръбнака, че няма да се спреш оттук до Лондон.

Повдигнах озадачено вежди. Напразно усилие при това осветление, но все пак допринасяше за целостта на постановката.

— Гласът на Хилдебранд Глосъп ли чувам? — попитах изумен.

Той потвърди и добави, че ако държа да се уверя, мога да мина отсам пейката. Освен това ме нарече с нецензурен епитет и не само епитет.

Вдигнах отново вежди.

— Хайде, Тъпи, не допускай кроткият ни разговор да прерасне в злост. „Злост“ ли беше думата, която търся?

— Не знам — отвърна той и с магарешка упоритост предприе поредните заобиколни действия спрямо скамейката.

Разбрах, че ако държа да кажа нещо, трябва да го изрека незабавно. Тъпи вече протягаше хищни ръце. И макар че посредством

странично изхулване съумях да задържа пейката в стратегическо положение, никой не можеше да вещае колко дълго ще продължи това щастливо статукво. Така че минах по същество.

— Струва ми се, че знам какво те мъчи, Тъпи. Ако си бил в храсталака по време на разговора ми с доскоро присъстващата Анджела, смея да твърдя, че си чул какво ѝ казах по твой адрес.

— Правилно смееш.

— Ясно. Е, не сега е моментът да се задълбаваме в проблемите на етиката. Много хора биха определили деянието ти като подслушване и нищо чудно да си навлечеш сурова критика. Не желая да наскърбявам чувствата ти, Тъпи, но такива постъпки не са свойствени на истинския англичанин. Тъпи, старче, трябва да признаеш, че поведението ти съвсем не е на истински англичанин.

— Аз съм шотландец.

— Тъй ли? — смаях се аз. — Сега чувам. Странно защо не подозираме в шотландство хора, чиито имена не започват с Мак? Редно е да се казваш МакГлосъп. Тъкмо да те питам тогава — продължих аз, вдъхновен от надеждата, че една академична дискусия на неутрална тема може да поотслаби напрежението — по повод на нещо, което ме озадачава от сума ти време насам. Какво точно слагате в агнешката саздърма? Често съм се питал.

Фактът, че единственият отговор на въпроса ми бе ловък подскок над скамейката, ме наведе на мисълта, че умът му не е в саздърмата.

— Все пак — продължих аз, като на свой ред се метнах газелесто през преградата, — това е страничен въпрос. Ако се върнем на темата, щом си бил в храстите и си чул какво казах за теб...

Тъпи се зае да обикаля скамейката в посока север-североизток. Аз установих курс юг-югозапад.

— Без съмнение си бил изненадан от начина, по който говорих.

— Ни най-малко.

— Какво? Нищо ли в естеството на забележките ми не ти се стори необичайно?

— Точно това очаквах от коварна хиена-предател като теб.

— Мило момче — запротестирах аз, — не си в собствената си форма. Положително включваш бавно. Редно бе веднага да загрееш, че това е част от добре обмислен план.

— След секунда ще ми паднеш в ръчичките — отвърна Тъпи, като възстанови равновесието си след бързо мятане към гръкляна ми.

Затова без да губя време, започнах да изливам фактите пред него.

Говорейки бързо и движейки се още по-бързо, му разкрих чувствата си при получаването на телеграмата от леля Далия, мигновеното си втурване към местопроизшествието, размислите в колата и последвалото оформяне на подробен план. Говорех ясно и звънко и поради това с нарастваща тревога го чух да мърмори през стиснати зъби, което само влоши чуваемостта, че не вярва на нито една моя дума.

— Но, Тъпи — отчаях се аз, — защо? Според мен истината кънти във всяка сричка. Кое те прави толкова скептичен? Довери ми се, Тъпи.

Той спря, за да си поеме дъх. Тъпи всъщност не е дебел, колкото и язвително да твърди Анджела противното. През зимните месеци не спира да рита футбол с жизнерадостни крясъци, а през летните рядко изпуска от ръка тенис-ракетата.

Но по време на вечерята той без съмнение бе решил, че след болезнената сцена в килера всякакво по-нататъшно въздържание е безпредметно, та му отпусна края, отклони се от курса, а след подобно отдаване на изкуството на Анатол човек с едрото му телосложение не може да не позагуби от гъвкавостта си. По време на излагането на моя план, посветен на щастието и добруването му, въртележката ни около скамейката ставаше все по-оживена и през последните няколко минути заприличахме на огромни хрътки, погнали дребен заек по кръгла писта за радост на множеството.

За мое облекчение това очевидно го затрудни. Самият аз се поуморих и краткият отдих нямаше да ми се отрази зле.

— Не мога да разбера защо не ми вярваш — обадох се отново. — Не сме ли приятели от години? Не може да не си осъзнал, че като изключим случая, когато ме принуди да се цопна в басейна на „Търтеите“ — инцидент, който отдавна съм решил да предам на забвение и да оставя миналото да погребее своите мъртъвци, ако разбираш мисълта ми, та както казах, с изключение на този единствен случай винаги съм те ценил извънредно високо. Защо тогава, ако не поради описаните подбуди, бих те очернил пред Анджела? Отговори ми на този въпрос. И внимавай много.

— Как така „внимавай много“?

В интерес на истината и аз не знаех. Така се изрази съдията, когато бях на подсъдимата скамейка в качеството си на Юстис Плимсол от Лабърнъмс и тъй като на времето страхотно ме впечатли, реших да го пусна сега, за да придам тежест на довода си.

— Добре де, може и да не внимавааш много. Просто ми отговори на въпроса. Защо, ако не съм имал присърце интересите ти, бих те очернил така злостно?

Остър спазъм го раздруса от глава до пети. Бръмбарът, който в продължение на досегашния ни разговор се бе вкопчил с нокти и зъби в косата му и стискаше палци да му се размине, се стресна, отхвъркна и бе погълнат от мрака.

— Ей! — възкликнах аз. — Бръмбарът ти — обясних. — Ти май не го усети, но до този момент някакъв бръмбар се беше паркирал връз главата ти, само че вече го няма.

Той изсумтя презрително.

— Бръмбари!

— Не бръмбари. Само един.

— То бива, бива нахалство, ама твоето никъде го няма! — изсъска Тъпи, разтреперан като Гъсев тритон в разгара на любовния период. — Да ми плещиш за бръмбари, когато през цялото време знаеш, че си коварна хиена-предател.

Естествено, можеше да се поспори защо една коварна хиена-предател да няма право да споменава бръмбари и смея да отбележа, че един добър адвокат не би пропуснал да проведе кръстосан разпит.

За всеки случай пропуснах думите му край ушите си.

— За втори път ме обиждаш така. И — натъртих аз — настоявам да ми дадеш обяснение. Казах ти, че през цялото време съм бил воден от най-добри и човечни подбуди, целящи да те сдобря с Анджела. От сърцето ми капеше кръв, когато трябваше да говоря онези гадости и само споменът за дългогодишната ни дружба ми вдъхна сили да го сторя. А ти твърдиш, че не ми вярваш и ме наричаш с епитети, за които не съм сигурен дали някой съдия и съдебните му заседатели няма да те осъдят да платиш солидна сума за оскърбление. Разбира се, най-напред ще се посъветвам с адвокатата си, но ще бъда много учуден, ако не последват съответни действия. Бъди разумен, Тъпи. Кажи, какъв мотив бих имал да те клепам? Поне един.

— Ще ти кажа. Да не си въобразяваш, че не знам? Ти самият си влюбен в Анджела.

— Какво?!

— И ме окаля, за да я настроиш против мен и да ме отстраниш от пътя си.

Никога досега не бях чувал по-налудничаво щуротия. По дяволите, та аз познавам Анджела откак ходеше права под масата. Човек не се влюбва в близки роднини, които познава откак са ходели прави под масата. Освен това, не пишеше ли някъде из дебелиите книги, че човек не може да се жени за братовчедките си? Или май беше за бабите?

— Тъпи, скъпи ми стари глупако — извиках аз, — това е пълна глупост! Ти си взел-дал!

— Нима?

— Аз да съм влюбен в Анджела? Ха-ха-ха!

— Не можеш да се измъкнеш с хахакане. Тя те нарече „миличък“.

— Знам. Този навик на младото поколение да миличкосва наляво и надясно куцо и сакато силно възмуцава и моя милост. Бих го определил като разпуснатост.

— Ти разтриваше глезените й.

— По чисто братовчедски начин. Това не значи нищо. Проклятие, би трябвало да знаеш, че не я бих докоснал в дълбокия и истински смисъл на думата дори с въдичарски прът.

— Тъй ли? — възмути се той. — И защо не? Откъде-накъде? Да не би да не е достойна за теб? Кой си ти да се гнусиш от моята Анджела?

— Не ме разбра — побързах аз. — Когато казвам, че не бих я докоснал и с въдичарски прът, искам просто да ти внуша, че чувствата ми към нея се основават на сърдечно, но дистанцирано уважение. С други думи, можеш да бъдеш сигурен, че между тая млада гъска и мен никога не е съществувало и никога няма да съществува чувство по-топло и силно от обикновеното братовчедско дружелюбие.

— Подозирам, че ти си й подшушнал за снощното ми килерстване, за да ме спипа при компрометиращи обстоятелства с пая в ръка и по този начин да опетниш доброто ми име.

— Скъпи мой Тъпи! Един Устър? — Не вярвах на ушите си. — Мислиш, че един Устър е способен на това?

Тъпи взе да пухти тежко.

— Слушай — заговори най-сетне. — Излишно е да стоиш там и да спориш. Не можеш да отречеш фактите. Някой ми я отне в Кан. А ти самият каза, че през цялото Канско време е била с теб и не се е виждала с никой друг. Фукаше се за нощните ви къпания и разходките на лунна светлина...

— Не съм се фукал. Просто ги споменах.

— И държа да се уведомя, че щом те откопча от проклетата скамейка, ще ти откъсна крайниците един по един. Бавно. Защо изобщо са тия пършиви скамейки из градините! — възнегодува Тъпи. — Само пречат на хората.

Налагаше се да мисля скоротечно, а както вече споменах, тъкмо в такива случаи Бъртрам Устър е във върховната си форма. Внезапно си спомних скорошното недоразумение с Мадлин Басет и в пристъп на гениалност проумях, че мога да извлека от него някаква полза.

— Всичко си объркал, Тъпи — заговорих след отскок вляво. — Вярно, че прекарвах доста време с Анджела, но отношенията ми с нея от игла до конец бяха основани на най-чисто и всеобхватно приятелство. Мога да го докажа. По време на престоя ни в Кан чувствата ми бяха насочени в друга посока.

— Какво бяха?

— Насочени в друга посока. Чувствата ми. По време на престоя.

Налучках верния тон. Тъпи спря да обикаля скамейката. Вкопчената му в облегалката ръка се поотпусна.

— Вярно?

— Съвсем официално го заявявам.

— И коя е тя?

— Драги ми Тъпи, може ли един джентълмен да развява безпричинно името на една дама?

— Може, ако не държи да му откъсна глупавата глава.

Разбрах, че случаят е особен.

— Мадлин Басет — изтърсих аз.

— Коя?

— Мадлин Басет.

Изглеждаше смаян.

— Искаш да кажеш, че си влюбен в тая лигла Басет?

— Не бих я нарекъл „лигла“, Тъпи. Не е вежливо.

— По дяволите вежливостта. Искам факти. Ти с положителност ли твърдиш, че си влюбен в тая смахната напаст?

— Не виждам основания да я наричаш „смахната напаст“. Тя е извънредно чаровно и красиво момиче. Може някои от възгледите ѝ да са странни — човек не може да се съгласи с нея по въпроса за звездите и зайците, но не е смахната.

— Добре, да оставим това. Значи твърдиш, че си влюбен в нея?

— Да.

— Звучи неубедително, Устър, доста неубедително.

Разбрах, че е настъпил моментът да нанесе съкрушителните щрихи.

— Ще те помоля да бъдеш дискретен по въпроса, Глосъп, защото няма и двацет и четири часа, откак тя ме отхвърли.

— Отхвърлила те е?

— Като завивка. В същата тази градина.

— Преди двацет и четири часа?

— Наречи ги двацет и пет. Тъй че можеш с лекота да забележиш, че не аз съм ти отнел Анджела в Кан, ако въобще някой ти я е отнемал.

На устата ми беше да заявя повторно, че не бих докоснал Анджела и с въдичарски прът, но овреме се сетих, че изявлението не се посреща добре.

Мъжката ми откровеност сякаш даваше плодове. Смъртоносният пламък в очите на Тъпи взе да гасне. Имаше вид на наемен убиец, поспрял да преосмисли нещата.

— Разбирам — издума най-сетне. — Добре тогава. Съжалявам, че те обезпокоих.

— Няма нищо, старче — вежливо отвърнах аз.

Може да се твърди, че за пръв път, откак храстите започнаха да бълват Глосъповци, Бъртрам Устър си пое спокойно дъх. Не твърдя, че събрах сили да изпълзя иззад скамейката, но поне я пуснах и с нещо като облекчението на онези тримата от Стария завет след измъкването им от запалената пещ, дори посегнах замислено към табакерата.

Но в следващия миг неочаквано изсумтяване ме накара да дръпна пръстите си като ухапан. С потрес забелязах, че доскорошната

яроост отново е обзела стария ми приятел.

— Какво, по дяволите, искаше да й кажеш с думите, че като малък съм бил оплескан с мастило?

— Скъпи ми Тъпи...

— Бях почти фанатично отдаден на личната си хигиена. Би могъл да ядеш храната си от мен. С мед да ме мажеш и да ме ближеш!

— Точно така. Но...

— И дето съм нямал душа. Та аз направо съм фрашкан с душа. Игла няма къде да падне от дълбока душевност! И не ме гледали с добро око в „Търтеите“...

— Но скъпи ми приятелю, нали ти обясних. Всичко това бе част от дълбокомисления ми замисъл.

— А, така било значи? Е, добре, но ми направи услугата в бъдеще да ме държиш настрана от идиотските си дълбокомислия.

— Както кажеш, старче.

— Добре тогава, разбрахме се.

Той потъна отново в мълчание, със скръстени на гърдите ръце, вперил пред себе си поглед като някой силен, неразговорлив герой на роман, комуто любимото момиче е дало пътя и той сега обмисля идеята дали да не прескочи до Скалистите планини да утрепе няколко мечки. Явната му киснатост събуди съчувствието ми, та реших да го утеша с добре подбрани мили думи.

— Тъпи, едва ли знаеш какво значи *au pied de la lettre*, но мисля, че точно този е начинът, по който не бива да приемаш току-що избълваното от Анджела.

Тъпи бе заинтригуван.

— За какво, по дяволите, ми говориш? — попита.

Явно трябваше да се поясня.

— Не приемай бръщолевенията й прекалено буквално, старче. Знаеш ги момичетата.

— Знам — отвърна той със сумтене, откъртило се от петите му. — Но бих искал никога да не бях го научавал.

— Тя несъмнено те е забелязала в храстите и е говорила така само за да те ядоса. Ти стоиш там, ако следваш психологията на положението, тя те зърва и по импулсивния начин, присъщ на женския персонал, решава да не пропусне случая да ти понатрие сол на носа, дето има една приказка, като разкрие откровено някои горчиви истини.

— Горчиви истини ли каза?

— Точно така.

Той пак изсумтя, с което ме накара да се почувствам като кралска особа, удостоена с дващсет и един топовни гърмежа. Не помня да съм срещал друг човек с такава дарба за сумтене.

— Какви „горчиви истини“? Та аз не съм дебел.

— Не, не, и дума да не става.

— И какво лошо има в цвета на косата ми?

— Съвсем наред е, Тъпи, старче.

— И въобще не олисявам по челото... Защо, по дяволите, се хилиш?

— Не се хилия. Само леко се усмигнах. Представих си как изглеждаш в очите на Анджела. Дебел по средата и тънък отгоре. Много е смешно.

— Смешно?

— Не, не...

— Дано да не съм чул правилно.

— Разбира се.

Стори ми се, че разговорът отново пое в нежелана посока. Доця ми се да го прекратим. Така и стана. Защото в този момент нещо прошумоля в чешширите и аз видях, че по пътеката се задава Анджела.

Изглеждаше кротка, същинска светица, и носеше чиния със сандвичи. По-късно установих, че са с шунка.

— Бърти, ако видиш някъде господин Глосъп — заговори тя с мечтателно впити във фасадата на Тъпи очи, — бих искала да му предадеш тези сандвичи. Опасявам се, че може да е гладен, клетият. Наближава десет часа, а не е хапнал и залък след вечеря. Ще ги оставя на тази скамейка.

С тези думи се изниза обратно към къщата и аз реших, че нищо не ми пречи да я последвам. Нямаше какво да ме задържа повече при скамейката. Тръгнахме заедно и след малко ноцната тишина зад гърба ни се раздра от трясъка на ядно ритната чиния със сандвичи с шунка, придружен от сподавените проклетия на разгневен силен мъж.

— Колко мирно и тихо е наоколо — отбеляза замечтано Анджела.

ШЕСТНАДЕСЕТА ГЛАВА

Когато на следващата сутрин се събудих да посрещна новия ден, слънчева светлина заливаше земите на Бринкли Корт и ухото долавяше забележимо пернато чуруликане откъм бръшляна пред прозореца. Но в душата на Бъртрам Устър не надзърташе и лъч от въпросната слънчева светлина, а когато седна в леглото и отсърбна от живителния чай, сърцето му изобщо не зачурулика. Не мога да отрека — събитията от предишната вечер недвусмислено нашепваха на Бъртрам, че дуетът Тъпи-Анджела кучета го яли. Въпреки цялото ми желание да откроя оптимистична нотка, не можех да си затварям хубавите очички пред факта, че пропастта между двамата е зейнала до такива впечатляващи размери, щото задачата да бъде запълнена се очертаваше като надхвърляща дори моите възможности.

Имам набито око и начинът, по който Тъпи ритна чинията със сандвичите ми подсказа красноречиво, че няма лесно да я прости на Анджела.

При тези обстоятелства най-доброто решение ми се стори да приложя проблема към дело и да насоча мозъчната си дейност към Гъси, който представяше пред взора ми по-насърчителна картинка.

При Гъси нещата бяха в ход. Нездравите скрупули на Джийвс по повод подсилването на хорския портокалов сок ми създаваха затруднения, но бях успял да ги отстраня по изпитания Устър метод. Подсигурих нужните количества алкохол, които в момента се гушеха в плоско шише в чекмеджето на тоалетката. Бях установил също, че каната, надлежно напълнена с жълтата бълвоч, ще бъде положена към един часа върху лавица в килера на иконома. Да я задигна от лавицата, да я занеса скришом в стаята си и да я върна навреме на мястото ѝ, съответно подсилена, щеше, без съмнение, да бъде тягостна, но в никакъв случай не и трудна задача.

Допих чая си с настроението на човек, замислящ почерпка за послушно дете, и се търкулнах отново в леглото за кратката дрямка,

която значи тъй много преди изпълнението на мъжка задача, изискваща бистра глава в здраво тяло със силен дух.

А когато след около час слязох долу, разбрах колко съм бил прав при съставянето на надлежния план за Гъсивото алкохолно стимулиране. Налетях на него насред ливадата и от пръв зорък поглед ми светна, че ако някога на слънце се е препичал човек, изпаднал в тежка нужда от силен алкохолен ритник, това бе именно той. Както вече изтъкнах, цялата природа се заливаше в усмивки, но не и Огъстъс Финк-Нотъл. Той се въртеше в кръг и мутолевеше нещо под носа си в смисъл, че не възнамерявал да бъде пространен и да злоупотребява с вниманието ни, но се чувствал задължен да каже на подрастващото поколение няколко уместни думи по случай настоящия тържествен повод.

— Ей, Гъси — рекох аз, като го спрях, тъкмо когато се канеше да започне поредната обиколка. — Хубав ден, нали?

Дори ако вече да не се бях досетил, от начина, по който изкриви грозно лице и изрази гръмогласно ругателно становище по адрес на всички хубави дни щях да разбера, че не му е до тях. До хубавите дни. Заех се със задачата да върна розите по бузките му.

— Гъси, имам добри новини за теб.

Загледа ме с внезапен изблик на интерес.

— Да не би Началното училище в Маркет Снодсбъри да е изгоряло?

— Не съм чул такова нещо.

— Да не е избухнала епидемия от заушки? Или са го затворили заради едра шарка?

— Не.

— Тогава какви ги плещиш за добри новини, дявол да те вземе?

Опитах се да го успокоя.

— Не бива да го приемаш толкова надълбоко, Гъси. Защо се притесняваш от фасулски простата работа да раздадеш няколко награди в някакво си училище?

— Фасулски проста значи? Не разбираш ли, че дни наред лея пот подир пот и все не мога да измъдря какво да кажа, освен че не възнамерявам да бъда пространен? И можеш да се обзаложиш, че няма да бъда. Какво, по дяволите, да им кажа, Бърти? Какво казват хората при раздаването на награди?

Замислих се. Веднъж в началното училище спечелих награда за отлично познаване на Светото писание, тъй че би трябвало да познавам нещата отвътре. Но споменът нещо ми убягваше.

Внезапно от мъглата изплува нещичко.

— Кажу ми, че надбягването невинаги се печели от най-бързите.

— Защо?

— Ами минава за добър шеговит лаф. Винаги на това място ръкопляскаат.

— Попитах те защо надбягването невинаги се печели от най-бързите.

— Виж тук ме хвана натясно. Просто големите клечки винаги го казват при раздаването на награди.

— Но какво значи?

— Вероятно цели да утеши хлапетата, които не са спечелили награда.

— Какво ми пука за тях? Пет пари не давам за неспечелилите. Другите, спечелилите, ми скъсяват живота — малките уродчета, които ще се качат на подиума с протегнати ръце. Представи си, че започнат да ми се плезят?

— Няма.

— Откъде знаеш? Вероятно това е първото нещо, което ще им хрумне. А дори и да не го направят... Бърти, да ти кажа ли нещо?

— Какво?

— Почти съм на път да се възползвам от съвета ти и да пийна нещо.

Усмихнах се под мустак, демек какво ли знаеш ти.

— Не, не, ще се справиш и без алкохол.

Отново стана трескав.

— Откъде знаеш, че ще се справя? Сигурен съм, че ще ми се заплете езикът!

— Глупости!

— Или ще изтърва някоя награда.

— Стига де!

— Или нещо по-страшно. Усещам го с мозъка на костите си. Днес следобед ще стане нещо, което ще накара всички да ми се смеят до колики, сигурен съм. Отсега ги чувам. Ще вият като хиени... Бърти!

— Ъ?

— Помниш ли училището, в което ходехме преди Итън?

— Помня го прекрасно. Точно там спечелих наградата си по Вероучение.

— Стига с тая твоя награда. Спомняш ли си какво стана с Бошър?

Как да не си спомням! Това бе една от връхните точки на моята младост.

— Генерал-майор сър Уилфред Бошър дойде да раздава наградите в нашето училище — продължи Гъси с глух, безизразен глас. — Изтърва една книга. Наведе се да я вдигне. При което панталонът му се сцепи отзад.

— Как квичахме от възторг!

Лицето на Гъси се сгърчи.

— Да, наистина, какви свине сме били. Вместо да запазим мълчание и да демонстрираме изисквано от приличието съчувствие към храбрия воин, изпаднал в особено деликатно положение, ние щастливо вихме и ревахме от чисто, неподправено удоволствие. А аз вих и ревах най-силно от всички. Същото ще ме сполети днес следобед, Бърти. Бог ще ме накаже, задето така се подиграх с генерал-майор сър Уилфред Бошър.

— Не, не, Гъси, старче. Панталонът ти няма да се сцепи.

— Откъде знаеш? И по-достойни мъже от мен са разпаряли панталоните си. Генерал Бошър бе достоен офицер, с големи заслуги в опазването на северозападната граница на Индия и въпреки това панталонът му се разпра. Ще стана за посмешище. Знам го. А ти, с пълното съзнание за очакващата ме трагедия, идваш да ми бръщолевииш за добри новини. Коя новина би била добра за мен освен сведението, че сред питомците на Началното училище в Маркет Снодсбъри върлува чума и всички са натръшкани на легло с огнени обриви по тялото?

Моментът да заговоря бе назрял. Положих благо ръка на рамото му. Той я изтръска. Положих я отново. Той пак я изтръска. Опитвах се да я положа за трети път, когато той се отмести и малко сприхаво ме попита дали не се имам за масажист.

Поведението му ме подразни, но човек трябва да е търпелив. Утеших се с мисълта, че след обяда ще видим чисто нов Гъси.

— Когато казах добри новини, старче, имах предвид Мадлин Басет.

Трескавият блясък в очите му угасна и бе заменен от безмерна тъга.

— Не можеш да имаш добри новини за нея. Там се издъних с гръм и трясък.

— Нищо подобно. Убеден съм, че ако опиташ пак, всичко ще се уреди.

След което бързо и отривисто му разказах какво се бе случило между Басет и мен предишната вечер.

— Тъй че трябва само да застанеш повторно на старта. Ти си мъжът на мечтите ѝ.

Той поклати глава.

— Не.

— Какво?

— Няма смисъл.

— Как така?

— Няма смисъл да опитвам повторно.

— Но не разбра ли, самата тя изрично заяви...

— Няма значение. Може някога да ме е обичала, но снощи любовта ѝ умря.

— Не е.

— Е. Сега тя ме презира.

— Нищо подобно. Знае, че просто си се уплашил.

— Ако опитам пак, отново ще си глътна езика. Няма смисъл, Бърти. Аз съм безнадежден случай и толкоз. Съдбата ме е направила човек, който няма смелостта да уплаши гъска.

— Не е необходимо да плашиш гъските. Не това е важното. Въпросът е да...

— Знам, знам. Но няма смисъл. Не мога да го направя. Изпортих всичко: Няма да рискувам да повтора снощния си провал. Лесно ти е да ме убеждаваш, защото не знаеш какво значи това за мен. Не си преживявал унижението да започнеш да правиш предложение за женитба на любимото момиче и внезапно да установиш, че говориш за ветрилообразните външни хриле на новородените тритони. Това не е нещо, на което можеш да се изложиш повторно. Не, покорно приемам съдбата си. Всичко е свършено. А сега, Бърти, бъди добро момче и се

разкарай оттук. Не мога да съчиня словото си, докато се мотаеш наоколо. А ако държиш да се мотаеш, поне сподели с мен една-две забавни истории. Малките хиени положително ще очакват да чуят една-две забавни истории.

— Знаеш ли вица за...

— Не, не. Не ти ща тъпите вицове от пушалнята на „Търтеите“. Нуждая се от нещо свежо. Нещо, което ще им бъде от полза в бъдещия живот. Като пътеводна звезда. Не че давам пет пари за бъдещия им живот, освен дето се надявам час по-скоро да изпукат.

— Онзи ден чух една история. Не мога точно да си я спомня, но беше за човек, който хъркал толкова силно, че пречел на съседите и свършваше, с „третата му сливица ги утрепала“.

Направи уморен жест.

— И ти очакваш да вмъкна това в слово, което ще бъде изнесено пред недорасли сополиви хлапета, които вероятно гъмжат от трети сливици? По дяволите, та те ще се юрнат към подиума да медушат. Остави ме, Бърти. Разкарай се. Това е единствената ми молба. Махни ми се от главата... Дами и господа — тихо загъгна Гъси, — не възнамерявам да правя този тържествен случай пространен, но...

Устър замислено се отдалечи и го остави на мъките му. Поздравих се за проявения здрав разум да подготвя почвата така, че всичко да потегли напред само с натискането на един бутон.

Защото до момента хранех някакви илюзии, че като му разкрия вътрешното предразположение на Басет, Природата ще се погрижи за останалото и ще го въодушеви до такава степен, че няма да има нужда от стимуланти. Защото все пак човек не гори от желание да препуска из провинциални имена с кани портокалов сок в ръка, освен ако не е крайно наложително.

Но сега разбрах, че препускането няма да ми се размине. Пълното отсъствие на бодрост и висок дух, което демонстрира по време на разговора, ме убеди, че са наложителни крутейши мерки. Поради това веднага щом се разделихме, тръгнах към килера, изчаках иконома да се изнесе, докопах каната и секунди по-късно, след крадливо промъкване нагоре по стълбите, бях в стаята си. Първото нещо, което съзрях, бе Джийвс, който се размотаваше с някакъв панталон в ръка.

Изгледа каната с поглед, който определих — погрешно, както се оказа впоследствие — като осъдителен и веднага се наежих. Нямах да допусна отново да започне с въртелите си.

— Да, Джийвс?

— Моля, сър?

— Имаш вид на човек, който се готви да прави забележки, Джийвс.

— О, не, сър. Просто забелязах, че сте в притежание на портокаловия сок на господин Финк-Нотъл. Искях само да изтъкна, че по мое мнение не ще е благоразумно да добавяте алкохол.

— Това си е забележка, Джийвс, и то точно забележката...

— Тъй като аз вече се погрижих за това, сър.

— Какво?

— Да, сър. В крайна сметка реших да се съобразя с желанието ви.

Зяпнах го смаян. Бях бездънно трогнат. Вие не бихте ли се трогнали, ако тъкмо сте помислили, че старият феодален дух е предал Богу дух и изведнъж го зърнете жив и здрав да подрипва наоколо?

— Джийвс — изрекох, — трогнат съм.

— Благодаря ви, сър.

— Трогнат и удовлетворен.

— Много ви благодаря, сър.

— Но кое породи тази промяна в намеренията ти?

— Срецнах случайно господин Финк-Нотъл в градината, сър, още преди да станете сутринта, и проведох кратък разговор с него.

— След който у теб се е загнездило убеждението, че има нужда от подкрепително?

— Точно така, сър. Настроението му ми се стори пораженческо.

Кимнах.

— И аз долових същото. „Пораженческо“ е точната дума. Каза ли му, че поведението му ти се струва пораженческо?

— Да, сър.

— И това не помогна?

— Не, сър.

— Добре тогава, Джийвс. Трябва да действаме. Колко джин сипа в каната?

— Пълна догоре чаша, сър.

— Как смяташ, дали това е нормалната доза за възрастен пораженец?

— Предполагам, че ще бъде достатъчно, сър.

— Хм. Не бива да пестим лъжичката катран от страх да не скапем кацата с меда. Мисля да добавя още една чаша.

— Не бих го препоръчал, сър. В случая с папагала на лорд Бранкастър...

— Повтаряш старите грешки, Джийвс, като бъркаш Гъси с бранкастърския папагал. Преодолей ги. Ще добавя чашата.

— Много добре, сър.

— И между другото, Джийвс, господин Финк-Нотъл търси оферта за някой свеж виц, който да включи в приветственото си слово. Знаеш ли някой?

— Знам един за двамата ирландци, сър.

— Пат и Майк?

— Да, сър.

— Дето се разхождали по Бродуей?

— Да, сър.

— Точно това му трябва. Друг?

— Не, сър.

— Е, и това е нещо. Най-добре иди и му го разкажи.

— Много добре, сър.

Излезе от стаята, а аз отворих плоското шише и щедро споделих с каната съществена част от съдържанието му. Тъкмо свърших и до ушите ми долетя шумолене на стъпки в коридора. Едва успях да мушна каната зад снимката на чичо Том на лавицата и в стаята нахълта Гъси, потропващ като цирков кон.

— Хей, Бърти! — ревна той. — Хей, хей, хей, и още веднъж хей. Какъв прекрасен свят, Бърти. Един от най-хубавите, които съм срещал.

Втренчих се онемял в него. Ние Устърови възприемаме като светкавици и веднага проумях, че нещо се е случило.

Защото ви разправих как обикаляше в кръг. Отразих вече случилото се между двама ни в градината. И ако съм успял да опиша всичко дори с минимална вещина, би трябвало представата ви за Финк-Нотъл да е за изнервена развалина с подгъващи се колене и зеленикави хриле, трескаво подръпваща реверите на сакото си в

пристъп не заешко малодушие. С една дума — пораженец. Гъси бе проявил всички признаци на разкашкано пюре.

Ала този Гъси, застанал пред мен в момента, бе чистак нов Гъси. От всяка негова пора бликаше самоувереност. Лицето му бе красиво поаленяло, в очите трепкаха закачливи пламъчета, устните бяха опънати в дръзка усмивка на авантюрист. А когато ме хлопна по гърба, преди да успея да отскоча, все едно, че ме ритна катър.

— Е, Бърти — продължи игриво той като безгрижна чучулига, — сигурно ще ти е приятно да научиш макар и с изненада, че излезе прав. Теорията ти бе проверена и правилността ѝ недвусмислено доказана. Чувствам се като боен петел.

Мозъкът ми спря да се гърчи. Проумях.

— Да не сян пил?

— Пих. Както ме посъветва. Неприятна работа. Има вкус на лекарство. Освен това ми изгори гърлото и ме избива на жажда. Не проумявам как успяваш да се наливаш в неограничени количества. И все пак съм последният човек, който ще отрече, че определено тонизира системата. Готов съм да ухапя тигър.

— Какво пи?

— Уиски. Поне така пишеше на етикета, а нямам основания да подозирам, че жена като леля ти — стопроцентова неподправена англичанка, е в състояние преднамерено да заблуждава обществеността. Щом по етикетите на шишетата ѝ пише „Уиски“, ще приемем, че наистина е уиски.

— А, значи си пил уиски със сода. И да искаш, не би могъл да направиш по-добър избор.

— Със сода ли? — замислено изрече Гъси. — Знаех си, че съм забравил нещо.

— Не сипа ли вътре сода?

— Дори се не сетих. Просто се вмъкнах в трапезарията и надигнах шишето.

— Колко изпи?

— Ами десетина глътки. Най-много дванайсет. Или четиринайсет. Кажи ги шестнайсет средноаритметични глътки. Божичко, ще пукна от жажда.

Отиде до умивалника и надигна шишето с вода. Скришом хвърлих поглед зад гърба му към снимката на чичо Том. За първи път,

откак бе влязла в живота ми, бях доволен, че е толкова голяма. Добре съхраняваше тайната си. Ако Гъси бе мярнал каната с портокаловия сок, нямаше начин да я опазя от него.

— Радвам се, че си повдигнал духа си — заявих аз.

Той се отдалечи бодро от умивалника и опита повторно да ме хлопне по гърба. Прецакан от чевръстия ми финт, политна към леглото и се тръшна връз него.

— Да съм повдигнал духа си? Не чу ли, че съм склонен да ухапя тигър?

— Чух.

— Нека бъдат два. Мога да прегриза стоманена врата. За какво ли магаре си ме взел преди малко в градината? Сигурно си се подхилвал под мустак.

— Не съм.

— Си — настоя Гъси. — Точно под този мустак — посочи той гладко избръснатата ми горна устна. — И не те упреквам. Не мога да си представя защо вдигах такава врява за невзрачна дреболия като раздаването на награди в някакво скапано селско училище. Ти имаш ли обяснение, Бърти?

— Не.

— Откъде ще го имаш. Аз го нямам, та ти ли! Умът ми не го побира как е възможно да съм се тръшкал за подобно нищо и никакво нищо. Просто ще се изтъпанча на подиума, ще произнеса учтиво няколко поучителни думи, ще подам на малките кретенчета наградите и ще скоча долу под бурните аплодисменти на селските маси. Без никаква мисъл за разпрани панталони. Кому е притрябвало да си разпаря панталона? Не мога да си представя. Ти можеш ли?

— Не.

— И аз не мога. Ще пожъна страхотен успех. Знам какво е нужно в такъв момент — прости, мъжествени, оптимистични слова, бликащи право от сърцето. От това сърце — потупа се Гъси. — Не мога да си представя защо бях толкова притеснен тази сутрин. Не мога да си представя дали има нещо по-просто от раздаването на няколко тъпи книжки на няколко мърляви хлапета. И все пак по причина, която ми се изплъзва в момента, се чувствах притеснен. Но сега съм добре, Бърти, добре, добре, добре и ти го казвам като на стар приятел. Защото точно това си ти, старче, когато димът се разсее — един стар приятел.

Не мисля, че имам по-стар приятел. От колко време си ми стар приятел, Бърти?

— Ами от много години.

— Представяш ли си? Въпреки че, естествено, е имало време, когато си ми бил нов приятел... Брей, гонгът за обяд. Хайде, стари приятелю.

Скокна от леглото ми като дресирана бълха и се отправи към вратата.

Последвах го, дълбоко замислен. Можете спокойно да наречете станалото чиста работа. Желаех един окрилен Финк-Нотъл и всичките ми планове бяха грижливо съставени именно с крайната цел един окрилен Финк-Нотъл, но в момента се питах дали този Финк-Нотъл, който се пързеляше надолу по парапета, не е твърде окрилен. Поведението му беше на човек, който, без да се замисли, би започнал да замеря насядалите около масата с хлебни топчета.

За щастие непоколебимата гробовност на всички, седнали да обядват, упражни въздържащо въздействие върху него. За да се весели в подобна компания на човек му трябва далеч по-съществена насвятканост. Бях обяснил на Мадлин Басет, че в Бринкли Корт има разбити сърца, но се задаваше вероятността скоро да има и болни стомаси. Научих, че Анатоли се е оттеглил в покоите си с пристъп на ипохондрия, та блюдата пред нас бяха приготвени от неговата помощничка, която несъмнено презираше храната и не си правеше труда да крие отношението си.

Това се оказа последната капка и компанията преля в почти единодушно мълчание, може да се каже направо във величествен покой, който дори Гъси не бе в състояние да наруши. Като изключим напъна му да изпълни куплет от солена моряшка песен, нищо друго не смути тишината и най-сетне всички се надигнахме от масата, напътствани от леля Далия да облечем празнични одежди и да се явим в училището на Маркет Снодсбъри най-късно в три и половина. Имах достатъчно време да изпуша една-две цигари в сенчестата беседка до езерото. Сторих го и се върнах в стаята си малко след три.

Джийвс усърдно се бе потрудил и в момента довършваше лъскането на цилиндъра ми. Тъкмо се канех да го осветля за последното развитие на събитията около Гъси, когато той ме изпревари

със съобщението, че последният току-що е бил на посещение на добра воля в Устъровата спалня.

— Когато дойдох да приготвя дрехите ви, сър, заварих тук господин Финк-Нотъл.

— Тъй ли, Джийвс?

— Да, сър. Тръгна си преди секунди. Ще пътува до училището с господин и госпожа Травърс в голямата кола.

— Разказа ли му вица си за двамата ирландци?

— Да, сър. Смя се от сърце.

— Добре. Можа ли да допринесеш с още нещо за словото му?

— Осмелих се да му предложа да спомене пред младите господа, че образованието е бране на плодове, а не садене на дървета. Покойният лорд Бранкастър бе силно пристрастен към раздаването на училищни награди и неизменно използваше тази максима.

— И как реагира той?

— Смя се от сърце, сър.

— Това не те ли изненада? Имам предвид несекващото му веселие?

— Да, сър.

— Не ти ли се стори странно за човек, който при последната ви среща е бил отявлен пораженец?

— Да, сър.

— Обяснението е лесно, Джийвс. От времето, когато си го видял за последен път, Гъси е употребил. Нарязал се е до дъното на козирката.

— Нима, сър?

— Тъхъ. Нервите му не издържали на напрежението, промъкнал се в трапезарията и лочил като прахосмукачка. Боже, Джийвс, какво щастие, че не изпи и подсиления портокалов сок.

— Без съмнение, сър.

Потърсих с поглед каната. Снимката на чичо Том беше паднала в камината и каната стърчеше на открито, където Гъси не би могъл да не я види. Слава Богу, беше празна.

— Ако ми разрешите, сър, постъпили сте крайно благоразумно, като сте изхвърлили портокаловия сок.

Зейнах.

— Какво? Не си ли го изхвърлил ти?

— Не, сър.

— Джийвс, трябва да изясним този въпрос. Не си ли изхвърлял оня портокалов сок?

— Не, сър. Когато влязох в стаята и намерих каната празна, реших, че вие сте го изхвърлили.

Гледахме се поразени. Два мозъка с една мисъл.

— Силно се опасявам, сър...

— Аз също, Джийвс.

— Изглежда твърде вероятно...

— Твърде и още как. Претегли фактите. Съпостави уликите. Каната стърчи на лавицата, разголена за окото. Гъси се оплаква от жажда. Ти го заварваш тук, заливащ се от смях. Смятам, че не може да има никакво съмнение, Джийвс. Цялото съдържание на каната в момента лежи като капак върху наличния товар, поддържащ огъня във вътрешностите на Гъси. Тревожно, Джийвс.

— Крайно тревожно, сър.

— Да погледнем нещата в очите и да не губим присъствие на духа. Ти си сипал в каната, да речем, една чаша отрова, така ли?

— Пълна догоре чаша, сър.

— Аз на свой ред добавих още толкова.

— Да, сър.

— А не след дълго Гъси, просмукан от това количество, ще раздава наградите в Началното училище на Маркет Снодсбъри пред най-изисканата и представителна публика в цялата област.

— Да, сър.

— Джийвс, струва ми се, че церемонията ще бъде заредена със събития от съществен интерес.

— Да, сър.

— Каква според теб ще бъде реколтата?

— Трудно е човек да гадае в такъв момент, сър.

— Искаш да кажеш, че въображението немее?

— Да, сър.

Проверих въображението си. Оказа се прав. Определено немееше.

СЕДЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

— И все пак, Джийвс — отбелязах аз, докато въртях волана, — нещата винаги имат и положителна страна.

Бяха изминали двадесетина минути, откак качих Джийвс, който ме чакаше пред парадния вход, и подкарах двуместната кола към живописното селце Маркет Снодсбъри. След като се разделихме в стаята, той се отправи към своята бърлога да си вземе шапката, а аз останах да облека официалния костюм и да премисля още веднъж нещата.

В момента му излагах резултатите от въпросните разсъждения.

— Колкото и мрачни да са перспективите, Джийвс, колкото и буреносни да са облаците, струпани над главите ни, набитото око винаги може да различи синята птица на надеждата. Кофти, несъмнено, че след десетина минути Гъси ще започне да ръси награди в състояние на тежко алкохолно опиянение, но никога не бива да забравяме, че всеки медал има две страни.

— Искате да кажете, сър...

— Точно така. Мисля за потенциала му на ухажор. Всичко това трябва да го е вкарало в изключителна форма да предлага наляво и надясно ръката си за женитба. Ще бъде силно изненадан, ако не се е превърнал в истински първобитен мъж. Гледал ли си филми с Джеймс Кагни^[1]?

— Да, сър.

— Нещо подобно.

Чух го да кашлюка и го стрелнах косо с очи. На лицето му бе изписан добре познатият ми информативен израз. Искам да кажа, че се канеше да ме информира.

— Значи не сте чули, сър?

— Ъ?

— Не знаете ли, че между господин Финк-Нотъл и госпожица Басет е постигнато разбирателство за брак и скорошна сватба?

— Какво?

— Да, сър.

— Кога е станало?

— Малко след като господин Финк-Нотъл напусна стаята ви, сър.

— А, значи в постпортокалосоковия период?

— Да, сър.

— Сигурен ли си във фактите? Откъде знаеш?

— Информаторът ми е самият господин Финк-Нотъл, сър. Гореше от желание да ми се довери. Разказът му бе донякъде несвързан, но успях да проумея същината. Уводът му се състоеше от изявлението, че светът бил за чудо и приказ, после дълго се смя от сърце и добави, че е официално сгоден.

— А подробности?

— Не, сър.

— Но човек може да си представи сцената.

— Да, сър.

— Искам да кажа, че този път въображението не немее.

— Прав сте, сър.

И наистина не немееше. Представях си ясно какво се бе случило. Вкарайте щедра доза смесен алкохол в организма на убеден въздържател и той ще се превърне в неуправляема стихия. Няма да блуждае безцелно, няма да кърши ръце, няма да пелтечи. Той ще действа. Не се съмнявах, че Гъси бе посегнал към Басет и я бе сграбчил както хамалинът чувал въглища. А човек лесно може да предвиди въздействието на подобно поведение върху момиче с розова душевност.

— Тъй, тъй, тъй, Джийвс.

— Да, сър.

— Прекрасна новина.

— Да, сър.

— Виждаш ли колко прав се оказах?

— Да, сър.

— За теб трябва да е било истинско откровение да ме наблюдаваш в действие.

— Да, сър.

— Простичките преки методи винаги вършат работа.

— Да, сър.

— Докато сложните често се провалят.

— Да, сър.

— Точно така, Джийвс.

Бяхме стигнали до главния вход на Началното училище в Маркет Снодсбъри.

Паркирах колата и влязох вътре, преливаш от доволство. Вярно, че проблемът Тъпи-Анджела още стърчеше на дневен ред, а и петте стотака на леля Далия се губеха в мъглявината, но мисълта, че поне грижите на добрия стар Гъси са се разсеяли ми действаше като чаша отлежал портвайн.

Доколкото знам, Началното училище в Маркет Снодсбъри е било построено някъде през 1416 година, та в Голямата зала, където щеше да се проведе следобедното тържество, витаеше доста от мъглата на вековете, какъвто е често случаят с тези древни институции. Беше най-горещият ден на лятото и въпреки че някой бе открянал свенливо прозорец-два, атмосферата си оставаше наситена и неповторима.

В тази зала младежта на Маркет Снодсбъри бе обядвала всекидневно в продължение на петстотин години, та съответният аромат се бе пропилил векови веков в камъка. Въздухът тегнеше упоително, ако разбирате какво искам да кажа, нагнетен от уханието на Млада Англия и варено говеждо с картофи и моркови.

Леля Далия бе седнала на втория ред сред орляка местни първенци. Видях ме и ми махна да отида при нея, но аз бях достатъчно предвидлив да избегна подобно неблагоприятие. Вмъкнах се между правостоящите в дъното на залата и се облегнах на един посетител, който, ако се съдеше по аромата му, беше търговец на зърнени храни. Същността на стратегията в подобни случаи е близостта до изходната позиция.

Залата беше украсена веселяшки със знаменца и шарени гирлянди, а освен от украсата окото се галеше и от гледката на смесения табун момчета, родители и тям подобни, като първите демонстрираха лъснали от необичайната среща със сапуна физиономии и бели кръгли якички, а вторите наблягаха най-вече на черната коприна, ако бяха жени, и имаха вид на навлекли тесни сака в случая с мъжете. Прозвучаха ръкопляскания — спорадични, както покъсно ги нарече Джийвс, и видях Гъси, побутван от брадат тип в тога, да се насочва към стола в центъра на подиума.

Затресох се неконтролируемо, когато го съзрях и осъзнах, че ако не беше Божията милост, на неговото място щеше да стои Бъртрам Устър. Все още излишно живо е в паметта ми словото, което държах в девическото училище по настояване на Джийвс.

Разбира се, ако положението се анализира безпристрастно, може да се каже, че е невъзможно да се прави сравнение между почти човешката публика, която се разстилаше пред погледа в тази древна зала, и тълпата малки пикли с плитки на гърба. Въпреки това видът на Гъси бе достатъчен да ме накара да се почувствам като наблюдаващ как някой се спуска във варел по Ниагарския водопад и мисълта с каква участ се бях разминал на косъм за миг накара всичко пред очите ми да заплува.

Когато се свестих, видях, че Гъси вече е седнал. Беше сложил ръце на коленете с издадени под прав ъгъл лакти, като актьор от старата школа в ролята на негър, и се взираше пред себе си с такава циментирана усмивка, че ми се стори невероятно хората да не се досетят кой седи срещу тях — индивид, зареден до козирката с най-доброто, което Англия може да предложи.

И наистина забелязах, че леля Далия, чиито участия в ловни подвизи нямат чет и брой, поради което е ненадмината в отгатването на симптомите, трепна и се вторачи намръщено и продължително в лицето му. И тъкмо започна да споделя нещо с чичо Том, седнал от лявата ѝ страна, когато брадатият пристъпи напред и започна да държи реч. От факта, че говореше, сякаш върти из уста горещ картоф, без да бъде освиркан от момчетата, насядали в периферията на залата, умозаклучих, че трябва да е директорът.

С озоваването му в светлините на рампата над публиката се спусна потно примирение. Лично аз се сгуших в търговеца и оставих вниманието ми да се рее на воля. Речта бе посветена на училищните постижения през последния срок, а тази част от церемонията по правило не съумява да заплени външния посетител. Знаете за какво става дума. Осведомяват ви, че Джон Брустър е спечелил награда за най-добро съчинение върху гръцките класици и вие усещате, че това е един от случаите, над които не можете да се посмеете, ако не познавате лично човека. Същото се отнася и за Джонатан Булет, награден със стипендията „Лейди Джейн Уикс“ в Бирмингамския колеж по ветеринарни науки.

В интерес на истината, двамата с търговеца на зърнени храни, който, съдейки по вида му, цяла сутрин бе въртял тежка търговия, бяхме започнали да придрямваме, когато нещата внезапно се оживиха от факта, че за първи път в събитията се намеси Гъси.

— Днес — заяви брадатият — всички сме щастливи да поздравим с добре дошъл почетния гост на нашето малко тържество господин Фиц-Уотъл...

В началото на директорската реч Гъси, с увиснала долна челюст, се бе отдал на някакъв свой блян, но някъде към средата ѝ започна да дава немощни признаци живот. А през последните пет минути неуморно и безуспешно прави нееднократни опити да кръстоса краката си един връз друг. Системният неуспех не сломяваше духа му и той започваше отново и отново. Едва сега обаче прояви истинско оживление. Заряза краката си, отвори очи, подскочи от стола и заяви:

— Финк-Нотъл.

— Фиц-Нотъл.

— Финк-Нотъл.

— Трябваше да кажа Финк-Нотъл.

— Разбира се, че трябваше, тъпанар такъв — великодушно се обади Гъси. — Добре, карай нататък.

Затвори очи и възобнови кръстосните си опити.

Забелязах, че дребното пререкание посмути брадатия. Той постоя няколко секунди, подръпващ с колеблива ръка плесента по лицето си. Но училищните директори са омесени от жилаво тесто. Слабостта му премина. Съвзе се и продължи:

— Та както казах, всички сме щастливи да поздравим с добре дошъл почетния гост на нашето тържество господин Финк-Нотъл, който любезно се съгласи да раздаде наградите. Както знаете, тази задача трябваше да изпълни обичаният от всички нас енергичен член на нашия дирекционен съвет, преподобният Уилям Плоумър, и съм сигурен, че до един скърбим, задето в последния момент болест му попречи да бъде днес сред нас. Но ако ми разрешите да използвам познатата метафора от... ако ми разрешите да използвам простичката метафора, позната на всички ни... всяко зло за добро.

Млъкна и се разля в обилна усмивка, за да подсказе, че това е шега. Можех спокойно да го предупредя, че е безсмислено. Никой не

издаде звук. Само търговецът на зърнени храни се отпусна върху мен, промърмори: „Кво рече?“ и толкоз.

Винаги е неприятно да очакваш публиката да се засмее и да откриеш, че никой не е оценил шегата ти. Брататият бе видимо обезсърчен. Но мисля, че неловкият момент щеше да отmine безнаказано, ако в този момент за свое нещастие не беше събудил отново Гъси.

— С други думи, въпреки че сме лишени от присъствието на господин Пломър, днес при нас е господин Финк-Нотъл. Сигурен съм, че няма защо да ви обяснявам кой е господин Финк-Нотъл. Осмелявам се да твърдя, че името му е известно на всички.

— С изключение на теб — обади се Гъси.

В следващия миг разбрах какво имаше предвид Джийвс, като каза, че Гъси се е смял от сърце. Смехът му прозвуча като газова експлозия.

— Май не ти беше чак толкова известно, а? — закова го с въпроса си Гъси. След това се сети, че е бил наречен „Уотъл“ и повтори името шестнайсет пъти с нарастваща модулация.

— Уотъл, Уотъл, Уотъл — завърши той. — Карай да върви. Давай нататък.

Но брататият беше изключил. Стоеше като цапардосан с много мокър парцал и като го загледах по-внимателно, установих, че се намира на кръстопът. Чувах мислите му, сякаш ги шепнеше във вътрешното ми ухо. Щеше му се да прекрати речта си и да се скрие вдън земя, но го възпираше фактът, че в такъв случай трябваше или да даде воля на Гъси, или да се направи, че словото на Финк-Нотъл е вече свършило и да премине към раздаването на наградите.

Разбира се, работата бе дяволски тънка за решаване в продължение на броени секунди. Скоро четох във вестника за ония, дето се мъчат да разцепят атома, но нямат и най-малката представа какво ще стане, ако вземат, че успеят. Може всичко да е за добро. От друга страна, може и да не е за добро. Човек би се почувствал голям глупак, ако, след като разцепи атома, внезапно установи, че сградата се вдига във въздуха, а крайниците му хвърчат наоколо.

Същото изживяваше и брататият. Не знам дали беше в крак с фактите около случая Гъси, но очевидно съзнаваше, че е налетял на нещо вулканично. Опитът му подсказваше, че Гъси върши нещата по

свой собствен неповторим начин. Словесната им престрелка разкриваше пред проникателните, че тук, на подиума, в, качеството си на гвоздей на програмата седи човек, който, ако получи възможността да произнесе слово, вероятно ще го направи по епохално паметен начин.

От друга страна, какво щеше да стане, ако му сложеше юздата и метнеше отгоре му брезентовия чул? Тържеството щеше да свърши половин час по-рано от предвиденото.

Както вече отбелязах, проблемът бе главоблъскателен и ако бе пуснат на самотек, не знам до какъв извод би стигнал злочестият директор. Лично аз бих заложил на сигурността. Но събитията приеха насока, която изби козовете от ръцете му, защото в този момент Гъси блажено се протегна и прозя, циментира отново усмивката и политна към предния край на подиума.

— Слово — приветливо обяви той.

Изпъчи се с палци, пъхнати в ръкавните извивки на сакото и зачака ръкоплясканията да замрат.

Наложи се да чака доста време, защото го приеха с действително бурни аплодисменти. Предполагам, че момчетата от Началното училище в Маркет Снодсбъри рядко попадат на човек с достатъчно издигнат обществен морал да нарече директора им тъпанар на публично място, та сега показваха недвусмислено одобрението си. Гъси може и да беше най-задръстената овца на света, но по мнение на мнозинството от присъстващите в залата той бе Еверест.

— Момчета — започна Гъси, — искам да кажа, дами, господа и момчета. Няма да бъда пространствен, но съгласете се, че случаят изисква от мен да произнеса няколко тържествено поучителни слова. Дами... момчета и господа, всички изслушахме с интерес забележките на нашия общ приятел, дето е седнал тук и е забравил да се обръсне тази сутрин... не му знам името, но пък и той не знаеше моето... Фиц-Уотъл, как не! Така че донякъде сме квит и всички съжаляваме, че преподобният как му беше името е на смъртно легло от трета сливица, но в края на краищата, Бог дал, Бог взел, всички сме тленни и прочее, но не това искам да ви кажа. Това, което искам да ви кажа, е следното, и ви го казвам със сигурност, без страх от несъгласие... с две думи, казвам ви, че съм извънредно щастлив, дето присъствам на този тържествен случай и с безкрайно удоволствие любезно ще ви раздам

наградите, състоящи се от ей ония книжлета там на масата. Както е казал Шекспир, книгите са пълни с поучителност както бистрите потоци с камъни или по-скоро обратното, и забележете колко хубаво го е казал. И главното, кратко и сбито.

Прие се добре, което не ме учуди. Не можах да схвана идеята, но звучеше дълбокомислено и бях поразен, че приложеното лечение с уиски и джин така успешно превърна иначе пелтечещия и смотан Гъси в бляскав оратор.

Това за сетен път доказва, както би потвърдил и всеки депутат, че истинският дар слово се крие в дъното на бутилката.

— Господа — продължи Гъси, — искам да кажа, госпожи и господа и разбира се, момчета, колко е прекрасен светът. Прекрасен свят, пълен с щастие за всички. Разрешете ми да ви разправа една кратка история. Двама ирландци, Пат и Майк, се разхождали по Бродуей и единият се обърнал към другия: „Проклятие, надбягването невинаги се печели от най-бързите“, а другият му отвърнал: „Гръм и мълния, образованието е бране на плодове, а не садене на дървета“.

Признавам, не бях чувал по-тъп виц и се учудих, че Джийвс го е сметнал за достоен да бъде включен в словото. Но когато по-късно го подхванах на тази тема, той ми обясни, че Гъси доста бил променил сюжета, та нищо чудно, дето не го оцених.

Във всеки случай това бе вариантът, поднесен ни от Гъси, и като ви кажа, че бе посрещнат с мощен взрив от одобрителен смях, ще разберете колко популярен бе станал сред множеството. Може на подиума и да имаше някой и друг обрасляк, подкрепян от малобройна фракция на втория ред, която би предпочела настоящият оратор да претупа словото и да се върне на мястото си, но като цяло публиката твърдо стоеше зад него.

Ръкопляскаха, а някой дори се провикна: „Браво, браво!“.

— Да — продължи Гъси, — светът е прекрасен. Небето е синьо, птичките цвъркат... не, цвърчат и цари поголовен оптимизъм. И защо не, момчета, госпожи и господа? Аз съм щастлив, вие сте щастливи, всички сме щастливи, включително и най-скапаният ирландец, разхождал някога куче по Бродуей. Въпреки че, както ви казах, ирландците били двама — Пат и Майк, единият берял дървета, другият сажал плодове. Искам, момчета, по даден от мен знак да извикаме три пъти ура за този прекрасен свят. Хайде, всички заедно.

След малко, когато прахта се слегна и мазилката от тавана спря да се рони, той продължи:

— Хората, които твърдят, че светът не е прекрасен, не се чуват какви ги дрънкат. Днес, докато пътувах насам с колата, бях принуден да смърря строго домакина си по този повод. Говоря за стария Том Травърс. Ей го там, седнал е на втория ред до едрата дама в бежово.

Посочи го с пръст, за да избегне всяка възможна грешка и стотината Маркетснодсбърианци проточиха вратове в указаната посока да се полюбуват на свенливо изчервяващия се чичо Том.

— Смъррих сурово нещастника, който изрази мнението, че светът бил в трагично състояние. Казах му: „Не дрънкай врели-некипели, Том Травърс“. „Нямам навика да дрънкам врели-некипели“, отвърна ми той. „В такъв случай го вършиш много добре за начинаещ“, отбелязах аз. И смятам, че ще признаете, момчета, госпожи и господа, добре му натрих носа.

Публиката извън всякакво съмнение се съгласи с него. Въодушевлението нарастваше. Гласът, който преди малко извика „Браво, браво!“, повтори гръмогласно одобрението си, а моят търговец на зърнени храни енергично заблъска по пода с тежкотоварния си дървен бастун.

— Е, момчета — възобнови словоизлиянието си Гъси, като рязко смени темата и страховито се захили, — това е краят на летния срок и без съмнение мнозина от вас ще напуснат училището. Не ви упреквам, защото вонята тук на филии да я режеш. Ще нахълтате в големия свят. Скоро ще се разхождате по Бродуей. И това, което искам да ви внуша е: колкото и силно да страдате от трети сливици, положете усилия да не се превърнете в песимисти и да не дрънкате зрели-недозрели като стария Том Травърс. Ей го там на втория ред. Дето има сурат кат на морж.

Направи уместна пауза, за да предостави възможност на желаещите да се освежат с повторен поглед към чичо Том, а аз се потопих в замисленост и известна озадаченост. Дългогодишните ми вземания и давания с членската маса на „Търтеите“ са ме въоръжили с богат опит върху различнообразието от начини, по които свръхдозите огнена вода влияят на индивида, но никога не бях виждал нещо подобно на Гъсевото изпълнение.

В действията му имаше хъс, какъвто не бях забелязал дори у Барми Фортърингей-Фипс при ежегодното посрещане на Нова година.

По-късно обсъдих проблема с Джийвс и той сподели, че явлението имало нещо общо с разкрепостяването от задръжките, ако правилно съм запомнил казаното, и с потиснатия „аз“, ако не бъркам нещо. Доколкото схванах, тъй като Гъси току-що бил приключил петгодишен период на целомъдрено отшелничество сред тритони, цялата му откачалщина, която иначе би се изразходвала равномерно през годините, се била бутилрала и сега изригвала като раздрусано шампанско.

А Джийвс разбира от тия неща.

Както и да е, бях дяволски доволен, че проявих далновидността да се държа на разстояние от втория ред. Може и да беше под достойнството на един Устър да се тъпче сред пролетариата в сектора за правостоящи, но поне бях извън взривоопасната зона. Гъси толкова си бе навирил носа, че не бе изключено, ако ме съзре, да го обърне на личностни намеци дори по адрес на много стар съученик.

— Ако има нещо, което да не понасям — продължи Гъси, — това е песимистът. Бъдете оптимисти, момчета. Всички знаете разликата между оптимиста и песимиста. Оптимистът е човек, който... да вземем примера с двамата ирландци, дето се разхождали по Бродуей. Единият бил оптимист, а другият — песимист, точно както единият се казвал Пат, а другият Майк... Здравсти бе, Бърти! Не знаех, че си тук.

Твърде късно се опитах да се натикам в мишата дупка зад търговеца и то само за да открия, че няма никакъв търговец. Внезапно изплувала в паметта му среща или пък обещание да се прибере вкъщи за чая го бе накарало да се изхули, докато вниманието ми е било насочено другаде. Бях щръкнал на всеобозрение като гноясал палец.

Между мен и Гъси, който в момента ме сочеше с пръст по твърде оскърбителен начин, нямаше нищо освен море от заинтригувани лица, обърнати към Устъровата особа.

— Ето ви — прогърмя Гъси, без да спре да ме сочи с пръст — един нагледен пример за гореизложеното. Момчета и госпожи и господа, вижте добре субекта, застанал там отзад — елегантен редингот, съответния панталон, бледосива копринена вратовръзка и карамфил в бутониерата... няма начин да го сбъркате. Това е Бърти Устър, най-отявленият песимист, ухапал някога тигър. Честно ви

заявявам, презирам този човек. И защо го презирам, питате? Защото, момчета и госпожи и господа, той е песимист. Поведението му е пораженческо. Когато му казах, че днес ще се обърна към вас с приветствено слово, той на флъонга се върза само и само да ме разубеди. И знаете ли защо се опита да ме разубеди? Защото панталонът ми щял да се сцеди отзад.

Ръкоплясканията, които гръмнаха след тези думи, направо ме събориха. Всичко, свързано с разпрани панталони, особено допадаше на простодушните сърца на младите учени от Началното училище в Маркет Снодсбъри. Двама на реда пред мен посиняха от смях, а дребното луничаво момче до тях ми поиска автограф.

— А сега нека ви разкажа една история за Бърти Устър.

Един Устър може да понесе много неща, но не и името му да се развява на публично място. Започнах да се измъквам на пръсти към изхода, когато чух, че брадатият най-сетне се мъчи да тури край на словото.

Защо не го беше сторил досега е неразгадаема тайна за мен. Вероятно е бил изцяло запленил от Гъсевото изпълнение. Пък и когато човек има такъв успех сред публиката, какъвто жънеше моят приятел, никак не е лесно да намериш пролука за себе си. Но изглежда перспективата да чуе още един от анекдотите му все пак свърши работа. Скокна от стола като млада бълха, метна се към масата, грабна една книга и я отнесе тичешком на оратора.

Докосна го по рамото и Гъси рязко се извърна, а като съзря едър мъж с брада, който очевидно се канеше да го халоса с книга по главата, отскочи назад и вдигна ръце в самоотбрана.

— Господин Финк-Нотъл, тъй като времето напредна, може би ще е най-добре да...

— О! А! — възкликна Гъси, като се ориентира в обстановката и видимо си отдъхна. — Наградите, а? Да, разбира се. Дадено. Време е да ги претупаме. Тази за какво е?

— За правопис и диктовка — П. К. Първис — обяви брадатият.

— За правопис и диктовка — П. К. Първис — повтори Гъси като ехо, сякаш се намираще на борсата. — Я ела да те видим, П. К. Първис.

Сега, когато словото му бе насилствено прекратено, реших, че стратегическото ми отстъпление вече не е належащо. Нямах желание

да се откъсвам от представлението без крайна необходимост. Бях споделил с Джийвс, че тържеството ще е заредено със събития от съществен интерес и то несъмнено бе заредено точно с такива. В методите на Гъси имаше нещо запленаващо, което сграбчваше сърцето на човека и не му позволяваше да си тръгне охотно, освен ако не се промъкнат лични нападки. Поради това реших да остана. Чух музикално скърцане на подметки и П. К. Първис се изкачи на подиума.

Отличникът по правопис и диктовка бе висок метър и десет, с розово лице и руса коса, по която Гъси бащински го потупа. Личеше, че от пръв поглед се е привързал към това дете.

— Ти ли си П. К. Първис?

— Да, сър.

— Светът е прекрасен, П. К. Първис.

— Да, сър.

— А, и ти ли си го забелязал? Добре. Случайно да си женен?

— Не, сър.

— Ожени се, П. К. Първис — строго го посъветва Гъси, — и то час по-скоро. Това е единственият начин на живот, който... На ти книгата. Един бегъл поглед върху заглавието ми докладва, че е пълен боклук, но каквато и да е, твоя е.

П. К. Първис изскърца обратно към публиката наред спорадични аплодисменти, но човек не можеше да не забележи, че спорадичността бе последвана от доста напрегната тишина. Очевидно Гъси внасяше нов стил в научните среди на Маркет Снодсбъри. Родителите се споглеждаха. Брадатият имаше вид на човек, пресушил до дъно горчивата чаша. Що се отнася до леля Даля, държанието ѝ недвусмислено подсказваше, че и последните съмнения са се разсеяли и присъдата е произнесена. Видях я да шепне нещо на Мадлин Басет, която седеше от дясната и страна, а Басет тъжно кимна и заприлича на фея, която се кани да пророни сълза и да добави още една звезда към Млечния път.

След оттеглянето на П. К. Първис Гъси изпадна в мечтателно състояние и дълго стоя със зинала уста и ръце в джобовете. Когато рязко осъзна, че до лакътя му стои дебело хлапе с голф панталони, той се сепна.

— Олеле! — извика Гъси, видимо потресен. — Ти пък кой си?

— Това е — обади се брадатият — Р. В. Смитхърст.

— Какво търси тук? — подозрително запитва Гъси.

— Вие му връчвате наградата по рисуване, господин Финк-Нотъл.

Това прозвуча като задоволително обяснение за Гъси. Лицето му се разведри.

— Вярно бе — каза с облекчение. — Дръж, шишко. Къде хукна? Тръгваш ли си вече? — учуди се той, когато хлапето понечи да слезе от подиума.

— Да, сър.

— Почакай, Р. В. Смитхърст. Какво си се разбързал? Преди да си тръгнеш, искам да ти задам един въпрос.

Но целта на брататия бе да ускори церемонията. Той избута Р. В. Смитхърст от сцената като кръчмар, който със съжаление изхвърля от заведението си стар и почитан клиент, и призова Д. Д. Симънс. Последният стана и се приближи. Представете си как се развълнувах, когато бе обявено, че научната дисциплина, която момчето толкова силно щрака, е Вероучението. Мой човек, искам да кажа.

Д. Д. Симънс се оказа грозен и нахакан недорасляк, състоящ се предимно от предни зъби и очила, но аз гръмко го изаплодирах. Ние акулите на Вероучението трябва да се поддържаме.

С прискърбие обаче забелязах, че Гъси не го хареса. В маниера му към Д. Д. Симънс нямаше и следа от дружелюбието, обилно ръсено в общуването му с П. К. Първис и донякъде с Р. В. Смитхърст.

— Е, Д. Д. Симънс?

— Да, сър.

— Какво искаш да кажеш с това „Да, сър“? Нещо по-умно не можа ли да ти хрумне? Значи ти печелиш наградата по Вероучение?

— Да, сър.

— Всъщност нищо чудно. Приличаш точно на тиквеник, който би спечелил тази награда. И все пак — додаде той след кратка пауза, през която проникателно изгледа хлапето от глава до пети, — откъде да сме сигурни, че всичко е било открито и честно? Ще те изпитам, Д. Д. Симънс. Как се казва оня, как му беше името... дето породил забравих вече кого? Можеш ли да ми отговориш на този въпрос, Симънс?

— Не, сър.

Гъси се обърна към брататия.

— Съмнителна работа — каза. — Много съмнителна. Момчето очевидно няма и най-бегла представа от Светото писание.

Брадятият изтри потта от челото си.

— Уверявам ви, господин Финк-Нотъл, че бяха взети всички мерки да осигурим правилното оценяване на учениците и Симънс далеч изпревари всичките си съперници.

— Е, щом твърдите — недоверчиво процеди Ръси. — Добре, Д. Д. Симънс, вземи си книгата.

— Благодаря, сър.

— Но съм длъжен да ти кажа, че няма какво толкова да се фукаш с тази награда. Бърти Устър...

Не си спомням да съм получавал по-гаден шок. Бях се оставил да ме люшкат успокоително вълните на убеждението, че след като му бяха прекратили словото, отровните зъби на Гъси, тъй да се каже, са били изтръгнати веднъж завинаги. Да свия глава между раменете и да се запромъквам странешком към изхода бе въпрос на секунди.

— Бърти Устър спечели наградата за отлично познаване на Светото писание в училището, където двамата ходехме като деца, а всички знаем що за човек е. Но, естествено, Бърти открито и безсрамно преписваше. Успя да грабне трофея през главата на подостойни мъже с помощта на най-мръсните и отречени мошенически методи дори в онова училище, където подобни действия се срещаха под път и над път. Ако джобовете на тоя тип, когато влезе в изпитната зала, не се пръскаха по шевовете с пищови за царете Юдейски...

Не чух нищо повече. След секунда се озовах на чистия Божи въздух и натиснах с трескав крак стартера на преданата си кола.

Моторът изрева. Съединителят включи. Надух клаксона и отфучах.

Когато вкарах колата в конюшната на Бринкли Корт, телесата ми още вибрираха и един твърде потресен Бъртрам едва се дотътри до стаята си да се преоблече в нещо по-леко. Надянах мек вълнен костюм и полегнах за малко. Вероятно съм задрямал, защото следващото нещо, което видях, беше Джийвс, щръкнал до мен.

Седнах в леглото.

— Чая ли носиш, Джийвс?

— Не, сър. Наближава време за вечеря.

Мъглата взе да се разсейва.

— Сигурно съм заспал.

— Да, сър.

— Природата си каза тежката дума на изтерзания ми организъм.

— Да, сър.

— И то здравата си я каза.

— Да, сър.

— Значи твърдиш, че приближава време за вечеря? Добре. Не съм в настроение да се тъпча, но все пак пригответи дрехите.

— Не е необходимо, сър. Тази вечер компанията няма да се облича официално за вечеря. В трапезарията са пригответени студени закуски.

— Защо?

— Госпожа Травърс пожела така, за да сведе до минимум работата на персонала, който тази вечер ще ходи на танци в дома на сър Пърсивал Стречли-Бъд.

— А, да. Сетих се. Братовчедка ми Анджела спомена нещо за това. Значи тази вечер е балът, а? Ти ще ходиш ли, Джийвс?

— Не, сър. Не съм почитател на тази форма на развлечение в селските райони, сър.

— Знам какво имаш предвид. Тия селски гуляи са все едни и същи. Пиано, цигулка и дансинг като шкурка. Анатол ще ходи ли? Анджела намекна, че няма.

— Госпожица Анджела е права, сър. Мосю Анатол е на легло.

— Темпераментни момчета са тия французи, а, Джийвс?

— Да, сър.

Настъпи пауза.

— Е, Джийвс — подметнах, — днешният следобед ще остане паметен в историята на Бринкли Корт.

— Да, сър.

— Не си спомням друг така наситен с незабравимост. При това си тръгнах преди края.

— Да, сър. Забелязах оттеглянето ви.

— Не би могъл да ме упрекнеш, че дадох заден ход.

— Не, сър. Господин Финк-Нотъл безспорно се впусна в смущаващо лични забележки.

— Имаше ли още такива, след като си тръгнах?

— Не, сър. Почти веднага след това процедурата бе прекратена. Изявленията на господин Финк-Нотъл по адрес на младия господин Д. Д. Симънс предизвикаха преждевременен край на програмата.

— Но той беше приключил с изявленията по адрес на Д. Д. Симънс.

— Само временно, сър. Възобнови ги веднага след напускането ви. Ако си спомняте, вече бе изказал съмнения по отношение коректността на младия господин Симънс и продължи да отправя яростни нападки към него, като твърдеше, че е невъзможно да се спечели награда за отлично познаване на Светото писание без системно преписване в голям мащаб. Стигна дори до изявлението, че младият господин Симънс бил добре известен на полицията.

— Велики Боже, Джийвс!

— Да, сър. Думите му предизвикаха истинска сензация. Бих описал реакцията на присъстващите като смесена. Ученическото тяло несъмнено бе ощастливо и даде енергичен аплодисментен израз на недвусмисленото си одобрение, ала майката на младия господин Симънс стана от мястото си и се обърна към господин Финк-Нотъл с думи на остър протест.

— Гъси смути ли се? Отстъпи ли от позицията си?

— Не, сър. Каза, че вече всичко му било ясно и намекна за непристойна връзка между майката на младия господин Симънс и директора, когото обвини във фалшификация на бележките, както буквално се изрази, за да спечели благосклонността на дамата.

— Не може да бъде!

— Може, сър.

— Боже мой, Джийвс! И после...

— После изпяха националния химн, сър.

— Не думай!

— Да, сър.

— В такъв момент?

— Да, сър.

— Е, разбира се, ти си бил там и знаеш по-добре, но ми се струва, че последното нещо, което Гъси и онази жена биха направили при така стеклите се обстоятелства е да се впуснат в изпълнението на дуети.

— Не ме разбрахте, сър. Цялата публика пя химна. Директорът се обърна към органиста и му прошепна нещо. След това той засвири националния химн и тържеството приключи.

— Разбирам. Крайно време е било.

— Да, сър. Поведението на госпожа Симънс придобиваше безспорно застрашителни окраски.

Замислих се. Току-що чутото, естествено, будеше съжаление и ужас, да не говорим за тревогата и униинето, и ако ви кажа, че бях доволен, ще ви излъжа. От друга страна, всичко бе свършило и ми се струваше, че няма защо да се отдавам на скръб по минали неща, вместо да се настроя за светлото бъдеще. Гъси вероятно бе счупил съществуващия в графството рекорд по кукувщина и определено бе проиграл шансовете си да стане любима рожба на Маркет Снодсбъри, но налице беше направеното на Мадлин Басет предложение за женитба и все пак не можеше да се отрече, че тя го бе приела.

Изложих това пред Джийвс.

— Жестока излагация — отбелязах — и то от естество, което ще кънти през вековете. Но не бива да забравяме, Джийвс, че Гъси, макар и низвергнат от съседите като най-вопиющото отклонение от нормалността, в друг аспект е връз цветя и рози.

— Не, сър.

Не схванах.

— Когато казваш „Не, сър“, искаш да кажеш „Да, сър“, нали?

— Не, сър, имам предвид „Не, сър“.

— Не е ли преуспяващ в друг аспект?

— Не, сър.

— Но той е сгоден.

— Вече не е, сър. Госпожица Басет развали годежа.

— Не!

— Да, сър.

Чудя се, дали сте забелязали една специфична особеност на настоящата хроника. Говоря за факта, че в един или друг момент всеки от участниците имаше повод да зарови лице в ръце. Забърквал съм се в какви ли не от лепкави по-лепкави каши, но досега не бях налитал на такава плътна група хора, които да търчат насам-натам и непрестанно да си скубят косите.

Ако си спомняте, правеше го чичо Том. Правеше го Гъси. Не им отстъпваше и Тъпи. Вероятно на това се бе отдал и Анатол, макар че нямах преки доказателства, а в никакъв случай не бих подминал и Мадлин Басет. Без капчица съмнение и леля Далия би се пооскубала, ако не бе страхът, че ще развали сложно подредената си фризура.

Казвам всичко това, защото в този момент към групата се присъединих и аз.

Докато стоях така и без време олисявах, нещо се блъсна във вратата, сякаш изсипаха тон въглища.

— Твърде е вероятно това да е самият господин Финк-Нотъл, сър — обади се Джийвс.

Но интуицията го беше подвела. Не беше Гъси, а Тъпи. Влезе и застана в стаята, астматично задъхан. Очевидно бе силно развълнуван.

---

[1] Американски актьор (1899–1986), известен с ролите си в гангстерски филми през трийсетте години. — Б.пр. ↑

ОСЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

Разгледах го внимателно. Видът му хич не ми хареса. Не че някога ми е харесвал, защото майката Природа, ваейки този иначе свестен екземпляр, го бе дарила с доста по-масивна долна челюст, отколкото беше абсолютно наложително и бе направила очите му излишно свирепи и пронизващи за мъж, който не е нито Строител на Империята, нито лондонски регулировчик. Но в настоящия момент освен оскърблението към естетическите възприятия, Глосъп излъчваше подчертана заплаха и усетих, че съжалявам, заедно Джийвс винаги е тъй дяволски тактичен.

Няма нищо лошо в това да се скатаеш като змиорка в калта, когато работодателят ти има посетител, но има моменти, и ми се струваше, че този определено бе един от тях, когато по-мъдра проява на тактичност би била да се навърта наоколо, готов да се притече на помощ.

Защото Джийвс вече не беше сред нас. Не бях го видял да излиза, не бях го чул да отваря вратата, но важното, че го нямаше.

Докъдето стигаше погледът, се натъкваше единствено на Тъпи. А както вече поясних, в поведението му определено имаше нещо тревожещо. Напълно приличаше на човек, дошъл да поднови спора по въпроса за разтриването на глезените на Анджела.

Но встъпителната му реплика показва, че излишно съм се притеснявал. Тя имаше миротворчески характер и ми донесе огромна разтуха.

— Бърти — рече той, — дължа ти извинение. Дойдох да го поднеса.

Аз хлъцнах. Облекчението, което ми донесоха тези слова, несъдържащи и дума за разтриване на глезени, бе нескончаемо. Но не по-нескончаемо от изненадата ми. От онзи болезнен епизод в „Търтеите“ бяха изминали месеци, а той нито веднъж досега не бе проявил и най-беглия признак на съжаление и разкаяние. Дори напротив, до мен по собствени канали бяха достигнали слухове, че

често разправял случката по вечеринки и други сбирки, като всеки път неизменно припадал от смях и го изнасяли на носилки.

Поради това ми бе трудно да схвана какво го бе накарало да се осъзнае с такава късна дата. Вероятно по-добрата му страна го бе сръгала в ребрата, но от какъв зор?

И все пак факт.

— Скъпо мое момче — отвърнах аз, джентълмен до дъното на хрилете, — да не споменаваме повече онзи случай.

— Какъв е смисълът да ми казваш да не го споменавам, когато вече го споменах?

— Искам да кажа, не го споменавай повече отсега нататък. Въобще не мисли за него. Понякога всички се забравяме и вършим неща, за които в моменти на спокоен размисъл горчиво съжаляваме. Без съмнение, тогава си бил доста къркан.

— За какво, по дяволите, си въобразяваш, че говориш?

Тонът му не ми хареса.

— Поправи ме, ако бъркам — отвърнах хладно, — но предполагам, че ми се извиняваш за просташкото си поведение, когато отметна последната халка оная вечер в „Търтеите“ и ме принуди да цамбурна в басейна, наконтен от главата до петите.

— Ама че си магаре, Бърти! Изобщо не става дума за това.

— А за какво тогава?

— За оная работа с Басет.

— Коя работа с Басет?

— Бърти — бавно изрече Тъпи, — когато снощи ми разказа за любовта си към Мадлин Басет, аз те оставих с впечатлението, че ти вярвам, но изобщо не ти хванах вяра. Струваше ми се прекалено неправдоподобно и умът ми отказа да го побере. Както и да е, направих някои дискретни допитвания и установих, че фактите се покриват с изявлението ти. Дойдох да ти се извиня, задето се усъмних в теб.

— За какви дискретни допитвания говориш?

— Питам я право в очите дали си й правил предложение за женитба и тя каза, че да, правил си й.

— Тъпи! Не може да бъде!

— Може, може.

— Нямах ли поне капчица деликатност и тактичност?

— Не.

— О? Дадено, тогава, но би трябвало да имаш.

— По дяволите деликатността. Исках да се убедя, че не ти си ми отнел Анджела. Сега вече знам.

Щом знаеше, нямах нищо против да е лишен от деликатност.

— Ах — въздъхнах аз, — това е чудесно. Поддържай тази мисъл.

— Открих кой е.

— Какво?

Постоя за миг, потънал в мрачни мисли. Очите му припламваха с мътен огън.

— Бърти — започна след малко, — помниш ли какво се заклех да направя с мъжа, отнел ми Анджела?

— Ако не ме лъже паметта, възнамеряваше да го обърнеш наопаки...

— ... и да го накарам да си изплюска вътрешностите. Добре си запомнил. Така предначертаната програма още е в сила.

— Но, Тъпи, докога трябва да ти повтарям в качеството си на основен свидетел, че никой не ти е отнемал Анджела по време на престоя ни в Кан?

— Тук си прав. Станало е след завръщането ѝ от Кан.

— Какво?

— Стига с това твое „Какво?!“! Чу ме много добре.

— Но тя не се е виждала с никого след това.

— Нима? А тритонджията?

— Гъси?

— Точно така. Тая усойница Финк-Нотъл.

Изявлението му ми се стори крайно нелепо.

— Но Гъси е влюбен в Басет.

— Не може всички да сте влюбени в гъската Басет. Не проумявам как дори един мъж би се влюбил в нея. Казвам ти, че е влюбен в Анджела. И тя го обича.

— Но Анджела ти даде пътя преди Гъси да се появи тук.

— Не е вярно. Два часа след това.

— Не може да се влюби в нея за два часа.

— Защо не? Аз самият се влюбих за две минути. Започнах да я обожавам от мига, в който я зърнах, сладката малка безпътница.

— Но, проклятие...

— Недей да спориш, Бърти. Фактите са налице. Тя обича тритонолюбеца.

— Абсурд, моето момче, абсурд.

— Тъй ли? — Започна да рие с пета по килима. — Тогава може би ще ми обясниш как така се е сгодила за него?

Щях да падна.

— Сгодила? За него?

— Лично ми го съобщи.

— Занасяла те е.

— Не ме занасяше. Малко след края на оргията в Началното училище той поискал ръката ѝ и тя безропотно му я предоставила.

— Трябва да има някаква грешка.

— Има. Направена от усойницата Финк-Нотъл и бас държа, че вече си дава сметка за нейните мащаби. Издирвам го от пет и половина.

— Издирваш го?

— Из цялата къща. Искам да му откъсна главата.

— Разбирам.

— Случайно да си го виждал?

— Не съм.

— Е, ако го видиш, сбoguвай се набързо с него и поръчай венец от бели лилии... А, Джийвс.

— Да, сър?

Не бях чул вратата да се отваря, но той се бе материализирал в стаята. Както май вече съм споменавал, храня тайното убеждение, че Джийвс няма нужда да отваря врати. Той е като ония индуси, дето развяват насам-натам астралните си телеса. Само това е в състояние да обясни факта, че в един момент го няма, а в следващия е тук. Прелива от точка А в точка Б като безцветен газ.

— Джийвс, виждал ли си господин Финк-Нотъл?

— Не, сър.

— Ще го убия.

— Много добре, сър.

Тъпи се оттегли, като затръшна вратата зад себе си, а аз се заех да осветлявам Джийвс.

— Знаеш ли какво, Джийвс? Господин Финк-Нотъл се е сгодил за братовчедка ми Анджеела.

— Нима, сър?

— Какво ще кажеш? Схващаш ли психологията? Виждаш ли някакъв смисъл? Само преди няколко часа беше сгоден за госпожица Басет.

— Господата, отблъснати от млада дама, често незабавно се обвързват с друга млада дама, сър. Това се нарича демонстративен жест.

Започнах да включвам.

— Разбирам. Акт на предизвикателство.

— Да, сър.

— Нещо като „Така значи? Ти може да не ме искаш, но другите момичета ще се изпотрепят за мен“.

— Точно така, сър. Братовчед ми Джордж...

— Джийвс, остави братовчед си Джордж на мира.

— Много добре, сър.

— Запази историите за него за дългите зимни вечери.

— Както желаете, сър.

— И все пак съм готов да се обзаложа, че братовчед ти Джордж не е треперливо мекотело като Гъси. Това, което не мога да проумея, Джийвс, е, че тъкмо Гъси се е захванал да прави демонстративни жестове.

— Не бива да забравяте, сър, че господин Финк-Нотъл още е в състояние на церебрална възбуда.

— Прав си. Малко над средната стойност за деня, а?

— Точно така, сър.

— Е, едно ще ти кажа — церебралната му възбуда рязко ще се покачи, ако Тъпи го докопа... Колко е часът?

— Почти осем, сър.

— Значи Тъпи го търси вече два часа и половина. Трябва да спасим клетника, Джийвс.

— Да, сър.

— Един човешки живот виси на косъм.

— Съвсем вярно, сър.

— Значи първо се налага да го открием. След това ще обсъждаме планове. Тръгвай, Джийвс, и претърси околността.

— Не е необходимо, сър. Ако погледнете зад гърба си, ще видите господин Финк-Нотъл да изниква изпод леглото ви.

Да не се казвам Устър, ако не беше прав.

Изпод леглото наистина се изнизваше Гъси. Покрит с прах и приличащ на костенурка, подаваща глава от корубата.

— Гъси! — възкликнах аз.

— Джийвс! — възкликна Гъси.

— Сър? — откликна Джийвс.

— Заключена ли е вратата, Джийвс?

— Не, сър, но веднага ще се погрижа за това.

Гъси седна на леглото и за миг ми се стори, че ще зарови лице в ръце, но той само събори умрял паяк от челото си.

— Заклучи ли вратата, Джийвс?

— Да, сър.

— Защото никога не можем да сме сигурни, че на оня гадник Глосъп няма да му хрумне да...

Думата „нахълта“ замръзна на устните му. Когато дръжката на вратата започна нервно да трака и треци, той успя само немощно да измяучи. Рипна от леглото и за секунда ми навя спомени за картината, която леля Агата е окачила в трапезарията си — „Подгоненият елен“ от Ландсиър^[1]. След това се гмурна в гардероба, преди да успеем да възприемем визуално скока му. Виждам съм закъснели за влака в девет и петнайсет да се движат далеч по-тромаво.

Хвърлих поглед към Джийвс. Той си позволи леко да помръдне дясната вежда, което при него е сигурен признак на силно вълнение.

— Кой е? — хлъцнах аз.

— Пусни ме, дяволите да те вземат! — изрева отвън гласът на Тъпи. — Кой е заключил проклетата врата?

Посъветвах се още веднъж с Джийвс на езика на веждите. Той вдигна една от своите. И аз вдигнах една от моите. Той вдигна другата. И аз вдигнах другата. После и двамата вдигнахме двете. С това изчерпахме възможностите им и бях принуден да отворя широко портите. В стаята влетя Тъпи.

— Сега пък какво има? — попитах възможно най-непринудено.

— Защо беше заключено? — властно се заинтересува Тъпи.

Вече бях в сносна спортна форма по красноречиво вирене на вежди, тъй че отново ги пуснах в действие.

— Глосъп, човек няма ли право да остане малко насаме със себе си? — хладно го срязвах аз. — Наредих на Джийвс да заключи вратата,

защото щях да се преобличам.

— Да-да! — реагира Тъпи и не съм сигурен дали не добави: „Разправяй ги на баба ми!“ — Не можеш да ме накараш да повярвам, че хората се тълпят да те гледат по бельо. Заключил си вратата, защото криеш тук пепелянката Финк-Нотъл. Заподозрях го в мига, в който излязох и реших да се върна да проверя. Ще претърся стаята от стена до стена и от под до под. Сигурно е в гардероба... Какво държиш в гардероба?

— Дрехи — опитах аз нова демонстрация на непринуденост, въпреки че силно се съмнявах в резултата. — Обикновени дрехи на английски джентълмен, отишъл на гости в провинцията.

— Лъжеш!

Щеше да е прав, ако беше забавил възгласа си с половин секунда, защото, още не произнесъл думата, и Гъси напусна гардероба. Вече споменах пъргавината, с която хлътна вътре. Но тя бе нищо в сравнение с устрема, с който изхвъркна. Усетихме само лек повей и той вече не беше сред нас.

Според мен Тъпи се изненада. Всъщност дори съм сигурен. Въпреки увереността, с която изложи възгледа, че гардеробът съдържа Финк-Нотъл, той очевидно се стъписа, когато онзи така пъргаво му се изплъзна. Изджавка болно и отскочи два метра назад. Но в следващия миг възвърна самообладанието си и затропа в галоп по коридора подир беглеца. За довършек на приликата с дейността на ловна дружинка липсваше само леля Далия, която да изреве „Дий!“ или каквото се полага в такива случаи.

Рухнах в най-близкия стол. Не съм човек, който лесно се обезсърчава, но взе да ми се струва, че нещата започват силно да се усложняват дори за Бъртрам.

— Джийвс, работата става дебела.

— Да, сър.

— Вие ми се свят.

— Да, сър.

— Смятам, че ще е най-добре да ме оставиш за малко сам, Джийвс. Трябва извънредно щателно да обмисля новосъздалата се обстановка.

— Много добре, сър.

Вратата се затвори. Запалих цигара и се заех да си бяхтя главата.

---

[1] Едуин Хенри Ландсиър (1802–1873) — английски художник-анималист. — Б.пр. ↑

ДЕВЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

Предполагам, че повечето хора на мое място цяла вечер биха си скубали косите, без да сложат троха в уста, но ние Устърови сме надарени с необяснимия хъс да докопваме сърцевината на нещата, така че минаха-неминаха десетина минути от момента на заблъскването на чайника и аз вече знаех какво трябва да предприема.

Реших, че необходимата стъпка за оправяне на нещата е един откровен разговор с Анджела. Тя бе причинила всички тези неприятности с дебелокорото си поведение, като бе казала на Гъси „Да“ вместо „Не“, когато, попаднал в лапите на церебралната възбуда и безогледното смесване на наличните алкохоли, той ѝ бе предложил да се съберат. Очевидно бе сдала багажа и трябваше да бъде принудена да си го вземе обратно. Четвърт час по-късно я открих в беседката, седнала на прохлада.

— Анджела — започнах със суров глас, пък и чий ли глас не би бил суров при тези обстоятелства, — това е дивотия.

Изглежда я извадих от някакъв унес. Погледна ме неразбиращо.

— Извинявай, Бърти, не те чух. Каква дивотия каза?

— Не съм казвал никаква дивотия.

— О, извинявай, стори ми се, че каза някаква дивотия.

— Смяташ ли, че бих дошъл чак тук да говоря дивотии?

— Да, разбира се. Кое ще ти попречи?

Стори ми се, че ще е най-добре да сложа край на този нелеп диалог и да подхвана работата от друг ъгъл.

— Току-що видях Тъпи.

— Нима?

— И Гъси Финк-Нотъл.

— Нима?

— Имам сведения, че си хукнала да се сгодяваш с втория.

— Точно така.

— Е, това имах предвид, когато изрекох думата дивотия. Не е възможно да си влюбена в Гъси.

— Защо не?

— Защото не.

Искам да кажа, естествено, че не беше възможно. Никой не би могъл да се влюби в задръстенияк като Гъси, освен равноправата нему задръстениячка Басет. Нещата не се връзваха. В много отношения той е прекрасно момче — вежлив, любезен и тъкмо човекът, който ще те посъветва компетентно какво да правиш с болен тритон на ръце, докато дойде „Бърза помощ“, но в никакъв случай не е закърмен с марша на Менделсон. Не храня и капка съмнение, че може цял час да мята тухли из най-гъсто населените райони на Лондон, без да застраши здравето на едно-едничко момиче, готово да стане госпожа Финк-Нотъл, освен ако не й се приложи пълна упойка.

Изложих пред Анджела това свое виждане и тя бе принудена да признае обективността му.

— Добре тогава. Може и да не го обичам.

— В такъв случай — остро изрекох аз — къде си хукнала да се сгодяваш с него, дебелокора тикво?

— Стори ми се, че ще е забавно.

— Забавно!

— Така си беше. Страшно се забавлявах. Трябваше да видиш лицето на Тъпи, когато му го казах.

Внезапно ме осени просветление.

— А! Демонстративен жест!

— Какво?

— Сгодила си се за Гъси, за да си го върнеш тъпкано на Тъпи.

— Да.

— Значи съм прав. Демонстративен жест.

— Да, може и така да се нарече.

— А аз ще ти кажа още как може да се нарече — дяволски мръсен номер. Изненадваш ме, млада ми братовчедке.

— Не виждам с какво.

Свих неодобрително устни.

— Може ли жена да види нещо? Такъв е нежният пол. Въртите най-калташки номера, без да ви мигне окоето и на всичкото отгоре се гордеете с тях. Също като Иаил, съпругата на Хевер.

— Ти пък къде си чувал за нея?

— Вероятно не знаеш, че съм печелил награда за отлично познаване на Светото писание.

— А, да. Огъстъс май спомена нещо такова в словото си.

— Точно така — забързано произнесох аз. Не изгарях от желание да си припомням словото на Огъстъс. — Та както ти казах, приличаш ми на Иаил, съпругата на Хевер. Забивала колове в главите на заспалите си гости^[1], а сетне се перчела наляво и надясно. Нищо чудно, дето често възкликват: „О, жени, жени!“

— Кой възкликва?

— Хората, които възкликват. Божичко, какъв пол! Но ти, естествено, не възнамеряваш да го поддържаш?

— Кое да поддържам?

— Годежа с Гъси.

— Възнамерявам и то твърдо.

— Само за да накараш Тъпи да изглежда глупав.

— Смяташ ли, че изглежда глупав?

— И още как.

— Има защо!

Започнах да си давам сметка, че не постигам особен напредък. Помня, че когато спечелих наградата по Вероучение, голямо впечатление ми направиха фактите около Валаамовата магарица. Не мога точно да ги възстановя, но още нося представата за нещо, забило копита в земята, опънало назад уши и нежелаещо да сътрудничи. Стори ми се, че същото прави и Анджеела в момента. Двете с Валаамовата магарица бяха като родни сестри. Имаше една дума, започва с „в“ ... нещо с „веро“ ... „вероломен“? ... не, изплъзна ми се. „Вероглав“? Мисълта ми е, че Анджеела показваше истинския си облик.

— Тъпа млада коза — отсякох аз.

Тя порозовя.

— Не съм коза.

— Коза си и което е по-лошо, много добре го съзнаваш.

— Не съзнавам нищо подобно.

— Тръгнала си да съсипваш живота на Тъпи и Гъси, само и само да натриеш един нос.

— Не е твоя работа.

Веднага отвърнах.

— Не било моя работа да се тревожа, когато два млади живота загиват в крушение? Ха! На всичкото отгоре знам, че си луда по Тъпи.

— Не съм!

— Нима? Ако бях получавал по една лира всеки път, когато съм те виждал да го гледаш с любовна светлина в очите...

Погледна ме, но без любовна светлина.

— За Бога, Бърти, иди да си проветриш мозъка!

Отдръпнах се.

— Точно това — отвърнах с достойнство — смятам да проветря. Искам да кажа, оставям те. Казах си думата.

— Чудесно.

— Но позволи ми да добавя...

— Не позволявам.

— Много добре! — отсякох хладно и за да я уязвя, додадох: — В такъв случай, до скоро.

„Мрачен“ и „обезсърчен“ са двете прилагателни, с които бихте ме описали при изнизването ми от беседката. Няма смисъл да отричам, че очаквах по-добри резултати от задушевния ни разговор.

Анджела ме изненада. Странно защо човек забелязва какви злонравни същества са момичетата едва когато нещо в любовния им живот се обърка. С тази моя братовчедка се познаваме отблизо откак носех моряшки костюмчета, а тя нямаше предни зъби и въпреки това едва сега взех да вниквам в скритите ѝ дълбини. Винаги ми се беше струвала простодушна, весела и любезна млада гъска, която не би посегнала и на мухоловка. А ето, че сега стоеше и безсърдечно се кикотеше, или поне аз останах с такова впечатление. Коравосърдечно двулично диване, здраво запретнало ръкави да накара белите коси на Тъпи да скърбят до гроб.

Казвал съм го преди, ще го повторя и сега — момичетата са кофти народ. Старият татко Киплинг е бил прав, когато е отбелязал, че женската е по-смъртоносна от мъжката^[2].

При така стеклите се обстоятелства прецених, че най-разумното, което мога да направя, е да отида в трапезарията и да мушна от студентите закуски, за които спомена Джийвс. Изпитвах остра необходимост да се подкрепя, защото последният разговор ме бе изцедил до кора. Подобни разгопени чувства изсмукват жизнените

сили на мъжа и го карат да препуска към пълната с говеждо и шунка чиния.

Речено-сторено, понесох се към трапезарията и едва прекрачил прага, забелязах до масата леля Далия, отдаваща заслужено внимание на съомгата с майонеза.

Гледката изтръгна от гърдите ми едно „О, а!“, защото доста се смутих. Вероятно помните, че последния път, когато се видях с тази моя роднина, тя бе изразила желание да ме удави в езерото зад зеленчуковата градина, та не знаех какви чувства питае понастоящем към особата ми.

С облекчение установих, че е в приветливо настроение. Нищо не можеше да надмине любезността, бликаща от дружелюбно размаханата ѝ вилица.

— Привет, Бърти, дърто магаре! Бях сигурна, че ще те открия в непосредствена близост с храната. Опитай от съомгата. Превъзходна е.

— Анатол? — заинтересувах се аз.

— Не. Още е на легло. Но помощничката му е била осенена от просветление. Ненадейно ѝ е текнало, че не готви за котило мишелови в пустинята Сахара и е приготвила храна, напълно годна за човешка консумация. Оказва се, че в крайна сметка момичето го бива и се надявам добре да се позабавлява на бала.

Сервирах си обилно количество съомга и завързахме приятен разговор за бала на прислугата у Стречли-Бъдови, като се мъчехме да ся представим иконома Сепингс, понесен от вихъра на румбата.

Едва когато изпразних първата чиния и започнах да си сипвам втора, темата Гъси изплува на повърхността. Като се вземе предвид случилото се следобед в Маркет Снодсбъри, очаквах да я подхваане порано. Но когато я подчекна, установих, че още не е в течение на годеща на дъщеря си.

— Знаеш ли какво, Бърти — заговори тя, замислено преживяйки плодова салата, — тоя Джин-Ботъл...

— Нотъл.

— Ботъл — твърдо настоя лелята. — След цирка днес следобед името му е Ботъл и само Ботъл^[3]. Винаги ще мисля така за него. Както и да е, искам, ако го видиш, да му предадеш, че е направил една възраствана жена много, много щастлива. От деня, когато куратът настъпи връзката на обувката си и се тръшна на стъпалата към амвона,

не помня да съм изживявала по-светъл момент от този, когато старият Джин-Ботъл ненадейно реши да насмете Том на всеослушание и всеобозрение. Оценявам изпълнението му като проява на безупречен вкус.

Не можех да не възразя.

— Все пак онези думи по мой адрес...

— Те бяха второто, което ме възхити. Прекрасни бяха. Вярно ли е, че си преписвал, за да вземеш наградата по Вероучение?

— Разбира се, че не. Победата ми дойде в резултат на тежък и упорит труд.

— А какво ще кажеш за песимизма? Песимист ли си, Бърти?

Бих могъл да я открехна, че събитията под покрива й лесно биха ме превърнали в такъв, но се въздържах. Отвърнах, че не съм.

— Правилно. Никога не бъди песимист. В този най-прекрасен от всички налични светове всичко е за добро, дори злото. Животът е дълъг, но тесен път, в който няма място за връщане. Най-тъмно е малко преди разсъмване. Слънцето изгрява и след най-облачния ден. Опитай от плодвата салата.

Последвах съвета и, но докато боравех с лъжицата, умът ми бе другаде. Бях объркан. Може би напоследък толкова дълбоко бях нагазил в разбити сърца, че веселието и ми се стори противоестественно. Дори много.

— Очаквах да не си в цветущо настроение — отбелязах аз.

— Откъде накъде?

— Предполагам, че следобедните изпълнения на Гъси върху подиума са ти вдигнали кръвното. Очаквах да мръщиш вежди и да хвърляш къчове.

— Глупости. За какво да се тровя? Приех всичко като огромен комплимент. Гордея се, че напитките от избата ми могат да доведат до такива величествени резултати. Подобни неща възраждат вярата на човека в следвоенното уиски. Освен това тази вечер нищо не може да ме ядоса. Приличам на малко дете, което пляска с ръчички и танцува сред слънчевите зайчета. Защото въпреки че му отне доста време, Бърти, слънцето най-сетне проби облаците и камбаните на радостта удариха. Анатоли оттегли оставката си.

— Какво? О, най-сърдечни поздравления.

— Благодаря. Да. Когато се върнах днес следобед от Маркет Снодсбъри, започнах да го работя с пот на чело и най-сетне, след като се закле многословно и нееднократно, че за нищо на света няма да се съгласи, той се съгласи. Остава при нас, благословен да е, и вече ми се струва, че Бог е на небето и всичко е в съзвучие с...

Млъкна. Вратата се отвори и компанията ни се увеличи с един иконом.

— Здравей, Сепингс — сърдечно го посрещна леля Далия. — Мислех, че вече си тръгнал.

— Още не съм, госпожо.

— Е, надявам се да прекараш добре.

— Благодаря, госпожо.

— Имаш ли да ми казваш нещо?

— Да, госпожо. Става дума за мосю Анатола. Вие ли сте наредили, госпожо, господин Финк-Нотъл да плаши с гримаси мосю Анатола през капандурата на спалнята му?

---

[1] Старият завет, „Книга Съдии Израилеви“, 4:21. — Б.пр. ↑

[2] В своята поема „Женската“ Киплинг казва, че когато хималайски селянин срещне мъжка мечка, той извиква заплашително и мечката хуква да бяга, докато женската разкъсва селянина на парчета, защото „женската при всички породи е по-смъртоносна от мъжката“.

— Б.р. ↑

[3] Бутилка (англ.) — Б.пр. ↑

ДВАДЕСЕТА ГЛАВА

Настъпи продължително мълчание. На такова му се вика натегнато или мъчително. Леля гледаше икономата. Икономът гледаше леля. Аз гледах и двамата. Зловещо вцепенение похлупи стаята като лапа с ленено семе. Случи се така, че точно в този миг налапах парче ябълка от плодовата салата и хрупането ми изкънтя сякаш Примо Карнера^[1] бе тупнал от Айфеловата кула връз стъклена оранжерия.

Леля Далия се улови за масата и заговори с нисък, дрезгав глас:

— Гримаси?

— Да, госпожо.

— През капандурата?

— Да, госпожо.

— Искаш да кажеш, че Джин-Ботъл е на покрива?

— Да, госпожо. Мосю Анатол е силно разстроен.

Струва ми се, че думата „разстроен“ особено силно впечатли леля Далия. Опитът я бе научил какво я сполетява, когато Анатол е разстроен. Винаги съм я познавал като жена на действието, но не чак толкова. Пое дъх само колкото да откърти от гърдите си мощен ловджийски рев и се юрна към стълбите, преди да успее да преглътна... май беше банан. Облада ме същото чувство, както при получаването на телеграмата за разрива между Анджеला и Тъпи, а именно, че мястото ми е до дясното ѝ коляно. Пуснах чинията и хукнах по петите ѝ. Сепингс ни последва в тежък галоп.

Споменах, че мястото ми е до нея, но не се оказа лесно да го заема, защото бе наложила непосилно темпо. На площадката на първия етаж ме водеше с десет дължини, а на втория продължи да не забелязва предизвикателството ми. Но на следващата площадка изтощителното катерене взе да си казва думата, защото показва симптоми на пуфтене, а на финалната права вече се състезавахме рамо до рамо. Нахълтването ни в стаята на Анатол бе финал, който ще остане паметен в анализите на Бринкли.

Първото нещо, набило се в очите ми с влизането, бе Анатол. Магьосникът на готварската печка е тантуресто ситно човече с пищни мустаци, наподобяващи цедка за супа и служещи за ориентир на душевното му състояние. Когато всичко е наред, крайчетата им щръкват нагоре като на фелдфебел. Когато се терзае, те клепват надолу.

В момента бяха злокобно провесени. И ако някой все още хранеше и сянка от съмнение по повод чувствата му, то поведението му щеше незабавно да я разсее. Стоеше до леглото в розова пижама и ядно размахваше юмруци нагоре към капандурата. Връз нея бе кацнал Гъси и се кокореше надолу през стъклото. Очите му бяха оцъклени, устата — зинала и приликата с екзотична риба в аквариум поразително се налагаше на съзнанието.

Като посъзерцавах развяващия юмруци готвач и обещания му гост, симпатиите ми решително се наклониха по посока на първия. Прецених, че е в правото си да размахва всичките си налични юмруци.

Анализирайте фактите. Представете си — лежи си човекът и безметежно преживя онова, което преживят готвачите-французи в леглото, когато изневиделица зърва на прозореца си страховита мутра. И най-флегматичният би се впечатлил неприятно. Знам със сигурност, че ако аз се излежавам и изведнъж Гъси се озвери на прозореца ми по подобен начин, ще изживея гаден шок. Не може да се отрече — спалнята на човека е негова крепост и той има всички основания да гледа накриво на чудовищата, надзъртащи вътре.

Докато редях горните мисли, леля Даля по свойствения си практичен начин улови бика за рогата.

— Какво става тук?

Анатоли изпълни шведско гимнастическо упражнение, започващо от основата на гръбнака, минаващо през плещите и завършващо в основата на темето.

След това й каза какво става.

При случайните си разговори с този кулинарен магесник винаги съм намирал английския му език за гладък, но малко смесен. Ако не сте забравили, преди да заеме поста си в Бринкли той работи известно време при госпожа Литъл, където несъмнено бе обогатил речника си под вещото ръководство на Бинго. Преди това се бе трудил две години за американско семейство в Ница и бе учил английски от устата на

техния шофьор, коренен жител на Бруклин. Тъй че под въздействието на Бинго и коренните жители на Бруклин английският му беше, както вече споменах, гладък, но доста смесен.

Заговори, както следва:

— Мамицата мръсна! Питате кво става? Слушайте кво става. Тъкмо да му опнем една дрямка, ама не спим добре. Отварям зъркелите отведнъж и що да видим — некой ми прави муцки през шибан прозорец. Хубаво ли е това? Удобно ли е това? Ако сметате, че много си падам, да има да вземате от арменския поп. Кипна ми гела кат на мокра кокошка. И защо не? Аз не съм ли човек? Това е спалня, нъл тъй, а не шибан маймунарник? Тогава защо разни грозни се катерят по прозореца ми, хладни като краставички, и ме зверят?

— Точно така — съгласих се аз. Напълно оправдано, ако питате мен.

Анатол хвърли пореден поглед към Гъси и се впусна в шведско упражнение номер 2 — сграбчване и опън на мустаците, последвано от лов на мухи с тях.

— Чакай като пърле пред майка си. Не съм свършен още. Та виждам аз тоя грозен на прозореца да ми криви муцка. И кво мислите става? Маха ли се той, когато произвеждам вой, и оставя ли ме мирно? Ще има да давате дръжки. Стои си там кат пет кинта в кесия и пет пари не взема, само ме звери кат котка гъска. Продължава да прави муцки, нови и нови муцки и колкот повече му съветвам да се пръждосва при дяволите, толкоз повече не се пръждосва. Креци ми нещо и аз го питам кви ги дири, а той не ми ги обяснява. Ще има да вземам. Само си друсам плювалника. И мълчи като щрудел! Е, мислите, че това е забавно? Мислите, че ми харесва? Не съм удовлетворен от подобна задръстеност. Смятам, че копелето е взело-донесло. Je me fiche de ce type infect. C'est idiot de faire comme ça l'oiseau... Allez-vous-en, louffier... Кажете на смахнатия да оди да си пери здравето.

Признавам, че изгради доста солидно обвинение срещу Гъси и леля Далия очевидно сподели възраженията му. Положи разтреперана ръка на рамото му.

— Ще му кажа, мосю Анатоле, ще му кажа — загука тя. Не вярвах на ушите си. Не допусках, че този мощен баритон е способен да гургуличи. — Всичко е наред.

Сбърка с последното изявление, защото Анатол незабавно отпочна упражнение номер 3.

— Наред? *Nom d'un nom d'un nom!* По дяволите всичко е наред друг път! Дрън-дрън ялова. По-полека, старо. Туй са съвсем други трици. Вярно, можем да преглътнем и някои добри неща барабан с кофтите, но не ме кефи некой да оплезва прозореца ми. Таквиз не ми ходят. Добра работа! Аз да не съм днешен! Не желаем плезила по прозорците си. И аз можем да се лезим не по-добре! Това е много малко наред. Ако тепърва ще ми сервират такива варени-неварени, нема да останем и минутка повече под тоз покров. Обирам си крушовете и дух да ме нема.

Длъжен съм да призная — злокобни думи и затова не се изнададох, че като ги чу, леля Далия изквича като предводител на ловна дружинка, улучен вместо погнатата лисица. Анатол за сетен път заразвява юмруци и този път леля ми единомушно се присъедини към него. Сепингс, който почтително пуфтеше на заден план, не размаха юмруци, но възнагради Гъси с неприветлив поглед. За независимия наблюдател ставаше недвусмислено ясно, че Финк-Нотъл е извършил непросжима грешка с появата си връз капандурата. Не би бил непопулярен дори в дома на Д. Д. Симънс.

— Махай се, шантав смотаняко! — ревна леля Далия с кънтящия глас, повалял навремето от седлата по-нервните членове на ловната дружинка.

В отговор Гъси зашава с вежди. Разчетох внушението му.

— Струва ми се, че иска да ни каже — обади се разумният стар Бъртрам, винаги готов да хвърли маслинен клонка върху бурните води, — че ако се махне, ще тупне от покрива и ще си потроши врата.

— Какво чака тогава? — възнегодува леля Далия.

Естествено, много добре я разбирах, но прецених все пак, че трябва да има и по-приемлив изход. Въпросната капандура бе единственият отвор в къщата, който чичо Том бе пропуснал да украси с масивните си железни решетки. Вероятно бе стигнал до това решение, вдъхновен от мисълта, че ако някой крадец е дотолкова безразсъдно храбър, че да се изкатери дотам, то той си заслужава участта при слизането.

— Ако отворите капандурата, може да скочи вътре.

Идеята постепенно проникна в главите им.

— Сепингс, как се отваря капандурата?

— С прът, госпожо.

— Тогава донеси прът. Донеси два. Десет.

Така че, в резултат на предприетите действия Гъси относително скоро се присъедини към скромната ни, но изискана компания. Клетникът очевидно осъзнаваше безизходността на положението си.

Налага се да отбележа, че видът и поведението на леля Далия с нищо не допринесоха за уталожване на духа му. От любезността, изразена при разговора ни по повод следобедните му изпълнения, докато хрупахме плодова салата, не бе останала и следа и не се учудих, че думите замръзнаха на Гъсевите устни. Не се случва често леля Далия, обикновено най-приветливата душа, насърчавала някога глутница хрътки да преследват лисица, да даде воля на яростта си, но когато го прави, силните мъже бързат да се изкатерят по дърветата и да ги издърпат след себе си.

— Е? — рече тя.

В отговор Гъси само хлъцна.

— Е?

Лицето на леля Далия ставаше все по-мораво. Ловът, ако се практикува на редовни начала в продължение на години, рядко пропуска да украси пациента си с характерен червендалест тен и дори най-добрите ѝ приятели не биха могли да отрекат, че и в спокойни времена личицето на роднината силно се стреми към цветовата гама на ягодов мус. Но никога досега не бях забелязвал такъв наситен нюанс. Същински домати, борещ се за самоутвърждаване.

— Е?

Гъси полагаше нечовешки усилия. За миг всички признаци, че ще проговори, бяха налице. Но в крайна сметка ни разочарова с предсмъртно изхъркване на простреляна гъска.

— О, изнеси го, Бърти, и му сложи лед на главата — предаде се леля Далия, обърна се и се зае със задача, посилна само за титан — да утеши Анатоли, който водеше несвързан диалог със себе си.

Очевидно бе установил, че положението не предразполага към успешна употреба на Бинго-Бруклинския англо-американски, та бе преминал на родния си език. Думи като „marmiton de Domange“, „pignouf“, „burluberlu“ и „roustisseur“ се сипеха от устата му като прилепи от плевня. Нищо не разбрах, то се знае, защото въпреки че

доста се потих над галския по време на посещението в Кан, не успях да надхвърля „Ескъ-вузаве“. И много жалко, защото от устата на Анатоли звучаха добре.

Помогнах на Гъси да слезе по стълбите. Тъй като бях похладнокръвен мислител от леля Далия, вече бях отгатнал скритите пружини и мотиви, отвели го на покрива. Там, където тя виждаше оцъклен гуляйджия в плен на делириум тременс, аз прозрях подгонен фавн.

— Тъпи ли те преследваше? — попитах съчувствено.

Раздруса го мощна тръпка.

— За една бройка да ме докопа на най-горната площадка. Проврях се през прозорчето на коридора и пролазих по някакъв външен корниз.

— Това смути ли го?

— И още как. С неговото телосложение... Но тогава установих, че съм се самозаврял в капан. Покривът се спуска стръмно във всички посоки. Пътят назад бе отрязан. Трябваше да продължа пълзешком по корниза. И изведнъж се озовах загледан в някакъв човек през капандурата. Кой беше оня?

— Анатоли, готвачът на леля Далия.

— Да не е французин?

— До костния си мозък.

— Значи затова не щя да включи. Ама че тъп народ са тия френци. Не могат да загреят и най-простото неценце. Всеки нормален човек, като види друг да клечи по капандурите, веднага ще проумее, че иска да го пуснат да влезе. Но не, стоя там като истукан и само ми махаше приветливо с ръка.

— Размахвал е юмруци.

— Така ли? Идиот. И все пак ето ме тук, жив и читав.

— Засега.

— Ъ?

— Мисля си дали Тъпи не се мотае наоколо.

Рипна като пролетно агне.

— Какво да правя, Бърти?

Размислих по въпроса.

— Каквото би направил всеки истински мъж. Промъкни се крадешком в стаята си и барикадирай вратата.

— Ами ако той се спотайва точно там?

— Тогава се скатай другаде.

Но при пристигането в стаята му се изясни, че Тъпи замърсява с присъствието си друга част на къщата. Гъси се шмугна вътре и го чух да превърта два пъти ключа. Реших, че тук нямам повече работа и се върнах в трапезарията за още плодова салата и кратък размисъл. Едва успях да напълня чинията си, когато вратата се отвори, за да пропусне леля Далия. Рухна в един стол, развалина на развалините.

— Бърти, дай да пийна нещо.

— Какво по-точно?

— Какво да е, стига да е силно.

Обърнете се към Бъртрам с подобна молба и ще го видите в най-добрата му форма. Санбернарско куче, спасяващо закъсали алпийци, не би се разшетало по-усърдно. Изпълних поръчката и известно време в стаята се чуваше само бълбукащо лочещите звуци на леля, възстановяваща живота си.

— До дъно, лельо Далия — съчувствено изрекох аз. — Такива преживявания скапват човека. Не се съмнявам, че ти е било много тежко да успокояваш Анатоли — продължих аз, като си намазах препечена филийка с пастет от аншоа. — Но вярвам, че всичко вече се е омиротворило.

Тя ме гледаше с немигащ, премрежен поглед, а челото ѝ се набразди дълбокомислено.

— Атила — продума най-сетне. — Точно така. Хунският предводител Атила, наричан още Бич Божий.

— Ъ?

— Опитвах се да се сетя на кого ми приличаш. На някой, който сее разруха и опустошение и съсипва домове, които до появата му са били мирни и щастливи. Атила. Странно — продължи да ме изпива с очи тя, — като те гледа човек, би помислил, че си обикновен, кротък идиот, може би достоен за освидетелстване, но все пак безвреден. А всъщност си напад, по-страховита от Черната смърт. Казвам ти, Бърти, когато се замисля върху същността ти, имам чувството, че се сблъсквам с всички скрити страдания и ужаси на живота с такава сила, сякаш съм налетяла на телеграфен стълб.

Учуден и наскърбен, аз щях да проговоря, ако сместа, която бях взел за пастет от аншоа, не се беше оказала нещо далеч по-лепкаво.

Имах усещането, че е обвила езика ми и ми пречи да издам звук, подобно на парцал, затъкнат в устата. А докато се мъчех да приведа гласните си струни в състояние, годно за употреба, тя продължи:

— Разбираш ли какво ми причини, когато изпрати тоя Джин-Ботъл в дома ми? Няма да коментирам факта, че се напи като екипаж на кораб в пристанищен отпуск и превърна церемонията по раздаването на наградите в Началното училище на Маркет Снодсбъри в двусерийна комедия, защото, честно казано, чудничко се позабавлявах. Но когато стигнем до злокобното му хилене срещу Анатол през капандурата, тъкмо след като с нечовешки усилия и безмерна тактичност бях успяла да го убедя да оттегли оставката си, с което го докара до такъв бяс, че не иска и да чуе да остане дори един ден...

Лепливото вещество поддаде. Успях да проговоря.

— Какво?

— Да, утре Анатол си обира крушовете, както го чу, и клетият стар Том ще бъде стомашно разстроен до края на живота си. И това не е всичко. Току-що видях Анджела, която ме осведоми, че се е сгодила за същия тоз Ботъл.

— Така е. Временно — длъжен бях да призная аз.

— Временно друг път. Категорично е сгодена за него и говори хладнокръвно и отблъскващо за сватба през октомври. Това е положението. Ако сега пророк Йов влезе в стаята, бихме могли да си споделяме разкази за сполетели ни бедствия, докато стане време за лягане. Йов не може да стъпи и на малкия ми пръст.

— Имал е гнойни язви.

— Голяма работа!

— Доколкото разбрах, доста са болезнени.

— Ти ще ми кажеш! Тутакси бих трапила грижите си за всички гнойни язви на пророците. Не разбираш ли? Изгубих най-добрия готвач в Англия. Съпругът ми, клетата душица, вероятно ще умре от киселини. А единствената ми дъщеря, за която бленувах прекрасно бъдеще, ще се омъжва за алкохолизиран тритоногледач. А ти ми говориш за гнойни циреи!

— Язви. Да, лельо Далия, съгласен съм с теб, че нещата не изглеждат твърде слънчеви в момента, но не падай духом. Един Устър рядко губи присъствие на духа за повече от няколко секунди.

— Да не намекваш, че скоро ще ме ощастливиш с поредния си кроеж?

— Всеки момент.

Тя въздъхна примирено.

— Така си и мислех. Само това ми липсваше. Не виждам как нещата биха станали по-лоши, отколкото са сега, но не се съмнявам, че ще намериш начин да го постигнеш. Геният и интуицията ти ще ти помогнат да налучкаш правия път. Действай, Бърти. Да, да, действай. Нямам вече сили да те разубеждавам. Дори ще следя с лек интерес в какви още по-мрачни и дълбоки пропасти ще запокитиш този дом. Давай, момче... Какво ядеш?

— Трудно ми е да го диагностицирам. Клей с вкус на говеждо.

— Дай — апатично рече тя.

— Внимавай — посъветвах я загрижено. — Лепи се по-здравно от тапет... Да, Джийвс?

Беше се материализирал на килима.

— Бележка за вас, сър.

— Бележка за мен, Джийвс?

— Бележка за вас, сър.

— От кого, Джийвс?

— От госпожица Басет, сър.

— От кого, Джийвс?

— От госпожица Басет, сър.

— От госпожица Басет, Джийвс?

— От госпожица Басет, сър.

Тук леля Далия ни помоли сприхаво да спрем, за Бога, този водевилен диалог, тъй като ѝ било достатъчно тежко и без нашата бездарна имитация на двама ирландци. Винаги готов да се съобразя с желанията ѝ, аз освободих Джийвс с кимване на главата, а той трепна във въздуха и толкоз. Не един и двама призраци биха му завидели.

— Какво ли може — заразсъждавах на глас, като заопипвах плика — да ми пише?

— Защо не отвориш проклетото нещо и не прочетеш?

— Отлична идея — одобрих аз и го направих.

— А ако те интересува къде съм — каза леля Далия и тръгна към вратата, — възнамерявам да отида в стаята си, да правя йогойски упражнения, да дишам дълбоко и да се опитам да забравя.

— Чудесно — разсеяно отвърнах аз, докато погледът ми шареше по първа страница. Но след това, когато минах на втора, от устните ми се откъсна остър писък, който накара леля Далия да подскочи като сритана от мустанг.

— За Бога, недей! — възкликна тя, разтреперана от глава до пети.

— Да, но, по дяволите...

— Каква напаст си, недоразумение такова — въздъхна тя. — Помня, че преди много години, когато още беше пеленаче, един ден останах да те пазя и ти почти глътна гумения си биберон. Лицето ти стана мораво. А аз, глупачката, го извадих и ти спасих живота. Казвам ти, млади ми Бърти, че ако отново глътнеш гумен биберон в мое присъствие, ще ти се стъжни животът.

— Проклятие! — извиках аз. — Знаеш ли какво става? Мадлин Басет ми пише, че ще се омъжи за мен!

— Желая ти щастие — отсече роднината и напусна стаята с вида на нещо, излязло от разказ на Едгар Алън По.

---

[1] Италиански боксьор тежка категория от 30-те години, световен шампион. — Б.р. ↑

ДВАДЕСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

Предполагам, че самият аз не се различавах съществено от героинята на Едгар Алън По, защото, както сигурно се досещате, току-що съобщената новина ме срази до корена на основите. Ако Басет, потънала в заблудата, че сърцето на Устър от край време и принадлежи и само чака да бъде призовано, бе решила да се обърне към него като към резервен вариант, аз като мъж на честта и здравия разум няхах друг избор, освен да вдигна бялото знаме. Проблемът положително не търпеше *polle prosequi*. Затова всички улики сочеха, че проклятието се е стоварило връз мен, и не само се е стоварило, но и дълготрайно и уютно се е настанило.

И все пак, макар да бе безсмислено да се преструвам, че положението е точно такова, каквото го искам, аз не се отчаях. Една по-дребна душица, оплетена в тази ужасяваща лепкава паяжина, без съмнение веднага би хвърлила кърпата на ринга и би спряла да рита. Работата е там, че Устърови не са от по-дребните душици.

Като начало прочетох бележката повторно. Не че хранех надежди второто четене да ми разкрие някаква разлика в съдържанието, но ми помогна да запълня времето, докато мозъкът ми заработи. След това, за да подкрепя мисловната дейност, си сипах още една чиния плодова салата и излапах три парчета кейк. А когато минах на сиренето, машинката най-сетне зацрака. Разбрах какво трябва да предприема.

На трепкация в главата ми въпрос: „Ще съумее ли Бъртрам да се справи?“, вече можех да дам отговор: „И още питаш!“.

Основен момент при изпадането в затруднено положение е да не губиш ума и дума, а да запазиш хладнокръвие и да се опиташ да откриеш причинителя му. Откриеш ли го, вече знаеш къде се намиращ.

В случая злото несъмнено се коренеше у Басет. Тя бе посадила бурята, като даде пътя на Гъси, а сега ние ѝ жънем зема зема. Затова първото, което трябваше да предприема, бе да я принудя да промени становището си и да си прибере Гъси обратно. Това щеше

отново да пусне Анджела в обръщение, което на свой ред щеше да поотрезви Тъпи, а оттам нататък каквото сабя покаже.

Затова реших щом изям още едно парче сирене да тръгна да издирвам непрокопсаната Басет и да я удавя в красноречието си.

И точно в този момент като по поръчка ми цъфна тя, цялата в плът и кръв. Би трябвало да предвидя, че скоро ще доплува. Искам да кажа, че сърцата могат да се обливат в кърви и сълзи, но знаят ли, че наблизо има студени закуски, рано или късно свършват в трапезарията.

Докато влизаше, очите ѝ бяха приковани в съомгата с майонеза и несъмнено щеше да се спусне право към нея, ако ураганните чувства, изригнали в гърдите ми при вида и, не ме бяха накарали да изтърва чашата, пълна с нееднократно доказалата качествата си течност, която се канех да гаврътна, за да се поуспокоя. Трясъкът я подтикна да се обърне и за секунда смущението надделя. Бузите ѝ се обагриха в розово, очите ѝ се закокориха.

— О! — възкликна тя.

Отдавна съм открил, че в подобни неловки моменти нищо не помага повече от малко театрален опит. Намери какво да правиш с ръцете си и половината битка е спечелена. Грабнах една чиния и забързах към нея.

— Малко съомга?

— Благодаря.

— С мъничко салата?

— Ако обичаш.

— А за пийване? Назови отровата.

— Струва ми се, че бих опитала малко портокалов сок.

И преглътна. Не портокаловия сок, защото още не бях ѝ го налял, а всички нежни спомени, които последните две думи пробудиха у нея. Все едно да споменеш спагети пред вдовицата на италиански латернаджия. Лицето ѝ стана пурпурночервено и аз разбрах, че вече не ще мога да поддържам разговор на неутрална тема като съомгата.

Стори ми се, че и тя стигна до същия извод, защото, когато изрекох едно уводно „Ъъ“, и тя издаде подобно „Ъъ“, та двете „Ъъ“-та си треснаха челата във въздуха.

— Прощавай.

— Извинявай.

— Какво каза...

- Какво каза...
- Моля те, продължавай.
- Ами добре, дадено.

Затегнах възела на връзката си, какъвто навик бях придобил в присъствието на това момиче, и отпочнах:

- По отношение на полученото с днешна дата...
- Тя отново пламна и напрегнато налага една вилица съомга.
- Получил си бележката ми?
- Да, получих я.
- Помолих Джийвс да ти я предаде.
- Предаде ми я. Така я получих.

Настъпи мълчание. И докато тя очевидно бягаше от разговор по същество, аз, макар и неохотно, се стремях към него. Все някой трябваше да го започне. Иначе се получаваше дяволски глупаво — мъж и жена в нашето положение мълчат и нагъват съомга и сирене един срещу друг.

- Да, получих я.
- Значи си я получил.
- Получих я. Тъкмо я прочетох. И се канех да те питам... какво искаш да кажеш?

- Какво искаш да кажеш?
- Точно това те питам: какво искаш да кажеш?
- Не е ли пределно ясно?
- Тъъ, да. Съвсем ясно е. Много грамотно изразено и тъй нататък. Но... искам да кажа... дълбоко ценя честта, която ми оказваш и прочее... Но, по дяволите!

- Беше омела съомгата.
- Плодова салатата? — предложих аз.
- Не, благодаря.
- Пай?
- Не, благодаря.

Взе си соленка със сирене. Аз открих фаршировани яйца, изплъзнали се до момента от погледа ми. Започнах с „Искам да кажа“ точно когато тя рече: „Имам предвид“ и последва нов трясък на думи във въздуха.

- Извинявай.
- Съжалявам.

— Продължавай, моля те.

— Не, ти продължавай.

Размахах вежливо фаршированото яйце, набучено на вилицата, за да ѝ подсказа, че има думата и тя подхвана отново:

— Мисля, че знам какво искаш да кажеш. Изненадан си.

— Ъхъ.

— Мислиш за...

— Точно така.

— ... господин Финк-Нотъл.

— Позна.

— И смяташ извършеното от мен за непонятно.

— И още как.

— Не се учудвам.

— Аз пък се учудвам.

— И все пак е съвсем просто.

Взе още една соленка. Явно ѝ харесаха.

— Наистина е съвсем просто. Искам да те ощастливя.

— Дяволски мило от твоя страна.

— Ще посветя остатъка от живота си на задачата да те направя щастлив.

— Много мило.

— Това е най-малкото, което мога да направя. Но... Бърти, мога ли да бъда откровена с теб?

— Давай.

— Тогава съм длъжна да споделя следното. Привързана съм към теб. Ще се омъжа за теб. Ще положя всички усилия да ти бъда предана съпруга. Но обичта ми към теб никога няма да прерасне в изпепеляващата страст, която изпитвах към Огъстъс.

— Точно там е въпросът, който исках да засегна. Точно тук, както е казал Шекспир, ако не се лъжа, е разколничето. Защо не зарежеш изцяло намерението да се обвържеш с мен? Зарежи го. Искам да кажа, щом обичаш стария Гъси...

— Вече не.

— Хайде, хайде.

— Не. Случилото се днес следобед уби любовта ми. Едно прекрасно чувство бе омърсено и вече не мога да изпитвам същото към него.

Схванах мисълта ѝ, разбира се. Гъси бе положил сърцето си в краката ѝ, тя го бе вдигнала, отупала от прахта и приютила, но почти веднага след това бе установила, че през цялото време е бил просмукан като реване. Шокът ѝ трябва да е бил неописуем. Никое момиче няма да прегърне със задоволство факта, че за да се решат да му поискат ръката, мъжете трябва да се натряскват до несвяст. Това наранява женската гордост.

Въпреки това настоях.

— Не допускаш ли, че може погрешно да си изтълкувала поведението на Гъси днес следобед? Признавам, че всички улики сочат към по-неапетитното обяснение, но защо не допуснеш, че е бил слънчасал?

Погледна ме и отново овлажни зеници.

— Точно това очаквах да кажеш, Бърти. Уважавам те за тази твоя мила, благородна черта.

— О, не, недей.

— Да. Имаш прекрасна, рицарска душа.

— Ни най-малко.

— Имаш. Напомняш ми за Сирано.

— За кого?

— За Сирано дьо Бержерак.

— Оня с носа?

— Да.

Не смея да твърдя, че бях поласкан. Пипнах се скришом по чушката. Може и да беше от едричките, но чак пък Сирано... Оставаше да ме сравни с патока Доналд.

— Той бил влюбен, но помагал на съперника си.

— А, сега разбрах.

— Харесвам те за това, Бърти. Бе красиво от твоя страна и много благородно. Но няма смисъл. Има неща, които убиват любовта. Не мога да забравя Огъстъс, но любовта ми към него е мъртва. Ще стана твоя жена.

Е, човек трябва да е вежлив. Няма как.

— Дадено — рекох. — Страшно съм ти благодарен.

След което диалогът замря и за кой ли път се вторачихме безмълвно един в друг, нагъвайки соленки със сирене и фаршировани

яйца. Наоколо витаеше несигурност по отношение на следващата стъпка.

За щастие, малко преди да преядем, в трапезарията влезе Анджела и наруши уютното ни усамотение. Басет обяви нашия годеж, а Анджела я целуна и изрази надеждата, че ще бъдем много, много щастливи. Басет на свой ред я целуна и изрази надеждата, че и тя ще е много, много щастлива с Гъси. Анджела отвърна, че няма начин да не бъде много, много щастлива с душичка като Гъси. Басет отново я целуна и Анджела отново я целуна. Сцената обилно се разлигави и аз с готовност я напуснах.

Бих го сторил от всяко положение, защото, ако имаше момент, в който се налагаше Бъртрам да мисли усърдно, той бе настъпил.

Бях подвластен на убеждението, че е настъпил краят. Дори когато преди няколко години неочаквано се озовах сгоден за Хонория, страховитата братовчедка на Тъпи, аз не изпитах до такава степен това усещане за затъване в септична яма. Взех да блуждая из градината, запалил изтерзана цигара, с пронизана душа. Бях изпаднал в нещо като несвяст и си представях какъв ще е животът ми рамо до рамо с Басет до гроб, като в същото време, ако следите мисълта ми, с всички сили се мъчех да не си го представям, когато се сблъсках с нещо, което можеше да е дърво, но се оказа Джийвс.

— Извинете, сър — рече той. — Трябваше да се отдръпна встрани.

Не му отговорих. Стоях и го гледах мълчаливо, защото видът му разкри ново поле за размисъл.

Този Джийвс, разсъждавах аз. Бях си изградил мнение, че е изгубил могъществото си и вече не е силата, която беше, но дали не е възможно, питах се наум, да съм сбъркал. Ако го насочех в правилна посока, нямаше ли да успее да открие спасителния изход и да ми даде възможност да се измъкна, без да нараня нечии чувства? Открих, че си кимам в отговор.

В края на краищата, в очите му блещукаха все същите искрици на ум и надареност.

Но трябва да знаете, че след случилото се помежду ни по повод на бялото сако с месинговите копчета, не бях готов да се предавам без бой. Щях да го използвам единствено като консултант. Като се сетих обаче за някои от предишните му триумфи — случаят Сипърли,

епизодът с леля Агата и кучето Макинтош, безшумно уредената афера на чичо Джордж с барманката и прочее, — почувствах, че ще е оправдано да му дам възможност да се притече на помощ на младия си господар, накиснат в беда.

Ала преди да направя крачката, имаше един въпрос, по който трябваше да се споразумеем и то недвусмислено.

— Джийвс — започнах аз, — искам да ти кажа нещо.

— Да, сър?

— Поставен съм натясно, Джийвс.

— Съжалявам да го чуя, сър. Мога ли да ви помогна с нещо?

— Много е възможно да можеш, ако не си изгубил мощта си. Кажете ми честно, Джийвс, в добра мозъчна форма ли си?

— Да, сър.

— Нали не си спрял да ядеш риба?

— Да, сър.

— Тогава може и да се справиш. Но преди да започна, трябва да изясним един въпрос. В миналото, когато си съумявал да изтръгнеш мен или дружките ми от някоя дребна неразбория, често си демонстрирал предразположение да се възползваш от благодарността ми за своя лична облага. Като в случая с онези теменужени чорапи. Да не забравяме също така живописно карираните голфове и пъстрите гети в цветовата гама на любимия ми Итън. Издебваш момента със забележително коварство и ме караш да се отърва от тях, когато съм размекнат от облекчение. Та искам да ти кажа, че ако и сега успееш, не ще допусна посегателства срещу бялото сако.

— Много добре, сър.

— А когато всичко свърши, нали няма да ме тормозиш с настоявания да го пожертвам?

— Разбира се, че не, сър.

— Е, щом се споразумяхме, продължавам. Джийвс, аз съм сгоден.

— Честито, сър. Желая ви много щастие.

— Не ставай магаре. Сгоден съм за Мадлин Басет.

— Тъй ли, сър? Не знаех, че...

— Аз също. Дойде ми като трясък от ясно небе. Но това е положението. Ти сам ми донесе официалното уведомление.

— Странно, сър.

— Кое му е странното?

— Струва ми се странно, сър, че съдържанието на бележката е било, каквото го описахте. Когато госпожица Басет ми връчи съобщението, настроението ѝ далеч не преливаше от доволство.

— И сега няма опасност да се разтанцува от щастие. Да не мислиш, че наистина иска да се омъжва за мен? Пфу, Джийвс! Не разбираш ли, че това е просто поредният тъп демонстративен жест от тези, дето превръщат Бринкли Корт в ад за човек, звяр и природата? Писнало ми е от жестове, от мен да знаеш.

— Да, сър.

— Е, какво да правя?

— Смятате ли, че въпреки случилото се, госпожица Басет още питае чувства към господин Финк-Нотъл, сър?

— Душа дава за него. Също и душата на Бъртрам Устър.

— В такъв случай, сър, най-препоръчително би било да ги сдобрим.

— Но как? Сам виждаш. Стоиш, мълчиш и шаваш с пръсти. И ти си в задънена улица.

— Не, сър. Пошавнах с пръсти, за да подпомогна мисълта си.

— Тогава продължавай да шаваш.

— Не е необходимо, сър.

— Да не искаш да кажеш, че вече си измъдрил нещо?

— Да, сър.

— Смайваш ме, Джийвс. Да го чуем.

— Замисълът, който имам предвид, сър, вече ви е познат.

— Кога си го споменавал?

— Ако благоволите да си спомните, сър, още първата вечер, когато пристигнахме тук. Бяхте така любезен да ме попитате дали нямам някакъв план за сдобряването на госпожица Анджела и господин Глосъп и аз си позволих да предложа...

— Велики Боже! Да не е онова с пожарната тревога?

— Точно така, сър.

— Още ли държиш на нея?

— Да, сър.

Самият факт, че не отхвърлих предложението с презрително изкрякване, а взех да се питам дали в него все пак няма рационално зърно, показва колко раздрусан съм бил от съкрушителния ритник.

Ако си спомняте, първия път, когато ми изложи пожарникарската си програма, аз я посрещнах с бърз и енергичен къч. „Скапана“ бе прилагателното, с което я описах и може би не сте забравили, че дори се натъжих от това крещящо доказателство за залеза на един някога изтъкнат ум. Но сега взе да ми се струва, че в разработката има хляб и сол. Истината е, че вече стържех дъното и бих се решил на всичко, колкото и налудничаво да звучеше.

— Я ми я повтори, Джийвс — замислено изрекох аз. — Помня, че ми се стори шантава, но може да съм проспал някои нюанси.

— Навремето я разкритикувахте, сър, защото била излишно усложнена, но ми позволете да изразя умерено несъгласие. Така както я виждам аз, сър, обитателите на дома, като чуят камбаната да бие на пожар, ще решат, че нещо гори.

Кимнах. Схванах логиката.

— Да, звучи логично.

— При което господин Глосъп ще се втурне да спасява госпожица Анджела, а господин Финк-Нотъл ще извърши същото по отношение на госпожица Басет.

— Това издържано ли е от психологическа гледна точка?

— Да, сър. Може би ще си припомните, че създаденият от покойния сър Артър Копан Дойл детектив Шерлок Холмс често използва аксиомата, че при тревога за пожар всеки бърза да спаси онова, на което държи най-много.

— В такъв случай има голяма опасност да видим Тъпи да търчи навън с месен пай с бърбечета в ръце. Мисли, Джийвс, мисли. Смяташ ли, че това ще уреди всичко?

— Отношенията на двете млади двойки едва ли ще продължат да бъдат хладни след подобно преживяване, сър.

— Може и да си прав. Но, по дяволите, ако заудряме пожарната камбана посред нощ, няма ли да изкараме акъла на прислугата? Една от камериерките подскача до тавана и пици само като ме види да се задавам по коридора.

— Съгласен съм, сър, тя е с изтънчена нервна система. Но ако действаме бързо, ще избегнем подобни усложнения. Целият персонал с изключение на мосю Анатоли тази вечер е на бал в Кингъм Манър.

— Да, разбира се. Това за сетен път показва колко съм изпаднал. Следващото, което ще забравя, е името си. Добре, да опитаме да си

представим какво ще стане. Камбаната забива. Гъси се втурва и грабва Басет... Чакай, защо тя сама да не слезе по стълбите?

— Пропускате въздействието на неочакваната тревога върху женския темперамент, сър.

— Вярно.

— Предполагам, сър, че импулсът на госпожица Басет ще е да скочи от прозореца.

— Крайно нежелателно. Струва ми се, че главният недостатък на плана ти, Джийвс, е, че ще осее градината с обезобразени трупове.

— Няма, сър. Не може да сте забравили, че страхът на господин Травърс от крадци го е накарал да сложи дебели решетки на всички прозорци.

— Да, разбира се. Е, звучи добре — въздъгнах аз, макар и тъпкан със съмнение. — Може и да проработи. Но имам усещането, че все някъде ще се пропука. Така или иначе не съм в състояние да придирям, дори вероятността да е едно на сто. Ще прегърна политиката ти, Джийвс, въпреки че, както споменах, правя го с неохота. Кога предлагаш да ударя камбаната?

— Не преди полунощ, сър.

— Значи малко след полунощ.

— Да, сър.

— Добре тогава. Точно в дванайсет и трийсет камбаната ще думне.

— Много добре, сър.

ДВАДЕСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

Не знам защо, но нещо в селската атмосфера по мръкнало ми действа крайно особено. В Лондон ми дайте да не мигам до зори и да се прибирам заедно с разносвача на мляко, но оставите ли ме в градината на провинциално имение след като компанията се е потопила в безметежен сън зад залостени врати, и кожата ми започва да се конкурира с оскубана мисирка. Нощният повей клати върхарите, пращят клонки, шумолят храсти и преди да се усетя, от мъжествения ми дух се чува едно прас! и аз чакам семейният призрак да се промъкне зад гърба ми и да запъшка гробовно.

Дяволски неприятно усещане и ако смятате, че мисълта за предстоящото удряне на най-гръмогласната пожарна камбана в Англия с цел предизвикване на масова паника в смълчаната тъмна къща уталожва съзнанието, ще има да вземате.

Знам всичко за пожарната камбана в Бринкли Корт. Вдига врява за събуждане на мъртъвците. Чичо Том, в допълнение към споменатата вече ненавист към обирджиите, винаги е ритал енергично и срещу перспективата да бъде опечен жив в леглото. Тъй че, като купи имението, една от първите му грижи бе пожарната камбана да е с мащаби, способни да причинят инфаркт на нищо неподозиращия гост и по никакъв начин да не може да бъде сбъркана с лениво цвърчене на врабче в бръшляна.

Когато бях малък и прекарвах ваканциите си в Бринкли Корт, често правеха тренировъчни пожарни тревоги и не една паметна нощ камбаната ме е ритвала от леглото бетер тръбните позиви на Второто пришествие.

Признавам, че именно споменът за акустичния потенциал на камбаната ме накара да се посветя на скръбен размисъл, както си стоях точно в дванайсет и трийсет до пристройката, помещаваща въпросния урод. Видът на въжето на фона на белосаната стена и мисълта за страховития гръмотръсък, което щеше да взриви покоя на нощта, рязко задълбочи неприятното усещане, което ви описах преди малко.

Нещо повече. Сега, когато имах време да поразмисля, бях настроен към кроежа на Джийвс по-пораженчески от всякога.

Последният беше убеден, че е изключено Гъси и Тъпи, лице в лице с ужасяващата огнена заплаха, да се сетят за нещо друго освен, съответно, за Басет и Анджела.

Аз обаче не споделях слънчевата му увереност.

Прекалено добре ми е известно по какъв начин въздействат върху хората моментите на върховно изпитание. Спомням си, че Фреди Уиджън, славец се в „Гъртеите“ като ненадминат рицар и отявлен кавалер, веднъж ми разправи как в крайморския хотел, където бил отседнал, камбаната ударила на пожар и той се озовал на улицата секунда подир първия й тътен, без дори едничка мисъл за спасяване на жени и деца да прекоси съзнанието му, съсредоточен само върху едно — личното добруване на Ф. Уиджън. Що се отнасяло до великодушни жестове спрямо деликатните създания, нямал нищо против да застане на безопасно място под прозорците и да им държи одеяла, в които да скачат.

Защо тогава същото да не се отнася и за Огъстъс Финк-Нотъл и Хилдебранд Глосъп?

Такива бяха мислите ми, докато си играех с въжето на камбаната. Тъкмо да зарежа цялата работа и си представих Мадлин Басет в момента, когато чува бумтежа. Това новаторско преживяване може би така щеше да я уплаши, че да й се наложи да постъпи в съответно лечебно заведение и аз да отърва женитбата.

Окрилен от тази мисъл, не прахосах повече време, ами докопах въжето и енергично го задърпах.

Както вече казах, не очаквах камбаната да допринесе към околния покой. Така и стана. Последния път, когато я чух, обитавах стая от другата страна на къщата и въпреки това леглото самичко ме изхвърли, сякаш дюшекът бе експлодирал. Сега, застанал в тясна близост с нея, изпитах на гърба си цялата й мощ и благодаря на Бога, че оглушах веднага след първия удар, защото иначе ме очакваше съдба по-страшна от женитбата с Басет.

По правило обичам да е шумничко. Спомням си как Коко Потър-Пърбрайт донесе една вечер в „Гъртеите“ полицейско кречетало и го развъртя зад стола ми, а аз само се облегнах морно назад и притворих очи с блажената усмивка на човек, разположил се в оперна лежа.

Същото се случи и в деня на Гай Фокс^[1], когато младият Томас, синът на леля Агата, хвърли запалена клечка кибрит в сандъка с фойерверките, за да видел какво щяло да стане.

Но пожарната камбана на Бринкли Корт ми дойде много. Ударих я пет-шест пъти и с чувство за преизпълнен дълг изприпках на ливадата пред къщата да видя какво съм постигнал.

Бринкли Корт не ме разочарова. Един-единствен поглед бе достатъчен да ме убеди, че изпълнението ми се радва на пълна зала. Догдето стигаше взорът, се забелязваше ту чичо Том в цикламен халат, ту леля Далия в познатото вече синьо и жълто. Взорът не пропускаше да погали също така Анатола, Тъпи, Гъси, Анджела, Басет и Джийвс в споменатия ред. Всички бяха в пълна наличност.

Но това, което не пропусна тукатси да ме разтревожи, бе пълната липса на всякаква спасителна дейност.

Бях се надявал, естествено, да видя Тъпи, загрижено надвесен над Анджела в единия ъгъл на градината, а Гъси да вее кърпа над лицето на припадналата Басет в другия. Вместо това Басет участваше в групата, състояща се от леля Далия и чичо Том, очевидно отдадена на опити да накара Анатола да свали кръвното, докато Анджела и Гъси се облягаха съответно с ядосано изражение на слънчевия часовник и седяха на тревата, потривайки ожулен пищял. Тъпи пък нервно се разхождаше нагоре-надолу по пътеката, сам-самичък.

Не можете да отречете — необнадеждаваща гледка. Призовах с властен жест Джийвс.

— Е, Джийвс?

— Моля, сър?

Изгледах го сурово.

Хич не ми съркай, Джийвс. Огледай се наоколо. Виж със собствените си очи. Замисълът ти се провали с бум и тряс.

— Несъмнено личи, че обстоятелствата не са се стекли изцяло както предвиждахме, сър.

— Ние ли предвиждахме?

— Както предвиждах, сър.

— Това е по-близо до истината. Не ти ли казах, че ще претърпиш провал?

— Помня, че огласихте известни съмнения, сър.

— Не се изразяваш точно, Джийвс. От самото начало нямах капчица вяра в тая работа. Когато за първи път ми заговори за нея, заявих, че е скапана и ето че излязох прав. Не те обвинявам, Джийвс. Не си виновен, задето си изкълчил мозъка си. Но след този случай, прости ми, ако наранявам чувствата ти, няма да ти позволя да се занимаеш дори с най-елементарния проблем. Най-добре да сме откровени, нали, Джийвс? По-човечно е да сме искрени и прями.

— Разбира се, сър.

— Нека заиграе хирургическият скалпел, нали така? Да изрежем тумора из основи.

— Прав сте, сър.

— Смятам, че...

— Извинете, ако ви прекъсвам, сър, но се боя, че госпожа Травърс се опитва да привлече вниманието ви.

В същия миг оглушителното „Ей, ти!“, което би могла да произведе само любимата роднина, ме увери, че опасенията му са основателни.

— Атила, би ли дошъл за малко? — проехтя добре познатият, а при известни обстоятелства и многообичан глас, и аз се подчиних.

Не твърдя, че пристъпих уверено и спокойно. За първи път бавно взе да ми щуква, че не бях подготвил дори що-годе приемливо обяснение в защита на съмнителното си деяние в такъв безбожен час, а съм чувал леля Далия да се произнася твърде либерално по повод на далеч по-несъществени предизвикателства.

Тя обаче не проявяваше никакви признаци на склонност към насилие. По-скоро бе в плен на смръзнато спокойствие, ако разбирате какво искам да кажа. Пред очите ми стоеше една изтерзана жена.

— Е, Бърти, миличък — започна тя. — Ето ни тук.

— Има нещо такова — предпазливо откликнах аз.

— Нали никой не липсва?

— Мисля, че не.

— Прекрасно. Толкова е здравословно да дишаме чист въздух, вместо да хъркаме в леглата. Тъкмо се бях унесла, когато ти изпълни номера с камбаната. Нали ти я удари, сладък мой?

— Да, наистина аз ударих камбаната.

— Имаше ли някаква особена причина или просто мимолетна прищявка?

— Стори ми се, че има пожар.

— И кое именно събуди у теб подобно впечатление, радост моя?

— Май видях пламъци.

— Къде, миличък? Кажу ми на леля Далия.

— В един прозорец.

— Разбирам. Значи всички бяхме изринати от леглата си и изплашени до смърт, защото ти се привиждат разни неща?

На това място чичо Том изхърка като коркова тапа, излетяла от бутилка, а Анатоли, чиито мустаци бяха достигнали невиджани низини, промърмори нещо за „шибан гадняр“ и „rogomnier“.

— Признавам, че сгреших. Съжалявам.

— Не се извинявай, пиленце. Не виждаш ли колко ни е приятно?

Но какви ги диреше навън?

— Ами разхождах се.

— Разбирам. И възнамеряваш ли да продължиш разходката си?

— Не, смятам да се прибера.

— Чудесно. Защото намеренията ти съвпадат с моите, но няма да мога да мигна, ако знам, че се рееш нейде на свобода и даваш простор на могъщото си въображение. Вероятно след малко ще ти се привиди розов слон, седнал на перваза на прозореца, и ще започнеш да го замеряш с тухли... Добре, Том, представлението май свърши... Да, господин Финк-Нотъл?

Гъси се присъедини към групата ни, видимо разстроен.

— Такова...

— Кажу ми, Огъстъс!

— Ами какво ще правим сега?

— Лично аз смятам да се върна в леглото си.

— Но вратата е затворена.

— Коя врата?

— Входната. Изглежда някой я е затворил.

— Тогава ще я отворя.

— Не ще да се отвори.

— Значи ще вляза през друга врата.

— Всички врати са затворени.

— Какво?! Кой ги е затворил?

— Не знам.

Аз издигнах една теория.

— Вятърът?

Очите на леля Даля срещнаха моите.

— Не ме подлагай на ново изпитание — примоли се тя. — Не сега, котенце.

И наистина, още докато изричах думата вятър, усетих, че нощта е рядко тиха.

Чичо Том предложи да влезем през някой прозорец. Леля Даля кротичко въздъхна.

— Как? Би ли успял Лойд Джордж да влезе през прозореца, би ли успял Уинстън, или поне Болдуин?^[2] Не. Не и след като ти сложи тези хубави яки решетки на всички прозорци.

— Виж ти. Вярно. Да ме прости Господ, но защо тогава не звъннеш?

— С пожарната камбана ли?

— Не, на вратата.

— С каква цел, Томас? В къщата няма жива душа. Цялата прислуга е в Кингъм.

— Проклятие, не можем да останем тук цяла нощ!

— Мислиш ли? Само стой и гледай. Няма нищо, буквално нищо, което обитателите на едно провинциално имение да не могат да направят, когато сред тях се вихри Атила, Бичът Божий. Вероятно Сепингс е взел със себе си ключа от задната врата. Налага се сами да се развличаме, докато се върне.

Тъпи излезе с предложение.

— Защо не изкараме една от колите, не отидем до Кингъм и не вземем ключа от Сепингс?

Прие се добре. Две мнения няма. За първи път на изтерзаното лице на леля Даля изгря подобие на усмивка. Чичо Том одобрително изсумтя. Анатоли каза на провансалски нещо комплиментарно. Стори ми се, че дори изражението на Анджеа поомекна.

— Отлична идея — похвали го леля Даля. — Отдавна не бях чувала по-добра. Иди веднага в гаража.

Когато Тъпи тръгна, наоколо се заизсипваха крайно ласкави отзиви за неговата интелигентност и находчивост с тенденция към твърде оскърбителни сравнения между него и Бъртрам. Беше болезнено, разбира се, но изпитанието не трая дълго, защото след не повече от пет минути Тъпи се завърна при нас. Изглеждаше объркан.

- Тъъ, няма да стане.
- Защо?
- Гаражът е заключен.
- Отключи го.
- Нямам ключ.
- Тогава извикай на Уотърбъри да се събуди.
- Кой е този Уотърбъри?
- Шофьорът, тъпчо. Спи над гаража.
- Но той отиде на танци в Кингъм.

Това бе последната капка. До този миг леля Далия съумяваше да запази леденото си спокойствие. Но сега язовирната стена рухна. Годините се смъкнаха от плещите ѝ и тя мигом се превърна в Далия Устър от доброто старо ловджийско време — емоционалното, цапнато в устата момиче.

— Проклети да са всички танцуващи шофьори! За какъв дявол му е притрябвало на един шофьор да танцува? От самото начало не ми вдъхна доверие. Нещо ми подсказа, че си пада по танците. Е, това е краят. Ще си стоим тук до закуска. Ще бъда силно изненадана, ако проклетата прислуга се върне преди осем сутринта. Човек може да откъсне Сепингс от дансинга само с шут отзад. Познавам си стоката. Джазът го удря в главата и е готов да ръкопляска за бис, докато му излязат мазоли на дланите! В какво се е превърнал Бринкли Корт? Това почтен английски дом ли е или разгулно лебедово езеро? Все едно, че живеем наред руски балет. Добре, добре. Щом се налага да стоим тук, ще стоим. Всички ще се вкочаним, с изключение на — тук тя ми отправи недружелюбен поглед — нашия скъп Атила, който, както забелязвам, е добре и топло облечен. Ще се примирим с перспективата да измрем от премръзване като Хензел и Гретел в гората, а Атила да се погрижи да зарие телата ни с листа. Не се съмнявам, че по собствена инициатива ще удари и пожарната камбана в знак на последна почит... Какво искаш, добри ми човече?

Прекрати излишанието си, за да се втренчи в Джийвс, който през втората част на монолога ѝ стоеше почтително отстрани, опитвайки се да срещне погледа на докладчика.

— Ако ми разрешите да направя едно предложение, госпожо.

Не мога да твърдя, че в течение на продължителните ми взаимоотношения с Джийвс винаги съм гледал на него с добро око. В

характера му има черти, които често пораждат хлад помежду ни. Той е от хората, на които ако им подадеш не помня вече какво, току ти заръфат нещо друго. Неведнъж и дважд, както вече нееднократно съм заявявал, с големи усилия озаптявам склонността му да взема връх над мен и да се отнася към младия повелител сякаш съм му крепостен селянин.

Това, в моите очи, са съществени недостатъци.

Но има нещо, което не мога да му отрека. Около него витае магнетизъм, който успокоява и хипнотизира. Доколкото ми е известно, досега не се е сблъсквал с разярен хипопотам, но не храня и капка съмнение, че ако това стане, животното, след като срещне погледа му, ще удари спирачки, ще се търкулне по гръб и ще замърка с високо навирени лапички.

Във всеки случаи успя да усмири леля Далия, най-близкото до разярения хипопотам, за по-малко от пет секунди. Стоеше и я гледаше с почитителен поглед и въпреки че не измерих точно времето, защото нямах хронометър, за не повече от три секунди цялостното ѝ поведение претърпя смайваща промяна! Направо се размекна пред очите ни.

— Джийвс! Да не ти е хрумнало нещо?

— Да, госпожо.

— Нима великият ти ум е прещракал както винаги в час на несгода?

— Да, госпожо.

— Джийвс — изграчи леля Далия с разтреперан глас, — съжалявам, че се държах грубо. Не бях на себе си. Трябваше веднага да се сетя, че няма да дойдеш само за да завържеш празен разговор. Каж ми какво си намислил, Джийвс. Присъедини се към малката ни групичка мисловници и нека чуем словата ти. Наистина ли можеш да ни измъкнеш от тази тиня?

— Да, госпожо, стига някой от господата да изяви готовност да покара велосипед.

— Велосипед?

— В зеленчуковата градина под навеса на градинаря има едно колело, госпожо. Може би някой от господата ще прояви добрата воля да отскочи с него до Кингъм Манър и да вземе от господин Сепингс ключа от задната врата.

— Браво, Джийвс!

— Благодаря, госпожо.

— Прекрасно!

— Благодаря, госпожо.

— Атила! — обърна се към мен леля Далия с кротък, но нетърпящ възражение глас.

Знаех си аз. От мига, в който тези зле премислени думи се отрониха от устните на Джийвс аз разбрах, че ще бъде направено изрично усилие да бъда нарочен за жертвен агнец. Затова се стегнах и отворих уста да пищя и да ритам срещу ръжена колкото ми глас държи.

Тъкмо зовях на помощ цялото си красноречие, за да изпротестирам, че не умея да карам колело и не бих могъл да се науча за краткото време, с което разполагам, когато проклетникът за сетен път най-предумишлено ме натика в калта.

— Да, госпожо, господин Устър ще се справи превъзходно със задачата. Той е отличен колоездач. Нееднократно е изтъквал пред мен триумфите си зад кормилото.

Не е вярно. Никога не съм изтъквал нищо подобно. Чудовищно е как могат да се изопачат хорските думи. Просто веднъж в Ню Йорк, съвсем между другото, както гледахме шестдневната колоездачна обиколка, споделих с него като любопитен факт, че когато бях четиринайсетгодишен и прекарвах ваканцията си при един викарий, натоварен с непосилната задача да налее латинския в главата ми, спечелих състезанието по колоездене на момчетата от местния Църковен хор.

Нещо твърде различно от фукни относно триумфи зад кормилото.

Все пак Джийвс е светски човек и би трябвало да знае, че тези селски състезания в никой случай не са от най-оспорваните. И ако не греша, специално наблегнах на факта, че тръгнах с преднина от половин обиколка и че всепризнатият фаворит Уили Пънтинг, за когото състезанието трябваше да е фасулска работа, бе принуден да се оттегли от участие, задето бе задигнал колелото на батко си, без да го пита, а въпросният батко се появи точно когато гръмна стартовият пищов, перна му един по ухото и го повлече за другото нанякъде, с което го извади от играта. А от начина, по който Джийвс се изрази, човек оставаше с впечатлението, че съм от ония с жълтите фланелки, дето се

огъват под бремето на медалите и красят илюстрираните издания по случай успешния си пробег от Хайд Парк Корнър до Глазгоу за петдесет и седем секунди.

И понеже сякаш нещата не бяха достатъчно закъсали, Тъпи също се почувства задължен да налее масло в огъня.

— Точно така — потвърди той. — Бърти винаги е бил страхотен велосипедист. Помня, че в Оксфорд имаше навика след празничните ни гуляи да се съблича гол, да кара колело из двора и да пее вариететни песни. Едновременно си дереше гърлото и въртеше невероятно бързо педалите.

— Значи и сега може да ги върти невероятно бързо — оживено откликна леля Далия. — И никоя бързина няма да ми се стори прекалено бърза. Ако настоява, може и да пее. Но с дрехи или гол, с песен на уста или не, да тръгва незабавно!

Успях да си възвърна дар словото.

— Но аз не съм карал от години!

— Крайно време е да започнеш отново.

— Вероятно съм забравил...

— Като паднеш веднъж-дваж, на бърза ръка ще си припомниш. Така се учи човек.

— Но до Кингъм има неизброими мили.

— Затова колкото по-бързо потеглиш, толкова по-добре.

— Ама...

— Бърти, миличък.

— Но, по дяволите...

— Бърти...

— Да, но, такава...

— Бърти!

Така въпросът се уреди. Закрачих унило в мрака, придружен от Джийвс, а леля Далия ми заръча на изпроводяк да си представя, че съм човекът, отнесъл добрата вест от Екс до Гант^[3]. Тоз пък не бях го чувал.

— Така значи, Джийвс — казах аз с натежал от студенина и горчивина глас, когато стигнахме до навеса, — това е резултатът от великия ти замисъл! Тъпи, Анджела, Гъси и Басет все още не си говорят, а мен ме чака тринайсет километра въртене на педали...

— Петнайсет, сър.

— Петнайсет километра нататък и петнайсет километра обратно.

— Съжалявам, сър.

— Каква полза от съжаленията ти? На какво ще си друсам кокалите?

— Сега ще ви го донеса, сър.

Изкара колелото изпод навеса. Изгледах го кисело.

— Къде е фарът?

— Опасявам се, че няма фар, сър.

— Няма фар?

— Да, сър.

— Но без фар мога да претърпя страшна катастрофа. Представи си, че се блъсна в нещо? — Млъкнах и ледено се втрених в него. — Усмиваш се, Джийвс. Тази мисъл те забавлява значи?

— Извинете, сър. Сетих се за една история, която чичо ми Сирил обичаше да разправя, когато бях малък. Нелепа историйка, сър, макар че винаги съм я намирал за презабавна. Според чичо Сирил, двама мъже, наречени Никълс и Джаксън, тръгнаха към Брайтън с колелотандем и имали нещастieto да се сблъскат с цистерна, пълна с бира. Когато спасителният отряд пристигнал на местопроизшествието, открил, че двамата така плътно са се забили един в друг, че било невъзможно да ги сортират правилно. И най-острият поглед не можел да различи коя част от останките е на Никълс и коя на Джаксън. Затова скалпили, каквото могли, и нарекли резултата Никсън. Помня, че като дете много се смеех на тази история, сър.

Наложи се да помълча, за да овладее чувствата си.

— Смял си се значи?

— Да, сър.

— Това ти се е струвало смешно?

— Да, сър.

— И чичо ти Сирил го е смятал за смешно?

— Да, сър.

— Боже, какво семейство! Джийвс, когато следващия път видиш чичо си Сирил, предай му от мое име, че чувството му за хумор е крайно отблъскващо.

— Той е покойник, сър.

— Слава Богу... Добре, дай ми проклетата машина.

— Много добре, сър.

— Гумите напомним ли са?

— Да, сър.

— Гайките са затегнати, спирачките са в ред, зъбните колела отговарят на скоростната кутия, така ли?

— Да, сър.

— Потеглям, Джийвс.

Не крия, че в изявлението на Тъпи, дето на времето в Оксфорд съм бил известен с карането на колело както ме мама родила из двора на нашия колеж, имаше известна доза истина. И макар че изброените от него факти са верни, те далеч не са пълни. Това, което той пропусна да спомене, е, че се отдавах на подобни подвизи неизменно под действието на съществени количества неразредени стимуланти, а в такова състояние човек достига висоти, срещу които категорично би възразил в моменти на трезвен размисъл. Убеден съм, че под въздействието на подобни насърчителни хора са яхали и алигатори.

Ала сега, когато се заех да въртя педалите сред огромните открити простори, бях отчайващо трезвен и поради това от едновременното ми майсторство нямаше и помен. Криволичех насамнатам по невидимата пътека, връхлетял от спомени за всевъзможни злополуки с велосипеди начело с веселия анекдот на Джийвсовия чичо Сирил за Никълс и Джаксън.

Пъхтейки тежко в мрака, не можех да проумея манталитета на хора като Джийвсовия чичо Сирил. За Бога, какво смешно може да види в злополука, очевидно довела до пълното унищожаване на човешки същества, или поне на половината същество на един човек и половината на друг? Не бих могъл да го разбера за нищо на света. Според мен случката бе една от най-ярките трагедии, за които бях чувал, и без съмнение още доста време щях мрачно да я преживям в съзнанието си, ако мисълта ми не беше отклонена от насъщната необходимост да направя няколко остри зигзага, за да избегна заблудила се на пътеката свиня.

За миг имах чувството, че ще повторя изпълнението на Никълс и Джаксън, но за щастие бързият зиг от моя страна съвпадна с навременен заг от страна на свинята, което ми позволи да продължа здрав и читав, макар и със сърце, пърхащо като пленена птичка.

Това разминаване на косъм със смъртта във висша степен разлюля нервите ми. Фактът, че наоколо свободно и безнаказано се

разхождат свине, разкри пред взора ми крайно опасното естество на мисията, с която се бях нагърбил. Започнах да си представям какво може да се случи на човек, понесъл се в нощта на велосипед без фар. Особено ярко в паметта ми се откри разказът на мой приятел как в някои селски райони козите имали навика да блуждаят по пътищата, докдето им стига веригата, като по този начин залагали подли капани за велосипедисти.

Сетих се, че ми беше разправил за свой познат, чийто велосипед така се омотал в подобна верига, че козата го теглила като швейцарски ски влек цели дванайсет километра, след което човекът така и не успял да се съвземе. А друг връхлетял връз слон, избягал от пътуващ цирк.

Всъщност цялостната равносметка показва, че няма достойно за първа страница бедствие, с евентуалното изключение на изяждане от акула, което да не може да сполети клетника, допуснал любимите му роднини да надделеят над здравия му разум и да го тласнат в неизвестността, яхнал велосипед. И не се срамувам да призная, че от този момент нататък треперех от страх значително над средностатистическото, присъщо на нормален възрастен заек.

Поне откъм наличието на кози и слонове нещата се развива неочаквано благополучно. Колкото и да е странно, не срещнах нито един техен представител. Но като ви казвам това, казвам всичко, защото условията във всяко друго отношение едва ли биха могли да бъдат по-злочести.

Освен несекващото напрежение да си отварям очите за слонове, бях тероризиран и от неспирно лаещи кучета, а когато спрях да се консултирам с крайпътна табела, изживях гаден шок като открих, че върху нея е кацнал бухал досущ като леля Агата. Душевното ми равновесие бе дотолкова съсипано, че в първия миг ми се стори, че наистина е тя. Едва съумях да се взема в ръце и да преодолеем обзелата ме слабост.

Накратко, целият този вътрешен смут, прибавен към чисто физическия тормоз върху меките части, прасците и глезените, превърнаха допъпчилиия най-сетне до вратите на Кингъм Манър Бъртрам Устър в човек, напълно различен от веселия и безгрижен светски мъж, когото редовно можете да засечете по улица Бонд и по Пикадили.

Дори човек да не разполагаше с вътрешна информация за събитията в Кингъм Манър, лесно можеше да се досети, че там става нещо. Прозорците бяха осветени, във въздуха се носеше музика и когато приближих, ухото ми долови съскащия шум от крака на икономи, лакеи, шофьори, камериерки, чистачки, кухненски помощнички и, без съмнение, готвачки, които усърдно се трудеха на дансинга. Предполагам, че положението най-лаконично би могло да се обобщи като Содом и Гомор.

Оргията се провеждаше в една от стаите на долния етаж, чиито френски прозорци бяха отворени към алеята и аз се насочих право натам. Оркестърът свиреше игрива мелодия и смея да отбележа, че при по-щастливи обстоятелства краката ми щяха сами да заотмерват ритъма. Но имах по-важна работа от самотното риене на чакълести алеи.

Трябваше ми ключът от задната врата и то веднага.

Започнах да претърсвам с очи тълпата, но все не успях да открия Сепингс. Най-сетне замержеля в полезрението ми, отдаден на забележително акробатични стъпки във вихъра на дансинга. Извиках няколко пъти „Хей, Сепингс!“, но умът му бе изцяло погълнат от извършваната дейност и едва когато вълната танцьори го оттласна на разстояние, достатъчно близко да го сръгам в ребрата, аз успях да привлека вниманието му.

Неочакваният сблъсък го накара да настъпи партньорката си, поради което се извърна с подчертана неприветливост. Но когато разпозна Бъртрам, студенината се стопи и отстъпи място на смайване.

— Господин Устър!

Не ми беше до светски разговори.

— По-малко „Господин Устър“ и повече ключове от задната врата — нервно произнесох аз. — Сепингс, дай ми ключа от задната врата.

Той не загрея.

— Ключът от задната врата ли, сър?

— Точно така. Ключът от задната врата на Бринкли Корт.

— Но той е там, сър.

Раздразнено изцъках с език.

— Скъпи ми стари икономе, не ми е до шеги — рекох. — Не съм въртял педалите цели петнайсет километра, за да слушам твоите

духовитости. Ключът е в джоба на панталона ти.

— Не, сър. Оставих го на господин Джийвс.

— Какво... Какво?!!

— Да, сър. Преди да тръгна насам. Господин Джийвс ми каза, че искал да се разходи из градината, преди да си легне. Обеща да остави ключа на перваза на кухненския прозорец.

Взирах се безмълвно в него. Очите му бяха ясни, главата — трезва. Нямаше вид на иконом, отдал се на алкохолни излишества.

— Искаш да кажеш, че през цялото това време ключът е бил в притежание на Джийвс?

— Да, сър.

Нямах думи. Гласът ми се удави в чувства. Бях объркан и нищо неразбиращ, но поне в едно нещо нямаше съмнение. По някаква неразгадаема засега причина, която обаче щеше да бъде най-щателно разнищена веднага щом успеех да изтласкам още петнайсет километра педалите на адската машина по самотните селски друмища и да докопам Джийвс на една ръка разстояние, същият се бе погаврил със стария работодател. Знаейки през цялото време, че може веднага да прекрати кризата, той бе държал леля Далия и останалите по неглижета, зъзнещи на ливадата пред къщата и — което е по-лошо — спокойно бе наблюдавал как младият господар потегля на изцяло безплодно и излишно трийсеткилометрово пътешествие с колело между тези два треперещи крака.

Не можех да повярвам, че е способен на подобна низост. Чичо му Сирил да. С извратеното си чувство за хумор чичо му Сирил напълно би бил способен на подобно деяние. Но Джийвс...

Метнах се на велосипеда и като сподавих стенанието, изтръгнало се от устните ми, когато натъртените нежни части на Бъртрам влязоха в допир с твърдата кожа на седалката, поех по обратния път.

---

[1] Гай Фокс (1570–1606) — английски конспиратор, ръководител на Барутния заговор срещу крал Джеймс I и членовете на двете камари на Парламента. Арестуван на 4 ноември 1606 година и екзекутиран. Събитието и до днес се празнува в Англия, като всяка година на 5 ноември се палят огньовете и фойерверки и се изгаря чучелото на Гай Фокс. — Б.пр. ↑

[2] Дейвид Лойд Джордж (1863–1945), Уинстън Чърчил (1874–1965) и Станли Болдуин (1867–1947) — трима последователни министър-председатели на Англия. — Б.пр. ↑

[3] На остров Екс в Атлантическия океан, близо до френския бряг, Наполеон I се предава на англичаните (1815). Новината била отнесена на Уелингтън в белгийския град Гант. — Б.пр. ↑

ДВАДЕСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА

Спомням си как веднъж Джийвс ми каза, не помня по какъв повод, а може и без повод, както често прави, че небесата не познавали ярост, по-силна от любов, преминала в омраза, ни пъкълът познавал стихия, сравнима с яростта на оскърбената жена^[1]. До тази вечер смятах, че може и да е прав. Самият аз не съм оскърбявал жена, но Понго Тиусълтън веднъж оскърбил една от лелите си, като отказал категорично да посрещне синчето и Джералд на гара Падингтън, да го черпи един обяд и да го изпрати от гара Ватерло да вземе влака за училището си, та оттогава бял ден не видял. Бил засипан с писма, които трябвало да се прочетат, за да се повярва, че подобен език съществува в рамките на английския. Освен това получил две телеграми, преливащи от пиперливи изрази, както и изпълнена с горчицина пощенска картичка с изглед от Паметника на незнайния воин в Литъл Чилбъри.

Та, както вече ви казах, до тази вечер не бях поставял под съмнение истинността на горното твърдение. Струваше ми се, че палмата на първенството е плътно в ръцете на оскърбените жени и всички останали не могат да им стъпят на малкия пръст.

Но през въпросната нощ ревизирах мнението си. Ако искате да научите какви стихии е в състояние да роди адът, хвърлете едно око на човек, подложен на терзанията на дълго и ненужно пътуване в нощта връз велосипед без фар.

Отбележете думичката „ненужно“. Точно тя забиваше нажежени шишове в душата ми. Искам да кажа, че ако се налагаше да викам лекар, за да се спаси живота на болно от круп дете или да се прескочи до местната кръчма за свежи попълнения в случай на пресушаване на избата, никой не би се вкопчил в кормилото с по-голяма отзивчивост от Бъртрам. Същински Лохинвар^[2], ни повече, ни по-малко. Но да те нацепят да въртиш педалите, за да удовлетвориш извратеното чувство за хумор на личния ти камериер, беше труден за преглъщане хап, та затова се цупих и сумтях от начало до край.

Тъй че въпреки усилията на провидението, закрилящо праведниците, да ме опази здрав и читав (с изключение на меките части), като отстраняваше от обратния ми път всякакви кози, слонове и дори бухали, един твърде намусен и гледащ накриво Бъртрам найсетне пусна котва пред парадния вход на Бринкли Корт. А когато от верандата изникна да ме посрещне смътна фигура, аз се приготвих да отприщя бесовете, бушуващи в сърцето и душата.

— Джийвс! — ревах гръмогласно.

— Аз съм, Бърти.

Гласът се точеше като претоплен петмез и дори да не го бях разпознал мигновено като принадлежащ на Мадлин Басет, пак щях да разбера, че не е на мъжа, с когото копнеех да се сблъскам. Защото фигурата пред мен носеше семпла рокля от туид и се бе обърнала към мен на малко име. А Джийвс, каквито и да бяха моралните му дефекти, никога не би хукнал да ме нарича Бърти, облечен в рокля.

Естествено, тя бе последният човек, с когото изгарях от нетърпение да общувам след дългата нощ на седлото, но все пак успях да отговоря с вежливото „Привет!“.

Настъпи пауза, през която заразтривах прасците. Моите, разбира се.

— Значи все пак сте влезли? — попитах аз, като забелязах, че е сменила одеждите си.

— О, да. Около петнайсет минути след като ти тръгна, Джийвс се разтърси наоколо и откри ключа на задната врата върху перваза на кухненския прозорец.

— Ха!

— Какво?

— Нищо.

— Стори ми се, че каза нещо.

— Нищо не съм казвал.

И продължих да го правя. Защото в този момент, както често се случваше в присъствието на това момиче, разговорът секна. Нощният ветреца шепнеше, но Басет мълчеше. Чуруликаше птичка, ала от гърдите на Басет нито чурулик. Начинът, по който ме караше да немея бе наистина забележителен. Впрочем обратното също бе вярно. Брачният ни живот несъмнено щеше да е същински трапистки^[3] манастир.

— Виждала ли си някъде Джийвс? — най-сетне пробих аз.

— Да, в трапезарията е.

— В трапезарията ли?

— Сервира храната. Всички хапват яйца с шунка и пият шампанско... Каза ли нещо?

Не. Само изсумтях. Нещо в мисълта, че тези хора безгрижно гуляят, без да ги е еня дали съм влачен от кози или дъвкан от слонове, ме прободете като отровна стрела. Заприлича ми на Франция преди Революцията, когато надменните аристократи, затворени в замъците си, се тъпчели с храна, докато клетниците отвън страдали от грозен недоимък.

Тези високоморални разсъждения бяха прекъснати от гласа на Басет.

— Бърти.

— Тук съм!

Мълчание.

— Тук съм! — повторих аз.

Никакъв отговор. Цялата работа започна да ми прилича на телефонен разговор, по време на който стоиш със слушалка в ръка и викаш: „Ало! Ало!“, без да подозираш, че събеседникът ти е отишъл да пие чай.

Най-сетне тя се свести.

— Бърти, имам да ти казвам нещо.

— Какво?

— Имам да ти казвам нещо.

— Знам. Попитах „Какво?“

— О, стори ми се, че не си чул какво казах.

— Чух прекрасно какво каза, но не и какво имаш да ми кажеш.

— О, разбирам.

— Чудесно.

Изяснихме този въпрос. Въпреки това вместо да продължи, тя още веднъж си взе почивка. Стоеше, кършеше ръце и риеше чакъла с крак. Когато най-сетне заговори, тонът ѝ бе впечатляващо приповдигнат.

— Бърти, четеш ли Тенисън?

— Само при неотложна нужда.

— Толкова ми приличаш на рицарите от кръглата маса в „Кралски идили“.

Естествено, бях чувал за Ланселот, Галахад и останалите, но не виждах място за сравнение. Реших, че по всяка вероятност има предвид други хора.

— Какво искаш да кажеш?

— Имаш такова благородно сърце, такава възвишена душа. Толкова си великодушен и всеотдаен, същински рицар. Винаги съм го усещала у теб — ти си един от малкото истински рицари, които някога съм срещала.

Разбира се, дяволски трудно е да намериш подходящ отговор, когато някой те четка. Промърморих: „Тъй ли?“ и смутено разтърках меките си части. Настъпи поредното мълчание, нарушено само от остър стон в резултат на прекалено енергичната разтривка.

— Бърти.

— Ъ?

Чух я да преглъща мъчително.

— Бърти, ще бъдеш ли рицар и сега?

— Ами... Защо не? Какво имаш предвид?

— Ще те подложат на върховно изпитание. Ще те проверя, както малко мъже са били проверявани. Ще...

Това не ми хареса.

— Виж какво — със съмнение произнесох аз, — знаеш, че винаги ще се радвам да съм ти от полза, но току-що се връщам от мъчително колоездене и целият съм изтръпнал и схванат, особено в... както казах, доста съм изтръпнал и схванат. Ако искаш да ти донеса нещо от горния етаж...

— Не, не! Не разбираш.

— Което си е вярно...

— Ах, толкова ми е трудно... Как да ти го кажа?... Можеш ли да отгатнеш?

— Проклет да съм, ако мога.

— Бърти... освободи ме!

— Та аз да не съм те затварял!

— Освободи ме!

— Да те ос...

Внезапно включих. Явно умората бе задръстила възприятията ми.

— Какво?

Залитнах и допуснах левият педал да ме удари по пиццала. Но душата ми така ликуваше, че и гък не изохках.

— Да те освободя?

— Да.

Не исках никакви двусмислици по въпроса.

— Искаш да кажеш, да развалим годежа? Значи в края на краищата си решила да се обвържеш с Гъси?

— Само ако си достатъчно възвишен и благороден да се съгласиш.

— Да, да! Такъв съм.

— Аз ти се врекох.

— По дяволите вричанията.

— Значи наистина...

— Категорично.

— Ах, Бърти!

Олюля се като фиданка.

— Какъв съвършен рицар! — чух я да шепти и тъй като нямаше какво повече да си кажем, аз се извиних под предлог, че трябва да смъкна прахта от гърба си, та ще отида да наредя на камериерката си да ме преоблече.

— Ти върви при Гъси — рекох аз — и му кажи, че всичко е наред.

Тя изхълцука, метна се напред и ме целуна по челото. Гадно, разбира се, но както би се изразил Анатоли, човек трябва да преглъща и доброто „барабан“ с лошото. В следващия миг се понесе към трапезарията, а аз захвърлих колелото в храстите и се потътрих към стълбите.

Няма защо да ви обяснявам състоянието си. Лесно можете да си го представите. Човекът с метната около врата примка, който очаква палачът всеки момент да ритне столчето и изведнъж вижда някой да галопира на запенен кон и да размахва заповед за помилване, изобщо не може да се сравни с мен. Ще има да взема. Не знам дали ще получите по-ясна идея за чувствата ми, ако ви кажа, че във вестибюла

изпитах такова благоразположение към всички чеда Божии, че се улових в неругателни мисли дори спрямо Джийвс.

Тъкмо да започна болезненото изкачване, когато внезапно „Ей!“ откъм гърба ме накара да се обърна. Насред вестибюла стоеше Тъпи. Явно беше слизал до избата за подкрепления, защото изпод мишниците му стърчаха бутилки.

— Здравсти, Бърти — рече той. — Върна ли се вече? — Засмя се весело. — Мязаш на „Титаник“ след срещата с айсберга. Да не те е газил валяк?

Във всеки друг момент нямаше да понеса подобна дебелацина. Но настроението ми бе толкова приповдигнато, че само махнах с ръка и му снесох добрата новина.

— Тъпи, старче, Басет ще се омъжва за Гъси Финк-Нотъл.

— Така им се пада.

— Не разбираш ли? Не съзнаваш ли какво значи това? Значи, че Анджела се е измъкнала от блатото и трябва само добре да разиграеш картите си...

Смехът му ме събори. Чак сега видях, че е в розово настроение. Всъщност, бях забелязал нещо такова, но го отдадох на алкохолна злоупотреба.

— Велики Боже! Много си изостанал, Бърти. Нищо чудно, след като цяла нощ си въртял педалите. Анджела и аз се сдобрихме преди часове.

— Какво?

— Разбира се. Всичко се оказа дребно недоразумение. В такива случаи е нужен само лек компромис и известно количество здрав разум от двете страни. Събрахме се и обсъдихме нещата. Тя си взе обратно думите за двойната ми гуша. Аз се примирих с акулата. Всичко стана за броени минути.

— Но...

— Съжалявам, Бърти. Не мога да си бърбря с теб цяла нощ. В трапезарията се вихри впечатляващ гуляй и всички чакат подкреплението.

Това изявление бе потвърдено от внезапен рев откъм споменатото помещение. Познах, а и кой ли не би познал, гласа на леля Даля.

— Глосъп!

— Да?

— Къде се размотаваш!

— Ида, ида.

— По-живо. Айларипи!

— Айларо! Леля ти — поясни Тъпи — малко не е на себе си. Не съм запознат с всички факти по случая, но май че Анатоли си дал оставката, а сега се съгласил да я оттегли, а пък чичо ти и дал чек за списанието. Не схванах подробностите, но е много въодушевена. Ще се видим по-късно. Бързам.

Ако кажете, че Бъртрам беше тотално объркан, ще изречете святата истина. Нищо не разбирах. Бях оставил Бринкли Корт потънал в скръб, преливащ от кървящи сърца, а като се върнах, го заварих истински земен рай. Това ме озадачи.

Изкъпах се в недоумение. Дори не успях да отдам дължимото на гуменото пате в сапунерката. Все още замъглен се върнах в стаята си, където налетях на Джийвс. Доказателство за обърканото ми състояние са първите думи, отправени към него, които не изразяваха упрек и сурово обвинение, а въпрос:

— Какво става, Джийвс?

— Добър вечер, сър. Информираха ме, че сте се завърнали. Вярвам, че колоезденето ви е било забавно.

Във всеки друг момент подобно нахалство би събудило звяра у Бъртрам Устър. Ала аз почти не го забелязах. Бързах да се добера до дъното на тайната.

— Но какво става, Джийвс?

— Моля, сър?

— Какво значи всичко това?

— Сигурно говорите за...

— Разбира се, че за това говоря. Какво е станало след като тръгнах? Къщата ври и кипи от щастливи завършеци.

— Да, сър. Радвам се, че усилията ми се увенчаха с успех.

— Какви усилия? Да не се каниш да ме убеждаваш, че скапаният ти пожарникарски кроеж има нещо общо с това?

— Да, сър.

— Не ставай магаре, Джийвс. Той се провали.

— Не съвсем, сър. Опасявам се, сър, че не бях напълно откровен с вас, когато ви предложих да ударите пожарната камбана. Никога не

съм очаквал тревогата сама по себе си да доведе до желаните резултати. Гледах на нея просто като на подготвителен етап за това, което бих нарекъл същинската работа.

— Брътвиш щуротии, Джийвс.

— Не, сър. От съществена важност бе дамите и господата да бъдат изкарани от къщата, за да успея да направя така, че да останат доста време навън.

— Какво искаш да кажеш?

— Планът ми се базираше на психологията, сър.

— Как?

— Всепризнат факт е, сър, че нищо не обединява индивидите, имали нещастieto да се изпокарат помежду си, така задоволително, както силната обща неприязън към определен човек. Ако ми разрешите да онагледя положението с пример от личния си живот, в моето семейство имаше общоприета аксиома — по време на домашна крамола стигаше само да поканим леля ми Ани на гости и всички членове на семейството забравяха разпри и несъгласия. Всеобщата неприязън към леля Ани обединяваше отчуждените и ги сдобряваше на часа. Като си припомних това, ми хрумна, че вие, сър, можете да бъдете нарочен за човека, отговорен за насилственото прекарване на нощта в градината от страна на дамите и господата и че всички ще развият такава силна ненавист към вас, че тя рано или късно ще ги обедини.

Доця ми се да кажа нещо, но той продължи.

— Така и стана. Виждате, сър, че всичко вече е наред. След като тръгнахте с колелото, различните скарани двойки тъй единодушно и от сърце започнаха да ви хулят, че ледът се стопи, ако ми разрешите подобен израз, и не след дълго господин Глосъп се разхождаше под дърветата с госпожица Анджела и ѝ разказваше случки от студентските ви години, докато тя на свой ред го забавляваше с анекдоти от детството ви. В същото време господин Финк-Нотъл, облегат на слънчевия часовник, занимаваше госпожица Басет с подвизите ви в началното училище. Междувременно госпожа Травърс обясняваше на мосю Анатола...

Възвърнах си дар словото.

— О? — рекох. — Разбирам. А сега, предполагам, в резултат на проклетата ти психология леля Далия е толкова вкисната, че ще минат

години, преди да се осмеля повторно да се мярна тук... години, Джийвс, през които вечер подир вечер Анатоли ще готви великолепните си специалитети...

— Не, сър. Тъкмо за да избегна такива крайности предложих да отидете с колелото до Кингъм Манър. Когато уведомих дамите и господата, че съм намерил ключа и те осъзнаха, че напразно сте предприели подобно дълго и изнурително пътуване, враждебността им тутакси изчезна и се замени от сърдечно веселие. Голям смях падна.

— А, тъй значи?

— Да, сър. Опасявам се, че може би ще трябва да понесете известно количество подигравателни забележки, но нищо повече. Всичко е простено, ако мога да се изразя така.

— О?

— Да, сър.

Поразмишлявах.

— Ти май наистина си уредил нещата.

— Да, сър.

— Тъпи и Анджела отново са сгодени. Гъси и Басет — също. Чичо Том е изкихал парите за „Будоарът на милейди“. А Анатоли остава.

— Да, сър.

— Може да се каже, че всичко е добре, когато свършва добре.

— Много подходяща фраза, сър.

Отново поразмишлявах.

— И все пак твърдя, че пипаш много грубо, Джийвс.

— Човек не може да направи омлет, без да счупи яйцата, сър.

Трепнах.

— Омлет! Смяташ ли, че ще можеш да ми донесеш омлет, Джийвс?

— Разбира се, сър.

— Заедно с бутилка червено?

— Без съмнение, сър.

— Хайде, Джийвс, и по-живо.

Допълзях до леглото и потънах във възглавниците. Трябва да призная, че безграничният ми гняв се бе уталожил. Болеше ме цялото телосложение и най-вече седалищната област, но това се компенсираше от факта, че вече не бях сгоден за Мадлин Басет. Човек

е готов да страда за такава кауза. Да, като огледах нещата от всички страни, разбрах, че Джийвс се е справил, та затова, когато се върна с подноса, го посрещнах с одобрителна усмивка.

Но той не реагира. Стори ми се угрижен и реших да проуча любезно въпроса.

— Тревожи ли те нещо, Джийвс?

— Да, сър. Трябваше да го спомена по-рано, но в суматохата просто ми се изплъзна от ума. Опасявам се, че проявих пагубна небрежност, сър.

— Да, Джийвс? — насърчих го аз, като дъвчех доволно.

— Прямо бялото ви сако, сър.

Прониза ме неназоваем страх, който ме накара да се задавя.

— Със съжаление трябва да ви уведомя, сър, че когато днес следобед го гладих, бях достатъчно невнимателен да забравя ютията върху него. Дълбоко се опасявам, че няма да можете вече да го носите, сър.

Над стаята се спусна познатото натегнато мълчание.

— Извънредно много съжалявам, сър.

Признавам, че за миг безграничният гняв отново заклокочи в гърлото ми, но както се изразяваме на Ривиерата, *a quoi sert-il*^[4]?

Ние Устърови умеем да гълтаме гуцери. Кимнах мрачно и лапнах нова хапка омлет.

— Няма нищо.

— Благодаря, сър.

— Пълен напред, Джийвс.

— Много добре, сър.

---

[1] Прочут цитат от произведението на английския поет Уилям Конгрийв (1670–1729) „Старият ергенин“. — Б.пр. ↑

[2] Млад шотландец от поемата на Уолтър Скот „Мармион“. Лохинвар се влюбил в една дама по време на сватбата ѝ. Тя била обречена да се омъжи за „ленивец в любовта и страхливец на полето бойно“, но Лохинвар я метнал на седлото си и изчезнал с нея, преди младоженецът и слугите му да се съвземат от изумлението си. — Б.пр.

↑

[3] Католически орден, основан през 1664 година във френския град Трап, налагащ на членовете си пълно мълчание, тежък труд и

непрекъснати пости. — Б.пр. ↑

[4] Каква полза? (фр.). — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.